

उद्घेष

वार्षिकांक २०२२-२३

नानासाहेब कुंटे शैक्षणिक संकुल

जनता शिक्षण मंडळाचे

श्रीमती इंदिराबाई जी. कुलकर्णी आर्ट्स,
जे. बी. सावंत सायन्स व

सौ. जानकीबाई धोंडो कुंटे कॉमर्स सिनियर कॉलेज
अँड. दत्ता पाटील कॉलेज ऑफ लॉ, अलिबाग.

दिल्ली येथे दि. २२ एप्रिल २०२३ रोजी झालेल्या "Education Excellence Award-2023" या परिषदेत
जे.एस.एम. कॉलेजला "Most Emerging Higher Education Institute of the year-2023" हा शैक्षणिक
क्षेत्रातील उत्कृष्ट कार्याबद्दलचा पुरस्कार देण्यात आला. जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष
ॲड. गौतम पाटील यांनी आभासी पद्धतीने हा पुरस्कार स्विकारला.

जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष मा. ॲड. गौतम पाटील यांना ग्रामीण भागात शिक्षणाच्या प्रसारासाठी केलेल्या
महत्वपूर्ण योगदानाबद्दल तसेच कोण्हिड काळात केलेल्या आरोग्यविषयक योगदानाबद्दल
.भारत शिक्षण रत्न पुरस्कार दिल्ली येथील कॉन्स्ट् ट्यूशन क्लब ऑफ इंडिया येथे झालेल्या एका कार्यक्रमात
पद्धती डॉ. जालिंदर सिंह शन्ती, ॲड. राकेश शर्मा, रशियन वकिलातीचे ले. कर्नल. मिखाईल गॉर्शाव्ह आदी
मान्यवरांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आला.

उठा, जागे व्हा, ध्येयप्रत चला.

“आम्ही जनता शिक्षण मंडळाच्या महाविद्यालयावे व्यवस्थायन, प्रशासन,
विद्यार्थी आणि शिक्षक संघोटी, सुजनशीलता,
सुजनता आणि श्रमप्रतिष्ठा यांचे प्रती प्रतिज्ञाबद्ध आणेत.”

नानासाहेब कुंटे शैक्षणिक संकुल

जनता शिक्षण मंडळाचे
श्रीमती इंदिराबाई जी. कुलकर्णी आर्ट्स,
जे. बी. सावंत सायन्स व
सौ. जानकीबाई धोंडो कुंटे कॉमर्स महाविद्यालय
आणि कला, विज्ञान व वाणिज्य कनिष्ठ महाविद्यालय
अलिबाग, रायगड. (नेंक द्वारा प्रमाणित (B))
अॅड. दत्ता पाटील विधी महाविद्यालय, अलिबाग-रायगड

उढ्मेष

२०२२-२३

संपादक मंडळ

◆ मुख्य संपादक ◆

प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील

◆ सहसंपादक ◆

प्रा. जयेश म्हात्रे

◆ उपसंपादक ◆

प्रा. सुबोध डहाके

◆ सदस्य ◆

डॉ. मोहसिन खान (प्राध्यापक)

डॉ. रविंद्र चिखले, प्रा. कपिल कुलकर्णी

प्रा. मयुरा पाटील, प्रा. सुरभी वाणी

प्रा. अश्विनी दळवी, प्रा. अस्मिता पाटील

प्रा. जगदीश पाटील, प्रा. नीलम म्हात्रे (लॉ कॉलेज)

◆ विद्यार्थी प्रतिनिधी ◆

कु. वेदश्री डोंगरे (टी.वाय.बी.ए., मराठी)

◆ मुख्यपृष्ठ रेखाटन ◆

कु. संयोगी नाईक (एफ.वाय.बी.ए.)

संस्थापक
नानासाहेब कुंटे

आमचे प्रेरणास्थान
लोकनेते ॲड. दत्ता पाटील

ડૉ. ગીતસ પટેલ

અધ્યક્ષ
જનતા શિક્ષણ મંડળ

जनता शिक्षण मंडळ, आलिबाग

स्थापना : १७/०७/१९५९ सन : २०२९-२०२६

→ कार्यकारी मंडळ ←

अध्यक्ष
मा. अॅड. गौतम पाटील

उपाध्यक्षा
मा. डॉ. साक्षी पाटील

कार्यवाह
मा. श्री. गौरव पाटील

संचालक
मा. श्री. संजय पाटील

संचालिका
मा. सौ. शैला प्रमोद पाटील

संचालक
मा. श्री. रघुजीराजे आंग्रे

संचालिका
मा. सौ. शारदा धुळप

मानद विटणीस
मा. श्री. मिलिंद पाटील

Janata Shikshan Mandal, Alibag
Smt. Indirabai G. Kulkarni Arts, J.B. Sawant Science and
Sau. Janakibai Dhondo Kunte Commerce College,
Alibag, Dist. Raigad.

College Development Committee

Sr. No.	Name	Designation
a)	Hon. Adv. Gautam Promod Patil	Chairperson (President of Management)
b)	Hon. Gaurav Promod Patil	Member (Secretary of the Management)
c)	1) Dr. Ravindra Chikhale	Member - Teaching Staff
	2) Prof. D. G. Khadare	Member - Teaching Staff
	3) Dr. Minal A. Patil	Member - Teaching Staff Ladies Staff representative
d)	Dr. Nilkanth N. Shere	Member Teaching Staff (Nominated by Principal)
e)	Shri. Jivan Patil	Member - Non- Teaching Staff
f)	1) Hon. Prof Vasant G. Joshi	Local Member
	2) Hon. Mrs. Shaila Pramod Patil	Local Member
	3) Hon. Adv. Siddharth S. Patil	Local Member
	4) Prof. Jayesh Mhatre	Local Member (Nominated by Management)
g)	Dr. Sonali Patil	Member - IQAC Co- Ordinator
h)	Prin. Dr. Anil Kamlakar Patil	Member - Secretary (Principal)

School Committee

Name	Post
Hon. Adv Gautam Patil	Chairman
Shri Sharad Gopal Kunte	Member
Shri. Vrushali Rajan Thosar	Member
Shri. Siddharth Sanjay Patil	Member
Mr. S. S. Kedar	Teacher Representative
Shri . G. K. Gite	Non-Teacher Representative
Dr. Anil K. Patil	Principal & Secretary

Janata Shikshan Mandal's Adv. Datta Patil College of Law Alibag

College Development Committee 2022-2023

Sr. No.	Name	Designation
A	Hon. Adv. Gautam Pramod Patil	Chairperson (President of the Management)
B	Hon. Gaurav Pramod Patil	Member (Secretary of the Management)
C	Hon. Shri. Sandeep Baban Ghadge	Member Head of the Department (Nominated by Principal)
D	Hon. Mrs. Megha S. Pallakaparambil	1) Member- Teaching Staff
	Hon. Adv. Manoj Prakash Dhumal	2) Member- Teaching Staff
	Hon. Mrs. Nilam Jayesh Mhatre	3) Member- Teaching Staff-Lady
E	Hon. Mr. Prapesh Anant Patil	Member – Non – Teaching Staff
F	Hon. Adv. Manasi Santosh Mhatre	1) Local Member
	Hon. Adv. Shirish Padmakar Lele	2) Local Member
	Hon. Adv. Mahesh Kishor Patel	3) Local Member
	Hon. Adv. Siddharth Sanjay Patil	4)Local Member-EX. Student (Nominated by Management)
G	Hon. Mrs. Neelam Kishor Hajare	Member-IQAC co-ordinator
H	Mr Chinmay Digambar Rane	Member-Secretary of College Students Council
I	Hon. Mrs. Neelam Kishor Hajare	Secretary (Principal) College Development Committee

ઉનમેણ

૨૦૨૨-૨૩

अनुक्रमणिका

अ.क्र	पृष्ठ क्र.
१. अध्यक्षीय मनोगत	
२. संपादकीय	
३. आमचं महाविद्यालय	
४. विविध उपक्रमांची छायाचित्रे	
५. गुणवत्ताधारक विद्यार्थी	
६. विद्यार्थ्यांचे ललित साहित्य मराठी लेख व कविता	१-२३
हिंदी लेख व कविता	२४-३८
७. विविध विभागांचे अहवाल	३९-८१
८. शिक्षकांची अध्ययन-अध्यापनेतर संपादणूक	८२-९४
९. वार्तांकन अॅड. दत्ता पाटील कॉलेज ऑफ लॉ	९५-९६
१०. विविध उपक्रमांची छायाचित्रे	
११. गुणवत्ताधारक विद्यार्थी	
१२. विद्यार्थ्यांचे लेख व कविता	९७-१०५
१३. वार्षिक अहवाल	१०६-१०९

संपादक/प्रकाशक

प्राचार्य, डॉ. अनिल क. पाटील

प्रकाशन स्थळ

जनता शिक्षण मंडळाचे महाविद्यालय, अलिबाग-रायगड

मुद्रक

फ्लोरिस एन्टरप्राइजेस, अलिबाग-रायगड.

अलिबाग सन-२०२३

(फक्त खाजगी वितरणासाठी)

या अंकात प्रकाशित करण्यात आलेल्या लेखन साहित्यातील विचार, मते ही त्या नवोदित लेखकांची मते आहेत. त्यांच्याशी जनता शिक्षण मंडळाचे व्यवस्थापन, संपादकीय समिती सहमत असेलच असे नाही.

‘आध्यक्षीय मनोगत’

प्रिय विद्यार्थी मित्र आणि रसिक वाचक हो! आपल्या महाविद्यालयाचा वार्षिकांक ‘उन्मेष’ म्हणजे संपूर्ण वर्षातील घडामोर्डीचे प्रगती पुस्तक! विविध विभाग, उपक्रम यांच्या अहवालाबोरोबरच विद्यार्थ्यांच्या प्रतिभाशक्तीला वाव देण्याचा एक प्रयत्न ‘उन्मेष’मधून केला जातो. कथा, कविता, लेख यामधून विद्यार्थ्यांच्या मनातील संवेदना जागृत करण्याचा एक प्रयत्न!

१९६१ साली मा. नानासाहेब कुंटे यांच्या अध्यक्षतेखाली सुरु झालेले जनता शिक्षण मंडळाचे महाविद्यालय सर्वोत्कृष्टतेकडे वाटचाल करीत आहे. लोकनेते ॲड. दत्ता पाटील (दादा) यांच्या नेतृत्वाखाली या महाविद्यालयाने प्रगती केली असून मा. दादांच्या अथक प्रयत्नातून जिल्ह्यातील पहिले विधी महाविद्यालय याच कॅम्पसमध्ये सुरु झाले आहे.

कोविड-१९ च्या झाकोळलेल्या वातावरणातून पूर्णपणे बाहेर पडून विद्यार्थ्यांनी यावर्षी आपले शैक्षणिक अभ्यासक्रम पूर्ण करून चांगले यश संपादन केले. एवढेच नव्हे सहशैक्षणिक उपक्रमांतून उत्सूक्तपणे सहभागी होऊन तारांकित यश मिळविले. सांस्कृतिक कार्यक्रम, क्रीडा स्पर्धा, एन.एस.एस., एन.सी.सी., डी.एल.ई.इ. उपक्रमांमध्ये यशस्वी सहभाग घेऊन महाविद्यालयाचे नाव उज्ज्वल केले. या संस्थेचा अध्यक्ष म्हणून मला याचा सार्थ अभिमान आहे. या सर्व घटनांचा वैध अहवालामधून व छायाचित्रांमधून ‘उन्मेष’मध्ये घेण्यात आला आहे. सर्व विद्यार्थ्यांना तो नक्कीच प्रेरणादायी असेल.

जनता शिक्षण मंडळाचा अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयात चांगले शैक्षणिक वातावरण तयार करणे व सुविधा विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून देणे हे माझे ध्येय आहे. त्यामुळे सुसज्ज प्रयोगशाळा, वर्ग, जिमखाना, क्रिकेट नेट, विद्यार्थी सुविधा केंद्र, ॲम्फी थिएटर, कॅटीन या सुविधा तयार करण्यात आल्या आहेत. विविध प्रकारचे व्यवसायाभिमुख कोर्सेस विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून देण्यात आले आहेत.

महाविद्यालयाच्या माजी विद्यार्थी संघटनेचा अध्यक्ष म्हणून सर्व माजी विद्यार्थ्यांना आवाहन करावेसे वाटते की महाविद्यालयाने आपल्याला उभे राहण्याची, घडण्याची एक संधी दिली आहे; आपण आपले ऋण फेडण्यासाठी, महाविद्यालयासाठी काहीतरी करूया व महाविद्यालयाच्या प्रगतीस हातभार लावूया.

महाविद्यालयाच्या यशामध्ये प्रत्येकाचा सहभाग महत्वाचा असतो. प्रत्येकाने आपापल्या परीने दिलेल्या योगदानामुळे हा यशाचा आलेख उंचावत जातो. यापुढेही हा प्रगतीचा आलेख असा सतत उंचावत राहण्यासाठी महाविद्यालयातील प्रत्येकजण प्रयत्नशील राहील अशी मला आशा आहे. ‘उन्मेष’चे संपादक म्हणून प्राचार्य, सहसंपादक व संपादक मंडळ यांनी घेतलेली मेहनत कौतुकास्पद आहे.

सन २०२२-२३ चा ‘उन्मेष’ आपणा सर्वांसमोर सादर करताना मला आनंद होत आहे.

ॲड. गौतम पाटील
अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ

संपादकीय

‘उन्मेष’ म्हणजे विकसित होणारा, उत्साह, तेज अशा अनेक अर्थानी भारलेला हा २०२२-२३ चा अंक आपल्या समोर ठेवताना मला अतिशय आनंद होत आहे. नवीन संचालक मंडळ व अध्यक्ष डॉ. गौतम पाटील यांच्या नेतृत्वाखाली हे शैक्षणिक वर्ष उत्साहवर्धक, यशमान आणि सर्व दृष्टीने उत्कृष्टतेकडे जाणारे होते.

महाविद्यालयातील शैक्षणिक कार्यक्रम, परीक्षा व सहशैक्षणिक कार्यक्रम कोरोनामुळे झाकोळलेल्या वातावरणातून पूर्णपणे बाहेर पडून यावर्षी नियमितपणे सुरु झाले आहे हे महत्वाचे आहे. सर्वच पातळ्यांवर विद्यार्थ्यांमधील उत्साह, चेतना कोरोनामुळे कमी झाली आहे असे वाटत असतानाच हा तरुणाईचा जोश पूर्ववत करण्यासाठी स्वतः मा. अध्यक्ष डॉ. गौतम पाटील, सर्व प्राध्यापक, शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी या सर्वांनी विशेष प्रयत्न केले ते यशस्वी झाले.

महाविद्यालयाच्या, विद्यापीठाच्या व बोडीच्या परीक्षेत विद्यार्थी चांगल्या गुणांनी उत्तीर्ण झाले सर्वसाधारणपणे सर्वच वर्गाचा निकाल हा ९०% च्या पुढे राहिला आहे.

मुंबई विद्यापीठाच्या रायगड दक्षिण युवा महोत्सवाचे यजमानपद महाविद्यालयाने भूषविले. तसेच सर्वाधिक गुण मिळवून सलग चौथ्या वर्षी महाविद्यालयाने रायगड दक्षिण विभागाची चॅम्पियनशिप मिळवली. विद्यार्थ्यांनी एकपात्री अभिनय, कोलाज, नृत्य या स्पर्धा प्रकारात विद्यापीठ पातळीवरील पारितोषिकेही मिळवली. मुंबई विद्यापीठाच्या आंतर महाविद्यालयीन क्रीडा स्पर्धामध्ये सुधांडा क्रिकेट, कुस्ती, खो-खो, ऑथलेटिक्स अशा अनेक स्पर्धामध्ये सहभागी होऊन विद्यार्थ्यांनी पारितोषिके मिळविली. विद्यापीठ बुधिबळ स्पर्धेचे यजमानपद महाविद्यालयाने भूषविले. राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या माध्यमातून शिवराज्याभिषेक दिनाच्या भव्य कार्यक्रमापासून ते रक्तदान शिबिर, आरोग्य शिबिर, रेड रिबीन क्लब या माध्यमातून सामाजिक कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवाच्या कार्यक्रमाचा विशेष पंथरवडा साजरा करण्यात आला. सैनिकी शिक्षणाबरोबरच समुद्र स्वच्छता, वृक्षारोपण यासारख्या कार्यक्रमांचे आयोजन एन.सी.सी. द्वारे करण्यात आले. डी.एल.एल.इ., महिला विकास कक्ष, निसर्ग मंडळ यांच्याद्वारे अनेक कार्यक्रमांचे आयोजन करून विद्यार्थ्यांचे निरनिराळ्या विषयांवर प्रबोधन करण्यात आले.

महाविद्यालयाच्या Internal Quality Assurance Cell व विविध विभागांद्वारे चर्चासत्रे, कार्यशाळा, परिषदा यांचे आयोजन करण्यात आले तसेच प्राध्यापक अनेक परिषदांमध्ये उपस्थित राहिले. पुढील शैक्षणिक वर्षापासून चालू होणाऱ्या नवीन शैक्षणिक धोरण अंमलबजावणीच्या दृष्टीनेही विचार मंथन करण्यात आले. महाविद्यालयास अभिमानास्पद आणि विशेष नोंद घेण्यासारखी गोष्ट म्हणजे जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष, डॉ. गौतम पाटील यांना त्यांच्या शैक्षणिक क्षेत्रातील योगदानाबद्दल देण्यात आलेला ‘भारत शिक्षण रत्न’ पुरस्कार! दिल्ली येथील ‘ग्लोबल सोसायटी फॉर हेल्थ अँड एज्युकेशन ग्रोथ’ या संस्थेतर्फे हा पुरस्कार देण्यात आला. महाविद्यालयाच्या या वर्षाच्या घोडाडीची नोंद "Education Award" या दिल्ली येथील राष्ट्रीय पुरस्कार कार्यक्रमात घेण्यात आली. या वर्षीचा "Most Emerging Higher Education Institute of the Year" हा पुरस्कार महाविद्यालयास मिळाला. महाविद्यालयातील या सर्व घडामोर्डींचा वेद अहवाल रूपाने या छायाचित्रांमधून या अंकातून घेण्यात आला आहे.

विद्यार्थ्यांनी साहित्य रूपाने केलेले योगदान फार महत्वाचे आहे. चालू घडामोर्डींवर भाष्य करणारे रशिया-युक्रेन युद्ध, समाज माध्यमांचा परिणाम याबरोबरच नाती, सहेली, रमा यासारखे भावनांचा वेद घेणारे लेख, शिक्षण पद्धती, वर्क फ्रॉम होम, वाचन संस्कृती, पुस्तक व ग्रंथालय, मराठी भाषा संवर्धन हे वैचारिक लेख तसेच हिंदीतील कथा, कविता वाचकांसाठी एक चांगली साहित्यिक भेट आहे.

या सगळ्यांचा समावेश असलेला ‘उन्मेष’ म्हणजे संपूर्ण वर्षातील घडामोर्डींचा आरसा आहे. सहसंपादक प्रा. जयेश म्हात्रे, उपसंपादक प्रा. सुबोध डळाके व संपादक मंडळातील इतर सर्व सदस्यांनी हा वार्षिकांक तयार करण्यासाठी केलेल्या सहकार्याबद्दल मी त्यांचे आभार मानतो.

संपूर्ण वर्षभरातील सर्वच उपक्रमांसाठी, कार्यक्रमांसाठी जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष, मा. डॉ. गौतम पाटील, उपाध्यक्षा, मा. डॉ. साक्षी पाटील, कार्यवाह, मा. श्री. गौरव पाटील, मानद सचिव व संचालक मंडळ यांच्या सहकार्याबद्दल धन्यवाद देतो.

संपादक
डॉ. अनिल पाटील
प्राचार्य, जे.एस.एम. महाविद्यालय

आमचं महाविद्यालय

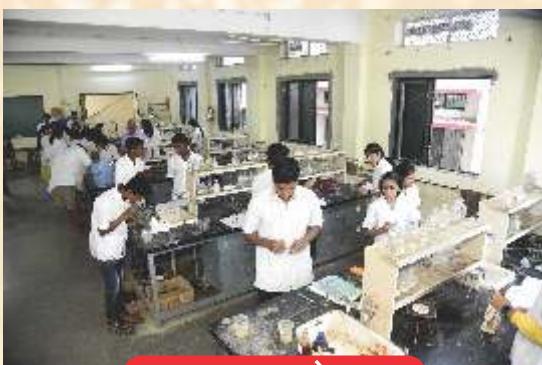
मुख्य इमारत

जनता शिक्षण मंडळ कार्यालय

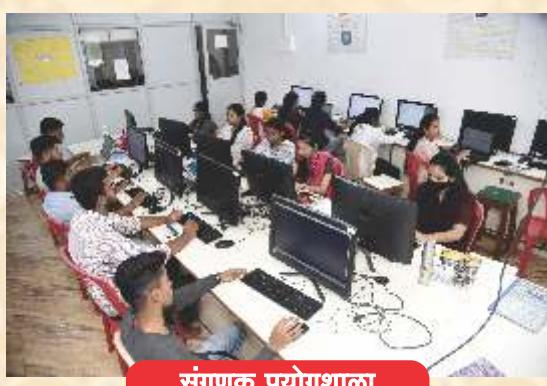
कार्यालय

रसायनशास्त्र प्रयोगशाळा

भौतिकशास्त्र प्रयोगशाळा

संगणक प्रयोगशाळा

आमचं महाविद्यालय

ग्रंथालय

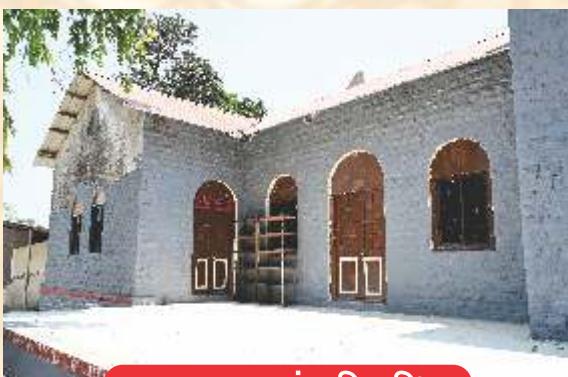
अभ्यासिका

वर्गखोली

एन.सी.सी. कार्यालय

एन.एस.एस. व सांस्कृतिक विभाग

जिमखाना

रंगमंच व मैदान

कँटीन

व्याख्याने, कार्यशाळा, परिसंवाद

“गुलामगिरी ग्रंथ व सत्यशोधक समाजाच्या शतकोत्तर सुवर्ण महोत्सवी वर्षानिमित्त आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्राच्या उद्घाटनप्रसंगी व्यासपीठावर उपस्थित मान्यवड डॉ. वंदना महाजन, विभाग प्रमुख मुंबई विद्यापीठ, प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, मा. अॅ. गौतम पाटील, अध्यक्ष जे.एस.एम., मा. डॉ. अशोक चोपडे, बीजभाषक डॉ. उमेश बगाडे, डॉ. अनिल सपकाळ

वणिज्य विभागातर्फे आयोजित ‘रिसेंट ट्रेंड इन कॉर्मर्स’ या विषयावरील एकदिवसीय कार्यशाळेत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्राचार्य डॉ. दिपक रावरेकर

कनिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना ‘जिवशास्त्र’ विषयातील करिअर या विषयावर मार्गदर्शन करताना प्रा. देवेंद्र जाधव

दुबई येथे दि. २१ ते २३ नोव्हेंबर २०२२ रोजी झालेल्या बहुविद्याशाखीय अंतरराष्ट्रीय संशोधन परिषदेत शोध निवंध सादर करताना वनस्पती शास्त्राच्या सहाय्यक प्राध्यापिका व महाविद्यालय विकास समितीच्या सदस्या डॉ. सौ. मिनल पाटील

माजी विद्यार्थी संघटना व बुक्टू युनिट जे.एस.एम. कॉलेज यांच्या संयुक्त विद्यमाने नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण या विषयावरील एक दिवसीय कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना मा. तासी मुखोपाध्याय, अध्यक्ष, एमफुकटो युनिट

‘मुलाखतीस सामोरे कसे जावे? या विषयावरील कार्यशाळेत प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून उपस्थित शर्मिला गोरडे यांचे स्वागत करताना मा. अॅ. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ, अलिबाग

राज्यशास्त्र विभागातर्फे आयोजित ‘विधी साक्षरता’ शिविरात मार्गदर्शन करताना मा. श्री. जगदीश कोकाटे

वनस्पतीशास्त्र व प्राणीशास्त्र विभागातर्फे आयोजित ‘डीजिटलायझेशन ऑफ बायोलॉजीकललॉबोरटरीज अॅड बोटनिकल गार्डन बाय युजिंग क्यूआर कोड’ या विषयावरील कार्यशाळेतविद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मा. डॉ. अनिस चौधरी, व्यासपीठावर प्राचार्य डॉ. अनिल पाटीलवर मार्गदर्शक डॉ. नंदिता सिंग

राष्ट्रीय सेवा योजना - NSS

सागर किनारा स्वच्छता अभियानात सहभागी
मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष जनता शिक्षण मंडळ, अलिबाग
प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, कार्यक्रम अधिकारी डॉ. पी. वी. गायकवाड
आणि एन. एस. एस. विद्यार्थी स्वयंसेवक

जिल्हा सामान्य रुग्णालय अलिबाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने
आयोजित एड्स जनजागृती रॅलीमध्ये सहभागी
कार्यक्रम अधिकारी डॉ. पी. वी. गायकवाड आणि
एन. एस. एस. विद्यार्थी स्वयंसेवक

रस्ते सुरक्षा सप्ताहाच्या निमित्ताने अलिबाग बस आगारात
पथनाट्य सादर करताना एन. एस. एस. विद्यार्थी
स्वयंसेवक

‘आज्ञादी का अमृत महोत्सव’
अंतर्गत प्रभात फेरीचे आयोजन

शिवराज्याभिषेक दिनानिमित्त आयोजित
शिवज्योत रॅलीचे महाविद्यालयात आगमन

जिल्हाधिकारी कार्यालय, अलिबाग-रायगड यांच्या संयुक्त विद्यमाने
राष्ट्रीय एकता दिनानिमित्त आयोजित एकता दौऱ्यमध्ये सहभागी
एन. एस. एस. विद्यार्थी

मानी-भुते येथे आयोजित सात दिवसीय निवासी शिविरात
कागदी पिशव्या बनविण्याचे प्रशिक्षण

सात दिवसीय निवासी शिविरात ग्रामस्वच्छता अभियान

राष्ट्रीय कॅडेट कोर - NCC

प्रजासत्ताक दिनानिमित्त आयोजित राष्ट्रीय ध्वजवंदना कार्यक्रमात सहभागी मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ, प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, एन. सी. सी. ऑफिसर कॅप्टन डॉ. मोहसिन खान आणि एन. सी. सी. कॅडेट्स

७५ व्या स्वातंत्र्य दिनानिमित्त आयोजित राष्ट्रीय ध्वजवंदना कार्यक्रमात परेड कमांडर SUO सोज्वल पाटील आणि एन. सी. सी. कॅडेट्स

रक्तदान शिविरात सहभागी
एन. सी. सी. कॅडेट्स

एन. सी. सी. कॅडेट्सची कोस्ट गार्ड मुरुड-जंजिरा जहाजास भेट

CQMS सिध्देश नाईक यांची चीफ मिनिस्टर स्कॉलरशिप प्रदान करताना मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष जनता शिक्षण मंडळ, कर्नल मनीष अवस्थी (कमांडिंग ऑफिसर ६ महाराष्ट्र बटालियन, मुंबई)

चीफ मिनिस्टर स्कॉलरशिप प्रदान समारंभात सहभागी मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ, कर्नल मनीष अवस्थी (कमांडिंग ऑफिसर ६ महाराष्ट्र बटालियन, मुंबई) एन.सी.सी. ऑफिसर कॅप्टन डॉ. मोहसिन खान आणि एन.सी.सी. कॅडेट्स

C सर्टिफिकेट परीक्षा ग्राउंड टेस्टमध्ये सहभागी
एन. सी. सी. कॅडेट्स

पुनीत सागर अभियानात सहभागी
एन. सी. सी. कॅडेट्स

क्रीडा विभाग

वार्षिक क्रीडा स्पर्धा इनडोअर स्पर्धाचे उद्घाटन करताना
मा. ॲड गौतम पाटील, अध्यक्ष जनता शिक्षण मंडळ,
प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील

वार्षिक क्रीडा स्पर्धा मैदानी स्पर्धाचे उद्घाटन करताना
मा. डॉ. साक्षी पाटील, उपाध्यक्षा, जनता शिक्षण मंडळ,
मा. ॲड. गौतम पाटील, अध्यक्ष जनता शिक्षण मंडळ,
क्रीडाप्रमुख डॉ. रविंद्र चिखले

वार्षिक क्रीडा स्पर्धा
खो-खो अंतिम सामना

वार्षिक क्रीडा स्पर्धा
बॅडमिंटन अंतिम सामना

वार्षिक क्रीडा स्पर्धा
बुद्धिबळ स्पर्धा

वार्षिक क्रीडा स्पर्धा पारितोषिक वितरण सोहळा
कॅरम स्पर्धेतील अंतिम विजेत्या विद्यार्थिनी

आंतर महाविद्यालयीन स्पर्धामध्ये नैपुण्य गाजविणाऱ्या
कनिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचा संघ

आंतर महाविद्यालयीन स्पर्धेत नैपुण्य गाजविणाऱ्या
कनिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींचा संघ

क्रीडा विभाग

कोकण विभागीय हॅमर थ्रो स्पर्धेत
ब्रॉन्ज मेडल प्राप्त विद्यार्थिनी अनंदा वाळंजू

कोकण विभागीय भाला फेक स्पर्धेत गोल्ड मेडल प्राप्त
विद्यार्थिनी मयुरी शेळके

कोकण विभागीय खो-खो स्पर्धेत ब्रॉन्ज मेडल प्राप्त
विद्यार्थिनीचा संघ

महाविद्यालयात कोकण विभागीय बुधिद्वाल स्पर्धेचे आयोजन

कोकण विभागीय १० कि.मी. धावणे स्पर्धेत ब्रॉन्ज मेडल प्राप्त
विद्यार्थिनी पौर्णिमा म्हात्रे

कोकण विभागीय हॅमर थ्रो स्पर्धेत सिल्व्हर मेडल प्राप्त
विद्यार्थी राज पाटील

कोकण विभागीय थाळी फेक स्पर्धेत ब्रॉन्ज मेडल प्राप्त
विद्यार्थी राज पाटील

कोकण विभागीय १०० मीटर धावणे स्पर्धेत सिल्व्हर मेडल प्राप्त
विद्यार्थी सुयोग जावकर

जल्लोष युवा महोत्सवाचा

५५ व्या जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवाचे यजमानपद यार्वर्षी
महाविद्यालयाने भूसविले. उद्घाटन प्रसंगी आपले मनोगत
व्यक्त करताना प्रमुख अतिथी सुप्रसिद्ध अभिनेत्री प्रार्थना बेहेरे,
व्यासपीठावर (डावीकडून) मा. ॲड. गौतम पाटील, अध्यक्ष जनता शिक्षण मंडळ,
मा. नगराध्यक्ष श्री. प्रशांत नाईक, सुप्रसिद्ध दिग्दर्शक मा. श्री. अभिषेक जावकर,
मा. डॉ. साक्षी पाटील, उपाध्यक्षा, जनता शिक्षण मंडळ

उद्घाटनप्रसंगी प्रमुख अतिथी सुप्रसिद्ध अभिनेत्री
प्रार्थना बेहेरे यांच्या हस्ते वृक्षारोपण करण्यात आले.

लोकनृत्य स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त जे.एस.एम. महाविद्यालयातील
विद्यार्थिनी 'सडपा' नृत्य सादर करताना

पाश्चात्य वाद्यवादन स्पर्धेत सादरीकरण
करताना विद्यार्थिनी

समूहगीत गायन स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त
जे.एस.एम. महाविद्यालयातील विद्यार्थिनी

शास्त्रीय नृत्य स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त
जे.एस.एम. महाविद्यालयातील विद्यार्थिनी आदिती म्हात्रे

मूकनाट्य (मार्ईम) सादर करताना
जे.एस.एम. महाविद्यालयातील विद्यार्थी

एकांकिका सादर करताना
जे.एस.एम. महाविद्यालयातील विद्यार्थी

वार्षिक स्नेहसंमेलन - 'उन्मेष'

वार्षिक स्नेहसंमेलन 'उन्मेष' पारितोषिक वितरण सोहळ्यात प्रमुख अतिथी म्हणून आपले मनोगत व्यक्त करताना मा. जिल्हा परिषद सदस्या व सामाजिक कार्यकर्त्या सौ. वित्राताई पाटील

वार्षिक स्नेहसंमेलन 'उन्मेष'निमित्त आयोजित कलागुणदर्शनाच्या कार्यक्रमात समूहनृत्य सादर करताना विद्यार्थिनी

वार्षिक स्नेहसंमेलन 'उन्मेष'निमित्त आयोजित कलागुणदर्शनाच्या कार्यक्रमात जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवात प्रथम क्रमांक प्राप्त विद्यार्थी स्तरावर उत्तेजनार्थ पारितोषिक एकपात्री अभिनय (हिंदी) सादर करताना मेहविश कासुकर

वार्षिक स्नेहसंमेलन 'उन्मेष'निमित्त आयोजित कलागुणदर्शनाच्या कार्यक्रमात जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव प्रथम क्रमांक प्राप्त नाटुकली (स्कीट) सादर करताना विद्यार्थिनी

वार्षिक स्नेहसंमेलन 'उन्मेष'निमित्त आयोजित रांगोळी प्रदर्शन पाहताना उद्घाटक मा. नगरसेविका सौ. संजना कीर, मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ, मा. श्री. गौरव पाटील, सेक्रेटरी जनता शिक्षण मंडळ, महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. अनिल पाटील

वार्षिक स्नेहसंमेलन 'उन्मेष'निमित्त आयोजित कलागुणदर्शनाच्या कार्यक्रमात गायन व वाद्यवादन यांचा सुमधुर संगम सादर करताना विद्यार्थी

वार्षिक स्नेहसंमेलन 'उन्मेष'निमित्त आयोजित 'रोझ डॅ' मध्ये 'रोझ ब्लीन' व 'रोझ किंग' ठरलेले विद्यार्थी, मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ, प्राचार्य मा. डॉ. अनिल पाटील व अन्य प्राध्यापक यांच्या समवेत

ट्रेडीशनल डे निमित्त आयोजित पालखी सोहळ्यात सहभागी मा.अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ व पारंपरिक पोशाख परिधान केलेले विद्यार्थी

सत्कार गुणवंतांचा

५५ व्या रायगड जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवाचे सांधिक विजेतेपद पटकावणाऱ्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार सोहळा

पदवी प्रमाणपत्र सोहळ्यात पदवी प्राप्त विद्यार्थी मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष जनता शिक्षण मंडळ, उपाध्यक्ष डॉ. साक्षी पाटील, सेक्रेटरी मा. श्री. गौरव पाटील, प्राचार्य, डॉ. अनिल पाटील, उपप्राचार्य डॉ. नीलकंठ शेरे यांच्यासमवेत

मार्च २०२३ मध्ये झालेल्या बारावीच्या परीक्षेत प्रथम, द्वितीय, तृतीय क्रमांकाने उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार सोहळा

मुंबई विद्यापीठस्तरीय युवा महोत्सवाच्या अंतिम फेरीत एकपात्री अभिनय (मराठी) स्पर्धेत सुवर्णपदक प्राप्त करणाऱ्या वरद पाटील या विद्यार्थ्यांचा सत्कार करताना मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ

मुंबई विद्यापीठस्तरीय युवा महोत्सवाच्या अंतिम फेरत कोलाज या स्पर्धेत रजतपदक प्राप्त करणाऱ्या कुंदन रावजी या विद्यार्थ्यांचा सत्कार करताना मा. जिल्हा परिषद सदस्या सौ. चित्राताई पाटील

५५ व्या रायगड जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवात समूहगीत गायन स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त करणाऱ्या जे.एस.एम. महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींना प्रमाणपत्र प्रदान करताना मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ, प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील

५५ व्या रायगड जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवात वादविवाद स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त सानिका घरत व संयोगी नाईक या जे.एस.एम. महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींना प्रमाणपत्र प्रदान करताना मा. प्रा. अरुण पाटील, विद्यापीठ निरीक्षक

डी.एल.एल.इ. योजनेतील 'उडान' महोत्सवात पारितोषिक प्राप्त विद्यार्थी मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ, प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील डी.एल.एल.इ. प्रमुख प्रा. गौरी लोणकर यांच्या समवेत

विद्यार्थ्यांसाठी नवीन सुविधांचे उद्घाटन

लोकनेते मा. अँड. दत्ता पाटील
खुला रंगमंच

स्मार्ट क्लासरूमचे उद्घाटन

मा. डॉ. साक्षी पाटील, उपाध्यक्षा, जनता शिक्षण मंडळ<sup>यांच्या वाढदिवसानिमित्त महाविद्यालयाच्या एन.एस.एस. युनिटला
नवीन तंबूंची भेट</sup>

विद्यार्थ्यांसाठी सर्व ऑनलाईन सुविधा पुरविणारे
विद्यार्थी सुविधा केंद्र

महाविद्यालयात विविध नवीन कोर्सेसचे
मान्यवरांच्या हस्ते उद्घाटन

नवीन कॅन्टीनच्या उद्घाटनप्रसंगी उपस्थित मान्यवर
मा. नगराध्यक्ष प्रशांत नाईक, मा. अँड. गौतम पाटील,
अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ

क्रिकेटच्या सर्व सुविधांनी परिपूर्ण नेट्स

नवीन कबड्डी मैदानाचे उद्घाटन

STUDENTS & STAFF WELFARE

अपघाती निधन झालेला विद्यार्थी कृ. विधान दिवकर यांच्या पालकांना रु. २ लाखांचा धनादेश सुपूर्द्ध करताना जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष अॅड. गौतम पाटील, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील

शैक्षणिक वर्षाच्या प्रारंभी कनिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या स्वागत समारंभात मार्गदर्शन करताना जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष अॅड. गौतम पाटील

विद्यार्थीनीस रस्कॉलरशिप धनादेश प्रदान करताना
मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ

आदर्श शिक्षक पुरस्कार प्राप्त श्री. प्रवीण पाटील (कनिष्ठ महाविद्यालय)
यांचा सत्कार करताना मा. अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ, प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, श्री. अजय सावंत

लायन्स क्लब, अलिबाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयातील
शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी आयोजित
नेत्रचिकित्सा तपासणी शिवीर

अलिबाग-मुरुड मेडिकल असोसिएशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने
महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी
आयोजित आरोग्य शिवीर

महाविद्यालयातील महिला-भगिनी वर्गसाठी आयोजित
हळदी-कुंकू समारंभ

महाविद्यालयातील महिला-भगिनी वर्गसाठी
आयोजित भोंडला

इतर उपक्रम

अॅकेडेमिक ऑडीट समितीचे प्रमुख प्राचार्य डॉ. गणेश ठाकूर अॅकेडेमिक ऑडीट समितीचा अहवाल मा. अॅ. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ व प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांना सुपूर्द करताना

सरखेल कान्होजीराजे आंग्रे यांच्या स्मृतीदिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात उपस्थित मान्यवर डावीकडून, मा. श्री. रघुजीराजे आंग्रे, कमांडिंग ऑफिसर कमोडोर आदित्य हाडा, जिल्हाधिकारी श्री. महेंद्र कल्याणकर, मा. अॅ. गौतम पाटील, मा. नगराध्यक्ष श्री. प्रशांत नाईक

‘नो द्वैईकल डे’

“उर्जा स्रोतांचे संवर्धन आणि पर्यावरण पूरक जीवनशैली”
या उपक्रमाच्या अंतर्गत महाविद्यालयात वृक्षारोपण

महात्मा फुले यांच्या जयंतीपासून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जयंतीपर्यंत रोज ८ तास अभ्यास उपक्रमाचे उद्घाटन

गुरुपौर्णिमेनिमित्त कनिष्ठ महाविद्यालयातर्फे आयोजित
वकृत्व स्पर्धा

महाराष्ट्र स्टार्ट-अप यात्रेचे महाविद्यालयात आगमन व स्वागत

जागतिक महिला दिनानिमित्त आयोजित वकृत्व स्पर्धेत यशस्वी विद्यार्थी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील व अन्य प्राध्यापक यांच्यासमवेत

इतर उपक्रम

'मराठी भाषा व वाडमय अभ्यास मंडळ' तर्फे आयोजित 'लेखक आपल्या भेटीला' या कार्यक्रमात उपस्थित सुप्रसिद्ध लेखक डॉक्टर नितीन ओरकर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना

'नेचर क्लब' व पतंजली, रायगड यांच्या संयुक्त विद्यमाने अलिबाग तालुक्यातील वनस्पती औषधी संबंधी आयोजित कार्यशाळेत उपस्थित प्रमुख वक्ते श्री. सुहास गानू, प्रभारी, पतंजली योग समिती रायगड जिल्हा व पतंजली किसान सेवा समितीचे प्रमुख श्री. रवी पाटील, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, 'नेचर क्लब' प्रमुख डॉ. मीनल पाटील

'मराठी भाषा व वाडमय अभ्यास मंडळ' व ग्रंथालय विभाग यांच्यातर्फे आयोजित ग्रंथदिंडी

'मराठी भाषा व वाडमय अभ्यास मंडळ' व ग्रंथालय विभाग यांच्यातर्फे आयोजित ग्रंथप्रदर्शन

जिल्हाधिकारी कार्यालय, अलिबाग-रायगड यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित मतदान जन जागृती रॅलीत सहभागी डॉ.एल.एल.ई. उपक्रमातील विद्यार्थी व एन.एस.एस. विद्यार्थी स्वयंसेवक

सागर किनारा स्वच्छता अभियानात डॉ.एल.एल.ई उपक्रमातील विद्यार्थी

डॉ.एल.एल.ई. उपक्रमातील विद्यार्थ्यांतर्फे आयोजित दिवाळी साहित्य व फराळ विक्री स्टॉल

महाविद्यालयात एम.कॉम. अभ्यासक्रम सुरु करण्यासंबंधी पाहणीसाठी स्थानिक निरीक्षण समितीची महाविद्यालयास (एलआयसी) भेट

ગુણવત્તાધારક વિદ્યાર્થી ૨૦૨૧-૨૨

અકરાવી કલા શાખા

પ્રથમ

કુ. શ્રેયા સ્વર્ણિલ અધિકારી

દ્વિતીય

કુ. સિયા નવીન પડવળ

તૃતીય

કુ. પૂર્વા રણજીત બૈકર

બારાવી કલા શાખા

પ્રથમ

કુ. માનસી રમાકાંત મ્હાત્રે

દ્વિતીય

કુ. કિરણ દીપક મ્હાત્રે

તૃતીય

કુ. કરણ નરેશ શેર્કર

અકરાવી વિજ્ઞાન શાખા

પ્રથમ

કુ. આદિત્ય ભરત કવલે

પ્રથમ

કુ. સંસ્કાર સંતોષ રાઉત

દ્વિતીય

કુ. પૂર્વા અજિત ઠકૂર

તૃતીય

કુ. શ્રીયા દિનેશ મારકંડે

બારાવી વિજ્ઞાન શાખા

પ્રથમ

કુ. મયુરેશ જ્ઞાનેશ્વર પાટીલ

દ્વિતીય

કુ. પ્રીત પ્રસાદ માણી

તૃતીય

કુ. અર્ણવ દિલીપ ફડક

गुणवत्ताधारक विद्यार्थी २०२१-२२

प्रथम वर्ष कला शाखा

प्रथम

कु. गौरीनंदन राजन कुंटे

द्वितीय

कु. स्वरूप गणेश पाटील

तृतीय

कु. अपूर्वा शाम गुरव

द्वितीय वर्ष कला शाखा

प्रथम

कु. गायत्री दीपक म्हात्रे

द्वितीय

कु. तन्वी महेश वळकूर

तृतीय

कु. गायत्री प्रमोद पुराणिक

तृतीय वर्ष कला शाखा

प्रथम

कु. अक्षय सुरेश गावडे

द्वितीय

कु. श्रेयस सुनील झिंजे

तृतीय

कु. समीक्षा शारद भोस्तेकर

पदव्युत्तर पदवी विभाग

एम.ए. मराठी प्रथम

प्रांजली प्रमोद जाधव

एम.ए. हिंदी प्रथम

सरिता पांडुरंग थळे

एम.एस्सी. रसायनशास्त्र प्रथम

सिद्धी मनोज म्हात्रे

गुणवत्ताधारक विद्यार्थी २०२१-२२

प्रथम वर्ष वाणिज्य शाखा

प्रथम

कु. तनया राजीव तारकर

द्वितीय

कु. सानिका सुरेश घरत

तृतीय

कु. आर्यन जगदीश नागवेकर

द्वितीय वर्ष वाणिज्य शाखा

प्रथम

कु. कृतिका भालचंद्र जोशी

द्वितीय

कु. तौसीफ रज्जाक मुजावर

तृतीय

कु. तन्वी विश्वनाथ राणे

तृतीय वर्ष वाणिज्य शाखा

प्रथम

कु. श्लोक संजय नागवेकर

द्वितीय

कु. ओमकार विजय कुडतरकर

तृतीय

कु. प्रणीत अनिल मोरे

ગુણવત્તાધારક વિદ્યાર્થી ૨૦૨૧-૨૨

પ્રથમ વર્ષ વિજ્ઞાન શાખા

પ્રથમ

કુ. શ્રેયા ચારુદત્ત મ્હાત્રે

દ્વિતીય

કુ. નુપૂર સંદીપ કોળી

તૃતીય

કુ. અનુષ્કા રાજન પાઠીલ

દ્વિતીય વર્ષ વિજ્ઞાન શાખા

પ્રથમ

કુ. વેદાંકા સંદીપ મોકલ

દ્વિતીય

કુ. સ્વરાજ મિલિંદ શિંડે

તૃતીય

કુ. મધુરા ગજેંદ્ર રાણે

તૃતીય વર્ષ વિજ્ઞાન શાખા

પ્રથમ

કુ. કુણાલ પ્રદીપ જોશી

દ્વિતીય

કુ. સ્વરૂપ કૃષ્ણ ભુરે

તૃતીય

કુ. સુમયા સલામુદ્દિન સય્યદ

ગુણવત્તાધારક વિદ્યાર્થી ૨૦૨૧-૨૨

એફ.વાય.బી.એસ્સી.આય.ટી

પ્રથમ

કુ. ભાર્ગવી પ્રવીણ ભગત

દ્વિતીય

કુ. રિતેશ રાજેંદ્ર ઘરત

તૃતીય

કુ. હર્ષ સંદેશ કાઠે

એસ.વાય.బી.એસ્સી.આય.ટી

પ્રથમ

કુ. સ્વાલિહા અશફાક ગોંડેકર

દ્વિતીય

કુ. વેદાંત સુભાષ વર્તક

તૃતીય

સૌ. સૌરભ સુધાકર મ્હાત્રે

ટી.વાય.బી.એસ્સી.આય.ટી

પ્રથમ

કુ. ભૂમિકા વિજય પટેલ

દ્વિતીય

કુ. મેઘના દત્તાત્રેય પાઠીલ

તૃતીય

કુ. વૈષ્ણવી પ્રવીણ પટેલ

ગુણવત્તાધારક વિદ્યાર્થી ૨૦૨૧-૨૨

એફ.વાય.బી.એમ.એસ.

પ્રથમ

કુ. પ્રેમ જગદીશ ચૌધરી

દ્વિતીય

કુ. સંકિતા જયવંત તેમ્બુરકર

તૃતીય

કુ. સિદ્ધી રવિંદ્ર ભગત

એસ .વાય.బી.એમ.એસ

પ્રથમ

કુ. પ્રતિક રમેશ કડવે

દ્વિતીય

કુ. આદિતી લાલબાબુ શ્રીવાસ્તવ

તૃતીય

નુપૂર રમેશ પટેલ

ટી .વાય.బી.એમ.એસ

પ્રથમ

કુ. અક્ષિત જિતેંદ્ર મેહતા

દ્વિતીય

કુ. અભી પ્રદીપ જૈન

તૃતીય

કુ. ભાર્ગવી અરુણ વિચારે

गुणवत्ताधारक विद्यार्थी २०२१-२२

एफ.वाय.बी.एस्सी. सी. एस.

प्रथम

कु. सानिका शरद घरत

द्वितीय

कु. सौरभ शिवाजी देसाई

तृतीय

कु. सुजित जयवंत भोईर

एस.वाय.बी.एस्सी. सी. एस.

प्रथम

कु. तन्मयी संजय राऊत

द्वितीय

कु. दिव्या पांडुरंग मुळीक

तृतीय

कु. अल्पेश जयराम पोटे

ठी.वाय.बी.एस्सी. सी. एस.

प्रथम

कु. वैभव सुधाकर वर्तक

द्वितीय

कु. अमेय शैलेश मिसाळ

तृतीय

कु. ओमकार गणेश नागवेकर

‘रशिया युक्तेन युध्द आणि जागतिक शांततेचे भविष्य’

संयोगी राजेंद्र नाईक
एफ.वाय.बी.ए.

जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवातील वक्तृत्व स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त भाषण

नमस्कार, मी स्पर्धेक क्रमांक.....

आपल्यासमोर मांडत आहे ‘रशिया युक्तेन युध्द आणि जागतिक शांततेचे भविष्य’ हा विषय

मित्र हो,

८ मार्च २०२२ ची बातमी! अकरा वर्षांचा एक मुलगा घरातून निघाला, आपल्या आईने दिलेले पत्र हातात धरून तब्बल १४०० किलोमीटरचा प्रवास करत-करत हा मुलगा युक्तेनच्या सीमेवर पोहोचला. या प्रवासादरम्यान त्याच्या डोळ्यांतून अशू वाहत होते, काळीज पिलवटून टाकेल असा टाहो सुरु होता. सोबत ना आई होती ना वडील! आपले सामान व आईचे पत्र घेऊन या मुलाचा प्रवास संपला युक्तेनच्या सीमेपर्यंत! १३ मार्च २०२२ रोजी आईच्या औषधासाठी घराबाहेर बडलेल्या महिलेवर रशियन सैनिकांनी झाडलेल्या गोळ्या आणि त्या हल्ल्यात आईचाही झालेला दुर्दैवी मृत्यू. रशिया-युक्तेन युध्दातील हृदय हेलावून टाकणाऱ्या अशा एक ना अनेक घटना समोर आल्या आहेत.

जग तिसऱ्या महायुद्धाच्या उंबरठ्यावर उभे आहे, असे गेली तीन दशके आपण ऐकत आहोत. एकीकडे जागतिक शांततेसाठी प्रयत्न करणारे महान कार्यकर्ते व त्यांच्या कामाची दखल घेऊन त्यांना दिले जाणारे शांततेचे पुरस्कार आणि दुसरीकडे बड्या राष्ट्रांचे विविध देशांमध्ये गुंतलेले हितसंबंध, कुरघोडीचे आंतरराष्ट्रीय राजकारण, बड्या राजकीय नेत्यांच्या राक्षसी महत्वाकांक्षा, आर्थिक लाभ, विस्तारवाद, वर्चस्ववाद अशा सर्व गोष्टींमधून निर्माण होणारी युध्द स्थिती.

रशिया-युक्तेन युध्द सुरु होऊन आता सहा महिन्यांहून

अधिक काळ लोटला आहे. असंख्य निष्पाप जीव मारले गेले आहेत. मालमतेचे प्रचंड नुकसान झाले आहे. आपल्या सर्वांना माहित आहे की रशिया आणि युक्तेन यांच्यामध्ये खूप वर्षे शीतयुध्द सुरु होते, परंतु त्यांच्यातील तणाव विशेषत: २०२१ ते २०२२ मध्ये उफाळून आला. अभ्यासकांच्या मते आक्रमण करताना रशियाला खात्री होती की युक्तेनसारख्या राष्ट्रासाठी युरोपियन युनियन आणि अमेरिका हस्तक्षेप करणार नाहीत. याचे एक कारण म्हणजे युरोप तेल व नैसर्जिक वायूसाठी रशियावर अवलंबून आहे तर दुसरे कारण म्हणजे अमेरिकेने गेली पंधरा वर्षे जागतिक राजकाणाच्या हस्तक्षेपातून पाऊल मागे घेतले होते. त्यामुळे युक्तेनमधील कीव आणि खारकीव ही दोन मुख्य शहरे आणि काळ्या समुद्रातील युक्तेनची बंदरे पंधरा दिवसात जिंकता येतील व युक्तेन शरणागती पत्करेल अशी रशियाची समजूत झाली होती.

युध्द तर आधीपासून सुरुच होते, दोन देशांमध्ये, त्यांच्या सैन्यामध्ये, त्यांच्या विचारांमध्ये! परंतु आता त्याचे स्वरूप बदलले. याला कारणीभूत ठरली जगातील ३० देशांचा सहभाग असलेली नाटो ही लष्करी संघटना. युक्तेन रशियाला खेटूनच असल्याने जर हा देश नाटोचा सदस्य बनला तर ते रशियाला महागात पडेल म्हणून युक्तेनला नाटोत समाविष्ट होण्यापासून थांबवण्यासाठी या युध्दाचे स्वरूप हिंसक झाले.

हिंसेच्या मार्गाने एखादी गोष्ट साध्य होते तेव्हा ते यश तात्पुरते असते, परंतु त्यामुळे होणारे परिणाम मात्र दीर्घकालीन असतात. मित्रांनो, शांतता म्हणजे फक्त युध्दाचा अभाव नव्हे, शांततेमध्ये आर्थिक विकास, सामाजिक स्थैर्य हे सुधा महत्वाचे घटक असतात. रशिया आणि युक्तेन हे दोन्ही गव्हाचे प्रमुख उत्पादक

असल्याने संपूर्ण जगाला अन्रधान्याच्या गंभीर संकटाला सामोरे जावे लागेल. रशिया हा नैर्सिंग कवायूचा पहिल्या क्रमांकाचा, कच्या तेलाचा दुसऱ्या क्रमांकाचा, आणि कोळशाचा तिसऱ्या क्रमांकाचा मोठा निर्यातदार असल्यामुळे संपूर्ण जगाला ऊर्जासंकट देखील झेलावे लागेल. त्यामुळे संपूर्ण जगाला महागाईला तोंड द्यावे लागेल. त्याचप्रमाणे भविष्यात या युद्धात अणवळांचा वापर झाल्यास मोठ्या जीवित व वित्तहानीला सामोरे जावे लागेल आणि त्यामुळे पर्यावरणाला व मानवी आरोग्यालाही हानी पोहोचणार आहे.

या सगळ्यात आशादायी गोष्ट म्हणजे रशियाचा युकेनवर आक्रमणाचा डाव बन्यापैकी फसल्यामुळे जागितक शांततेला असलेला संभाव्य धोका आता लांबणीवर पडला आहे. एवढेच काय तर तैवानवर हल्ला केल्यास पश्चिम युरोप आणि अमेरिका त्यांच्या पाठिशी निश्चित उभे राहतील याचा अंदाज चीनला आलेला आहे. त्यामुळे त्याही युद्धाची शक्यता सध्यातरी मावळली आहे.

आज संपूर्ण जग धगधगत्या अऱ्णीवर उभा आहे. त्यामुळे यापुढे मानव जात सुखा-समाधानाने जगावी असे वाटत असेल तर जगाला काही उपाययोजना कराव्या लागतील. त्याची सुरुवात प्राथमिक शाळेपासूनच करून मुलांना लहानपणापासून शांततेचे धडे गिरवायला लावावे लागतील. जगाच्या प्रत्येक देशाच्या शाळेच्या इतिहासामध्ये युद्धाचे धडे न देता युद्धांमुळे झालेले नुकसान व परिणाम यावर अधिक भर देऊन शांतता निर्माण करण्यासाठी प्रयत्न करायला हवेत. 'An eye for an eye will makes the whole world blind', महात्मा गांधींच्या या विधानाचे तात्पर्य लक्षात घेऊन जर संपूर्ण जगात शांतता निर्माण करायची असेल तर एकमेकांवर दोषारोप न करता समेट घडवून मैत्रीचा हात पुढे करणे, कटूता निर्माण होण्याआधीच त्यावर उपाययोजना करणे व संघर्षाआधीच शांतता प्रस्थापित करणे या त्रीसूत्रीकुसार चालणे महत्वाचे वाटते. मित्रांनो इतिहास उगाळत न बसता जगातील प्रत्येक व्यक्तीची शांततेसाठी मानसिकता तयार केल्यास जागतिक शांततेचे भविष्य हे नक्कीच उज्ज्वल असणार आहे!

पाऊस

पाऊस हा खूप खास असतो
कारण वेडचा मनाचा भास असतो
जगण्यातील श्वास असतो
तर भिजण्याचा ध्यास असतो
काळ्या मातीचे सौदे अन् माणूस पाडतो
पैशाचा पाऊस....

अगदी प्रत्येकजण या पावसाची आतुरतेने
वाट पाहतो
आसुसलेला शेतकरी एक एक थेंबासाठी
पाऊस पाऊस म्हणतो
श्रीमंतांच्या घरात पडतो सोन्याचा पाऊस
गरिबांचे दुःख सोसल्या
दुष्काळाचा पाऊस....

सत्ताधारींच्या खिशात असतो
काळ्यापैशाचा पाऊस
निसर्गाच्या चक्रात पडतो गारांचा
अवकाळी पाऊस
कोमेजलेल्या मनांना पालवी फोडती
आनंदाचा पाऊस....

पावसांच्या धारांसवे मन हे होते ओले चिंब
हिरवळींचे नजारे जणू, नव स्वप्नांचे जाळे
आयुष्याच्या वाटेवर घेऊन येती
हर्षाचा पाऊस क्षण हे सुख दुःखाचे....

माणसांच्या या गर्द झाडीत पडावा पाऊस
माणूसकीचा
एकाच वेळी पडत असला
तरी प्रत्येकाचे भिजणे वेगळे असते
एखाद्या क्षणी चिंबसरींनी न्हाऊन
पावसाची अशी धुंदवेडी आठवण
असतेच ना....

गौरी संजय म्हात्रे
एस.वाय.बी.एम.एस.

नाते

आदित्य वंदना प्रदिप कर्वे
एम.ए., मराठी भाग-१

“म्हणजे गोत्यात आणणारी नाती जोडावीच लागत नाही.” अण्णा आजोबांच्या या वाक्याने जमलेल्या पोरांना आणखी एक शाब्दिक कोटी समजली आणि पोरांच्या चेहन्यावर हसू उमटलं. नातवंडांच्या वयाच्या पोरांच्यात जाऊन गप्पा गोष्टी करणं हा तर आजोबांचा छंद होता. खेळून जमा झालेली पोरं रिकामा वेळ घालवतायत हे ओटीवर पुस्तकात डोकं घालून बसून राहिलेल्या आजोबांच्या लक्षात आलं की आजोबा लगबगीने पोरांच्या कोंडाळऱ्यात प्रवेश करत. अपूप वाटावं, जिज्ञासा जागी व्हावी अशा गोष्टी सांगून मुलांना खिळवून ठेवत. शाळेची वेळ झाली की मुलं आपल्या मार्जी जात आणि आजोबा परत ओटीवर खुर्ची टाकून बसून राहात. गेली दोन दशकं अण्णा आजोबांचा हा कार्यक्रम नित्यनेमाने चालू होता. संध्याकाळी समुद्रावर फेरफटका मारुन अण्णा घरी येत आणि जेवून थोडा वेळ लिखाणात घालवून पुढा ओटीवर येऊन बसत.

अण्णांना सरख्यं नातलग कोणी नव्हतं तरी अण्णा एकटे नव्हते. त्यांच्यासारखाच लग्न न केलेला त्यांचा एक मित्र त्यांच्या जोडीला येऊन राहत होता. या दोन मित्रांची जोडी तशी

लहापणापासून गावाने पाहिली होती, ती जोडी आयुष्यभर एकत्र राहील असं काही नियतीच्या मनातदेखील त्यावेळी आलं नसावं. अण्णा शिक्षणाने उच्च शिक्षित, आयुष्यभर सरकारी अधिकारी म्हणून निवृत्त होऊन गाव कधीही न सोडलेला माणूस. त्यांना मुकी चौकट कधी मानवलीच नाही. रक्ताची नाती हळूहळू कमी होत गेली पण अण्णांच्या रक्ताबाहेरच्या नातलगांची संख्या आजही वाढत होती. त्यांच्या या जवळच्या मित्राने लहानपणी त्यांना कसलीशी मदत केली होती ती लक्षात ठेवून त्यांनी या विस्मृतीचा आजार झालेल्या मित्राला आयुष्यभर स्वतःजवळ ठेवण्याचा निर्धार केला. तरुणपणात एका जबर अपघातात या मित्राच्या मेंदूला मार लागला आणि स्मृतीपटलावरच्या सगळ्या आठवणी मुळापासून धुऊन निघाल्या. कालौदात रक्ताचं नातलग कोणी नाही म्हणून जेव्हा प्रश्न उपस्थित राहिला तेव्हा अण्णांनी स्वतःचा बालमित्र स्वतःच्या घरी आणून बसवला तो कायमचा.

निवृतीनंतर अण्णांनी लेखनाचा छंद जोपासला. असंच

एकदा ओटीवर लिखाण करत बसलेले असताना अण्णांना बाहेरुन मुलांचा गलबलाट ऐकू आला. अण्णा ओटीवरुन बाहेर आले तर जवळच्या सार्वजनिक विहिरीजवळ मुलांचा गलका जमला होता. आणि एका पोहता न येण्याच्या मुलाला दोन चार दांडगट पोरं पोहण्यासाठी जबरदस्ती करत होती. अण्णांनी पायात चप्पल सरकवली आणि तिकडे पोचले. पोरांचा गोंगाट कमी झाला. न ओरडता अण्णांनी मुलांना समज दिली. मुलं खुश झाली. त्यांना अण्णांच्या बोलण्यातून अण्णांच्या बुद्धिमत्तेचा अंदाज आला. जाता जाता अण्णांनी मुलांना एक कोडं घातलं आणि दुसऱ्या दिवशी उत्तर शोधून या असं सांगितलं. अण्णा विशेष कधी कोणाच्यात मिसळत नसत. सण, उत्सव, समारंभाच्या काळात गावकच्यांना पुरेशी मदत करत पण अण्णा स्वतःहून उठून कोणाकडे जाऊन गप्पा ठोकत बसल्याचं कोणाच्या स्मरणात नव्हतं.

मुलांशी तयार झालेलं नातं मात्र अण्णांनी कधी तोडलं नाही. स्वतःला रक्ताचं कोणी नाही याची उणीवसुधा त्यांना कधी भासली नाही. नाती जोडायवी ती शेवटपर्यंत हाच त्यांचा ध्यास होता.

एकदा मुलांना शाळेतून वक्तृत्व स्पर्धेसाठी विषय दिला होता ‘माझी आई.’ सगळ्यांनी आपल्या आईची माहिती अण्णांना म्हणून दाखवली पण लहापणीच मातृशोक झालेला दिनू मात्र आजीची माहिती सांगायला लागला. मुलांना प्रश्न पडला पण अण्णांनी खुणेनेच मुलांना गप्प गेलं. दिनूची वक्तृत्वशैली छान आहे हे सर्व मुलांच्या लक्षात आलं पण त्याची माहिती ही आईविषयी नाही यामुळे मुलं बेचैन झाली. अण्णांना मुलांची चुळबूळ समजली अण्णांनी गप्प केलं आणि बोलायला सुरुचात केली.

“शाळास दिनू असंच आत्मविश्वासाने शाळेतदेखील बोल म्हणजे शिक्षक तुझं कौतुक करतील.” दिनूचं मन खुललं. अण्णांनी पुढे बोलं सुरु ठेवलं. “लक्षात घ्या मुलांनो नातं कोणतं आहे ते जास्त महत्वाचं. तुम्ही कोणाला काय मानता हे आधी ठरवा. आपलं पालन करणारे आपले पालक असतात मग आपला सर्वाचा पालनकर्ता कोण ?” मुलांना प्रश्न अनपेक्षित होता, मुलं विचारात पडली. आपला पालनकर्ता म्हणजे कोणाचा ? कुटुंबाचा ? गावाचा ?

राज्याचा? देशाचा? नक्की कोणाचा? मुलांच्या घोळक्यात कुजबुज चालू झाली. अण्णा उत्तर देणार हे सर्वांना माहीत होतं पण किमान या प्रश्नांचं उत्तर आपल्याला यावं ही इच्छा प्रत्येकाच्या मनात होती. पालनकर्ता देव असतो असं उत्तर अण्णांना पटणार नाही, हे मुलांना माहीत होतं. अण्णा देव मानत नव्हते असं अजिबात नव्हतं पण वैचारिक पातळीवर अण्णांनी देवाचा उदोउदो करताना सांगितलेली वास्तवातील उदाहरणं मुलांना तोंडपाठ होती. शेवटी मुलांनी शरणागतासारखे चेहरे केले. अण्णा गालातच हसले आणि म्हणाले “आजूबाजूला बघा उत्तर सापडतं का? आपला गुरु आणि पालनकर्ता एकच आहे.” उत्तरासाठी सुगावा मिळेल या आशेवे बसलेली मुलं अजूनच बुचकळ्यात पडली. आपला गुरु पालनकर्ता आहे हा विचार त्यांच्या मनाला लगेतच पटणारा नव्हता. मुलांचे उत्तरासाठी व्याकुळलेले चेहरे बघून अण्णांनी ‘नाती’ उलगडायला सुरुवात केली. ‘मुलांनो, नातं माणसांशी जोडावं लागतं पण जन्मतः असलेली नाती विसरून चालत नाहीत. माणून नाती विसरत चाललाय ही गोष्ट खरी आहे पण माणसाशी असलेलं नातं त्याचा पालनकर्ता विसरलाय का? आपलं नातं मातीशी आहे, पाण्याशी आहे, इथल्या झाडापानांशी-पशुपक्ष्यांशी आहे, ग्रहताच्यांशी आहे. आपलं यरं नातं निसर्गाशी आहे. आज हे नातं जपणं जास्त महत्वाचं वाटतं कारण माणसाने हे नातं विसरून आपलीच दुनिया तयार करत चालला आहे.’ “पोरांच्या मनाला या गोष्टी समजणाऱ्या नव्हत्या असं अजिबात नव्हतं.” आपल्या पालनकर्त्या निसर्गाला आपण किती त्रास देतो हा मुद्दा आता दुर्लक्षित करण्यासारखा राहिला नाहीये. आज आपण आपल्या धरणीमातेची किती प्रमाणात वाताहत करतोय हे आजूबाजूला चालू असलेल्या बांधकामांवरून लक्षात येईल. प्राणवायू देणारी जीवनवाहिनी झाडं तोडून आपली फुफ्फुसं नष्ट करतोय. डोंगर उघडे बोडके करून, ते फोडून त्यातून बोगदे काढतोय. अमाप संपत्ती देणाऱ्या समुद्राची अवस्था आज विषारी डोहासारखी करतो आहोत. हे नातं तोडून आपल्याला फायदे होणार नाहीयेत हेही आपल्याला माहीत आहे. निसर्गाने मानवाला उत्क्रांतीत बनवलं आहे, आपल्या प्रत्येक क्रियेसाठी आपण निसर्गाची मदत घेतो तरी आपण निसर्गाशी असलेलं नातं तोडतो. हे ताटातूट माणसाला माणसाशी असलेलं नातं जपायलाही अडचण निर्माण करते. माणसाचा स्वभाव निसर्गपासून दूर गेल्यावर किंवडत जातो. निसर्गाच्या जितके जवळ रहात तितके जिहाळ्याचे संबंध जपाल. मुक्या प्राण्यांवर प्रेम करा, झाडाफुलांवेलींशी आपले संबंध जोपासा, आयुष्याला वेगळीच दिशा मिळेल. जोपासणारा तो निसर्ग आपला मायबाप आहे, गुरु आहे मार्गदर्शक आहे. एकदा का त्याच्याशी नातं घडू केलंत म्हणजे गोत्यात आणणारी नाती जोडावीच लागत नाहीत.” अण्णा आजोबांच्या या वाक्याने जमलेल्या पोरांना आणखी

एक शाब्दिक कोटी समजली आणि पोरांच्या चेहऱ्यावर हसू उमटलं. पोरांना शाळेत पिठाळून अण्णा घराकडे निघाले.

अण्णांच्या रूपाने मुलांना प्रेमाने उपदेश देणारा मित्रच लाभला होता. अण्णा आपल्या निःस्वार्थ भावनेने मित्राची सेवा करण्यासाठी घरात गेले. निसर्गातलं ज्ञान मुलांपर्यंत पोहचू दे हीच त्यांच्या मनातली इच्छा होती. पण ती पूर्ण व्हावी यासाठी घार्झगडबड करण्याच्यातले अण्णा अजिबात नव्हते. वयाच्या ८ व्या दशकातली त्यांची धीराने पाऊल टाकण्याची वृत्ती वाखाणण्याजोगी होती. अण्णा पुढच्या कामाला लागले होते, मुलांच्या मनात निसर्गाशी नातं जोडण्याची भावना निर्माण झाली होती. ज्ञानाचा सूर्य मनात जणू तळपूलागला होता.

सांजवेळ

ऊन आले उत्तरुनी डोंगराच्या जवळूनी।
पक्षी घरट्यापाशी येती मुक्त विहार करोनी॥

ताडमाडांची ही झाडे कशी आहेत उंच।
मनात रेखाटती आहेत आनंदाचा मंच॥

अंगणातील बकुळीच्या सऱ्यासारखे पडावे।
जाई-जुईच्या गंधात वाच्यासंगे फिरवे॥

ही तांबूस-सौम्य किरणे आता चालली अस्ताला।
पशु निघाले वेगवेगे आता घराच्या दिशेला॥

प्रसन्नतेने उगवण्याचे उद्याचे आश्वासन देतो।
आणि तांबडा हा सूर्य पश्चिमेला मावळतो॥

रोहित प्रकाश जोगळेकर
एस.वाय.बी.कॉम.

समाज माध्यमांनी संवाद वाढवला आहे का?

सानिका शरद घरत
एस.वाय.बी.एस्सी.

माध्यमांनी हे सगळं कुठेतरी चोरुन नेल्यासारखं मला वाटतं.

आज युवकांना समाज माध्यमांचं एवढं व्यसन लागलय की, त्यांचा समाजाशी असणारा संवादच तुटत चाललाय. आज समाजात घडणाऱ्या गोष्टींची पडताळणी करण्यापेक्षा समाज माध्यमांवर येणाऱ्या पोस्टवर विश्वास ठेवून कुठेतरी आजचा युवक चुकीच्या गोष्टींना बळी जातो. आज समाज माध्यमांमुळे संदेश पोहचवणं सोपं झालं म्हणतात खरं, पण जेव्हा एकादी विद्रोही पोस्ट किंवा संदेश समाज माध्यमांद्वारे चारी दिशांत पसरला जातो तेव्हा त्यामागील सत्यता जाणून घेण्यासाठी मूळ माणसांशी मूळ परिस्थितीबाबत संवाद साधला जातो का? मुळीच नाही.....

नमस्कार, मी स्पर्धक कोड क्र. ८०३ “समाज माध्यमांनी संवाद वाढला आहे.” या विषयाची नकारात्मक बाजू मांडत आहे. मित्रहो, समाज माध्यमांनी प्रगती केली मान्य आहे परंतु माणसां-माणसांमधील संवादाची भावनिक बाजू कमी केली आहे. आज समाज माध्यमांनी कमी केला आई-बाबांसोबत मुलांचा संवाद, शिक्षकांसोबत विद्यार्थ्यांचा संवाद, दुकानदारासोबत गिहाईकांचा संवाद, डॉक्टर आणि रुग्णांचा संवाद अगदी रेल्वेमास्तरांचा प्रवाशांसोबत होणारा संवाद असो किंवा पोस्टमास्तरांचा लोकांशी असलेला संवाद, हा सगळा संवाद समाज माध्यमांमुळे कमी झालेला आहे.

एक महत्वाचा मुद्दा माझ्यासमोर येतो तो म्हणजे आरोग्य. आज एखादा आजारावर दवाखान्यात जाऊन डॉक्टर सोबत बोलून त्यावरील उपाय घेणे यापेक्षा समाज माध्यमांद्वारे डोकं दुखत असेल तर काय करायचं? खोकला झाला असेल तर कसला काढा प्यायचा? आणि एवढच नव्हे तर मानसिक स्वास्थ्य ठीक नसेल तर त्यासाठी समुपदेशन देखील माणासांकडून नव्हे तर मोबाईलकडून घेतलं जातं. पण हे जरी सोपं असलं तरी समुपदेशक किंवा डॉक्टर यांच्यासोबत घडणाऱ्या संवादातून मिळणारे उपाय, मिळणारा आधार आणि आशा यांच काय? यात संवाद मात्र हरवत चाललाय.

आज माणासांमाणसामधील होणाऱ्या संवादाची जागा आता समाज माध्यमांनी घेतली आहे. आज मला आठवतं मुलांना झोपवताना अंगाई गाणारी आई, आपल्या नातवांना कथा ऐकवणारे आजी-आजोबा, पारावर बसून गप्पा मारणारे गावकरी, दुपारच्यावेळी अंगणात गप्पा मारणाऱ्या लिंगा, बडबडगीत शिकवताना लहान होऊन जाणाऱ्या त्या शाळेतील शिक्षिका, मला आठवतात आपल्या मनातला प्रेमळ भाव सांगण्यासाठी वापरण्यात येणारे ते निरागस शब्द आणि त्या भावना. पण आज समाज

आज युवकांच्या होणाऱ्या आत्महत्येला कुठेतरी त्यांचा आपल्या आई-वडिलांशी कमी होत असलेला संवादच कारणीभूत आहे. आणि हे होत आहे कारण आजकाल युवक facebook, instagram, whatapp, twitter पासून ते, Pubg, Fee fire, bluewhale सारख्या जीवघेण्या खेळांमध्ये गुंतलेला आहे. एवढच नव्हे तर आजकाल आपली मुलगी किंवा मुलगा कुठे आहे त्यांनी काही खाललंय की नाही, ते किती वाजता येतील-जातील या गोष्टी पालकसुधा आजकाल समाजमाध्यमांद्वारे विचारतात पण यामुळे घरातलं घरपण आणि खेळीमेळीचं वातावरण संपत चाललं आहे.

मित्रहो....! समाज माध्यमांनी कमी केलाय तो प्रेमळ संवाद! जो एका प्रियकर आणि प्रेयसी किंवा नवरा आणि बायकोमध्ये व्हायचा. आज प्रेमाच्या शब्दांच्या जाळ्यात अडकणारे मन इंटरनेटच्या जाळ्यात अडकणाऱ्या इमोर्जींवर येऊन थांबले आहे. आज माझं तुझ्यावर प्रेम आहे हे बोलण्याखेरीज social - media वर लाल बदामांनी भरलेला एक चेहरा पाठवला की काम होऊन जाते. पण मग या समाज माध्यमांच्या जणात त्या प्रेमळ संवादाचं काय?

आज गुरुच्या सानिध्यात राहून घडणाऱ्या शिष्याचे आयुष्य आता मोबाईलच्या स्क्रीनच्या आरपार घडताना दिसते. पण मित्रहो फक्त ऑनलाईन तासिका करणं म्हणजे शिकणं झालं का हो? कसं बोलायचं, कसं बसायचं, कसं उठायचं किंवा हजारांसमोर निर्भिंडपणे कसं बोलायचं याचं कसब शिकवणाऱ्या शिक्षकांपासून आजचा विद्यार्थी दूर जाताना दिसत आहे.

आज सोशल मिडियाच्या युगात बोलणं जरी सोपं झालं असलं तरी भाषा लोप पावत आहे. आज समाजमाध्यमांवर संदेश

पाठवताना आपण मनात जरी मातृभाषा बोलत असू, तरी तो संदेश पाठवताना मात्र आपण परकीय लिपीतच पाठवतो. यामुळे मूळ भाषिक असलेल्या लोकांचा भाषिक संवाद कमी होत चालला आहे.

आज ह्या धकाधकीच्या जीवनात जेथे माणसाला माणसाशी, त्याच्या प्रेमल शब्दांची, समाजाला आपल्या मूळ भाषेची त्यातून भावना व्यक्त करायची समजवून घेण्याची गरज असताना आज कित्येक उदाहरण साक्ष देतात या गोष्टींची की समाज माध्यमांमुळे संवाद वाढलेला नाही तर तो कमीच झाला आहे.

..... तर तो ईश्वर असता

दिसतो तसा नसतो
म्हणून तो माणूस आहे
दिसतो तसा वागला असता
तर तो ईश्वर असता

स्वभाव त्याचा बोरासमान
वरून गोड आतून हाड
सफेद सदरा त्याने घातला
तरी काळीज त्याचे काजळासमान

जर मनही त्याचे निर्मळ असते
आणि आतूनही तो गोड असता
मग कदाचित तो माणूस नसता
तर तो ईश्वर असता....

निर्णय घेण्यामध्ये सुध्दा
कधतरी तो चुकत असतो
वरून सिकंदर वाटत असला
रणांगणी तो हारत असतो....

जर नेहमीच तो जिकला असता
आणि कधीचही तो चुकला नसता
मग कदाचित तो माणूस नसता
तर तो ईश्वर असता.....

दिसायला तो भिक्षू वाटला
तरी चारित्र्याने रावण आहे
कमने तो कर्ण भासला
तरी संपत्तीचा लोभी आहे

जर तो खरोखरच तो दानी असता
आणि चारित्र्यानेही राम असता
मग नक्कीच तो माणून नसता
खराखुरा तो ईश्वर असता....
खराखुरा तो ईश्वर असता....

वर्क फ्रॉम होम संकट काळातील वरदान?

संयोगी राजेंद्र नाईक
एफ.वाय.बी.ए.

जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवातील वाद-विचाद स्पर्धेत प्रथम व्रतमांक प्राप्त भाषणाची सकारात्मक बाजू

गरिबाला रोटी मिळेना....

श्रीमंताला झोप येईना....

लहानमुलांना काही कळेना....

आई-बाबा आमचे बाहेर पाठवेतना....

असा संकट काळ घेऊन आलेला कोरोना....

लॉकडाऊनमुळे जगातील किंत्येक कर्मचारी लोक वर्क फ्रॉम होम करत होते. जिथे कोरोनाचा प्रादुर्भाव जास्त होता तिथे वर्क फ्रॉम होम अनिवार्य करण्यात आले होते. म्हणजेच मला असे म्हणायचे आहे की वर्क फ्रॉम होम ही संकल्पना पहिल्यापासूनच जगात होती परंतु कोरोनाच्या काळात ती प्रकर्षाने दिसून आली. अनेक लोकांनी वर्क फ्रॉम होमचा फायदा घेतला आणि मग तीच लोकं या संकल्पनेवर टीकाही करू लागली. पण मग मित्रहो, हे वर्क फ्रॉम होम संकटकाळातील वरदान कसे ठरले व कुणासाठी ठरले हे सांगण्याचा प्रयत्न करते. तर सर्वांत पहिला महत्वाचा विषय जो माझ्या डोऱ्यासमोर येतो ते म्हणजे आपले कुटुंब... ज्याला सर्वांत जास्त वेळ देता आला, कुटुंबातील प्रत्येक व्यक्तीचे महत्व कळले आणि मग उदाहरणच द्यायच झालं तर ज्याचा नुसता खांद्यावर जरी हात असला तरी हजारो संकटांना सामोरे जायचे बळ येते अशा बापाचं उदाहरण द्यायला मला आवडेल. रोज वाहतुक कोंडीत अडकणे, कार्यालयात अधिक काळ काम करणे, कार्यालयातून थेट मित्रांबोरबर बाहेर जाणे व घरी उशिरा येणे या सर्व कारणांमुळे एका

नवन्याचा त्याच्या बायकोसोबतचा, एका बापाचा त्याच्या मुलांसोबतचा, एका मुलाचा त्याच्या पालकांसोबतचा संवाद तुटत गेला होता. यामुळे हे वर्क फ्रॉम होम एका बापासाठी, मुलासाठी, नवन्यासाठी वरदान ठरले.

नवीन-नवीन लण झालेल्या जोडप्याला विचारलत तर कळेल पुढचा संसार चांगला व्हावा असे वाटत असेल तर दोन प्रेमाचे शब्द बोलणे, आवडी-निवडी जाणून घेणे किंती महत्वाचे आहे मग हे वर्क फ्रॉम होम त्यांना ही वरदानच वाटते असे ते सांगतील. मित्रहो, आताच एक विषय सांगितला वाहतुक कोंडीचा, तर मुंबई सारख्या मोठ्या शहरात राहणाऱ्या लोकांना विचारा वाहतुक कोंडीत अडकल्यावर काय अवस्था होते व त्यामुळे कुटुंबासोबत किंतीदा जेवताही येत नाही आणि भारतीय संस्कृतीतील ऋीया तर अजूनही नवरा जेवला की त्या जेवतात. मग मित्रहो, त्यांच्यासाठी हे वर्क फ्रॉम होम वरदान नाही का? अर्थातच आहे.

कंपन्यांना, सामान्य माणसाला, गावातील माणसाला आणि आई-वडीलांना याचा खूप फायदा झाला. कंपन्यांनी त्यांच्या कामकाजासाठी लागणारा खर्च कमी केला, घरातूनच काम असल्याने जास्त काळ काम करता आले, काम सोडून जाण्याची वृत्ती माणसामध्ये बदलली, मनुष्यबळ मिळणं सोप झाले, अनेक कंपन्यांनी ऑफिसच्या जागेसाठीचं भाडं, फर्निचरचा खर्च, कार्यालयातील स्वच्छता कर्मचारी अशा गोष्टींवरचा खर्च कमालीचा खाली गेला. एका संशोधनानुसार उत्पादकतेमध्ये ७७ टक्के वाढ झाल्याचे दिसून आले तर काही ६० टक्के कंपन्यांनी कोरोनानंतरही

वर्क फ्रॉम होम चालू ठेवले. म्हणजे वर्क फ्रॉम होम आवडत नाही त्या लोकांच्या घरात पहिल्यापासूनच वातावण अस्थिर असेल असा अंदाज वाटतो.

सामान्य माणसाला बचत करणे, कमी सोयी-सुविधांमध्ये जास्त नफा मिळवणे, कुटुंबाला वेळ देणे, आपल्या आवडी-निवडी जपणे, प्रवास वेळेत बचत, विशिष्ट पेहरावाचे बंधन राहिले नसल्याने वर्क फ्रॉम होम वरदानच वाटते. गावातील लोकांना आई-वडीलांपासून दूर रहावं लागत नाही, शहरातील प्रदूषणापासून सुटका होते, शहरातील घराचं भाडं नको भरायला मग वर्क फ्रॉम होम त्यांना ही आठवतेय वृद्ध आई-वडीलांना आधार मिळतो तर ज्या आई-वडीलांनी नवीन जीवाला जन्म दिला आहे त्या बाळाचे संगोपन करण्यास चांगला वेळ मिळतो. प्रत्येक कर्मचाऱ्याला आता स्वातंत्र्याची अनुभूती येते आहे तर अधिकारी व कर्मचाऱ्यांतील विश्वास वाढला आहे. गुणवंतांना संधी मिळतायेत. घरातील विरँगुव्यामुळे मध्यल्या सुहृदीचे महत्व कळले आहे.

मित्रहो, आता तर सरकारालाही वर्क फ्रॉम होम संकल्पना पटत आहे. २१ जुलै २०२२ ची बातमी जर तुम्ही वाचली असेल तर जे लोक सेझ - स्पेशल इकॉनॉमीक झोन कंपन्यांमध्ये काम करतात ते (विशेष आर्थिक क्षेत्र) २००६ मध्ये समाविष्ट करण्यात आलेल्या कलम ४३ अ नुसार, अशा क्षेत्रांमध्ये काम करणारे, तात्पुरते अपंगत्व आलेले, लांबचा प्रवास करून येणारे किंवा ऑफसाईट काम करणाऱ्या कर्मचारी वा नोकरदार वर्गाला वर्क फ्रॉम होमची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. वर्षभरापर्यंत ही सुविधा लागू होईल आणि जर डेव्हलपमेंट कमिशनर यांची परवानगी मिळाली तर अजून वर्षभराची वाढ करता येणार आहे. त्यामुळे आता वर्क फ्रॉम होमची संधी बहुतेक लोकांना मिळणार आहे त्यामुळे सर्वांनी पुन्हा एकदा आपल्या कला जोपासण, आवडी-निवडी पुन्हा आठवणे सुरु करा आणि..

विचारांच्या क्रांतीने एखादा नायक तयार होऊ दे....

आपल्या सुस्वरांनी एखादा गायक तयार होऊ दे....

कोणी वक्ता, कोणी कवी, कोणी लेखक तयार होऊ दे....

आणि वर्क फ्रॉम होम सर्वांना वरदान ठरू दे.....

पाऊस

नक्तं छपर ज्यांच्याकडे त्यांची मनं
केव्हाची अश्रूनी भरली होती
खिडकीतून पाऊस पाहणाऱ्यांची
दुनिया मात्र निराळीच होती

तनामनाला भिजवणाऱ्या पावसाच्या सरी
चिंब चिंब बरसतच होत्या
गळणाऱ्या घरांच्या फटीफटीतून
अंगावर तुषार उडवित होत्या

पुस्ट झालेल्या वाटा शोधत, मनामनांचा ठाव घेत
पाऊस काळजाला भिडत होता
रडणाऱ्या आभाळाला कुशीत घेऊन शांत करावं,
असा निरागस विचार फक्त मनातच येत होता

कितीतरी मनांना घाई होती
आपल्या घरट्यात परतण्याची
उघड्या घरट्यात माऊली विनवणी करीत होती
पिल्लांच्या सुखाची

सरीसरीतले भयाण अंतर
आता थेंबावर येऊन थांबले
पिल्लांना पंखाखाली घेत
माऊलीने क्षणभर का होइना,
पण सुखाने डोळे मिटले

पहाटेचं स्वच्छ आकाश
कालच्या चिखलाचा जणू इतिहास सांगत होतं,
केवळ सरींनी होणाऱ्या वेदनांनी
मन मात्र सारखं विकळत होतं

एका सांजेला निरोप देऊन
दुसरी पहाट येत होती
उघड्या घरट्यांना मात्र
बंद छप्पराची भूक होती

मधुरा चंद्रशेखर ठाकूर
एस.वाय.बी.ए.

वर्क फ्रॉम होम संकट काळातील वरदान?

सानिका शरद घरत
एस.वाय.बी.एस्सी.

जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवातील वाद-विचार स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त भाषणाची नकारात्मक बाजू

नमस्कार, मी स्पर्ध क्रमांक १४ वर्क फ्रॉम होम संकटातील वरदान या विषयाची नकारात्मक बाजू मांडत आहे. मित्रहो सुरुवातीला मी एक गंमत सांगते. लॉकडाऊन संपून जेव्हा प्रत्यक्षात ऑफिसला जायची वेळ आली तेव्हा एका कंपनीमध्ये बॉसने त्याच्या कर्मचाऱ्यांना एका आठवड्यासाठी वेस्टर्न कपडे घालण्याची मुभा दिली तेव्हा एका कर्मचाऱ्याने बॉसला प्रत्युत्तर दिले, “म्हणजे उद्यापासून पॅट घालून काम करायचं?” यातून असे समजते की आत्ताच्या कर्मचाऱ्याना वर्क फ्रॉम होमची इतकी सवय लागली की, जेव्हा प्रत्यक्षात ऑफिसला जायची वेळ आली, तेव्हा त्यांना पॅटची आठवण आली.

कोरोना काळात सगळ्या व्यवस्था ठप्प पडल्या असताना काही ऑफिसेस, आय.टी. संस्था अखंडितपणे कार्यरत होत्या ते वर्क फ्रॉम होममुळे! त्यामुळे त्यांचा नफा वाढला असेलही पण फायद्यासोबतच कर्मचाऱ्यांच्या आरोग्याचा, वेळेचा, कुटुंबाचा बळी गेला त्याचं काय? खूप लोकांनी वर्क फ्रॉम होम म्हणजे आरामदायी काम असा गवगवा केला खरा पण दिलेलं टार्गेट पूर्ण करण्याच्या नादात वरिष्ठांनी आपल्या हाताखालच्या कर्मचाऱ्यांवर आणलेल्या दबावाचं काय? वरिष्ठांना टार्गेट पूर्ण केल्याबद्दल पणारात वाढ, पदोन्नती, शाबसकी मिळत होतीच हो पण ज्यांच्या जीवावर त्यांनी हे मिळवलं त्या कर्मचाऱ्यांचं काय? त्यांचा तर हरकाम्याच होऊन बसला आहे.

कोरोनापूर्वी घर म्हणजे विरंगुळ्याचे, दमून, थकून आल्यावर समाधानाची विश्रांती घेण्याचे ठिकाण! थोडक्यात सांगायचं तर आपली हक्काची अशी एक जागा जिथे गेल्यावर दिवसभराच्या

कामाचा थकवा निघून जायचा. पण आता वर्क फ्रॉम होममुळे घर म्हणजे दुसरं ऑफिसच झालं आहे. त्यामुळे आता काम आणि विरंगुळा यांच्यात फरकच जाणवत नाही. वर्क फ्रॉम होममुळे विरंगुळा मिळण्याची भावनिक खात्रीच राहिली नाही. सतत डोक्यावर कामाची टांगती तलवार वाटूलागली.

मित्रहो, पहिले ८ तास काम केले की माणूस मोकळा व्यायचा. पण आता त्या ८ तासाच्या कामाचे इंटरनेटच्या स्पीडमुळे १०-१२ तास झाले आहेत. शिवाय टाय-अप असणाऱ्या कंपन्या बाहेरील देशातील असल्यामुळे कामाची वेळ अनियमित झाली. शिवाय कधीही फोन्स कॉल घ्यावे लागत असल्यामुळे कर्मचाऱ्याचे खाजगी जीवनच जणू काही बरबाद झाले. सतत टार्गेट पूर्ण करण्याचा हट्ट असल्यामुळे मानसिक तणाव जाणवू लागला. सततच्या कामामुळे कर्मचाऱ्याला आपण यंत्र असल्याचे जाणवू लागले. शिवाय काम करताना गडबड, गोंधळ नको म्हणून एकटं राहण्याची सवय झाली. त्यामुळे एकाकीपणा वाढला मुलांकडे दुर्लक्ष होऊ लागले.

तेच पूर्वी ऑफिसमध्ये सहकारी मिळून काम करत असल्यामुळे एकमेकांना कामात येणाऱ्या अडचणी तिथल्या तिथे सोडवल्या जायच्या. शिवाय टीमवर्कने काम केल्यामुळे कामे जलदगतीने व्यायची. एकमेकांच्या कामातील प्रगतीमुळे काहीतरी वेगळे शिकण्याचे, जास्त चांगले काम करण्याचे प्रोत्साहन मिळत होते. पण आता वर्क फ्रॉम होममुळे ही कर्मचाऱ्यांतील स्पर्धाच जणू काही थांबली. त्यामुळे एका अर्थाने थोडी प्रगतीच कमी झाली असे म्हणावे लागेल.

काही कर्मचारी घरापासून नोकरीसाठी लांब राहायचे

त्यामुळे ऑफिस हेच त्यांचे घर आणि तेथील कर्मचारी हेच त्यांचे कुटुंब झाले होते. पण वर्क फ्रॉम होममुळे त्यांच कुटुंबच तुटले आणि एकटेपणाची जाणीव प्रयत्नतेने होऊ लागली.

मित्रहो, वर्क फ्रॉम होमचे जास्त दुष्परिणाम कुणाला जाणवले असतील ते नवरा बायकोच्या नाजूक नात्याला! पूर्वी दोघेही कामानिमित्ताने दिवसभर बाहेर असल्यामुळे संध्याकाळी दमून भागून आल्यावर चार प्रेमाच्या शब्दांनी दिवसभराच्या थकव्यावर प्रेमल संवादाने विश्रांती मिळायची. त्यातून एकमेकांची काळजी, प्रेम, आदर वाढायचा. पण आता काय? कायम घरातच असल्यामुळे एकमेकांतील गुणदोषांची जाणीव प्रयत्नतेने होऊ लागली. त्या प्रेमल संवादाची जागा आता कलहाने घेतली आहे. घरातील वातावरणच दूषित जाणवू लागले. शिवाय आई-बाबा कायम घरात असल्यामुळे वयात आलेल्या मुला-मुलींना पालकांचा सासुरवास वाटू लागलाय. त्यामुळे घरात ताणतणाव जाणवू लागले.

एकंदरीत काय तर सारे जग खोटे, आभासी वाटू लागले. वर्क फ्रॉम होममुळे सगळ्या यंत्रणातील संवाद कमी झाला. बॉस आणि कर्मचाऱ्यांतील संवाद, सहकर्मचाऱ्यांतील संवाद, शिक्षक-विद्यार्थ्यांचा संवाद, नवरा-बायकोतील प्रेमल संवाद, अगदी पालक-मुलांतील संवाद असो किंवा वृद्ध आई-वडिलांचा त्यांच्या मुलांशी असलेला संवाद आणि ह्या अशा मोठकळीस आलेल्या संवादामुळे कुठेतरी आपण चार पाऊले मागे राहतोय हे नवकी!

शेवटी इतकंच म्हणेन,
कंपनीने दिलंय वर्क फ्रॉम होम
पण त्यातच आहे खरी गोम
नुसतेच कॉल्स आणि कामाच्या नावाने बोंब
सांगा तरी काय करायच....

त्यामुळे वर्क फ्रॉम होम हे संकटातील वरदान असेलही पण माझ्या मते एक अभिशापच आहे.

•॥श्रीमंत्योगी॥•

ठेवी एकच ध्येयसक्ती।
सोडी न त्यास्तव नीती।
अभ्यासोनी शत्रूचीही मती।
राजा श्री शिवछत्रपती ॥

सोसे नियतीची जरी वार।
कधी न होऊन परि लाचार।
दिला प्रजेसी खड्गाधार।
रणशास्त्रधुरंधर ॥

जमवून सवंगडी मुठभर।
तथात एकही नाही फितूर।
वाढविला सु-राज्य विस्तार।
प्रजाप्रतिपालक ॥

कोरूनी बालवयी गोंदण।
अर्पिले जीवाचे आंदण।
उभारिले स्वराज्य तोरण।
जाणता राजा ॥

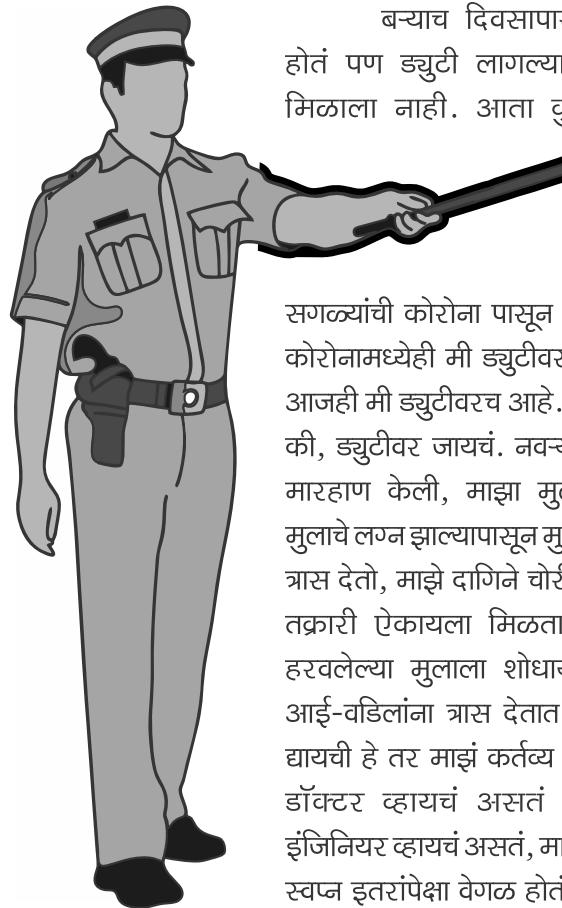
ऐसा सकल प्रजेचा नृप।
तव गुणांचे वर्णन अमाप।
तव किर्ती वर्ण वारेमाप।
शिवकल्याण राजा ॥

सकल गुणांचा पूर्ण पुरुष।
तो साक्षात परम जगदीश।
तव चरणी नत आमुचे शीर्ष।
श्रीमंत योगी ॥

आदित्य वंदना प्रदीप कर्वे
एम.ए.भाग १, मराठी

खाकीतला माणूस बोलतोय.....

पुर्वशा प्रल्हाद गण
एस.वाय.बी.ए.

बन्याच दिवसापासून बोलायचं
होतं पण ड्युटी लागल्यापासून वेळच
मिळाला नाही. आता कुठे आपल्या

सगळ्यांची कोरोना पासून सुटका झाली. कोरोनामध्येही मी ड्युटीवरच होतो आणि आजही मी ड्युटीवरच आहे. सकाळ झाली की, ड्युटीवर जायचं. नव्याने बायकोला मारहाण केली, माझा मुलगा हरवला, मुलाचे लग्न झाल्यापासून मुलगा आम्हाला त्रास देतो, माझे दागिने चोरीला गेले अशा तकारी ऐकायला मिळतात. दिवसभर हरवलेल्या मुलाला शोधायचं, जी मुलं आई-वडिलांना त्रास देतात त्यांना समज द्यायची हे तर माझं कर्तव्य आहे. कुणाला डॉकटर व्हायचं असतं तर कुणाला इंजिनियर व्हायचं असतं, मात्र मी पाहिलेलं स्वप्न इतरांपेक्षा वेगळ होतं. मी पाहिलेलं स्वप्न होतं खाकीतल्या वर्दीचं.....

सद्रक्षणाय खलनिग्रहणाय हे ब्रिद्वाक्य खांद्याला लावून कोरोनाकाळात मी कर्तव्य बजावत होतो. कसे होते ते दिवस? आजही आठवले तरी अंगावर काटा येतो. कोरोनाकाळात ड्युटी लागली की कुटुंबापासून दूर राहायचं. ज्या काळात खरंच माझी माझ्या कुटुंबाला गरज होती त्यावेळी मी ड्युटीवर होतो. ऊन असो वा पाऊस ड्युटीवर हजर राहायचं आली ड्युटीपूर्ण करायची. कोरोना काळात दिवसभर घराबाहेर राहायचं. लोकांना सांगायचं की घराबाहेर पडू नका, अंतर पाळा कोरोनाकाळात तासन् तास उभं राहून आपल्या प्राणाची पर्वा न करता आपले कर्तव्य बजावत राहायचं. नाईलाजाने तुमच्यावर लाठीमार ही करावा लागला. तुमच्यावर लाठीमार केला पण तुमचे अपशब्द ही ऐकून घेतले. ना कोणाता सण, ना कोणता उत्सव. त्या दिवसामध्येही चला बंदोबस्ताला अशी असते पोलीसाठी नोकरी. कोरोनाकाळात

ड्युटीवर असताना किंवा आजही व नेहमीच एकच डोळ्यासमोर राहील देशसेवा.

ज्या दिवशी अंगावर खाकी वर्दी चढवली त्या दिवशी शपथ घेतली. आता मी माझ्या देशाला सेवा देताना ना थांबणार, ना थकणार. मी न थांबता देश सेवा करीन आणि माझ्या भारत मातेचे रक्षण करेन. सीमेवर सैनिक देशसेवा करतो आणि ऊन्हामध्ये रस्त्यावर उभा असलेला खाकीतला माणूस ही देशसेवाच करतो. एखाद्या सीमेवरच्या सैनिकाचे निधन झाले तर दुःख व्यक्त करता मात्र खाकीतल्या माणसाचे निधन झाले तर तोंडातून अपशब्द बाहेर पडतात. “मेला तो, बरं झालं” गेल्या वेळेला मी सिणल तोडला तेव्हा माझ्याकडून दोनशे रुपयांची पावती फाडून घेतली. तुम्हाला आमच्यापेक्षा पैशाची किंमत जास्त आहे. ड्युटीवर असल्यामुळे घरच्यांना वेळच देता येत नाही. स्वतःच्या मुलांसोबत बोलायला मिळत नाही. आज शाळेत काय अभ्यास केलास? दिवसभर काय खेळलास? हे सुधा आनंदाने विचारता येत नाही. ड्युटीवरुन घरी येईपर्यंत घरातले झोपलेले असतात. आपला बाबा त्यांना कर्तव्य बजावताना दिसतो. मला समाजातल्या वाईट गोष्टी संपवायच्या आहेत. तुमच्या विचारात बदल करायचा आहे. तुम्हाला तुमच्या कर्तव्याची जाणीव करून द्यायची आहे. आजची तरुण पिढी पाय नसताना एक्हरेस्ट चढू शकते. तर आम्हा पोलीसांकडे पाहण्याचा दृष्टीकोन नक्कीच बदलू शकते. जाता जाता एकच सांगतो. आम्ही वाईट नाही. आम्ही तुम्हाला मदत करण्यासाठी नेहमीच तत्पर असतो. तुमचा रक्षक पोलीस....

माझं जगणं म्हणजे खाकी
माझं वागणं म्हणजे खाकी
अगोदर निभावतो कर्तव्य
मग सगळं बाकी.

रमा

ईशा प्रदीप राऊळ
एफ.वाय.बी.ए.

त्यादिवशी रमा हे पाहिलेले स्वप्न नक्हतं, ती हकीकत होती. नवीन वर्षाला सुरुवात झाली. मी आणि रमा पहिल्यांदा शाळेच्या बसमध्ये भेटलो. तिंच हसू ठगाळ वातावरणातून निघणाऱ्या सूर्याच्या कोवळ्या किरणांसारखं होतं. जवळच राहणाऱ्या एका शाळेत शिकणाऱ्या दोन व्यक्तींना भेटायला इतका वेळ जातो

या गोष्टींचं नवल वाटतं. एकाच शरीरात असून डोळे एकमेकांना पाहण्यासाठी आरशाची मदत घेतात तशी बसने आम्हाला मदत केली. पण प्रत्यक्षात डोळे एकमेकांना आरशाशिवाय कधीच पाहू शकत नाहीत. असंच आमचं नातं होतं किंवा कातरवेळही म्हणालो तरी चालेल. ही वेळ खूप कमी क्षणांपुरती असते तसेच आमचेही होतं.

रमा आणि मी पुन्हा एकदा भेटलो. या वेळेला ती आणि मी एकाच कोंचिंग क्लासमध्ये होतो. आम्ही सोबत शिकत होतो. मोठे होत होतो. एखाद्या रहस्यमय पुस्तकाची पाने पलटावी तशी रमा मला समजायला लागली होती. क्लासमध्ये, बसमध्ये आम्ही दोघी नेहमी सोबत बसायचो. मे महिन्याच्या सुट्टीत सोबत कैच्या, आवळे खायचो, मस्ती करायचो.

रमा वयाने माझ्यापेक्षा लहान होती. ती मला जिथे भेटेल तिथे ताई-ताई करून हाक मारायची. तिचा स्वभाव झाडाला आलेल्या नवीन पालवीप्रमाणे होता. हिरवीगार कोवळी पाने जशी मऊ असावीत ना तसाच तिचा वेहरा! मला अजूनही आठवतो..... सूर्यफुलात जसा बुबुळाप्रमाणे दिसणारा काळा गोल असतो तसी तिच्या माध्यावरची काळी भोर गंधाची टिकली असायची.

रमा आणि माझी शेवटची भेट मला आजही आठवते. परीक्षेचा शेवटचा दिवस असला की आम्ही मे महिन्याच्या सुट्टीच्या आनंदात बसमध्ये धुमाकूळ घालायचो. रमा आणि माझी ती शेवटची भेट होती. सुंदरशा स्वप्नातून कधी जागे न व्हावे अशी भेट होती ती.... रमा आणि मी त्यानंतर कधीही एकमेकांना भेटलो नाही.

मधला काळ खूप सुंदर होता. पण म्हणतात ना अति

हसल्याने नंतर रडावे लागते. तसंच झालं... सुट्टीच्या निमित्ताने रमा घरातल्यांसोबत फिरायला निघाली. ती खूप आनंदात होती. पण कोणास ठाऊक तिचा आनंद फुलपाखराच्या आयुष्या इतकाच होता. सूर्य डोक्यावर आला गाडीने हायवेवर वेग घेतला... अचानक काय झाले कळलंच नाही. गाडीचा अपघात झाला. आणि रमा गेली... गाडीतील इतर लोकांना काहीच झालं नाही. क्षणात आयुष्य बदलून जाते हे फक्त एकलं होतं... त्यावेळी अनुभवलं... रमा आम्हाला कायमची सोडून निघून गेली. रमा त्या भयाण अंधारात हरवली होती... एखाद्या जिवंत झाडाचे जळवणासाठी कुळाडीने घाव घालून हजार तुकडे करावी तशी माझ्या देहाची अवस्था होती... दूरवर पसरलेल्या त्या भयाण अंधारातून रमा आवाज देते याचा भास आजही मला होतो.....

पारिजात

पांढऱ्याशुभ्र पाकळ्यांना, शेंदरी देठाचा आज।
निसर्गाची किमया, दिसते बाकी खास॥

शिशिरामध्ये तुझा सुवास जाई उडून।
श्रावणापासून पुन्हा तुझे सौंदर्य येई खुलून॥

पडायला लागता आता तुझे सडे।
ते बघताच माझे मन होई वेडे॥

नाजूक कोमल हाताने तुला वेचावे।
आंजळीत घेऊन तुला निरखावे॥

तर कधी हाराच्या रूपाने तुला गुंफावे।
असे दृश्य मनाच्या कोपचात जपून ठेवावे॥

मनोहारी तुझा सुर्जंध, आहे खुप खास।
आणून देई सर्वाना तो, स्वर्गाचा भास॥

रोहित प्रकाश जोगलेकर
एस.वाय.बी.कॉम.

वाचन संस्कृतीचे जतन आवश्यक आहे !

तन्मय विजय पाटील
एस.वाय.बी.एस्सी.

सुसंस्कृत, सुशिक्षित समाजात साहित्य, संगीत, ललितकला, विज्ञान, शास्त्र, परंपरा यांविषयी विचार करून इतरांना वाचन करायला लावणारी संस्कृती म्हणजे 'वाचन संस्कृती' होय. आणि या संस्कृतीचा सांभाळ करणं, तिला जपणं, तिला वाढवणं हे तर आपलं कर्तव्यच आहे. या संस्कृतीचा फैलाव अत्यंत संथपणे होत असतो. व्यवित्रित पातळीवरून गटपातळीवर, गटपातळीवरून, समाजपातळीवर, समाजपातळीवरून सांस्कृतिक पातळीवर.... अशी ही शृंखला सुरु राहिली की अखेरीस या परंपरेचे रूपांतर 'संस्कृती' मध्ये होते. जसजसा वाचकवर्ग बदलत जातो तसतसा या साहित्यातही अमूलाग्र बदल घडून आलेला आपल्याला दिसून येतो. जे साहित्य काळाच्या कसोटीत उत्तीर्ण होऊन वाचकांच्या पसंतीस उतरते तेव्हा ते वाडमय चिरकाल आनंदाची प्राप्ती करून देणारे ठरते.

काही पुस्तके साध्या, सोप्या भाषेत मनोरंजन करताकरता मोलाचे संदेश देतात, तर काही पुस्तके थेट वाचकाच्या बुध्दीला आव्हान देतात. बरीचशी पुस्तके वाचकाच्या मनावर मोहिनी घालण्याची कला जापून असतात तर अनेकानेक पुस्तके वाचकाची तर्कशक्ती जोखतात, विचारांना चालना देतात. अशा निरनिराळ्या धाटणीची पुस्तकेच 'चोखंदळ वाचकवर्ग' निर्माण करतात. कधी हसवतात, कधी रडवतात, कधी आपल्याच स्वभावाचे सारे पैलू ही पुस्तके आपल्यासमोर नव्याने मांडतात!

पण मधापासून ज्या पुस्तकांची आपण स्तुती करत आहोत, ज्यांच्यावर शब्दसुमने उधळत आहोत, त्या पुस्तकांकडे हल्ली पाहतो कोण? त्या पुस्तकांना मायेन हातात घेऊन त्यातील ज्ञानभांडारात डोकावून कोण पाहतो? सारेजण त्या मोबाईल, लॅपटॉप अशी गोंडस नावे असलेल्या आधुनिक खोक्यांमध्ये गुंतलेला आपला बहुमूल्य वेळ इतरांना रुबाबात सांगत फिरत असतात. परंतु दुर्दैवाने एकालाही तो 'गुंतलेला वेळ' सत्कारणी लावायची इच्छाच होत नाही. हल्ली तर 'छापील पुस्तके वाचणे' हे सुधा मागासलेणाचे लक्षण बनत चालले आहे. एकतर कोणी सहसा वाचत नाही. आणि सातानवसाने कोणाला जर वाचायची इच्छा झालीच तर त्यांचे प्राधाव्य 'ई-बुक्स'ना! इंटरनेटवर सर्च करून पाहिजे त्या विषयाची पिढीएफ मिळवायची. अब् ती त्या कृत्रिम प्रकाशयुक्त पड्यावर डोळे ताणत वाचत राहायची. सध्या 'वाचन' हे त्या पाठ्यपुस्तकांपुरतंच मर्यादित आहे असं वाटूलागलंय.

संगठेच बोलतात की हल्लीची तरुण पिढी वाचतच नाही.

पण मी याच्याशी पूर्णतः असहमत आहे. आमची पिढी खूप वाचन करते. तरुण मुलं सोशल मिडिया वरचे लेख वाचून त्यांना लाईक करतात, वेगवेगळे जोक्स फॉरवर्ड करतात, एकमेकांच्या पोस्ट आवर्जुन शेअर करतात. या न त्या रूपाने ही पिढी खूप वाचते परंतु यांच्या वाचनाला काही दिशाच उरत नाही! कारण ते जे साहित्य वाचतावाचता ज्ञान मिळवण्याचा प्रयत्न करतात, बन्याचदा ते साहित्यच अज्ञानाचा कलंक त्याच्या माथी बाळगून असतं. अशा परिस्थितीत माझां अत्यंत प्रामाणिक अस मत आहे की निव्वळ आजची तरुण पिढी वाचत नाही असा ठपा ठेवण्याएवजी या सुनियोजित वाचन संस्कृतीची ओळख अधिकाधिक तरुणांना कशी होईल याचा विचार व याबाबत प्रयत्न, दोन्ही केले गेले पाहिजेत. नवी पिढी वाचनापासून नाही तर वाचन संस्कृतीपासून दूर आहे. आणि या नव्या पिढीला अशा विस्मयकारक परंपरेची ओळख व्हावी असे मला स्वतःला मनोमन वाटते. कारण राष्ट्राचा भौतिक विकास जितका आवश्यक असतो तितकाच किंबहुना त्याहूनही अधिक आवश्यक हा त्या राष्ट्राचा सामाजिक, सांस्कृतिक विकास असतो. व आपल्या देशाचा सांस्कृतिक विकास होणं तेव्हाच शक्य होईल जेव्हा देशातील अबालवृद्ध एकमताने विविध नैतिकमूल्यांचा स्वीकार करून त्यांचा सर्हष वापर करतील. ही बाब केवळ सुशिक्षित समाजातच होणे शक्य आहे अन् समाजाला सुशिक्षित करण्याचे कामही हे ग्रंथ, ही पुस्तकेच करत असतात. म्हणजे बघा हे सारं चक्र वाचनाभोवतीच फिरत आहे असं असताना आपण या कलेकडे का बरं दुर्लक्ष करावं? असं

म्हटलं जातं की व्यक्तीवर सर्वात जास्त प्रभाव दोन गोष्टी सतत ठाकत असतात, पहिले म्हणजे मित्र अनुदुसरी म्हणजे पुस्तके! मग विचार करा की जर या पुस्तकांनाच आपण आले सवंगडी बनवलं तर आपल्या आयुष्यावर किती सकारात्मक प्रभाव पडेल!

स्वातंत्र्यपूर्व काळात कोल्हापूर संस्थानात छत्रपतींनी ग्रंथालय कायदा अंमलात आणला व त्यानंतर ग्रंथालयांची सख्या हनुमंताच्या शेपटीप्रमाणे वाढतच गेली. आपण चर्चा करत असलेल्या वाचन संस्कृतीत ग्रंथालयांचे महत्व अनन्यसाधारण आहे. ही ग्रंथालये म्हणजे माहिती, झान, मनोरंजनाचे अंगभूत गुण असलेल्या पुस्तकांचा अंबंधित करणारा संग्रह असतो. व्यक्तिमत्वाचा विकास, उत्तम समाजाची पायाभरणी तथा आदर्श राष्ट्राची उभारणी या सर्व गोष्टी ग्रंथालयांच्या प्रचार, प्रसारातून संभव असतात. समाजात स्वातंत्र्य, समता बंधूता या त्रिसूत्रीचा केवळ उक्तीतून उद्घोष करण्यापेक्षा ही त्रिसूत्री पुस्तक रूपाने पटवून दिली गेली तर ती आणखी लवकर प्रत्ययास येईल असे मला वाटते.

आपण सर्वांनी अनेकदा ऐकले असेल की बरेच पालक नेहमी एक तक्रार करत असतात की “आमचा मुलगा/आमची मुलगी हातात मोबाइल असल्याशिवाय जेवतच नाही.” हल्ली तर जवळजवळ सगळेच पालक हा तक्रारीचा सूर लावतात. पण या प्रसंगात खरंच चूक त्या मुलांची आहे का? मला तरी असं वाटत नाही. सगळीच लहान मुलं ही अनुकरणप्रिय असतात. लहानपणापासून त्यांच्या आईवडिलांकडून त्यांना जे दर्शवलं जाईल, ते त्याचं अनुकरण करतात. मग आता विचार करा की या परिस्थितीला जबाबदार कोण? अर्थातच पालक! सर्व पालकांनी जर प्रत्येक गोष्टीच्या मर्यादित राहायचं ठरवलं तर त्यांची मुलेही एखाद्या गोष्टीचा वापर अमर्यादपणे करणार नाहीत. लहानमुलांना बालपणीच फोन हाताळायला देण्यापेक्षा त्यांना त्यांच्या वयाला अनुसरूप पुस्तके हाताळण्यास द्या. हीच पिढी पुढे जाऊन वाचन संस्कृतीचं संवर्धन करण्यात सिंहाचा वाचा उचलतील.

‘श्यामची आई’ या पुस्तकात साने गुरुजींनी त्या काळच्या वाचनाशी निंगडित परिस्थितीचं अतितत्त्व वर्णन केलेलं आहे. तेव्हाच्या काळी छापखाने नव्हते परंतु लोक पट्टीचे वाचक होते. अशावेळी मोठ्या मोठ्या ग्रंथांचीही हस्तलिखिते मिळायची. ज्या माहितीची गरज असेल ती स्वतःच्या हाताने लिहून काढावी लागायची. हल्ली छापखान्यांच्या सुक्कुलाट झाला आहे पण उलटपक्षी वाचकवर्गात फार मोठी घट झालेली आहे. याच कारणाने साहित्यनिर्मिती सुधादा कमी प्रमाणात होऊ लागलेली आहे. हल्ली वाचकांचे दोन गट पडलेले पाहायला मिळतात. पहिले म्हणजे केवळ पाठ्यपुस्तके वाचून समाधान मानणारे व दुसरे म्हणजे सरळ पाठ्यात्य भाषेतील पुस्तकांना प्राधान्य देणारे! झानाला भाषेचं बंधन

नसतं परंतु आपण जे काही वाचतो आहोत ते मातृभाषेत वाचायचा प्रयत्न जर आपण करत असू तर आपल्याहून आदरणीय वाचक मिळणे म्हणजे कठिणातले कठीण काम!

वाचनामुळे मनोव्यापार तयार होतो. मुलांच्या कल्पनाशक्तीला वाव मिळतो. लहान मुले जी कार्टुन्स पाहतात त्याद्वारे त्यांच्या बुध्दीला चालना मिळत नाही, परंतु वाचनामुळे ती क्षमता विकसित होते. वर उदाहरण दिल्याप्रमाणे ‘श्यामची आई’ हे तर अवघ्या महाराष्ट्राचं साहित्यिक वैभव आहे. भावनांच्या आक्रंदनातून संस्कृत देणाऱ्या या पुस्तकानं भूतकाळातही अनेक पिढ्या घडवल्या आहेत आणि हे कार्य आजही अविरत चालू आहे असे म्हणायला मला तरी हरकत वाट नाही. थोडक्यात काय तर एखादं पुस्तक आयुष्याला कलाटणी देऊ शकतं, एखादं पान जीवन बदलू शकतं, तर एखादं वाक्य आयुष्याचं घेय ठरवू शकतं इतकी ताकद या वाचनात आहे.

जिथे वाचन असते तिथे विचार असतात अन् जिथे विचार असतात तिथेच बदल घडवण्याची ताकद असते. अशा या बलवान विचारांचा वारसा आपल्याला या वाचनाच्या परंपरेतून मिळतो आहे. वास्तविक पाहता वाचन संस्कृतीची नाळ समाजातील सर्व घटकांशी जुळलेली आहे. पुस्तकांमुळे आपल्याला ते झानाचे भांडार मिळते जे कधीच रिते होत नाही. अर्थातच हे झानभांडार पुढच्या पिढीपर्यंत पोहोचवण्याची कामगिरी आपण हाती घेतली पाहिजे. ही संस्कृती पुढे टिकलीच पाहिजे अन्यथा आपला विकसित समाज अधोगतीकडे जायला वेळ लागणार नाही. या वाचनामुळे आपण आपले भावविश्व, अनुभवविश्व विस्तारण्यात सफल होतो. अखंड जगातले नानाविध अनुभव आपण घरबसल्या घेऊ शकतो. देवाने आपल्याला एकच आयुष दिले हो परंतु पुस्तकांच्या कृपेमुळे आपण अनेक जीवनांचा, जन्मांचा अनुभव एकाच आयुषात घेऊ शकतो.

या वाचनाचे महत्व वर्ण करताना कविवर्य मंगेश पाडगावकर खूप मार्मिक भाषा वापरतात. ते म्हणतात, ‘या ग्रंथाच्या तेजामधुनी जन्मा येते क्रांती’

‘ग्रंथ शिकविती माणूसकी अन् ग्रंथ शिकविती शांती’

माझ्या चोरंदं वाचकमित्रांनो चला तर मग, एक पाऊल सान्यांनी मिळून पुढे टाकूया ही पवित्र वाचन संस्कृती जतन करण्यासाठी!

मला आवडलेले पुस्तक

अनुष्ठा संतोष कवळे
९२ वी सायन्स

अगदी काळजाळा हात घालणारा, हृदयाच्या गाभ्यात कायम वास्तव्य करून राहिलेला हा आजचा विषय म्हणजे मला आवडलेले पुस्तक.

या विषयावर लिहायचं म्हटल तर सध्या माझ्या समोर एक आवडत्या-पुस्तकांचा अथांग, विस्तीर्ण सागर पसरलेला आहे. या महाकाय सागराचा प्रत्येक थेंब म्हणजे शब्द आहेत. त्यातील अनेक शब्दांची क्रमबद्ध मांडणी करून ज्ञानाच्या उर्जेसह उफाळून वर येणारी प्रत्येक लाट म्हणजेच एक पुस्तक होय! अशा असंख्य अगणित लाटा म्हणजेच ज्ञानाचा समुद्र, दिवसरात्र, सतत-अविरत कार्यरत राहून निर्माण करत असतो आणि त्या किनाऱ्यावरील पुस्तकवेड्या ज्ञानाच्या भुकेल्या माणसाला पुरवत असतो.

चांगलं पुस्त म्हणजे एक संपूर्ण आयुष्य जंगण्याजोग आहे. प्रत्येक लिखाण हे चांगलेच असते कारण त्यातून घेतलेली अगती तुरळक वाटणारी छोटीशी गोष्ट देखील एखाद्याचं आयुष्य बदलू शकते. कोणतं वाक्य कोणाच्या मनी भावेल याचा काही थांगपत्ता नाही.

जगातील सर्वात सुंदर पुस्त म्हणजे “माणसाचं जीवन!” जे निसर्ज निर्मित आहे, दुर्देवाने उभ्या आयुष्यात

काही जणांना ते पुस्तक कधीच वाचता येत नाही, पण आयुष्याचं पुस्तक ज्याला वाचता आलं तो नक्कीच एक सुखमय जीवन जगतो हे मात्र खरं

“तुझे स्मित पाहूनी सांगू

किती गेले अशू वाहूनी.....!”

या ओळी ऐकताच माझ्या मनात सर्वप्रथम एक शुद्ध, खन्या प्रेमाची निर्माण झाली. त्या भावने पाठोपाठच जंगी आपले

सर्वस्व बहाल करून जीवापाड प्रेम देणाऱ्या एका व्यक्तीची प्रतिमा डोळ्यासमोर लगेच उभी राहिली. अशी एकमेव व्यक्ती अर्थात “आई.” आईचे प्रेम हे तुलना करण्यापलिकडेच असते. म्हणून मला आठवण आली त्या अशाच एका पुस्तकातल्या महान, सामर्थ्यवान आईची.

“नॉट विदाऊट माय डॉटर” या बेट्टी महमुदी यांनी लिहिलेल्या पुस्तकाची. हे पुस्तक १९८७ चे मूळ इंग्लिश, पण मराठी वाचकांसाठी लीना सोहनी यांनी फार सुंदर अनुवाद खूप वर्षांपूर्वीच उपलब्ध केलेला आहे. सत्यघटनेवर आधारित हे पुस्तक नवकीच काही सर्वोत्तम पुस्तकांपैकी एक आहे.

बेट्टी महमुदी या मूळ अमेरिकन रहिवासी. त्यांची ओळख अमेरिकेतच काम करणाऱ्या डॉ. सत्यद मूळी यांच्याशी होते. बेट्टी यांचा डॉक्टर सत्यद मूळी यांच्यासोबत विवाह होतो. बेट्टी यांचा नवरा फार समजूतदार, काळजी घेणारा, एकंदरीत फार चांगली व्यक्ती. तिच्या आयुष्यात मूळी सारखा नवरा आहे याचे तिला समाधान असते. त्यांना एक ४ वर्षांची मुलगी असते. त्यामुळे बेट्टी, तिच्या नवरा आणि त्यांची ४ वर्षांची मुलगी मोहताब आनंदाने

नांदत असतात. मात्र सत्यद मूळी हा मूळ इराणचा रहिवासी. एहाका त्याच्या घरच्यांना अजून बेट्टीची आणि मोहताबची ओळख झालेली नसते. भारतात नाही पण तिथे असे अनेक विवाह सहज पार पडले जातात. घरच्यांशी या दोर्घंची ओळख होण्यासाठी येणाऱ्या सुट्टीत १-२ आठवड्यांसाठी इराणला जाऊन येण्याचा बेत आखला जातो. विमानाने ठरल्याप्रमाणे तेहरान अर्थात इराणची राजधानी, सत्यद मूळीच्या घरी म्हणजेच बेट्टीच्या सासरी हे तिथे पोहोचतात. तेथील प्रथा परंपरा अमेरिकेशी जुळत नसल्या तरीही काही दिवस हे सर्वजण तिथे राहतात. त्यानंतर परत अमेरिकेला

निघण्याची वेळ येता सच्यद मूऱी आपण तिघे आता अमेरिकेला न जाता इराणमध्येच राहणार असल्याचे सांगतो. हे ऐकून बेढीच्या पायाखालची जमीन सरकते. पुस्तकातील येथून पुढचा भाग फार रोमांचकारी, रहस्यमय वाटतो, शेवटच्या पानापर्यंत कथा वाचकाला धरून ठेवते. असे न करण्याबद्दल त्याला समजावण्याचा ती खूप प्रयत्न करते, अचानकपणे त्याच्या वर्तनात होणारे बदल, नकारात्मक बदलही तिला जाणवतात. नंतर तो तिच्याकडे दुर्लक्ष करू लागतो. अशा दबावाखाली न राहण्यासाठी ती या गोष्टीचा विरोध करते, पण त्यातून परिस्थिती आणखीनव बिघडू लागते. म्हणून जास्त विरोध न करता ती त्याच्या म्हणण्याप्रमाणे वाणू लागते. तो तिला डांबून ठेवण्याचा प्रयत्न करत असतो. या तहेने तिचे व्यक्तिस्वातंत्र्य संपुष्टात येते. ती तेथून पक्ळून जाण्याचा खूप प्रयत्न करते पण ते सर्वच अयशस्वी ठरतात. तेथील बुरख्यात राहण्याची प्रथा, अनेक पारंपरिक चाली, रुढी, समस्या तिला झोलाव्या लागतात. तेथील प्रथा, परंपरा, महिलांवरील बंधने, विविध अत्याचार अशा बन्याच गोष्टींना सामोरे जाऊनही, कोणाला भेटायचे नाही, कुठे जायचे नाही, त्याच्या परवानगीनेच सर्व होणार अशी परिस्थीती तिच्यावर आली. मूऱी आता तिला जवळपास कैद करून ठेवू लागतो. तिच्या मुलीला मोहताबला तिच्यापासून लांब ठेवू लागतो. कित्येक दिवस त्यांची भेटही होऊ देत नाही. तिचा पासपोर्ट तो काढून घेतो, पैसे, संचार स्वातंत्र्य तिचे बाहेर पडण्याचे सर्व मार्ग बंद होतात. असे एक ना अनेक अत्याचार बेढीवर होऊ लागतात. बरेच महिने असे जातात. परिणामी तिच्या हातात आता काहीच राहत नाही. तिला मदत करणारी एकही व्यक्ती त्या कुटुंबात किंवा त्या शहरात नसते. या संकटातून बाहेर पडण्यासाठी मिळेत त्या मार्गाने ती अतोनात प्रयत्न करते, फार कष्टपद प्रवासातून कुठे लपून-छपून, कुठे गाडीने, कुठे उंटावरून, तर कुठे चालत, मिळेल तो सहारा घेत मोठा प्रवास कर, शेवटी हार न मानता जिद्दीने आपल्या ४ वर्षांच्या मुलीला घेऊन ती अमेरिका गाठते. आपल्या मुलीशिवाय तिचे जगणे शक्यच नव्हते अर्थात कुठल्याही आईचे नसते.

ही कथा आपल्याला बरेच काही शिकवते. आयुष्य किती अस्थिर आहे. सर्वोत्तम वाटणारा, जीवनातला राजकुऱ्मार अचानकपणे पुर्णतः बदलेल आणि अत्याचारी हैवान होईल, सुखासीन आयुष्य मध्येच उध्यस्त होईल याची कल्पना कोण श्री करेल. यातही जगण्याचे सर्व मार्ग बंद झाल्यावर सामर्थ्य एकवटून लढाई जिंकणे हे प्रेम आणि आत्मविश्वासाच्या बळावरच होऊ शकते.

हे पुस्तक वाचले आणि डोळे पाणावले, खूप सुंदररित्या एका आईची तळमळ त्यात मांडली आहे. खरे सांगायचे झाले तर हे पुस्तक प्रत्येकाच्याच मनाला भावते.

बाप

सुखी दुःखी प्रत्येक क्षणी सोबत असतो तो
एकठाच मजा करताना कधी दिसतो तो?

कायम आपल्या घरासाठी जीवापाड झिजतो
दमल्या भागल्या शरीरासमवेत तसाच मग निजतो

काबाड कष्टाच्या घामाने ओलाचिंब भिजतो
लेकराच्या आनंदात मात्र पुरेपर सजतो

प्रेम करतो खूप तो पण जाणतू देत नाही
व्यक्त क्वांत वाटलं तरी बोलत नाही काही

आपलं काही चुकलं तर रागेही भरतो
चांगलं काम केल्यावर कौतुकही करतो

आयुष्याच्या या वाटेवर दुसरा तिसरा कोणी नसतो
निःरपणे लढ म्हणणारा तो आपला बापच असतो!

कृतिका भालचंद्र जोशी
टी.वाय.बी.कॉम.

“ २१ व्या शतकात ग्रंथालयाचे महत्व”

यश राजेश खेत्री

११ वी विज्ञान

या एकविसाव्या शतकात दूरवित्रवाणी, संगणक, इंटरनेट यांच्या जमान्यात माणसे ग्रंथालयात जाण्याचे विसरु लागली आहेत. आपल्या समाजातील वाचनाची आवड कमी होत चालली आहे. विशेषत: विद्यार्थी पुस्तके हातात घेतच नाहीत. मग वाचन आणि चिंतन ही प्रक्रिया दूरच राहिली.

ग्रंथालय म्हणजे केलेल्या ग्रंथाची गर्दी नव्हे, तर ग्रंथालय वाचकांची गर्दी व्हायला हवी. ग्रंथालयातील ग्रंथ शोभेसाठी नाहीत. अभ्यासासाठी चांगली आणि माहितीपूर्ण पुस्तके आवश्यक आहेत. ग्रंथालयातून विविध प्रकारची माहितीपूर्ण पुस्तके मिळू शकतात. या कारणास्तव ग्रंथालये ही आपल्या ज्ञानाच्या विकासासाठी उपयुक्त ठरतात. ग्रंथालय हे केवळ पुस्तकांचे घर नसून घराच्या रूपात ज्ञानाचे मंदिर आहे. ग्रंथालय हे असे ठिकाण आहे जिथे कोणत्याही प्रकारचे चांगले पुस्तक असण्याची शक्यता असते आणि पुस्तक न खरेदी करता वाचता येते. आजच्या काळात पुस्तके आपल्या जीवनाचा एक भाग बनली आहेत पण तरीही प्रत्येक व्यक्तिला प्रत्येक पुस्तक खरेदी करणे शक्य नाही. आजकाल पुस्तके खूप महाग आहेत. त्यामुळे आपल्याला ग्रंथालयांची मदत घ्यायला हवी.

भारतीय लोकांना प्राचीन काळापासून पुस्तके वाचण्याची खूप आवड होती. नालंदा, तक्षशिला, विक्रमशिला इत्यादी सर्व प्राचीन विद्यापीठांमध्ये मोठ्या ग्रंथालयाच्या अस्तित्वाचे पुरावे आहेत जे नंतर मुस्लिम आक्रमकांनी नष्ट केले. आज भारतात बरीच मोठी सार्वजनिक आणि विद्यापीठाची ग्रंथालये आहेत, ज्यात प्रत्येक विषयात प्रत्येक प्रकारचे पुस्तक उपलब्ध आहे.

ग्रंथालय हे ज्ञानाचे भांडार आणि एक चांगले शिक्षक आहे. इथेच विद्वानांच्या ज्ञानाची तहान शांत होते. अनेक विद्वानांची स्वतःची ग्रंथालयेही आहेत. पण एकही व्यक्ती नाही जिच्याकडे सर्व विषयांची पुस्तके आहेत जी तिथे बसून वाचली जातात आणि नियमानुसार घरीही नेता येतात. ग्रंथालयांच्या मदतीने माणसाला प्रत्येक क्षेत्राची माहिती मिळते.

ज्या देशांच्या लोकांकडे माहितीची विविधता आहे, तो देश जगत सर्वाधिक आहे आणि तो देश सर्व क्षेत्रात प्रगती करू शकतो. ज्ञान मिळवण्याचा सर्वात मोठा आणि उत्तम मार्ग म्हणजे ग्रंथालय. कोणत्याही प्राचीन विषयाचा किंवा वर्तमान विषयाचा अभ्यास करायचा असो, विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचा किंवा कोणत्याही कला किंवा साहित्याचा अभ्यास करायचा असो, एखाद्या चांगल्या माणसाचे कवितेचे पुस्तक किंवा चरित्र हवे आहे. ठिकाण म्हणजे ग्रंथालय आहे. लहान-मोठ्या शाळा आणि महाविद्यालये या हेतूने स्थापन करण्यात आली आहेत. परंतु ज्ञानाचे क्षेत्र इतके विशाल आहे

की या शैक्षणिक संस्थांना एक निश्चित मर्यादा आहे. या कारणास्तव ज्यांना ज्ञान मिळवण्याची तीव्र इच्छा आहे त्यांना ग्रंथालयांचा सहारा घ्यावा लागतो.

पुस्तके वाचून, मुलं अभ्यास, चिंतन आणि चिंतन करून हुशार बनतात. देश-विदेशातील लेखकांच्या विविध भाषांवर आणि विषयांवर लिहिलेली पुस्तके लायब्ररीत वाचायला मिळतात. ग्रंथालय हे गरीब विद्यार्थ्यांसाठी वरदान आहे. महापुरुषांची चरित्रे आणि उपदेशात्मक कथा लोकांचे जीवन बदलतात. कविता आणि नाटके मानवी प्रदान करतात.

ग्रंथालयांव्यतिरिक्त आपल्या ज्ञानाला पूरक असे कोणतेही स्वस्त साधन नाही. शिक्षक फक्त विद्यार्थ्याला मार्गदर्शन करतात. शिकण्याची प्रक्रिया ग्रंथालयातून पूर्ण होते. आधुनिक जीवनात सुशिक्षित व्यक्तीसाठी ग्रंथालयाला खूप महत्व आहे. मुले, वृद्ध, कोणत्याही गटातील तरुण त्यांच्या छंदानुसार पुस्तके वाचून त्यांचे ज्ञान वाढवू शकतात.

या २१ व्या शतकात शहरी वातावरण गोंगाटाने भरलेले आहे. प्रत्येक वेळी, बसा, ट्रेन, कार इत्यादी आवाजाने अभ्यास करताना नीट लक्ष देता येत नाही. या परिस्थितीत अभ्यास करणे अशक्य आहे. अभ्यासासाठी निर्जन आणि शांत वातावरण आवश्यक आहे. बहुतेक घरांमध्ये अभ्यासाचे वातावरण उपलब्ध नाही. असे निर्जन आणि शांत वातावरण केवळ ग्रंथालयांमध्ये आढळते. व्यावसायिक माणसांना वाचनासाठी मोकळा वेळ मिळत नाही. उरणारा थोडासा वेळ तो मोबाईल आणि टीव्हीपूढे घालवतात. सोशल मिडिया सारख्या अपूर्ण माहिती देणाऱ्या गोष्टींवर विश्वास ठेवतो त्यामुळे वाचन, चिंतन यापासून सुशिक्षित माणूस वंचित झाला आहे.

२१ व्या शतकात ग्रंथालय हे खूप महत्वाचे आहे.

मराठी भाषा संवर्धन : उपाययोजना

वेदश्री मंगेश डोंगरे
टी.वाय.बी.ए. (मराठी)

“ने मजसी ने तु परत मातृभूमीला
सागरा प्राण तळमळला, सागरा !”

असे म्हणणाऱ्या स्वातंत्र्यवीर सावकरांचा हा देश आहे. परदेशी जाऊनही आपली मायबोली, मराठी भाषा आणि आपल्या देशावर प्रेम करणारे लोक याच महाराष्ट्राने आपल्याला दिले आहेत. म्हणूनच मराठी भाषेचा जागर करून तिला पुन्हा एकदा समाजामध्ये प्रतिष्ठित भाषेचा दर्जा मिळवून देण्याची जबाबदारी आपली आहे. मराठी ही आपली मातृभाषा आहे याचा आपणां सर्वांनाच अभिमान आहे. मराठी भाषा ही आपल्याला आपल्या पूर्वजांकडून प्राप्त झाली आहे. “मराठी भाषा” ही खन्या अर्थाने आपल्या महाराष्ट्राची ओळख आहे, असे म्हटले तरी वावगे ठरणार नाही. आपल्या महाराष्ट्राला, मराठी साहित्याला खूप मोठा इतिहास आहे. याच मराठी भाषेने आपल्याला वुरुसुमाग्रज, बा. भ. बोरकर, शांता शेळके, केशवसुत यांसारखे अनेक कवी तसेच वि. स. खांडेकर, प्र. के. अंत्रे यांसारखे लेखक दिले. मराठी साहित्य खूप मोठे आहे. त्याची ओळख करून घेणे आजच्या पिढीला अत्यंत गरजेचे आहे. आपल्या आचारातून आणि विचारातून मराठी भाषा दिसायला हवी. तरच मराठी भाषा खन्या अर्थाने समृद्ध होईल.

मराठी भाषा ही लवचिक आहे. थोळ्या थोळ्या फरकाने ती वेगळी भासते. अनेक खेड्यांमध्ये रोज बोलल्या जाणाऱ्या त्या-त्या प्रदेशातील बोलीभाषा आहेत. कोकणी, अहिराणी, वळाडी, मालवणी, कुणबी, माणदेशी इ. मराठीच्या ज्या बोलीभाषा आहेत त्यांचेही संवर्धन व जतन करणे आवश्यक आहे. आज शिक्षण, नोकरी, रोजगाराच्या उद्देशाने लोक शहरात जातात आणि कालांतराने तेथेच स्थायिक होतात परिणामी गावात राहणाऱ्या लोकांची संख्या कमी झाल्याने ती भाषा किंवा बोलीभाषा त्या समाजघटाकांपुरतीच मर्यादित राहते. समाज आणि भाषा यांचा अतिशय जवळचा संबंध आहे. ती भाषा बोलणारा समाजच

अस्तित्वात नसेल तर भाषेचे अस्तित्व ठिकून राहिलच कसे ?

मराठी भाषेचे जतन आणि संवर्धन हे कार्य आपल्या सर्वांची नैतिक जबाबदारी आहे. त्यामुळे आपण मराठी भाषेला प्रतिष्ठित भाषेचा दर्जा मिळवून देण्यासाठी प्रयत्न केले पाहिजेत. सर्वप्रथम वैयक्तिक स्तरावर मराठी भाषेचा वापर करायला हवा. आजच्या नवीन पिढीला मराठी भाषा, मराठी साहित्याचा परिचय करून देणे गरजेचे आहे. आज विविध शाळा व महाविद्यालयांमध्ये मराठी विभाग, वाडमय अभ्यास मंडळे स्थापन होत आहेत. त्यांच्या माध्यमातून मराठी भाषेच्या विकासासाठी विविध उपक्रम राबवले जातात. परंतु त्याचा आवश्यक तेवढा परिणाम भाषेच्या विकासासाठी होताना दिसत नाही. त्यामुळे केवळ २७ फेब्रुवारी या दिवशी मराठी भाषा दिन साजरा करणे व काही उपक्रम राबवणे हे पुरेसे नाही.

आज ज्या-ज्या क्षेत्रात आपण प्रगती करत आहोत त्या क्षेत्रांत आपण आपल्या मातृभाषेचा वापर वाढवायला हवा. प्रशासकीय कामांमध्ये अन्य भाषांबरोबर मराठी भाषाही वापरली गेली पाहिजे. आपण व्यवहारात जितका जास्त मराठीचा वापर करू तितकी ती समृद्ध होण्यास मदत होईल. लहान मुळे श्रवण आणि अनुकरण या पद्धतीने भाषा शिकतात. घरात जर मातृभाषा बोलली जात असेल तर मुलांना भाषा शिकण्याच्या वयातच आपली मातृभाषा शिकू शकतील. खेड्या-पाड्यातील, अति दुर्गम भागातील गरजू विद्यार्थ्यांना मातृभाषेतून शिक्षण देण्याचा चांगला उपक्रम आजचे होतकरू तरुण करू शकतात. ज्यांची मातृभाषा मराठी आहे त्यांनी आपले किमान प्राथमिक शिक्षण मराठी माध्यमातून घ्यायला हवे., अशी शिफारस महाराष्ट्र शासनाने केली आहे. मराठी माध्यमातून शिक्षण घेतल्यामुळे मराठीचा पाया पक्का होईल. विद्यार्थ्यांना मराठी वाचन व लेखन सहजपणे करता येणे शक्य होईल.

आज रोजगाराचा व्यवहारात मराठी भाषेचा वापर बोलण्यात तसेच लेखनात सुधा जास्तीत जास्त व्हायला हवा. शासकीय व

कार्यकालीन कामकाज, पत्रव्यवहार मराठीतूनच केले पाहिजेत. आयोजित केल्या जाणाऱ्या विविध कार्यक्रमांचे निवेदन, सूत्रसंचालन हे पूर्णपणे मराठी भाषेतून व्हायला हवे. आज आपण मोबाईलच्या माध्यमातून एकमेकांना संदेश पाठवत असतो, हे संदेश मराठीतून पाठवले गेले तर नक्कीच आपण भाषेच्या जास्त संपर्कात राहू तसेच त्यामुळे आपली भाषा सुधारण्यास मदत होईल. मराठी वृत्तपत्रांचे नियमित वाचन केले पाहिजे. आज मराठी वर्तमानपत्रे, नियतकालिके, मासिके यांचे वाचन केले तर आपल्या ज्ञानात भर पडण्याबरोबरच भाषा विकासाचे दयेय साध्य होऊ शकेल. मराठीत अनेक कवी व लेखक, समीक्षक होऊन गेले ज्यांनी महान साहित्य निर्मिती केली आहे. मराठी भाषेतून जे जे वाड्मय निर्माण झाले आहे त्याचा परिचय आपण करून घेतला पाहिजे. आपण दैनंदिन व्यवहारात जितका जास्त मराठी भाषेचा वापर करू तितके आपण भाषेच्या जवळ जाऊन अभ्यास करणे शक्य होईल.

मराठी भाषेचे संवर्धन हे कोणत्याही एका शाळा, महाविद्यालय किंवा संस्थेची जबाबदारी नाही. तर ती मराठी भाषा बोलणाऱ्या प्रत्येक माणसाचे कर्तव्य आहे. मराठी माध्यमिक शाळांचे खच्चीकरण, इंग्रजी माध्यमिक शाळांना प्रोत्साहन, मराठी भाषेबद्दलची नकारात्मकता, इंग्रजी माध्यमांचा सोस, शासन स्तरावरही मराठी भाषेच्या वाढीबाबत निरुत्साह यामुळे मराठी भाषा मागे पडत आहे का अशी शंका निर्माण होते. मात्र आता शासकीय पातळीवरही मराठी भाषेच्या संवर्धनासाठी चांगले प्रयत्न होत आहेत. मराठी भाषा भवन, भिलारसारखे पुस्तकांचे गाव, अभिजात भाषा होण्यासाठी समितीची रचना ही त्याची काही उत्तम उदाहरणे आहेत.

आपल्या मराठी भाषेचे, मातृभाषेचे संवर्धन आणि जतन करणे हे आज आपल्यासमोरील एक मोठे आव्हान आहे. इतर भाषांचे ज्ञान मिळवण्याबरोबरच आपल्याला मराठी भाषेचा प्रसार करायचा आहे. यासाठी आपल्या भाषेतील शक्तीस्थळे ओळखायला हवी. मराठीचे संवर्धन करण्याची पहिली पायरी म्हणजे मराठी भाषा हिरिरीने बोलली गेली पाहिजे. मराठी भाषेतून वाचन करण्याचे प्रमाण वाढवले पाहिजे. जास्तीत जास्त सामाजिक व्यवहारात मराठीचा वापर करायला हवा. भाषेच्या संवर्धनाचा विचार करताना ती आपण जिवंत ठेवणार आहोत म्हणजे भाषेचे अस्तित्व ठिकून रहाणे हे आपल्या हाती आहे हे लक्षात घ्यायला हवे. म्हणूनच आज मराठीचे संवर्धन करण्याबरोबरच आपण मराठीला सक्षम व समर्थ करण्याच दृष्टीकोन डोळ्यांसमोर ठेवून मराठीच्या विकासाच्या दिशेने वाटचाल करणे गरजेचे आहे.

मौती

काही असतात हलके
तर काही भारी
पण त्यांच्यात वसली आहे
दुनियासारी ॥१॥

पुस्तक ज्ञानाची रवाणा
म्हणूनच आहे महान
मानवाचे जीवन बदलवते
म्हणूनच आहे याची शान ॥२॥

आहे माहितीचे रुपोत
आहे ज्ञानाची ज्योत
मानव करेल साच्या संकटावर मात
जर असेल पुस्तकाची साथ ॥३॥

रंक असो वा राव
पुस्तक नाही करत भेदभाव
जो याला बनवेल पक्का मित्र
त्याच्या जीवनी असेल सदा आनंद ॥४॥

असा सर्वोत्तम मित्र जीवनातील
न कोणी दुसरा पुस्तका शिवाय
पुस्तकच माझा सोबती,
पुस्तकच माझा सरवा ॥५॥

श्रेया अर्जुन मांडे
अकरावी विज्ञान

वर्तमानकालीन शिक्षण पद्धती आणि तरुण पिढी

गौरवी गजानन महात्रे
एस.वा.बी.ए.

वर्तमानकालीन शिक्षणपद्धती ही प्राचीन काळातील शिक्षण पद्धतीपेक्षा श्रेष्ठ आहे का? आणि आजची तरुण पिढी ही सुशिक्षित की सुजाण, सुसंस्कृत? खरचं हे प्रश्न सर्वांनाच विचार करायला भाग पाडतात ना! काळ बदलला, काळासोबत माणसो, माणसांसोबत संस्कृती आणि बदलल्या काळासोबत प्रत्येक टप्प्यावर शिक्षण व शिक्षणपद्धती ही बदलत गेली. आपला भारत देश हा विविधतेने नटलेला आहे. त्यामुळे आपली संस्कृती ही जेवढी प्राचीन आहे. तेवढीच आपली शिक्षणपद्धती सुध्दा प्राचीन आहे. प्राचीनकाळी गुरुकुल शिक्षणपद्धती होती. यामध्ये शिक्षण सर्वांसाठी मुक्त होते. त्यानंतर गुरुकुल पद्धती जाऊन आश्रमामध्ये राहून शिक्षण घेतले जाई. आश्रमपद्धतीनंतर बौद्धकालीन शिक्षणपद्धतीचा कालखंड विकसित झाला. प्राथमिक शिक्षण मठात तर उच्च शिक्षणासाठी तक्षशिला, नालंदा, विक्रमशिला अशी मोठ-मोठी विद्यापीठे याच काळात स्थापन झाली. एखाद्या विद्यापीठात प्रवेश घेण्यासाठी आता जशी सी.ई.टी. सारखी परिक्षा द्यावी लागते तशी त्याकाळी विद्यापीठात प्रवेश मिळवण्यासाठी 'द्वार परीक्षा' नावाची एक अत्यंत कठीण परीक्षा द्यावी लागत असे. त्यानंतर मध्ययुगीन कालखंड सुरु झाला. याच काळात अनेक संत होऊन गेले. त्यांनी वारकरी संप्रदायाची स्थापना करून ब्राह्मणांच्या वर्चस्वामुळे चालत आलेल्या अनिष्ट चालीरिती, रुढी, प्रथा, परंपरा यांच्या विळख्यात सापेल्या जनतेला एकत्र करून प्रबोधनाचे कार्य केले. याचकाळात छत्रपती शिवाजी महाराजांनी हिंदवी स्वराज्याचे स्वप्न साकार केले. सतराव्या शतकानंतर अनेक परकीय सत्ता व इंग्रज भारतात आले.

भारत देशावर वर्चस्व मिळवण्यासाठी त्यांनी भारतीयांना पाश्चिमात्य शिक्षण देण्यास सुरुवात केली. परंतु याच शिक्षणपद्धतीमुळे भारतात शिक्षण क्षेत्रात नवीन क्रांती घडून आली आणि शिक्षणातून सुरु झाली. भारताला स्वातंत्र्य मिळवून देण्यासाठीची एक नवी चळवळ. शिक्षणातून साकार झारे भारताचे उज्ज्वल भविष्य आणि घडला भारतातील प्रत्येक तरुणाही.

पण त्यानंतर आज जेव्हा आपण एकविसाव्या शतकात शिकतो. तेव्हा एकविसाव्या शतकातील शिक्षणातील बदलते प्रवाह खरचं प्रभावी आहेत का? आणि आजचा विद्यार्थी एकविसाव्या शतकातील आव्हाने पेलू शकेल असे शिक्षण घेत आहे का? तर एकविसाव्या शतकातील शिक्षणपद्धती प्रभावी आहे. कारण सर्व पातळ्यावर, विविध स्तरातून, विविध क्षेत्रातून शैक्षणिक क्षेत्रात आमूलाग्र बदल घडून आले. भारतीय शिक्षणपद्धती सतत होणारे बदल हे शिक्षण क्षेत्रात मोठी शैक्षणिक क्रांती घडवत आहेत. जुनी शिक्षणपद्धती आणि एकविसाव्या शतकातील शिक्षण यामध्ये खूप फरक आहे. काही वर्षांपूर्वी पाटी-पेन्सिल, वही-पेन ही शैक्षणिक साधने म्हणून वापरली जात होती अजूनही काही प्रमाणात वापरली जातात परंतु या आधुनिकीकरणामुळे या शैक्षणिक साधनांची जागा आज अनेक इलेक्ट्रॉनिस साधनांनी घेतलेली दिसते. मोबाईल टॅब, मिनी कॉम्प्यूटर, लैपटॉप अशा आधुनिक साधनांचा वापर शिक्षण क्षेत्रात होत आहे. त्यामुळे खूप जलदगतीने आणि अद्यावत माहिती विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचत आहे. विविध एज्युकेशन ॲप्सदेखील ई-लर्निंगद्वारे शिक्षणाची गंगा वाहती ठेवत आहेत. एका सर्वमध्ये

विद्यार्थ्यांना एकाच विषयाला धरून अनेकांची माहिती इंटरनेटवर मिळत आहे. त्यासाठी त्यांना आता अनेक पुस्तके वाचावी लागत नाही. या नव्या प्रवाहाबरोबर नवी पिढी स्वतः हून जात असल्याचे चित्र भारतातही दिसत आहे. काही वर्षांपूर्वी संगणक शिक्षण हे मर्यादित होते परंतु आज सर्वच वयोगटातील विद्यार्थ्यांना संगणक शिकवला जातो. विकसनशील भारताला याचा नक्कीच खूप फायदा झाला आहे.

कोरोना काळात या साधनांनी शिक्षणाची गंगा थांबू न देता प्रत्येक विद्यार्थ्यांनी पोहोचवली आहे. कोरोनाकाळात सर्व जग थांबले होते. अनेक व्यवहार ठप्प पडले होते. शाळा, कॉलेज आणि विद्यार्थी यांचाही संपर्क तुटला होता परंतु झूम, गुगल मीट, टीम यांसारख्या ऑप्सद्वारे शिक्षण सुरु होते. खरच वर्तमानकालीन शिक्षणपद्धती शिक्षणांचे कार्य अविरत करत आहे.

परंतु आज जेव्हा वर्तमानपत्रात विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीबद्दल बातमी छापून येते तेव्हा त्यांनी घेतलेल्या शिक्षणाचा दर्जा उंचावत आहे की घसरत आहे असा प्रश्न निर्माण होतो. काही दिवसांपूर्वी वर्तमानपत्रात बातमी छापून आली होती की “पाचवीतील ८० टक्के विद्यार्थ्यांना वजाबाकी जमेना!” प्रथम एज्युकेशन फाऊंडेशनने केलेल्या सर्वक्षणातून राज्याची होत असलेली शैक्षणिक दैना समोर आली आहे. अजूनही अनेक विद्यार्थ्यांना वजाबाकी जमत नाही, मराठी-इंग्रजी सुधा नीट वाचता येत नाही, गणिते सोडवता येत नाही. विद्यार्थ्यांच्या या अवस्थेला जबाबदार कोण?

या माहिती तंत्रज्ञानाच्या विश्वात तरुणपिढी घडत आहे की बिघडत आहे. तंत्रज्ञानाच्या महापुरात तरुणपिढी वाहत चालली आहे. जणू ही पिढी भरकटलेल्या अवस्थेत दिशाहीनपणे भांबावलेल्या मनस्थितीत फिरत आहे. सर्व पिढीच्या पिढी उद्घस्त होईल की काय अशी भीती निर्माण झालेली असताना देशातील पुढारी, नेते, शिक्षण तज्ज या विषयावर का बोलत नाही? या तंत्रज्ञानाच्या महाजालात अडकलेल्या तरुण पिढीला याच तंत्रज्ञानाच्या सहाय्याने पुन्हा प्रवाहात आणता येणार नाही का? याचा कुठेतरी विचार झाला पाहिजे. आता गरज आहे ती फक्त तीव्र इच्छाशक्तीची आणि तळमळीने कार्य करण्याची, ‘काट्याने काटा काढणे’ या उक्तीप्रमाणे आता कार्य करण्याची वेळ आलेली आहे.

मागे जर पाहिले ना! तर एकेकाळी झानार्जन हे पवित्र समजले जात होते. ही परिस्थिती आता राहिली आहे का? हा संशोधनाचा विषय आहे. सध्या झान देण्यात रस राहिलाय ना घेण्यात. ही परिस्थिती काही अपवाद सोडले तर बन्याच ठिकाणी पाहायला मिळते. शिक्षणप्रतीची विद्यार्थ्यांची तळमळ कमी होत चालली आहे. आणि याची कारणे काय आहेत याचा विचार झाला

पाहिजे. पहिली ते आठवी पर्यंतच्या विद्यार्थ्यांना नापास न करता पुढील वर्गात प्रवेश देण्याची सरकारची योजना सुरु झाली. त्यामुळे विद्यार्थी बेफाम झाला आहे. पहिली ते आठवी पर्यंतचे शिक्षण म्हणजे पुढील शिक्षणाचा पाया आहे. आणि तो पायाच मजबूत नाही त्यामुळे विद्यार्थ्यांची स्वतंत्र विचार करण्याची क्षमता नष्ट होत आहे. पदव्यांना अवास्तव महत्व प्राप्त झाले आणि त्या मिळवण्यासाठी जीवघेणी स्पर्धा सुरु आहे. दिवसे-दिवस महाविद्यालयातून बाहेर पडणाऱ्या पदवीधरांची संख्या वाढत आहे. परंतु त्यांनी घेतलेल्या शिक्षणाचा दर्जा वेगाने घसरत आहे.

सरकारने आता एक नवीन शैक्षणिक धोरण तयार केले आहे. नव्या धोरणाने काय बदलेल? याची माहिती अजूनही विद्यार्थ्यांपर्यंत नीट पोहोचलेली नाही. राष्ट्रीय धोरण २०२० (एन.ई.पी.) हे धोरण २०२३-२४ च्या जून महिन्यापासून अंमलात येईल अशी माहिती वर्तमानपत्रात आली होती. नव्या शैक्षणिक धोरणात विद्यार्थ्यांना पसंतीप्रमाणे विविध संस्थामधून शिक्षण घेता येणार आहे. म्हणजे विद्यार्थ्यांना बहुविद्या शाखीय शिक्षण घेता येणार आहे. आणि प्रत्येक पदवी अभ्यासक्रम पूर्ण झाल्यानंतर त्या-त्या वर्षाचे प्रमाणपत्र विद्यार्थ्यांना देण्यात येईल. पुढील शिक्षणासाठी प्रवेश घेण्याचा निर्णय हा विद्यार्थी स्वतः घेतील म्हणजे विद्यार्थ्यांवर कोणत्याही प्रकाराची सक्ती राहणार नाही. या धोरणानुसार पदवी अभ्यासक्रम हा तीन वर्षावरुन चार वर्षांचा होणार आहे. अजून एक महत्त्वाची बाब म्हणजे या नव्या धोरणानुसार दहावी व बारावीची बोर्ड परीक्षा बंद होईल असे सांगितले जात आहे. परंतु यापूर्वीच्या शैक्षणिक प्रगतीचा अहवाल पाहता खरचं या धोरणाची अंमलबजावणी करायला हवी आहे की नको. असा प्रश्न आता सर्वांसमोर निर्माण झाला आहे. सरकारने निर्माण केलेल्या या धोरणाचे स्वागत आहे. परंतु आजच्या शिक्षणपद्धतीची शोकांतिका पाहता या धोरणाचा पुन्हा एकदा विचार झाला पाहिजे. एवढेच म्हणावेसे वाटते.

त्रृणानुबंध

(एका वडिलांनी आपल्या एकुलत्या एक मुलीला लिहीलेली कविता)

तु लहान होतीस तेव्हा, मी कामावरुन थकून
उशीला यायचो.
तुझ्यासोबत थोडा वेळ घालवावा
म्हणून तुला झोपवताना मी पुस्तक वाचत बसायचो....
ऐकत ऐकत तू गोड झोपी जायचीस
मी पानं दुमङ्गून ठेवायचो,
दिवसभरातून तेवढाच वेळ
मी तुझ्यासोबत जगायचो....
तू मोठी झालीस,
पण ते पुस्तक मी आजही वाचत बसतो,
कारण, तू बाजुला ऐकत बसल्याचा
मला पुन्हा पुन्हा भास होतो....
मान्य आहे तुला आता वाचनाची आवड नाही
तुझ्या मॉडेलींग क्षेत्रातून तुला सवडही नाही,
तरी तुझ्या वाढदिवसाला आज मी तुला
तेच पुस्तक भेट दिलं
लटकासा राग आणतं, तू लगेच नाक वर केलं....
हे वाचन, पुस्तक वगैरे
तुला आता बोअरींग वाटायला लागलीत,
पण लहानपणी तुला माझ्या जवळ करणारी ती पुस्तक
मी आजही काळजात जपलीत....
तू आता जवळ नसतेस, पण मी पुस्तकात रमून जातो,
उरलेलं आयुष्य प्रत्येक पानाबरोबर पालटत राहतो.
मी भेट म्हणून दिलेल्या पुस्तकाचा
तू कधी तरी स्वीकार करशील
माझ्या आठवणीत पुढे तू हे पुस्तक
रोज उघडून बघशील.

सिध्दा योगेंद्र भोसले
टी.वाय.बी.ए., मराठी

चरित्र

ती लिहीत गेली,
विचार मांडत राहिली
व्यक्त होत गेली
आणि त्यातूनच गुंतून गेली....

तिचे संघर्ष, तिचे अनुभव
तिच्या लाटा, तिच्या वाटा
संस्कारांच्या दिशेने चालणे
ती सांगतच राहिली....

तिचे दुःख, तिचे कष्ट, त्यातही
तिचे स्वच्छंद मनमोकळे जगणे
तिच्या प्रगतीच्या मार्गावरील छटा
ती उमटवत राहिली!

तिचे जीवन प्रवासातले
अनुभव जागे होऊन
तिच्या मनातले भावपदर
नकळत उलगडत गेली.....

काळाच्या प्रवाहात
ती संथपणे वाहत राहिली....
तिचे निरंतर चरित्र
ती रेखाटूनच गेली!

वेदश्री मंगेश डोंगरे
टी.वाय.बी.ए., मराठी

पावसाचे थेंब
मोजता येत नाहीत
पकडता येत नाहीत
आणि थांबवताही येत नाहीत

एका थेंबावर नजर
स्थिर होऊ शकत नाही
एक-एक करून किती पडतात
ते पाहता येत नाहीत

एकदा पडून गेल्यावर
ते थेंब राहत नाहीत
आपण या थेंबांना पावसाचे नाव देतो
पाऊस मात्र पावसासारखाच पडून जातो

एकदा पडून गेलेला पाऊस
पुन्हा दिसत नाही
त्याची किंमत झाडांशिवाय
कुणालाही कळत नाही

हे जलबिंदू झाडांच्या
पानांवर स्थिरावतात
काही काळाने मात्र
तेही पडून जातात

मातीलाच कळत असते
या थेंबांचे महत्व
तीच जाणू शकते
पावसाच्या थेंबांचे तत्व

वेदश्री मंगेश डोंगरे
टी.वाय.बी.ए., मराठी

पुस्तक

साधतो संवाद हा
हळूवार पाने उलगडताना
देतो हा चालना
स्वतंत्र त्या विचारांना

नसती मर्यादा काळाच्या
ना सीमा प्रदेशांची
चैतन्याची अक्षरलेणी
उदंड ओढ वाचकांची

देतो जगण्याला दृष्टी
सौख्य वाचनाचे
याच्यापुढे असे फिके
फाईल पेज संगणकाचे

द्यावे लागते दूध सक्तीने
पिते थंड मात्र आवडीने
पुस्तकं अकती दूधासमान
मोबाईल मात्र विषासमान

बुधी आणि भावनांचा विकास
होईल तेह्वाच खास
जेहा जडेल नाते
पुस्तकांशी हमखास

जवळ असता नकाचे पाणी
का जाशी विहिरीपाशी
लॅपटॉपला जरी समजशी नळ
ग्रंथ गाठती ज्ञानाचा तळ

पाटील वरदा दयाराम
एफ.वाय.जे.सी. सायन्स

भारत : मंगल अभियान

जौरव उपाध्याय

मनुष्य का स्वभाव जिज्ञासा से भरा हुआ है। वह समय के साथ चलते हुए पृथ्वी से संबंधित तमाम जानकारियों को प्राप्त करके अंतरिक्ष के रहस्यों एवं अद्भुत दृश्यों को प्राप्त करने के लिए लालायित एवं उत्साहित है। अपनी इसी लालसा और जिज्ञासा के कारण वह पृथ्वी के एक मात्र प्राकृतिक उपग्रह चंद्रमा पर पहुँच गया। मनुष्य की जिज्ञासु प्रवृत्ति एवं विश्व के प्रति मंगल की भावना ने चंद्रमा के अलावा उसने ब्रह्मांड में एक विस्मयपूर्ण ग्रह ‘मंगल ग्रह’ की खोज कर सबको आश्र्वर्यकित कर दिया। वैज्ञानिकों ने अपने बुद्धिकौशल, चारुर्य विवेक से मंगल की कक्षा में अपने उपग्रहों को स्थापित करने में सफलता प्राप्त कर ली है।

मंगल ग्रह पर किए जा रहे विश्व के तमाम देशों के सामने भारत ने वह कर दिखाया है जौ न अमेरिका कर सका, न चीन न ही कोई और विकसीत देश कर पाया है। भारत के मंगलयान से पहले विश्व के अनेक देशों ने मंगल तक पहुँचने के लिए ५९ अभियान किए थे। जिसमें से इन अनेक देशों के मात्र २१ अभियान सफलतापूर्वक पूर्ण हुए हैं। परंतु भारत वे मंगलयान ने पृथ्वी से मंगल ग्रह तक के ६५ करोड़ किलोमीटर की दूरी तय करते हुए पहले ही प्रयास में मंगल ग्रह की कक्षा में सफलतापूर्वक प्रवेश किया और इस अभियान को ‘मॉर्स ऑर्बिटर मिशन’ यानी (७४) नाम दिया है।

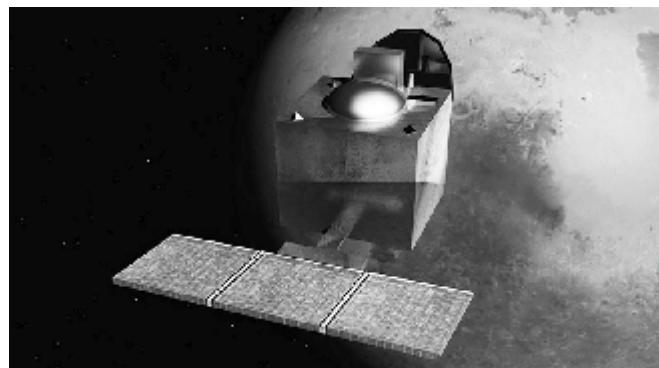
भारत ने एक महत्वाकांक्षी परियोजना के अंतर्गत अपना प्रथम मंगल अभियान ५ नवंबर २०१३ को २ बजकर ३८ मिनट पर आंध्रप्रदेश के श्री हरिकोटा स्थित सतीश धवन अंतरिक्ष केंद्र से ‘धूवीय उपग्रह प्रक्षेपण यान’ (पीएसएलवी) ‘सी’ २५ से मंगल ग्रह की परिक्रमा के लिए एक उपग्रह प्रक्षेपित किया था और २४ सितंबर २०१४ बुधवार के दिन भारत ने अपना मंगलयान प्रक्षेपित करते ही बुधवार के दिन भारत सहित समूचे विश्व में मंगल की ही बात हो रही थी। सुबह से भारतवासियों के साथ-ही-साथ संपूर्ण विश्व भारत के मंगल अभियान की ओर आशा की दृष्टि से देख रहा था। प्रातः काल ७ बजकर ३९ मिनट पर मंगलयान का इंजन शुरू करने के पश्चात ही इसरो के तमाम वैज्ञानिकों के साथ-ही-साथ मंगलयान के अभियान में सम्मिलित छोटे से लेकर बड़े तक के सभी अधिकारी

शोधार्थी-स्नातकोत्तर हिन्दी विभाग एवं शोध केंद्र एवं हर एक भारतवासी के अंतर्मन में आनेवाले अगले ३० मिनट तक एक ढूँढ़ चल रहा था क्योंकि आने वाले अगले ३० मिनट में कुछ भी हो सकता था, या तो भारत पहले प्रयास में मंगल पर भारत के सफरता का परचम लहराएगा या फिर भारत को असफलता का दंश भी झेलना पड़ सकता था। मंगलयान मंगल ग्रह के पीछे पहुँच चुका था। इसरो के रेडियो से मंगलयान का संपर्क टूट गया और वैज्ञानिकों को पता नहीं था आगे क्या होने वाला है।

लेकिन बुधवार को मंगल ग्रह पर और विश्व के मानसपटल पर भारत का मंगल ही मंगल होना था और हुआ भी यही ७ बजकर ५८ मिनट पर मंगलयान मंगल की छाया से बाहर आ गया। मंगल के बाहर से आते ही ८ बजकर २ मिनट पर इसरो के वैज्ञानिकों में आनंद और खुशी की लहर दौड़ गई और इस तरह से भारते मंगल को ‘मॉम’ से मुलाकात करवाई।

भारत या मंगलयान अमेरिकी अंतरिक्ष एजेंसी ‘नासा’ के ‘मावेन मिशन’ के मंगल की कक्षा में प्रवेश करने के ठीक ४८ घंटे बाद ही भारत के मंगलयान ने लाल ग्रह की कक्षा में प्रवेश करने में सफलता प्राप्त की। मंगलयान पर मात्र ४५० करोड़, रुपए का ही व्यय हुआ है, जो नासा के ‘मावेन मिशन’ का १०वाँ हिस्सा ही है। भारत का मंगलयान सफलताओं के कीर्तिमान को स्थापित करता हुआ दृष्टिगोचर हो रहा है। भारतीय अंतरिक्ष अनुसंधान केंद्र (इसरो) द्वारा मंगलयान मार्स ऑर्बिटर मिशन अर्थात् मॉम मंगल ग्रह के अंडाकर कक्षा में सफलतापूर्वक स्थापित किया गया है। इसरो की यह उपलब्धि ने विज्ञान के इतिहास में स्वर्ण अक्षरों से लिख दिया है। भारतीय वैज्ञानिकों की यह सफलता अंतरिक्ष विज्ञान के क्षेत्र में एक कालजयी सफलता है और यह सफलता विश्व के लिए एक अविस्मरणीय उदाहरण बनकर सामने आया है। भारत एशिया का पहला देश है जो सबसे पहले मंगल तक अपना यान भेजने में सफल हुआ है।

भारत की इस सफलता ने विश्वके सम्मुख भारतीय महिलाओं के सशक्तिकरण का भी परिचय दिया। इस अभियान का नेतृत्व ‘के. राधाकृष्णन’ ने किया जिनके दल में इनको कुल १५ सदस्य थे और जिसमें से ४ महिला सदस्य थी। ‘ऋतु करिधाल’

मंगलयान के उपसंचालक निदेशक के रूप में, 'बीएस किरण' मंगलयान अभियान में फ्लाइट डायरेक्टर की एसोसिएट प्रोजेक्ट डायरेक्टर के रूप में, 'मौमिता दत्ता' मंगलयान अभियान की प्रोजेक्ट मैनेजर के रूप में और 'नंदिनी हरिनाथ' नेविगेशन की उपसंचालक के रूप में अपनी महत्वपूर्ण योगदान एवं भूमिका निभाई थी।

भारत की इस सफलता के बाद ही विश्व के हर देश ने भारत की इस अद्वितीय सफलता की बधाई देना प्रारंभ कर दिया। 'नासा' ने ट्रिविटर पर बधाई देते हुआ लिखा- 'मंगल पर पहुँचने के लिए इसरो को बधाई। मंगलयान लाल ग्रह के बारें में जानकारी हासिल करने वाले अभियान में जुड़ गया है।' चीन ने कहा- "ये भारत के लिए गर्व की बात है और एशिया के लिए भी गर्व की बात है और अंतरिक्ष में खोज के नज़रिए से मानवता के लिए मीलका पत्थर है। इसके लिए हम भारत को बधाई देते हैं।" इस अविस्मरणीय क्षम के साक्षी भारत के यशस्वी प्रधानमंत्री श्री नरेंद्र मोदी भी थे। भारतीय वैज्ञानिकों का उत्साहवर्धन करने के लिए श्री नरेंद्र मोदी इसरो के केंद्र में उपस्थित थे। भारत देश के तत्कालीन राष्ट्रपति महामहिम प्रणव मुखर्जी ने देश के वैज्ञानिकों और इंजीनियरों को बधी देते हुए कहा- "देश उनके कठिन प्रयास का आभारी है और उनकी उपलब्धि पर हमें नाज़ है।"

मंगलयान की इस अभूतपूर्व सफलता के उपरांत २८ अक्टूबर २०१४ को बंगलौर में आयोजित इंजीनियर्स कॉन्क्लेव २०१४ सम्मेलन में इसरो ने के द्वारा दूसरे मंगलयान अभियान की घोषणा की गई। इस अभियान को 'मंगलयान २' या 'मॉर्स ऑर्बिटर मिशन २' की संज्ञा दी गई। मंगलयान २ को इसरो के जीएसलवी मार्क ३ के द्वारा २०२४ तक प्रक्षेपित किया जाएगा।

रोटी की आस में

मैं जब अपने घर की गली से गुजरता हूँ

कोने पर पाता हूँ एक मंदिर

मैं जब अपने मोहल्ले से गुजरता हूँ

कोने पर पाता हूँ एक मंदिर

मैं जब भी अपने शहर की

किसी भी गली से गुजरता हूँ

तो कोने पर पाता हूँ एक मंदिर

मंदिर के गेट पर बैठी

वो बुढ़िया

मंदिर के गेट पर बैठा

वो मासून बच्चा

बूढ़ी दादी के सीने से लिपटा

वो मासूम है

वो नादान है

वो है आस में कि कोई एक रूपया डाल देगा

उसके झोले में

उसकी आँखे चमक उठती है

इस आस में कुछ मिलेगा

पर वो कुठ मिलता है

उस बे जुबां मूर्ति को

वो चढ़ाते हैं दूध इस आस में

शायद यह देगी उन्हें सुख-संपत्ति

और अकूत धन संपदा

पर उस मासूम का क्या

उस बूढ़ी दादी का क्या

जौ बैठे हैं एक जून की रोटी की आस में

तेजस पूनियां

शोधार्थी - स्नातकोत्तर हिन्दी विभाग एवं शोध केंद्र

चुनाव....

मधु रामप्रताप कश्यप

एफ.वाय.जे.सी. सायन्स

एक समय कि बात है। एक गाँव में सुरजन नाम का राजा था, वह राजा अपनी प्रजा और अपनी पुत्रियों से बहोत प्रेम करता था। लेकिन एक समस्या थी, राजा का कोई पुत्र नहीं लेकिन तीन-तीन पुत्रियाँ थी। पहली जो सबसे बड़ी थी वो थी 'सोनम', उसके बाद मझीली थी माला, और सबसे छोटी थी रोशनी। राजा को अपनी तीनों पुत्रियों पर गर्व था, पर पुत्र ना होने के कारण राजा चिंतित रहता था की उसके जाने के बाद उसकी प्रजा का ध्यान कौन रखेगा? इसलिए वह अपनी तीनों पुत्रियों में से किसी एक को, अपना पद देने का विचार करता है। लेकिन इसमें बी एक समस्या थी की आखिर वह अपनी तीनों पुत्रियों में से किसको अपना पद दे। तो एक दिन राजा अपनी तीनों पुत्रियों को बुलाकर उन्हें गेहूँ के सौ-सौ दाने देता है और अपनी तीनों पुत्रियों से कहता है; मैं ये सौ गेहूँ के दाने तुम्हे सौंप रहा हूँ, मुझे यह दाने सौ दिन के बाद लौटा देना। तीनों राजकुमारी गेहूँ के दाने लेकर अपने अपने कमरे में चली जाती हैं। छोटीवाली राजकुमारी दानों देखकर कहती है, पिताजी भी ना!! कोई दाने सौ दिन तक क्यों संभालकर रखेगा। इसे अच्छा मैं इन्हे भूनकर खाँ लेती हूँ। ऐसा कहकर वह उन गेहूँ के दानों को भूनकर खा लेती हैं। मझीली राजकुमारी जाकर उन दानों को एक छोटे से डिब्बे में संभालकर रख देती है। और बड़ी राजकुमारी सुमन थोड़ी दानों के लिए चिंतित हो जाती है। वह यह सोच रही होती है कि अगर इन दानों को ऐसे ही सौ दिनों के लिए रखा तो यह सङ्घ जायेंगे। तभी वह अपने खिडकी के यहाँ नजर डालती है और उसे एक बड़ा सुखाँ खेत दिखता है।

फिर सौ दिन बीत जाते हैं और अपनी तीनों पुत्रियों को बुलाते हैं और उनसे गेहूँ के दानों के बारे में पुछते हैं। तो मझीली जाकर वह डिब्बा लाती है जिसमें सौ गेहूँ के दाने सड़ चुके होते हैं। और छोटीवाली कहती है की; पिताजी अगर मैं गेहूँ संभालकर रखती तो वह सङ्घ जाते इसलिए मैं उन्हें भूनकर खा गई। यह सब सुनकर राजा बहोत निराश होते हैं और निराश होकर अपनी बड़ी बेटी से गेहूँ के बारे में पुछते हैं। तो सुमन कहती है कि; पिताजी वह दाने अभी मेरे पास नहीं हैं। उन्हें मैं आपको दिखाने के कल ले जाऊँगी। फिर राजकुमारी राजा को एक बड़े से खेत के यहाँ लेकर आती है। राजा यह देखकर पुछते हैं, वह गेहूँ के दाने कहाँ हैं। तो सुमन कहती हैं, की यह खेत उन्हीं गेहूँ के दानों का है जो आपने मुझे दिये थे। यह सुनकर राजा अपनी बड़ी बेटी सुमन से प्रसन्न हो जाते हैं और अपना पद उसे दे देते हैं।

मेरा देश

आ जाओ आज सुनाते हैं
गाथा उन सब वीरों की
दिल से जिनको नमन है
उन सच्चे महान् जवानों की
जब खून का कतरा कतरा बहाया
तब आजादी का घूँट मिला
जब देश के दो टुकड़े हुए
तब दिलों को गहरी चोट मिली
आज हिंदू, सिख या मुस्लिम
जैन हो फिर येसु का क्रैस्ट
प्यार का दीपक दिल में जलाते
उस मातृभूमि को भारत है कहते।
॥भारत माता की जय॥

महानंदा अमृत शिंधे
शोधार्थी - पीएच.डी. हिंदी

जिंदगी के मायने

मेरे जिंदगी के मायने बदले हैं।
खामोश जिंदगी मेरी
कहना चाहती है कुछ
पर कहने से कतराती है।
न जाने कब मेरी जिंदगी
मजाक बन जाए
इस बात से डरती हूँ मैं।
फिर कुछ सोच कर
मैं अपनी जिंदगी में खुश रहती हूँ।
फिर मैं अपनों से ज्यादा जुड़ जाती हूँ
मेरे जिंदगी के मायने बदले हैं।

सफा सलीम गोंडेकर
एम.ए. भाग-२ (हिंदी)

अरबपति का वादा..!

सिया नविन पडवल

एस.वाय.जे.सी.

एक ठंडी रात में, एक अरबपति बाहर एक बूढ़े गरीब आदमी से मिला। उसने उससे पुछा, “क्या तुम्हें बाहर ठंड महसूस नहीं हो रही है, और तुमने कोई कोट भी नहीं पहना है?”

बूढ़े को इस ठंड की आदत सी थी। इसिलिए बूढ़े ने जवाब दिया, “मेर पास कोट नहीं है लेकिन मुझे इसकी आदत है।”

अरबपति से बूढ़े की हालत देखी नहीं गई अरबपति ने जवाब दिया, “तुम यहीं रुको। मैं अभी अपने घर जाता हूँ और तुमारे लिए एक कोट ले आता हूँ।”

यह सुनकर वह बेचारा बहुत खुश हुआ और उससे कहा कि वह उसका इंतजार करेगा। अरबपति अपने घर में घुस गया और वहाँ व्यस्त हो गया और गरीब आदमी को भूल गया।

सुबह उसे उस गरीब बूढ़े व्यक्ति की याद आई और वह उसे खोजने निकला लेकिन ठंड के कारण उसे वहाँ मरा हुआ पाया, वहाँ एक चिट्ठी थी जिसमें लिखा था कि, “जब मेरे पास कोई गर्म कपड़े नहीं थे, तो मेर पास ठंड से लड़ने की मानसिक शक्ति थी। लेकिन जब आपने मेरी मदद करने का वादा किया, तो मैं आपके वादे से जुड़ गया और इसने मेरी मानसिक शक्ति को खत्म कर दिया।”

अगर आप अपना वादा नहीं निभा सकते तो कुछ भी वादा न करें। यह आप के लिए जरुरी नहीं भी हो सकता है, लेकिन यह किसी और के लिए सब कुछ हो सकता है।

लौटा भी दो

मदहोश तम्मनाओं के

पुराने खत मे लिपटी उन....

सुनी हसरतों को लौटा दो....

जो मैं छोड आया था....

तुम्हारे आंगन में....

अरसो भर से तरसी सुनी यादों को...

लौटा दो उलझे उलझे वादों को....

आरास्ता यादों का....

भुले बिसरे टुटकर बिखरे वादों को....

वह सबकुछ लौटा दो....

जो मैं तुम्हारे ठंडी आहों की छाँव तले....

सुकून की दोपहरी में....

छोड आया था मेरा चैन....

मेरी बेचैन ख्वाईशों का चैन लौटा दो....

तुम संग बाँटी उन मद्दम हवाओं को....

लौटा दो संग हमारे धीरकर परवान चढ़ी

उन फिजाओं को....

अब तो मेरे सुने आंगन में भी....

चाँद उतर कर आता भी कहा है भला....

क्योंकि मेरा चाँद भी तनहा है मरी चांदनी

भी तनहा....

हमसे तो रूठ के रहे गये उधार के रिश्ते....

जी रहे है जिंदगी मानों चुका रहे है किश्ते....

शबनम के कतरों में बिखरी तेरी परछाईयों को

लौटा दो....

मेरे सारे मासूम अरमानों....

को मेरे अधुरे सवालों को....

बस सिर्फ एक बार लौटा दो....

रिझावाना शानूर मुलाणी

शोधार्थी - स्नातकोत्तर हिन्दी विभाग एवं शोध केंद्र

ईमानदार लड़की

मुस्कान मो. हुसेन हाफीज

एफ.वाय.जे.सी. आर्ट्स

बहुत समय पहले रामपूर नाम के एक गाँव में सभी लोग मिल-जुलकर रहते थे। उस गाँव में बहुत हरियाली थी। वहाँ किसी भी चीज की कोई कमी नहीं थी। एक साल ऐसा आया के उस गाँव में बारिश ही नहीं हुई। उस गाँव में जहाँ चारों ओर हरियाली हुआ करती थी; वहाँ अब सुखे पेड़ और बंजर जमीन ही थी। उस गाँव में अकाल पड़ गया था। जिसकी वजह से वहाँ के लोग बहुत परेशान हो गए थे। लोगों को एक वक्त का भोजन भी मुश्किल से मिल पाता था। इसी गाँव से थोड़ी दूरी पर एक शामनगर नाम का नगर था, जिस गाँव की यह हालत के बारें में सुना तो उसे बहुत दुःख हुआ; वह गाँव वालों की मदद के लिए भोजन आयोजित किया करता था, वह उन्हें रोज भोजन खिलाता था। उसने एक योजना बनाई और अपने बावरची से कहकर एक छोटी रोटी बनाई थी। जब सभी लोग भोजन के लिए जमा हुए तब सब ने भोजन कर लिया और सारी रोटीयाँ खात्म हो गई बच गई सिर्फ वह छोटी रोटी जिसे अंतिम समय पर एक बालिका लेने आई। उसने वह रोटी ली और अपने घर लौट आई, उसने जैसे ही खान के लिए रोटी के तुकड़े किए तब उसमें एक चमचमाती सोने की अंगुठी निकल गई जिसे देख वह आश्र्यचकित रह गई और उसने पुछा के तुमने यह रोटी कहाँ से लाई है? तब उसने कहाँ जमीनदार के यहाँ से लाई है। माता-पिता अपनी बेटी को लेकर जमीनदार के यहाँ गए और उन्हें यह सारी बात बताई जमीनदार यह सारी बात सुनकर मुस्कुराते-मुस्कुराते कहाँ की मैंने यह अंगुठी जानबुझकर इसमें डाली थी यह सुनकर उस बालिका के मातापिता आश्र्यचकित रह गए। तब जमीनदार ने कहाँ के मैं यह देखना चाहता था कि कौनसा व्यक्ति ईमानदार हैं। यह सुनकर उस लड़की के मातापिता बहुत खुश हुए के गरीब होने के बावजूद उनकी बेटी में लालच नहीं आया बल्कि वह इस अंगुठी को लौटाना चाहती थी। जमीनदार ने उस बालिका की ईमानदारी के लिए वह अंगुठी और बहुत सारे तोहफे इनाम में दिए और वह सब तोहफे लेकर उसके मातापिता अपने घर लौट आए।

ईमानदारी मनुष्य का सच्चा गुण है।

काम, क्रोध, द्वेष, निंदा
इनके सूरज अस्त हो,
त्याग, प्रेम, सत्य निष्ठा
ये सृष्टी में सर्वत्र हो।
कोमल हो हृदय सबका
कोई अन्धकार में न व्यस्त हो,
दया का महादान करे सब
सबका उद्देश्य भी स्पष्ट हों।
दीप जलता रहें आस्था के मन में
उसकी ज्योती ना आशक्त हो,
अन्धविश्वास के धर्म से दूर रखे
सब ईश्वर के ऐसे भक्त हो।
इस सृष्टि की सुंदरता बढ़े
ऐसे राय और विमर्श हो,
प्रत्येक तिनके का महत्व समझाये

कामना

ऐसा गुरु भी सर्वत्र हो।
नारी को सम्मान दिलाएँ
हर घर में वो वयस्क हो,
विस्मृति-स्मृति के इस चक्र में
मनुष्य कोई न नष्ट हों।
हरेश कुमार और शेखर ठाकूर, टी.वाय.बीएस्सी.

२४

कभी दिन तो कभी रात होगी,
मेरी हर दुआ तेरे नाम होगी,
कभी माँग के देख लेना ए दोस्त,
होटों पे हँसी और हतेंली पे जान होगी....
मैं मर जाऊ तो तुम आना जरूर,
एक आखरी हसीन मुलाकात होगी,
मेरे जिस्म में बेशक जान ना हो
पर मेरी जान तो मेरे पास होगी....

स्नेहल किरण कदम, एफ.वाय.बीएस्सी

अंतिम भेट

हर्ष कुमार शशी शेखर ठाकुर

एस.वाय.बी.एस्सी.

रामू अपनी फूल सी बच्ची को पुचकाकर एक और करके चारपाई से उठा और कुछ देर बैठ कर कुछ सोचता रहा। कुछ देर बाद उसने तहमल लपेटा और गीले छप्पड़ की खोंस में धुली हुई कक्कू तंबाकू की पत्ती में से कुल रखे थाई सौ में से बीस रुपये निकाले और धूमकर फिर बच्ची ओर देखा।

उसने एक बार फिर बच्ची को पुचकारा अपने भाइयों की तरफ नज़र जाली। वो सारे आपस में खेल-कूद रहे थे। उसकी अम्मा गाय को धास डाल रही थी और पापा दाढ़ी भरा मुँह लिए सुनसान आँखों से कुछ सोच रहे थे।

रामू दोपहर की प्रचंड गर्मी का अनुमान लगाते घर से बाहर निकल आया। घर से निकल कर वह सीधा लाखन सेठ की दुकान पर गया।

मैं दुकान से थोड़ी दूर एक चौराहे पर अकेला खड़ा था। आमतौर पर इस चौराहे पर गाँव के गपीबाजों की भीड़ ठहाका लगाती रहती है। आज सौभाग्य से कोई नहीं था। और फिर चौराहे पर आम और नीम के पेड़ की ठंडी छाँव में भला किसका गप्पे मारने का मन नहीं करेगा। नीम की जड़ दिखने लगी थी, जैसी मैं सौ वनों में होती है। लोग कहते हैं कि गप्पियों की बातें सुन-सुन के नीम के पाँव उखड़ने लगे हैं। यह महज एक कहावत है। असल में नीम का पेड़ धरती से थोड़ी सी ऊँचाई पर है और चबूतरा ना होने की वजह से उसकी जड़ों की मिट्टी बारिश में धुलती रहती है।

रामू ने दुकानदार से फुसफुसाकर कुछ खरीदा और मेरे पास चौराहे पर आकर नीम की एक निकली हुई जड़ पर बैठ गया। फिर रामू ने अपने हाथ में सिगरेट लहराते हुए कहा कि-

“दादा यह आज की तेरहवीं सिगरेट है।”

मैं पुर्णतः विस्मित भी न हो पाया कि रामू ने तुरंत पुछा “दादा तुम कश लगाओगे?” मैंने कहा, “आजकल मैंने सिगरेट छोड़ रखी है। बेहतर यहीं होगा कि तुम भी ना पियो।” रामू पर मेरी सलाह से कोई असर नहीं हुआ।

उसने मुझे अपने पास बिठाकर कहा - “दादा जरा थोड़ी देर यहीं पास में बैठना।” मैं तुम्हारी आड़ में पी लेता हूँ। कोई भी आए तो तुरंत इशारा कर देना और घर पर किसी को मत बताना। मैंने उसकी सूखी आँखों में देख कर कहा - “लेकीन रामू अगर इतनी सिगरेट पिओगे तो तुम्हारी सेहत खराब हो जाएगी।”

रामू पहले मेरे चेहरे पर पल भर ताका फिर बैठी हुई आवाज में बोला - “दादा उसकी याद बहुत आती है।”

अभी दस दिन पहले की बात है। रामू की चाँद सी पत्ती की एक साल से खून की कमी से जूझने के बाद मृत्यु हो गई थी।

आसपास के सारे अस्पतालों में इलाज करवाया लेकिन तबियत दिन-ब-दिन बिगड़ती चली गई। लगभग चार लाख रुपये रामू के घर वाले उधार ले लेकर इलाज करवा चुके थे।

मैं उसके पत्नी वियोग को समझा रहा था लेकिन महसूस उसके अलावा कोई भी नहीं कर सकता था।

रामू अभी भी सूखी आँखों से कश लगाए जा रहे थे। थोड़ी देर बाद बोला कि - “दादा उसकी जगह कोई नहीं भर सकता। इंसान जिंदगानी में आया और चला गया हम वही के वही बैठे रह गये.... खाली हाथ।”

मैं एक था उसकी सूखी आँखों में देखता रहा। वह आगे बोला - “अब बच्ची को देखकर खुश हो जाता हूँ। उस बच्ची में मुझे वह दिखाई देती है। वही एक जिंदा याद है जो बची है।” रामू का दिल बैठा हुआ था। उसकी आत्मा तड़फड़ा रही थी।

अचानक.... से कुछ कुत्ते भौंकने लगे। तीन-चार कुत्ते आपस में लड़ रहे थे। मैंने हाआ हसस करके कुत्तों को भगाना चाहा पर वह नहीं भागे। रामू ने हाथ में दोन-तीन ढेले भरे और कुत्तों को गाँव के पूरव की ओर दौड़ा हुए ले गया।

“मैं भी घर से बाइक लेकर किसी काम से शहर की ओर चला गया।”

शाम को जब मैं शहर से वापस घर आया तो कर्णे में घुसते ही चौकाने वाली खबर सुनी कि रामू दोपहर में नदी में धुब गया। मैं सीधे उसके घर पर गया तो देखा कि रामू अर्थी पर लेटा हुआ था। वह अपनी पत्नी के पास जा चुका था। उसकी बच्ची पास में ही बैठी विस्मित आँखों से देख रही थी। रिश्तेदार धीरे-धीरे इकट्ठे हो रहे थे। रामू का पूरा शरीर पानी भर जाने की वजह से फूला हुआ था। मुझे उम्मीद है कि रामू नदी में आँखू बहा-बहा के खूब रोया होगा। उसकी पत्नी हार गई।

आज.... रामू को मेरे हुए महीनों हो चुके हैं। मैं उसकी बच्ची को खूब लाड-प्यार करता रहता हूँ। वह भी मेरे पास खुश रहती है। मैं जब भी उसको काजल कहकर पुकारता हूँ तब उसकि खिलखिलाहट देखते ही बनती है।

परंतु दिल में एक टीस हमेशा बनी रही। मैं सच कहूँ तो काजल मैं कभी मुझे रामू नहीं दिखा, शायद रामू को भी काजल मैं उसकी माँ ठीक से ना दिखी हो। इसीलिए वह उसके पास चला गया है।

जो भी हो। लेकिन मुझे उसके साथ वह नीम की जड़ पर बैठकर की हुई ‘अंतिम भेट’ हमेशा याद रहेगी।

सत्त्वी सहेली और सत्त्वार्ड की संवेदना

वेदश्री मंगेश डॉगरे

टी.वाय.बी.ए.

मिताली बहुत अच्छी लड़की और पढ़ाई में भी बहुत अच्छी थी। वह ११ वी कक्षा में ममता विद्यालय में पढ़ रही थी। उसकी सहेली रिमा वह भी एक होशियार, प्रामाणिक और कर्तव्य पालन करनेवाली एक संस्कारी बेटी थी। मिताली और रिमा दोनों सहेलियाँ एक साथ पढ़ती थीं, एक दूसरे के घर जाकर पढ़ाई में मदद करती थीं।

जैसे ही उनकी परीक्षा का टाईमटेबल जारी हुआ, वे दोनों लड़कियाँ कॉलेज से आते समय ग्रंथालय से किताब लेकर आती, और पढ़ती ऐसे उनकी पढ़ाई शुरू हो गई। “परिक्षा जल्द ही शुरू होनेवाली है। सभी विद्यार्थी अच्छे से पढ़ाई करें” ऐसा टीचर ने भी कहा था। जैसे-जैसे परीक्षा नजदीक आने लगी, इन दोनों सहेलियों का पढ़ाई का समय बढ़ने लगा। घड़ी इतनी तेजी से चल रही थी, की कब परीक्षा होते गयी पता ही न चला। मिताली और रिमा परीक्षा देने के लिए एकसाथ ही कॉलेज में जाती थी फिर घर आकर पढ़ाई करती। मिताली को एक विषय को पेपर में बहुत कठीनाईयाँ आती थी, उसे कुछ समझता नहीं था इसलिए वह पेपर सुलझाने की चिंता उसके मन में सता रही थी फिर एक दिन उसने रिमा की कापी लेकर उसमें से पढ़ना शुरू किया और जब उसे सब समझ में आने लगा तो उसने तय किया की अब रिमा को कापी वापस न देकर अपने पास रखते हुए पढ़ाई कर सकूँगी। उसके मन के ना कहने पर भी उसने ऐसा किया जो वो करना नहीं चाहती थी। फिर उस विषय के पेपर का आखरी दिन था तब तक रिमा को अपनी कापी के बारें में ध्यान नहीं आया, जब पेपर के दो दिन पहले उसने अपनी कापी ढूँढना शुरू किया तब उसे कापी ही नहीं मिली। वह बहुत परेशान हुई उसने मिताली को पूछा भी, “मेरी कापी तेरे पास है क्या?” पर मिताली ने उत्तर नहीं दिया वह उससे बात छुपाते चली गयी। पेपर देने के समय कापी नहीं होने पर रिमा की पढ़ाई नहीं हुई थी, इसलिए उसे डर लगा, वह रोने लगी और पेपर पूरा नहीं हुआ इसलिए वह चिंता में थी। यह बात उसने घरवालों को भी बताई। सब उसके पेपर को लेकर चिंतित हो गए। यह सब देखते हुए भी मिताली ने नहीं बताया की उसकी कापी वह खुद छिपाकर लेकर आई थी और रिमा की कापी से ही पढ़ाई करने के बाद उसका पेपर अच्छा गया था।

परीक्षा समाप्त होने के थोड़े दिन बाद मिताली के मन में बहुत बुरे विचार आने लगे, सपने में भी वह ऐसा कुछ देखती और रात में उठकर फिर सो नहीं पाती। फिर एकदिन उसने तय किया की रिमा को सब सच-सच बताना होगा और अपना मन हलका करना

होगा पर उसे यह चिंता भी सताने लगी की सच बात बताई तो हमारी इतने सालों की अच्छी दोस्ती टूट जाएगी, इसलिए बात बताने के लिए मिताली तैयार नहीं होती। पर उसके मन के विचार, उसकी उदासिनता और उसकी अपराधी होने की भावना रुकती नहीं जा रही थी, वह दिन-दिन परेशान होकर बैठती।

एक दिन रिमा उसके घर पर आई उसने पूछा की, “मिताली, तू आजकल घर नहीं आती, खेलने को नहीं आती और किसी से बात नहीं करती, क्या हुआ है, तुझे कुछ चिंता है क्या? ?” जैसे ही रिमा ने मिताली के मन की बात पकड़ ली तब मिताली से रहा नहीं गया वह रोने लगी, रिमा के समझाने पर जब तो चुप हो गयी तब उसने मन में अपनी दोस्त रिमा को सब सच बात बताने का निश्चय किया।

एक तरफ उसकी दोस्ती थी और दुसरी तरफ उसके मन की अवस्था। पर अब उसके मन की सच्चाई की संवेदना टूट हो गई और उसने अपनी सहेली रिमा को सब सच-सच बात बता दी आखिर उसके मन का बोझ हलका हुआ। उसके मन में जो दोस्ती टूटने का डर था वैसा कुछ भी नहीं हुआ उसकी सहेली रिमा इतनी समझदार थी की उसने मिताली को शाबासी दी क्योंकि वह अपनी सहेली से झूठ नहीं बोली बल्कि सही समय आने पर उसने सब बात बता दी। मिताली की बात सुनने पर रिमा ने उसे समझ में लेते हुए उसे अच्छी सलाह दी। इसलिए उसे एक प्रकार की खुशी और आनंद का एहसास होने लगा, उसका दुःख और चिंता मिट गयी दोनों सहेलियाँ अच्छे से बाते करने लगी।

कुछ समय बात परीक्षा का निकाल जाहीर हुआ। दोनों सहेलियाँ पास हो गयी। घर में भी सब को बहुत खुशी हुई। एक-दुसरे से मिलते हुए बहुत खुशी में थी। जब रिमा ने मुस्कुराते हुए मिताली से एक बात बताई की, “मिताली, तेरे मन में कुछ बुरा नहीं था इसलिए तेरे कर्म का परिणाम बुरा नहीं हुआ बल्कि अच्छा परिणाम पाकर हम दोनों भी पास हो गई इसलिए अभिनंदन!!”

फिर मिताली को समझ में आ गया की जो सहेली उसे मिली है वह उसकी “सच्ची सहेली” है। और उसी समय रिमा को पता चलाया की उसके सहेली के पास बहुत अच्छे गुण हैं और महत्वपूर्ण बात की उसके पास “सच्चाई की संवेदना” है।

पुलिस बहु

तनया किरण मंचेकर

टी.वाय.बी.ए.

पालनपूर गाँव मे समीर नाम का एक लड़का रहता था। वह अपने माता-पिता के साथ रहता था। समीर के पिताजी पुलिस अफसर थे। उसे अपने पिताजी पर बहुत नाज था। वो उसके माता-पिता से हमेशा कहता था कि वो भी एक पुलिस अफसर बनेगा।

उसने पहले से ही उसकी तैयारी शुरू कर दी थी और उसके पिताजी पुलिस में ही थे तो वे भी उसकी मदद करते थे। समीर की जिंदगी बड़ी खुशहाली से गुजर रही थी। वह अपने माता-पिता के साथ बहुत खुश था।

एक दिन दंगे में गोली लगकर समीर के पिताजी की मौत हो जाती है। समीर अंदर से टूट जाता है। वह यकीन ही नहीं कर सकता था कि उसके पिताजी नहीं रहें। लेकिन समीर की माँ उसे उस सदमें से बाहर लाती है। वो उसे कहती है कि, “तुम्हारे पिताजी का सपना था कि तुम पुलिस में जाओ।” “अब वो नहीं हैं तो तुम्हें उनकी इच्छा पूरी करनी पड़ेगी। तुम अपनी पढ़ाई करो एक दिन तुम भी अच्छे अफसर बन जाओगे।” अपनी माँ की बात सुनकर समीर फिर से अपनी तैयारी में लग जाता है और वो भी तय कर लेता है कि अपने पिताजी का सपना पूरा करेगा।

आखिर परीक्षा का दिन आ जाता है। पर परीक्षा के दिन ही समीर के माँ को हार्ट अटैक आता है। और वो चल बसती है। समीर परीक्षा में नहीं जा पाता। अब वह पूरी तरह अकेला हो गया था। उसके साथ कोई नहीं था। पर उसके माता-पिता का सपना तो था कि घर में कोई पुलिस अफसर चाहीए। पर वो भी क्या करता उसने भी पुलिस बनने का सपना छोड़ दिया।

लेकिन वो बोला कि “अगर नहीं बन सका पुलिस तो जो दुसरे हैं। जो पुलिस में जाने कि तैयारी कर रहे हैं।” उन्हें मैं पढ़ाऊँगा। मेरा नहीं तो किसी और का सपना पूरा हो जाएगा। तो उसने पुलिस ट्रेनिंग स्कूल ओपन किया। जो पुलिस में जाना चाहते थे उनकी ट्रेनिंग लेता था।

एक दिन वहाँ समीर के कॉलेज की दोस्त रमा आती है। समीर उसे देखकर बहुत खुश होता है। वो उसकी तैयारी बड़ी अच्छे से कर लेता है। रमा भी बहुत होन-हार थी वो भी अपनी ट्रेनिंग बड़ी मेहनत से पूरी करती है। और बड़ी अफसर बन जाती है। उस दौरान उन दोनों में प्यार हो जाता है। और रमा पुलिस बनने के बाद वह दोनों शादी कर लेते हैं। समीर रमा से कहता है कि, “मेरे माता-पिता का सपना था कि घर में एक तो पुलिस अफसर हो पर मैं नहीं हो सका।” पर वो खुश होंगे कि जो काम बेटे ने नहीं किया वो बहु ने कर दियाया। उनका और मेरा सपना रमा तुमने पूरा किया।”

उसके बाद दोनों मिलकर वो ट्रेनिंग सेंटर चलाने लगे। और दोनों साथ में खुशी-खुशी रहने लगे।

तमाम देशभक्तों के लिए

सबन अपने अपने धर्म बाँट लिए
 सबने अपने अपने देश बाँट लिए
 उमें मैं कहाँ हूँ ?
 उमें मेरे गाँधी कहाँ है ?
 उमें कलाम, शास्त्री, वाजपेयी कहाँ है ?
 कहाँ रहेंगे छोटे बच्चे कहाँ रहेंगे अजन्मे
 कहाँ रहेंगे ? बुजुर्ग
 ये मेरा-ये तेरा सब हमारा
 तुम्हा क्या ?
 ठहरे हुए पानी में कंकर मार
 जैसे किसी ने हलचल की हो ।
 वैसी ही हलचल अब मेरे मन में है ।
 कहाँ हूँ मैं ? कहाँ है तू ?
 कहाँ है दाऊद ? कहाँ है राम ?
 कहाँ है रहीम ? कहाँ है मेरा भारत
 मेरा अमेरिका, तेरा पाकिस्तान
 सोचा है सचमुच क्या है तेरा ?
 मेरी ज़मीन, मेरा घर, मेरा बाप
 क्या है तेरा ?
 तेरी माँ तेरी बहन
 क्या है मरी माँ, बहन ?
 कहाँ हूँ मैं ?
 कहाँ है मेरा देश ?
 कहाँ है सोने की चिड़िया
 सब सपना है सब सो जाओ
 आँख मूँद कर
 यहाँ सब असहिष्णू है ।
 यहाँ सब धर्मी है ।

कहाँ गई मलाला
 कहाँ गए बुध्द, दलाई लामा ?
 कहाँ है मंडेला ?
 अब सब मूर्तियाँ हैं
 बड़ी बड़ी विशालकाय
 भयानक राक्षस जैसी
 और भयानक कंक्रीट के जंगल
 जिनमें न मानव रहते हैं
 ना रहती मानवीयता
 ये राम राज्य नहीं हो सकता कदापि
 ये वाक़ई कलयुग है ।
 यहाँ महाभारत से भी भीषण युध होते हैं
 घरों में भाई का हङ्क मार रहा है
 भाई बहन को मार रहा है ।
 एक दूसरे को गालियाँ
 और वो भी भद्दी-भद्दी
 खुले आम
 कहाँ हूँ मैं ? कहाँ है मेरी सोच ?
 रोको इन्हें
 एक दूसरे को पीटने से
 न बनो अँखलाक़, ना बनाओ नज़ीब
 मानवीयता कहाँ है ? ठहरो, रुको, सोचो
 देशभक्त हो तुम ? कैसे !
 कहाँ है देशभक्ति
 क्या है उसका पैमाना ?
 लौट आयो पुनः अभी भी वक्त है ।

तेजस पूनियाँ

शोधार्थी - स्नातकोत्तर हिन्दी विभाग एवं शोध केंद्र

काला टिका

एक दिन अचानक मेरी नजर उस पर पड़ी हाँ, उसी पर

जो बन्द, शांत और एकांत, एकदम विरान,

जर से सिक्त और जनमानस से रिक्त हाँ

संवेदनविहीन जनमानस से रिक्त,

गली के कोने में एकदम सहमा-सिसका,

भूख से बेहाल अपनी फटी पोटली निहार रहा था।

इस आस में की उसकी भूख मिटाने के लिए उसे कुछ मिल जाएगा।

और एकाएक मैं भी देखने लगी; उसकी पोटली में आखिर है क्या... ?

जो वो इतनी तल्लीनता से निहार रहा है।

और जब पोटली की दशा देखी, तो मैं वाकई हैरान रह गई

उसकी पोटली में भरी थी; चंद बासी रोटियाँ, थोड़े चावल,

और सड़ी सब्जी जिस पर धावा था सड़न और फफूँद का।

मैं उस पोटली को देख स्तब्ध, निश्तेज और परेशान हुई,

वाकी परेशान... और वो गरीब, लाचार, भूखा, बेबस...

खुश था और खुश हो भी रहा था कि

उसके पास अब भी कुछ खाने को अपनी भूख मिटाने को है।

और मैं खड़ी सोचती रही

इसकी भूख ताजा है या बासी खाना ?

और फिर एक पल को मेरी सोच रुकने लगी,

विचार डगमगाने लगे, शब्द काँपने से लगे, दिल सहम गया और

यूँ लगा की वक्त ठहर सा गया है।

क्योंकि मैं हैरान थी उस भूखे की 'भूख' देख

वह बेसुध हो बड़े चाव से खाने को खा रहा था।

शायद यही है उसकी भूख का सच रोटियों की सड़न और बासीपन से भी

कहीं अधिक ताजी और छटपटाती है उसकी भूख।

इसलिए उस बासी खाने में भी उस सुख की अनुभूति हुई।

और उस दिन लगा; जैसे इस बन्द गली के कोने में

मानवता के कई तार संवेदना और परोपकार

दया और करुणा से रिक्त होकर कई परतों की कब्र में बन्द हो गए।

जिन्हें तोड़ना इस बेबस की बात नहीं।

ये बासी रोटी इनके जीवन का सच और समाज का काला टिका हाँ, काला टिका बनकर रह गई है।

रंजना चौबे

शोधार्थी - स्नातकोत्तर हिन्दी विभाग एवं शोध केंद्र

मेरा जीवन मेरा मंच

सिखाया जाता है सबको, कि कुछ तो करके जाना है,
निशां अपने कदमों के जहां में छोड़ जाना है।
क्या हुआ अगर जो निशां ना छोड़ पाए हम तो,
ये जीवन व्यर्थ और धिक्कार है, सब ये कहते फिरते हैं।
तो, क्या, जिंदा रहने का मतलब प्रतियोगिता है,
क्या हम साबित करने के लए जी रहे हैं।
या,
हम मरने के बाद अपना नाम छोड़ जाने के लिए पिस रहे हैं।
ये हमारे पिस जाने से क्या हो जाना है,
बिना निशां छोड़े चले जाने से क्या हो जाना है,
निशां छोड़े और गए तब क्या मिल जाना है,
मैं अच्छा, तू बुरा, जा मुझसे दूर हो जा,
यह दिनिया व्यर्थ, जीवन मोह माया,
मैं! भक्ति से भरा हूँ।
ओ अधर्मी, दुष्ट, दुश्मन, क्या करे तू,
जो गंगा में नहा कर नाम जप ले तो तरे तू।
तो,

ये तर के क्या हो जाना है,
ये धर्मी न हो पाने से क्या बिगड़ जाना है,
क्या, बिना तुलना किए जीवित रहना पाप है,
धरा पर पाप भर जाने से क्या हो जाना है,
धरा से पाप हट जाने से क्या हो जाना है,

तो,
क्या धर्म और पुण्य के ठेके लेकर हम पैदा हुए हैं,
जो पापी हमारा कुठ ना बिगड़े तो उसके पीछे क्यों पड़े हैं,
चलो बहुत हो गया शास्त्रार्थ, अब मैं ऑफिस जाता हूँ,
यहाँ अब ऑफिस आकर के, मैं अपनी ड्यूटी करता हूँ।
ऑफिस में करके काम, मेरी हारत बिगड़ती जाती है,
न हालत खाने की, न सोने और सोने की ही रहती है।
तो, क्या करें
खाना न खाना पड़े, इसलिए खाना पचाना छोड़ दें,
धरती पर पापी है तो मंगल पर जा कर रहे हैं,
ऑफिस में काम करना पड़ता है, तो स्वर्ग में चले जाएं।
कुछ नहीं करना है, कहीं नहीं जाना है,
मेरा जीवन, मेरा मंच
तो फिर,
स्टेज प जो होता है, वही करना है, अभिनय!
और अभिनय का आनंद लिया जाता है गंभीर नहीं हुआ जाता।
अभिनय रेचक है, मेडिसिन है, इसे बीमारी नहीं बनाना है।
सबके अपने मंच हैं, और वहां सभी को अभिनय करने देना है।
इसे, जीवन, मंच या वरदान कहें।
यह हास है, त्रास नहीं।
इसलिए, मेरा जीवन मेरा मंच! सबका जीवन सबके मंच!
सबको सबके मौके देकर, इन मंचों में गति ला दैं हम!
कहूँ मैं धन्यवाद सबको, वसुधैव कुटुंबकम।

विजय कुमार माझी
शोधार्थी - राजातकोत्तर हिन्दी विभाग एवं शोध केंद्र

जागृत हो जाओ

तुम कौन हो, तुम्हारी औकात क्या....
 तुम बिक ही जाओगे।
 नहीं बिके तो बेच ही दिए जाओगे।
 बेचे भी नहीं गए तो पैरों तले तो कुचले ही जाओगे।
 अगर इसी का हिस्सा होना था तो पैदा होते ही
 मर क्यूँ नहीं गए?
 कम से कम धरती का बोझ तो हलका होता।
 अभी कहीं बजा हैं बिगुल चुनाव का,
 कौन लेगा सहारा किसका।
 सुना है अभी तो आ रहा है प्रचार में काशी ओर मथुरा।
 ये आज्ञाद भारत हैं जनाब लोग एक दिन सँभल ही जाएँगे।
 तुम अपनी हिन्दू-मुस्लिम की दुकान कब तक चलाओगे।
 ये लोकशाही वाला भारत है।
 यहाँ सरकार के खिलाफ आवाज उठाने पर
 देशद्रोह का मुकदमा चलता है।
 और तड़ीपार अपराधी सरकार सँभाला करता है।
 यहाँ पर संविधान की चौखट में
 काम करने की बजाय संविधान को
 अपने चौखट में लाया जाता है।
 नहीं रुक रहा है भ्रष्टाचार, बढ़ रही है महँगाई,
 बढ़ रही है बेरोजगारी।
 इसको था सँभालना पर कोरोना का दिया बहाना।
 अब तो मीडिया पर भी भरोसा कम किया,
 क्योंकि उसको भी किसने खरीद लिया।
 रुपया-डॉलर से तभी बढ़ेगा
 जब आदमी इस अंधकार की जाल को तोड़कर
 परिवर्तन की राह चलेगा।
 चलो आओ सब एक कसम खाते हैं,
 जात-पात भूलकर इंसानियत निभाते हैं।

सफा लियाकत बुरोड़कर
 स्नातक हिंदी ठी.वाय.

बेरोजगारी और मन की बात

बोझिल कन्धों को काम चाहिए,
 अंधेरी कुटिया को रोशनी-चिराग चाहिए,
 कब तक यूँ सपनों को टुटता देरवूँ मैं,
 बेरोजगार हूँ साहब, रोजगार चाहिए....
 जेब में पैसे नहीं, डिग्रियाँ लिए फिरता हूँ,
 बेरोजगार हूँ,
 इस बदकिस्मती में रोज गिरता और सम्भलता हूँ।
 रोजगार तलाशते पैरों को अब आराम चाहिए,
 बेरोजगार हूँ साहब, रोजगार चाहिए....
 अंधकार भरी दुनिया में भ्रष्टाचारी हो रहे मालामाल,
 कैसे बताऊँ....
 कि ये उनकी मेहनत नहीं
 रिश्वत कर रही कमाल,
 पूरी इच्छाएँ करने को हमने भी की थी पढ़ाई,
 हुनर की कमी नहीं इन हाथों में,
 लेकिन अब चुनौतियों से हो रही लड़ाई,
 हार न जाऊँ हिम्मत मैं,
 कही गले न लगा लूँ गरीबी में फंदा,
 सुनो साहब हमारी भी बात,
 कब तक करोगे तुम अपने मालामाल होने का धंदा?
 संकट के दिनों में हमें भी एक मुकाम चाहिए,
 बेरोजगार हूँ साहब, मुझे भी रोजगार चाहिए....
 आखिरी बात बिल्कुल साफ,
 एक ही माँग है हमारी सरकार से,
 कि जाग उठो अब गरीबों की ललकार से,
 करोड़ी पहल और बनाओ उसे सफल,
 क्योंकि गुमशुदा सा कब तक फिरँ?
 अब मुझे भी नाम चाहिए,
 बेरोजगार हूँ साहब मुझे भी रोजगार चाहिए.....

सफा लियाकत बुरोड़कर
 ठी.वाय. (हिंदी)

माँ-बाप

जनम देती वो.... रु के गेहराई के साथ
 पैदा करता भगवान तो देखता ना जात
 ये दुनिया हे जाली, स्वार्थ से भरी
 जो खडे अपने सार्थ.. सिर्फ है वो माँ-बाप
 प्यार करते औलाद से, वो ना जा सकता नाव
 फिरभी माँ को आश्रम में, देख सकते कैसे आप
 हाथ पकड़के साथ, वो दिखाती है दुनिया
 माँ की पुजा करना यही भगवान का है जाप
 बाप के धो लेता पैर, धुल जाएँगे सब पाप
 अन्याय होता बुजुर्गों पे, तो धरती उठे काप
 पैसे की गरीबी पर पढ़नेके लिए ना कम पडे धन
 जिंदगी देती है मोड जब कुछ बनते अपनेही साप
 वो खयाल रखे बचपनसे माँगते ना पर कभी हिसाब
 धन दौलत के लिए बेटा बोलता जज-साब
 बडा दुःख होता देख बुजुर्गोंको अनाथाश्रम में पल
 फिरभी बाप सोचे बेटे के लिए बड़े-बड़े ख्याब
 पापा चला रहे जिंदगी का पथ्या, बेटा बना है नवाब
 दुनिया है जनाब, फायदे के लिए बोलना पडता साहब
 क्या इतनी अंधी हो गई दुनिया, गांधी को देख
 माँ-बाप हो रहा अन्याय, इसका किसीके पास ना जवाब
 माँ पिलाती है दुध अपने खुन को सेककर
 पर बेटा बोले, मैं बडा हुआ सुपरम्पन को देखकर
 तू ख्वाईश रखता है स्वर्ग में जानेकी
 तो खुद अपने पहले कर्म को चेक कर
 तेरा सपना बडा फिर काटों का रस्ता ते कर
 पर भुलना ना उन्हें जो दुनिया में आए तुझे लेकर
 असलियत तो राजा हैं पापा, गणी हैं माँ
 उनके जैसे ना ब्रह्मांड में, कोई किंग मेकर
 उनके जैसे ना ब्रह्मांड में, कोई किंग मेकर
 प्रशांत कृष्णा शिंदे, टी.वाय.बी.ए.

लता दीदी

आप पर क्या लिखू मैं काव्य
 जब की आप खुद हो एक महाकाव्य
 आप हमेशा तो चली गयी बहुत ही दूर...
 लेकीन कानों में गुंजते है आपही के सूर।
 आपके सुरीली आवाज में है
 मीरा की भक्ती, राधा की प्रेम आराधना
 राम भजन हो अल्ला की अजान
 प्रातःकाल होते ही सुनते है आपकी तान।
 जाव हो या शहर, दिन हो या रात,
 बच्चा हो, या हो बुजुर्ग-जवान
 आपही के वह है सूर सात....
 सुनते ही खिल उठता हैं सारा जहाँ।
 आप तो थी हिंदुस्थान की लाडली बेटी
 पर सब देशवासीयों की थी माँ और दिदी
 कितनों की थी आप नानी-दादी,
 बच्चों की तो प्यारी परनानी-परदादी।
 जी हाँ नाम तो आपका है लता...
 पर सुरों का हो आप वृक्ष बडा....
 लगता तो था नहीं दुनिया को, वृक्ष ये गिरे
 लेकिन तुफान के सामने, वो भी बेचारा क्या करें।

प्रा. गौरी लोणकर
 गणित विभाग

वो कॉलेज का पहला दिन

मन बेचैन एक अलग ही घबराहट थी
हर चेहरा अनजान था,
हर एहसास नया था, कितना
सुना था कि कॉलेज लाइफ ऐसी
होती है वेसी होती है,
पर किसे पता था कॉलेज कि
अगले ये कुछ साल जिन्दगी के
सबसे हसीन और यादगार
सालों में से एक बन जाएँगे
हर चेहरा अनजान था,
पर ये कुछ दिन ही बिते थे
कि वो हर चेहरा अनजान
हुआ करता था, आज उसे देखें
बगैर दिन नहीं गुजरता
एक वक्त आता है, जब आपकी
कॉलेज के गार्ड से लेकर
कैफे वाले भैया, होस्टेल
के गार्ड और सारे फैकल्टी
से एक बात बन जाती है
वो क्लास बंक करके
कैफे में बैठ के वो मसालेदार
चाय पिना और समोसे में चटनी कम देने पर
कैफे वाले से झगड़ना
कॉलेज में आने के बाद हो
ऐसा लगता था कि भाई होमर्क
करना ये तो बच्चे की चीजे हैं,
स्कूल में नहीं करी और
ये हमसे कॉलेज में कराना चाहते हैं।
लेकिन भाई, जब नहीं करते थे
ना तो पीटते भी बहुत थे, इसलिए
क्लास के टॉपर से सेटिंग बढ़ा
रखी थी, कि at least ये Project note तो हो ही जाए,
कुछ होना हो निंद offo,

मे बता नहीं सकती
कुछ फैकल्टी तो ऐसे होते थे
जैसे मुँह में निंद की गोली रख के लाए हो,
उनके मुँह खोलते ही आँखे
नींद से लाल हो जाती थी
और सोने के लिए लास्ट बेंच पे जाते लेट जाते थे,
और लड़कों से कह देते कि बैग उपर रख देना,
ताकि पता ना चले किसी को
क्या गजब के दिन थे यार
आज कॉलेज खत्म होने कुछ ही दिन बाकी हैं।
आज भी याद है कॉलेज का वो पहला दिन

I will realy miss this place, I will miss my college days.

सफा सलिम गोडेकर, एम.ए.-२ (हिंदी)

हिन्दी की पहचान

अंग्रेजी में हमें नंबर कम आते हैं,
अंग्रेजी बोलने में हम धृव्याते हैं,
पृष्ठ स्टाईल के लिये हम पूरी जान लगाते हैं
व्याकि हमें हिंदी बोलने में शर्म आती है।
एक वक्त येस्टा था कि हमारे देश में हिंदी का बोलबाला था,
माँ के आवाज में ही सुबह का उजाला था,
उस माँ को अब हम Mom बुलाते हैं,
व्याकि हमें हिंदी बोलने में शर्म आती है।
देश बढ़ गया पृष्ठ हमारी हिंदी पीछे रह गई,
इस भाषा को देखने के लिये हम नज़र चुराते हैं,
व्याकि हमें हिंदी बोलने में शर्म आती है।
माना, कि अंग्रेजी दुनिया की पैहचान हैं,
पृष्ठ हिंदी हमारी दुनिया से पैहचान करती है,
तो चले हम हमारे मातृभाषा को फिरसे स्वास्थ्यों पृष्ठ बिठाएँ,
आज हम सब हिंदी दिवस मनाएँ।

रिया राजेश वाडकर
एफ.वाय.जे.सी. आर्ट

कब लौटेंगे पंछी

डॉ. मोहसिन खान

हिंदी विभागाध्यक्ष एवं शोध निर्देशक, स्नातकोत्तर हिंदी विभाग एवं शोधकेंद्र
 सुबह सूरज उगते ही एक नई उमंग से
 नीँड़ों से निकलकर पंछी (स्टूडेंट्स)
 चले आते थे पेड़ (कॉलेज) पर,
 अपनी-अपनी शाखों (क्लास) में बैठते थे बैच पर
 चहचहाते थे, मुस्कुराते थे, शौर मचाते थे,
 फिर लौट जाते थे अपने नीँड़ों में।
 तुम्हारे न आने से
 ये पेड़ भी है उदास, कुछ परेशान सा,
 और डालें भी हैं सुस्त सी, मुरझाई हुई।
 अब न तुमारे पेन गिरे हुए मिलते हैं
 क्लास के अंदर या मैदानों में, न रजिस्टर के फटे हुए पेज,
 न परीक्षा में नकल के लिए छिपाकर लाई हुई पर्चियाँ,
 अब न मिलते हैं।
 तुम्हारे भूले, गिरे हुए रुमाल, बॉटल, कम्पास बॉक्स।
 न दीखते हैं तुम्हारे अक्षर जो बोर्ड पर
 टीचर के आने से पहले या न होने पर
 लिख दिया करते थे डरते हुए तुम।
 वो बैंच भी बीमार सी हैं जिनपर दिल का शेप बनाकर
 लिख दिया है किसी स्टूडेंट्स ने नाम किसी का।
 वो रास्ते भी जाने कहाँ खो गए
 जो शॉर्ट कट चलकर तुमने बनाए थे,
 तब बहुत झुंझलाहट होती थी,
 जब लेक्चर में कोई मिलता नहीं था क्लास में,
 लेकिन अब उन स्टूडेंट्स की भी आती है याद,
 जो क्लास में न बैठकर केंटीन में बैठा करते थे।
 सारे मैदान भी सुबह-शाम अब खाली पड़े हैं
 कोई नहीं उनमें खेलने वाले
 वो सब खेल के सामान निढ़ाल पड़े हैं, बेजान से,
 बन्द जिमखाने के अंदर, रेंग रही हैं उनपर छिपकलियाँ,
 बना रही हैं जाले मकड़ियाँ।
 अब घण्टी नहीं बजती कॉलेज में,
 जिसे सुनकर घड़ी देखने की ज़रूरत न पड़ती थी,
 हाँ घड़ी से याद आया, कॉलेज के स्टाफ़ रुम की घड़ी
 न जाने कबसे बन्द है सेल खर्त्तम हो जाने से,
 ठीक ऐसे ही कॉलेज भी बंद है बिना तुम्हारे,
 जाने कैसा वक्त है, कुछ नहीं चल रहा सिंगा डर के।
 उग गई है बेतहाशा घास, बेलें, खर-पतवार कॉलेज में जहाँ-तहाँ,

लायब्ररी की सारी किताबें बन्द हैं अलमारियों में
 झांकती हैं गुमसुम अंदर से, दूर तक रास्तों को निहारती हैं,
 कोई ले जाए उन्हें कुछ दिनों के लिए बाहर,
 वो धूमना चाहती हैं पर कैद पड़ी हैं सिसकती हुई।
 लैब से नहीं उठता दमधोंटू बदबू,
 बिना तुमारी क्रिया के अम्ल, क्षार, रसायन भी
 नहीं देते कोई प्रतिक्रिया,
 परखनली, बीकर सब के सब पात्र चुप हैं बिना किसी आहट के,
 कम्प्यूटर की रगों अब नहीं दौड़ता करंट,
 न स्क्रीन चमकते हैं तुम्हारे चेहरों की तरह।
 चॉक-डस्टर सब यहाँ-यहाँ पड़े हैं
 कुर्सियों पर, टेबलों पर धूल का अटम्बार है,
 पंखे बन्द पड़े हैं अपनी सांसे रोके हुए,
 नल प्यासे पड़े हैं बिना पानी के
 उनके हलक तक पानी है लेकिन होंठ सूखे हुए हैं,
 एक कुत्ता भी है कॉलेज में जो कई दिनों से बीमार सा है।
 जो जहाँ जैसा था, सब वैसा ही ठहरा पड़ा है,
 कॉलेज की दीवारों,
 छत के प्लास्टर भी अब अपनी जगह छोड़ रहे हैं बिन तुम्हारे।
 लौट आओं के अब अच्छा नहीं लगता बिन तुम्हारे,
 घर जैसे खाने को दौड़ता है,
 लगता है घर की दीवारें अब दबोच लेंगी मुझे,
 लेक्चर की आदत होने की वजह से
 चुप रहना अब अपने न होने के अहसास को जगाता है,
 ये ऑनलाइन-वॉनलाइन सब बेकार चक्कर सा है,
 तुम्हारे कैमेरे ऑफ रहते हैं
 तो लगता है पागलों की तरह चिल्ला रहा हूँ बिन अर्थ के,
 मज़ा नहीं है ऐसे पढ़ने-पढ़ाने में जो क्लास में होते हैं लेक्चर
 उसकी बात ही कुछ और है, पता नहीं कब लौटेंगे वो दिन,
 तुम लौट आओगे
 तो दिन भी लौट आएंगे शायद उसी तरह।
 सुनों मैंने इन गुज़रते उदास मौसमों में
 कुछ ही खोया है तुमने बहुत कुछ खो दिया है
 वो सुनहरे दिन जो हरे की ज़िंदगी के
 शानदार दिन होते हैं कॉलेज लाइफ़ के,
 वो तुम न जी पाए इसका मुझे भी अफ़सोस रहेगा,
 कोई नहीं लौटा पाएगा तुम्हें तुम्हारे सुनहरे दिन।
 तुम लौट आना पेड़ के पत्ते पीले पड़ने से पहले
 मैं इंतजार में हूँ उस पेड़ के नीचे
 तुम्हारे लौट के आने तक!

॥ उत्तिष्ठत जाग्रत प्राप्य वरान्निबोधत ॥

जनता शिक्षण मंडळाच्या

कै. नानासाहेब कुंटे शैक्षणिक संकुलातील

कनिष्ठ महाविद्यालयाचा वार्षिक अहवाल - शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३

जनता शिक्षण मंडळाच्या कै. नानासाहेब कुंटे शैक्षणिक संकुलातील आर्ट्स, सायन्स अँण कॉर्मस ज्युनिअर कॉलेज, अलिबाग-रायगड. आमच्या कनिष्ठ महाविद्यालयाची चौथ्या दशकपूर्तीकडे यशस्वीपणे वाटचाल सुरु आहे. सन २०२२-२३ या वर्षातील कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक प्रगतीचा आणि शिक्षणेतर उपक्रमांचा वार्षिक अहवाल मांडताना विशेष आनंद होतो आहे.

शैक्षणिक अहवाल

आमच्या कनिष्ठ महाविद्यालयात कला आणि विज्ञान या रूढ अभ्यासक्रमांबरोबरच माहिती तंत्रज्ञान आणि इलेक्ट्रॉनिक्स या व्यावसायिक विषयांचे यशस्वीपणे अध्यापन केले जात आहे. कला शाखेत ११ वी व १२ वी मिळून ८६ तर विज्ञान शाखेत ४९४ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला. कनिष्ठ महाविद्यालयात कला आणि विज्ञान शाखेतील अनुदानित आणि विनाअनुदानित वर्गांमध्ये एकूण ५८० विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला.

कनिष्ठ महाविद्यालयातील वर्गनिहाय परीक्षार्थी, उत्तीर्ण विद्यार्थी व टक्केवारी पुढीलप्रमाणे –

Class	Total Student Appeared	Pass	Percentage
11th Arts	41	41	100%
12th Arts	45	38	84.44%
11th Science	257	256	99.61%
12th Science	237	225	94.94%

सांस्कृतिक कार्यक्रम

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये आयोजित कनिष्ठ महाविद्यालयीन सांस्कृतिक कार्यक्रमांचा आढावा पुढीलप्रमाणे –

१३ जुलै २०२३ रोजी 'गुरुपौर्णिमा आणि व्यासपूजेचे' औचित्य साधून कनिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांसाठी वकृत्व व निबंध स्पर्धा आयोजित केली होती. या स्पर्धेसाठी विद्यार्थ्यांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद मिळाला.

वकृत्व स्पर्धा:-

प्रथम क्रमांक - कुमारी श्रेया स्वप्नील अधिकारी, १२वी कला

द्वितीय क्रमांक - कु. धुमाळ साक्षी सुनिल - १२वी विज्ञान (विभागून) - कु. पाटील वैष्णवी कृष्णा - १२वी विज्ञान

तृतीय क्रमांक - कु. पडवळ सिया नवीन - १२ वी कला

निबंध स्पर्धा:-

प्रथम क्रमांक - कु. श्रद्धा धनंजय पाटील - १२वी विज्ञान

द्वितीय क्रमांक - कु. मधुरा नितिन वारगे - १२वी विज्ञान

तृतीय क्रमांक - कु. मधुरा महेश धुरी - १२ वी सायन्स

विभागून - कु. समृद्धी राजेश पाटील १२वी सायन्स

सर्व यशस्वी विद्यार्थ्यांचे जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष, महाविद्यालयाचे प्राचार्य, कनिष्ठ महाविद्यालयाचे पर्यवेक्षक व शिक्षकवृद्धांनी विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन करण्यात केले.

‘स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव अंतर्गत- ‘हर घर तिरंगा’ अभियान

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३. यावर्षी आपल्या देशाच्या स्वातंत्र्याची ७५ वर्षे पूर्ण झाली या अनुषंगाने राज्य व केंद्र सरकारने ‘हर घर तिरंगा’ ही मोहिम राबवली या मोहिमेअंतर्गत आपल्या महाविद्यालयाने विविध कार्यक्रम आयोजित केले होते यामध्ये वकृत्व स्पर्धा, चित्रकला स्पर्धा, रांगोळी स्पर्धा, एकल किंवा समूह देशभक्तीपर गीत गायन स्पर्धा आयोजित केल्या होत्या.

वकृत्व स्पर्धा :-

प्रथम क्रमांक - कु. श्रेया स्वप्नील अधिकारी १२ वी कला

द्वितीय क्रमांक - कु. सिया नविन पडवळ १२वी कला

तृतीय क्रमांक - कु. वैष्णवी कृष्णा पाटील १२वी विज्ञान

उत्तेजनार्थ - कु. साझी सुनिल धुमाल, कु. कार्तिकी बाजीराव कोडितकर

‘निबंध स्पर्धा :-

प्रथम क्रमांक - कु. श्रेया स्वप्नील अधिकारी

द्वितीय - कु. रिया रंजन कदम

तृतीय - कु. श्रुतिका किशोर प्रधान

विभागून - कु. मधुरा नितिन वारगे

उत्तेजनार्थ - कु. वैष्णवी राजेश धरत, कु. मधुरा महेश घुरी

रांगोळी स्पर्धा :-

प्रथम क्रमांक - कु. श्रेया स्वप्नील अधिकारी

द्वितीय क्रमांक - १) मधुरा नितिन वारगे २) रुची थेरोडेकर

तृतीय क्रमांक - १) जुई भंडारी २) सानिया म्हात्रे

वैयक्तिक गीतगायन स्पर्धा :-

प्रथम क्रमांक - जानवी नितिन माने

द्वितीय क्रमांक - पर्णवी पाटील

तृतीय क्रमांक - श्रेया अर्जुन मांडे

समूह गीत गायन स्पर्धा:-

प्रथम क्रमांक - सिया पडवळ आणि ग्रुप

कनिष्ठ महाविद्यालय सांस्कृतिक विभाग प्रमुख म्हणून सौ. स्नेहा ठाकूर यांनी काम पहिले.

कै. शिरीष पाटील जिमखाना

क्रीडा व युवक सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या धोरणानुसार व जिल्हा क्रीडा परिषद रायगड यांच्या नियोजनानुसार घेतल्या गेलेल्या वैयक्तिक व सांघिक क्रीडा प्रकारात जे. एस. एम. कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या खेळाडूंनी सर्वोत्कृष्ट कामगिरी केली आहे.

महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ शालांत प्रमाणपत्र (इयत्ता बारावी) परीक्षेस प्रविष्ट होणाऱ्या खेळाडू विद्यार्थ्यांना वाढीव क्रीडा गुण सवलत मिळते. त्याचा जे. एस. एम. कनिष्ठ महाविद्यालयातील एकूण ३० विद्यार्थी खेळाडूंना लाभ झाला आहे.

राज्यस्तरीय शालेय शिकाई मार्शल आर्ट स्पर्धेत कु. सिद्धार्थ अशोक पाटील (बारावी कला) कु. वरद संदीप वर्तक (अकरावी विज्ञान) यांना सुवर्णपदक व कु. संचिता नारायण थिटे (अकरावी विज्ञान) हिला रजत पदक मिळाले. राज्यस्तरीय सायकलिंग स्पर्धेत कु. प्रांजल अजित पाटील (बारावी कला) याने चतुर्थ क्रमांक प्राप्त केला. विभागीय शालेय मैदानी स्पर्धेत कु. मनस्वी सचिन दवंडे हिने ३००० मीटर रनिंग स्पर्धेत

पाचवा क्रमांक प्राप्त केला तर तन्वी वैभव पाटील हिने उंच उडी स्पर्धेत सहभाग नोंदवला. तसेच विभागीय शालेय शिकाई मार्शल आर्ट स्पर्धेत सई उमेश पाटील हिने रजतपदक प्राप्त केले तर कु. निशिगंधा प्रकाश सावंत व वैभवी विजय शेवडे या विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदवला.

विभागीय शालेय बुद्धिबळ स्पर्धेत विनायक विमलचंद शुक्ला हा विद्यार्थी सहभागी झाला तर विभागीय शालेय थ्रो बॉल स्पर्धेत मुलांचा संघ सहभागी झाला. तसेच विभागीय शालेय टेबल टेनिस स्पर्धेत मुलांच्या संघाने सहभाग घेतला. जिल्हास्तरीय शालेय हॉलीबॉल स्पर्धेत मुलींच्या संघाने तृतीय क्रमांक व जिल्हास्तरीय शालेय क्रिकेट स्पर्धेत मुलांच्या संघाने तृतीय क्रमांक मिळवला. तर कराटे स्पर्धेत कु. प्रतीक्षा बजरंग गुरव व कु. आयुष मच्छिंद्र अंबाडे यांनी द्वितीय क्रमांक प्राप्त केला. बुद्धिबळ स्पर्धेत कु. अनुश्री संजय गुरव हिने तृतीय क्रमांक मिळवला. तालुकास्तरीय शालेय खो-खो स्पर्धेत व कबड्डी स्पर्धेत मुलींच्या संघांनी द्वितीय क्रमांक मिळवला तर बुद्धिबळ स्पर्धेत कु. प्रतीक्षा गुरव व कु. अपूर्वा गायकवाड यांनी प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.

कनिष्ठ महाविद्यालय क्रीडा विभाग प्रमुख म्हणून श्री. बी. आर. गुरव यांनी काम पहिले.

॥ उत्तिष्ठत जाग्रत प्राप्य वरान्निबोधत ॥

जनता शिक्षण मंडळाच्या

कै. नानासाहेब कुंटे शैक्षणिक संकुलातील

वरिष्ठ महाविद्यालयाचा वार्षिक अहवाल - शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३

शैक्षणिक अहवाल

१९६१ साली कै. नानासाहेब कुंटे यांच्या पुढाकाराने स्थापन झालेल्या रायगड जिल्ह्यातील पहिल्या महाविद्यालयाची सूत्र १९८७ पासून लोकनेते मा. अॅड. दत्ता पाटील (दादा) यांनी हाती घेतल्यानंतर महाविद्यालयास विकासाची एक नवी दिशा मिळाली. अलिबाग तालुक्याच्या ग्रामीण भागातील सर्व सामान्य जनतेला उच्च शिक्षणाची दरे खुली करून देणाऱ्या जनता शिक्षण मंडळाचा व महाविद्यालयाचा मा. अॅड. दत्ता पाटील (आदरणीय दादा) यांच्या सक्षम नेतृत्वाखाली विकास झाला आहे. आज संस्थेची धुरा समर्थपणे सांभाळणारे दादांचे नातू जनता शिक्षण मंडळाचे विद्यमान अध्यक्ष मा. अॅड. श्री. गौतम पाटील, यांचा दूरदृष्टीपणा, मार्गदर्शन, वेळोवेळी केलेले सहकार्य यामुळे महाविद्यालयाचा उत्तरोत्तर विकास होत आहे. मा. अॅड. श्री. गौतम पाटील यांच्या नेतृत्वात महाविद्यालयामध्ये विविध शैक्षणिक व अभ्यासेतर उपक्रम राबवले जात असून शैक्षणिक प्रगतीचा आलेख कायम राखला जात आहे. शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे योगदान व पालक, विद्यार्थ्यांचा यशस्वी सहभाग यामुळे महाविद्यालयाची यशस्वी घौडदौड सुरु आहे. सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षाचा अहवाल सादर करताना आम्हाला विशेष आनंद होत आहे.

सध्या महाविद्यालयात कला, वाणिज्य व विज्ञान या पारंपरिक अभ्यासक्रमाबरोबरच संगणकशास्त्र, माहिती तंत्रज्ञान, बी. एम. एस. इत्यादी व्यावसायिक अभ्यासक्रम उपलब्ध आहेत. महाविद्यालयास अनिवार्य असणाऱ्या NAAC च्या पुनर्मूल्यांकनाची तिसरी फेरी पूर्ण करून महाविद्यालयाने B Grade प्राप्त केली. चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये प्रा. डॉ. सोनाली पाटील यांच्या नेतृत्वाखाली IQAC कार्यरत असून सन २०२१-२२ चा AQAR NAAC कडे सादर करण्यात आला आहे.

अॅड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ यांना भारत शिक्षण रत्न पुरस्कार :

जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष मा. अॅड. गौतम पाटील यांना ग्रामीण भागात शिक्षणाच्या प्रसारासाठी केलेल्या महत्वपूर्ण योगदानाबद्दल व सामाजिक योगदानाबद्दल तसेच कोण्हिड काळात केलेल्या आरोग्यविषयक योगदानाबद्दल भारत शिक्षण रत्न पुरस्कार प्रदान करण्यात आला. नवी दिल्ली येथील कॉन्स्टिट्यूशन क्लब ऑफ इंडिया येथे झालेल्या एका कार्यक्रमात हा पुरस्कार त्यांना प्रदान करण्यात आला. जनता शिक्षण मंडळाच्या उपाध्यक्षा सौ.डॉ. साक्षी पाटील यांच्या समवेत त्यांनी हा पुरस्कार स्वीकारला. या पुरस्कार सोहळ्यासाठी डॉ. राम शंकर कठेरीया, प्रा.के.एस.राणा, पद्मश्री डॉ.जालिंदर सिंह शन्टी, श्री.हरीपाल रावत, रशियन वकिलातीचे ले.कर्नल. मिखाईल गॉर्शाव्ह, अॅड. राकेश शर्मा आदी मान्यवर उपस्थित होते. डॉ. शन्टी आणि अॅड. शर्मा यांच्या हस्ते अॅड. गौतम पाटील यांना पुरस्कार देऊन गौरविण्यात आले.

या पुरस्कार सोहळ्यासाठी जनता शिक्षण मंडळाच्या ज्येष्ठ संचालिका सौ.शैलाताई पाटील, जे.एस.एम.कॉलेजचे प्राचार्य, डॉ. अनिल पाटील, महाविद्यालय विकास समिती सदस्य प्रा. जयेश म्हात्रे, डॉ.मिनल पाटील, आय. क्यू.ए.सी. समन्वयक उपप्राचार्य डॉ.सोनाली पाटील, जनता शिक्षण मंडळाच्या जनसंपर्क अधिकारी डॉ. सिमंतीनी ठाकूर, प्रा. निलम म्हात्रे, कु. आर्य पाटील, कु.अनन्या पाटील हे उपस्थित होते.

जे. एस. एम. महाविद्यालयास ‘सर्वात उदयोन्मुख महाविद्यालय राष्ट्रीय पुरस्कार’

दिल्ली येथे दि. २२ एप्रिल २०२३ रोजी झालेल्या "Education Excellence Award- 2023" या परिषदेत जे एस. एम. कॉलेजला "Most Emerging Higher Education Institute of the year-2023" हा शैक्षणिक क्षेत्रातील उत्कृष्ट कार्याबद्दलचा पुरस्कार देण्यात आला.

देशभरातील एकूण १५० च्या वर शैक्षणिक संस्था व शैक्षणिक क्षेत्रातील तज्ज्या परिषदेत प्रत्यक्ष व आभासी पद्धतीने सहभागी झाले होते. या परिषदेत डॉ. सी. के. भारद्वाज, श्रीमती फैयाज खान, डॉ. मुक्त शर्मा, डॉ. मोनालिसा हे प्रमुख वक्ते म्हणून सहभागी होते. जानेवारी २०२२ मध्ये जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष म्हणून सूत्र स्विकारल्यानंतर वर्षभरात अॅड. गौतम पाटील यांनी महाविद्यालयाच्या विविध क्षेत्रात केलेले अमूलाग्र बदल व विकास कार्यक्रमांमुळे महाविद्यालयाची यशस्वी घौडदौड चालू आहे.

महाविद्यालयात शैक्षणिक अभ्यासक्रमांमध्ये नव-नवीन रोजगारभिमुख अभ्यासक्रम, सर्व विभागांमध्ये सर्टिफिकेट व डिप्लोमा कोसर सुरु करून विद्यार्थ्यांसाठी नवीन दातलने उघडून दिली. विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण व्यक्तिमत्व विकासासाठी सांस्कृतिक, क्रीडा व इतर कार्यक्रमांचे यशस्वी आयोजन केले. मुंबई विद्यापीठाच्या रायगड विभागाच्या सांस्कृतिक स्पर्धाचे आयोजन, आंतर महाविद्यालयीन बुध्दीबळ स्पर्धाचे आयोजन, हर-घर तिरंगा, १५ दिवसांच्या कार्यक्रमाचे आयोजन, शिवस्वराज्य दिन कार्यक्रम, माझी विद्यार्थी मेळावा 'यादों की बारात' अशा अनेक कार्यक्रमांचे आयोजन वर्षभरात केले गेले. विद्यार्थ्यांसाठी क्रिकेट-नेट उपलब्ध करून दिले, जिमखाना अद्ययावत केला गेला, विद्यार्थ्यांनी विविध सांस्कृतिक व क्रीडा स्पर्धांमध्ये पारितोषिके मिळवून महाविद्यालयाचे नाव उज्ज्वल केले.

महाविद्यालयात पदपथ, पिण्याच्या पाण्याची सोय, कॅन्टीन, महिला कक्ष, प्रत्येक सहशैक्षणिक उपक्रमांसाठी स्वतंत्र कार्यालय, विद्यार्थी सुविधा केंद्र, अॅफी थिएटर (खुला रंगमंच) अशा अनेक सुविधा उपलब्ध करून दिल्या आहेत. वर्षभरातील महाविद्यालयाच्या सर्वांगीण प्रगतीचा आलेख पाहता जे. एस. एम. महाविद्यालय हे या पुरस्कारासाठी प्रमुख दावेदार होते व त्यानुसार त्याची निवड करण्यात आली. जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष ॲड. गौतम पाटील यांनी आभासी पढतीने हा पुरस्कार स्वीकारला. 'महाविद्यालयाचे प्राचार्य, उपाध्यक्षा ॲड. साक्षी पाटील व जनता शिक्षण मंडळाचे संचालक मंडळ, प्राचार्य, प्राध्यापक वर्ग, शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थी यांनी दिलेल्या संपूर्ण सहकार्यमुळेच आमची या पुरस्कारासाठी निवड झाली आहे. 'अशी प्रतिक्रिया यावेळी जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष ॲड. गौतम पाटील यांनी व्यक्त केली.

प्राचार्य ॲड. अनिल पाटील यांना 'Eminent Researcher Award' पुरस्कार :

दि. २४ नोव्हेंबर २०२२ रोजी दुर्बई येथे झालेल्या एका बहुशाखीय आंतरराष्ट्रीय परिषदेत प्राचार्य ॲड. अनिल पाटील यांनी 'रायगड जिल्ह्यातील औषधी वनस्पतींचा आदिवार्सीकडून केला जाणारा वापर' या विषयावर आपला शोध निबंध सादर केला. ॲड. अनिल पाटील सरांच्या आत्तापर्यंतच्या संशोधन कार्याची नोंद घेऊन या परिषदेत त्यांना 'Eminent Researcher Award' हा पुरस्कार देऊन गौरविण्यात आले.

सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयात कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखेतील पदवी आणि पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची आकडेवारी पुढीलप्रमाणे-

Granted Section-UG

Sr. No.	Class	Male	Female	Total
1	F.Y. B. A	59	40	99
2	S. Y. B.A.	50	50	100
3	T. Y. B.A.	26	39	65
4	F.Y. B.Com.	159	190	349
5	S. Y. B.Com.	101	199	300
6	T. Y. B.Com.	101	172	273
7	F.Y. B.Sc.	33	48	81
8	S. Y. B.Sc.	36	37	73
9	T. Y. B.Sc.	38	54	92
	Total	603	829	1432

Granted Section-PG

Sr. No.	Class	Male	Female	Total
1	MA - I Marathi	4	3	7
2	MA - II Marathi	1	8	9
	Total	05	11	16

Non - Granted Section-UG

Sr. No.	Class	Male	Female	Total
1	F.Y. B.SC. (C S)	31	17	48
2	S. Y. B.SC. (C S)	8	3	11
3	T. Y. B.SC. (C S)	13	10	23
4	F.Y. B.SC. (I.T.)	28	32	60
5	S. Y. B.SC. (I.T.)	23	17	40
6	T. Y. B.SC. (I.T.)	28	16	44
7	F.Y. B.M.S.	27	32	59
8	S. Y. B.M.S.	19	14	33
9	T. Y. B.M.S.	27	17	44
	Total	204	158	362

Non - Granted Section-PG

Sr. No.	Class	Male	Female	Total
1.	MA - I Hindi	1	3	4
2.	MA - II Hindi	4	4	8
3.	MSc I Chemistry	11	9	20
4.	MSc II Chemistry	4	15	19
5.	MSc I Botany	2	2	4
	Total	22	33	55

Total Admissions - 2022-23

Section	Male		Female	
	Granted	Non-Granted	Granted	Non-Granted
UG	603	204	829	158
PG	05	22	11	33
Total	608	226	840	191
Total	834		1031	
Total students admitted in college				1865

सन २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षात प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या १९७८ असून वरिष्ठ महाविद्यालयातील वर्गनिहाय परीक्षार्थी, उत्तीर्ण विद्यार्थी व त्यांची टक्केवारी पुढीलप्रमाणे-

Total Admissions - 2022-23

Class	Sem. I			Sem. II		
	Total Student Appeared	Total Pass	Perecentage	Total Student Appeared	Total Pass	Perecentage
F.Y. B.A.	117	60	51.28%	117	78	66.67%
F.Y. B.Sc.	93	52	55.91%	82	69	84.15%
F.Y. B.Com.	351	243	69.23%	339	193	56.93%
F.Y. – C.S.	14	10	71.43%	12	11	91.67%
F.Y. – I.T.	46	39	84.78%	46	36	78.26%
F.Y. – B.M.S.	32	25	78.13%	32	25	78.13%

Class	Sem. I			Sem. II		
	Total Student Appeared	Total Pass	Perecentage	Total Student Appeared	Total Pass	Perecentage
S.Y. B.A.	68	56	82.35%	68	62	91.18%
S.Y. B.Sc.	99	88	88.89%	97	90	92.78%
S.Y. B.Com.	284	262	92.25%	284	274	96.48%
S.Y. – C.S.	25	25	100%	25	24	96%
S.Y. – I.T.	43	43	100%	43	30	69.77%
S.Y. – B.M.S.	41	38	92.68%	41	41	100%

Class	Sem. I			Sem. II		
	Total Student Appeared	Total Pass	Perecentage	Total Student Appeared	Total Pass	Perecentage
T.Y. B.A.	63	61	96.83%	62	50	80.65%
T.Y. B.Sc.	124	118	95.16%	124	113	91.13%
T.Y. B.Com.	305	301	98.69%	294	241	81.97%
T.Y. – C.S.	08	08	100%	08	08	100%
T.Y. – I.T.	59	59	100%	59	58	98.31%
T.Y. – B.M.S.	46	45	97.83%	45	43	95.56%

शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ मध्ये पदव्युत्तर पदवी परीक्षेचा निकाल वर्गनिहाय परीक्षार्थी, उत्तीर्ण विद्यार्थी व त्यांची टक्केवारी पुढीलप्रमाणे-

Class	Sem. I			Sem. II		
	Total Student Appeared	Total Pass	Perecentage	Total Student Appeared	Total Pass	Perecentage
M.A. Part-I Marathi	09	06	66.67%	09	07	77.78%
M.A. Part-I Hindi	12	12	100%	12	10	83.33%
M.Sc. Part-I Chemistry	19%	19	100%	19%	19	100%

Class	Sem. I			Sem. II		
	Total Student Appeared	Total Pass	Perecentage	Total Student Appeared	Total Pass	Perecentage
M.A. Part-I Marathi	09	06	66.67%	09	07	77.78%
M.A. Part-I Hindi	12	12	100%	12	10	83.33%
M.Sc. Part-I Chemistry	19%	19	100%	19%	19	100%

पदवी प्रमाणपत्र वितरण सोहळा :

शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ साठीचा पदवी प्रमाणपत्र वितरण सोहळा बुधवार, दि. २६ एप्रिल २०२३ रोजी मान्यवरांच्या उपस्थितीत संपन्न झाला. या सोहळ्याचे अध्यक्ष म्हणून जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष मा. अॅड. गौतम पाटील हे उपस्थित होते. तर उपाध्यक्ष मा. डॉ. साक्षी पाटील व सेक्रेटरी मा. श्री. गौरव पाटील यांची प्रमुख उपस्थिती होती. यावेळी व्यासपीठावर प्राचार्य मा. डॉ. अनिल पाटील, उपप्राचार्य मा. डॉ. नीळकंठ शेरे आदि मान्यवर उपस्थित होते. यावेळी कला, विज्ञान आणि वाणिज्य शाखांमध्ये प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक प्राप्त केलेल्या विद्यार्थ्यांना पदवी व पदव्युत्तर पदवी प्रमाणपत्र अध्यक्ष मा. अॅड. गौतम पाटील, उपाध्यक्ष डॉ. साक्षी पाटील, सेक्रेटरी मा. श्री. गौरव पाटील, प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, उपप्राचार्य मा. डॉ. नीळकंठ शेरे यांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आली.

यशस्वी विद्यार्थ्यांना पदवी व पदव्युत्तर पदवी मान्यवरांच्या हस्ते स्वीकारण्याचा संस्मरणीय अनुभव प्राप्त झाल्याने विद्यार्थी, पालक, शिक्षक यांनी या सोहळ्याच्या आयोजनाबद्दल आनंद व्यक्त केला. या कार्यक्रमास महाविद्यालयातील विविध विभागांचे विभागप्रमुख, प्राध्यापक, शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी, विद्यार्थी तसेच पालक उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा.जयेश म्हात्रे, पदवी प्रमाणपत्रांचे वाचन प्रा. सुरभी वाणी यांनी केले तर आभार प्रदर्शन प्रा. सौ. श्वेता पाटील यांनी केले.

रामशेठ ठाकूर ग्रंथालय अहवाल

महाविद्यालयातील विविध अभ्यासक्रमांना उपयुक्त अशी ग्रंथसंपदा उपलब्ध करून देणे या प्रमुख उद्देशाबरोबरच विद्यार्थीमध्ये वाड्यमीन व कलात्मक गुणांचीवाढ करण्याच्या हेतूने आपले महाविद्यालयीन ग्रंथालय कार्यरत आहे. विद्यार्थी, प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी तसेच माजी विद्यार्थी ग्रंथालयाचा वाचनाकरिता नियमित उपयोग करून घेत असतात. विविध विषयांवरील संदर्भ ग्रंथांची लक्षणीय संख्या हे आपल्या ग्रंथालयाचे वैषिष्ठत्व आहे.

आज अखेर ग्रंथालयात एकूण रु. ९९३१६०३/- किंमतीचे ८३८७२ ग्रंथ आहेत. कनिष्ठ महाविद्यालयासाठी ग्रंथालयात ७६५६ ग्रंथ उपलब्ध आहेत. या ग्रंथाखेरीज विविध विषयांवरील अद्यावत माहिती मिळण्यासाठी ग्रंथालयात ७६ नियतकालिके व ३१ वृत्तपत्रे येतात.

संस्थेचे अध्यक्ष मा. अॅड. गौतम पाटील, महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. अनिल क. पाटील, उप-प्राचार्य डॉ. एन. एन. शेरे, उप-प्राचार्य डॉ. सोनाली पाटील, ग्रंथालय समिती प्रमुख प्रा. जयेश म्हात्रे या सर्वांचा बहुमोल सळ्हा ग्रंथालयाला मिळत आहे. ग्रंथालय समिती सदस्य प्रा. एस.ए. कानडे, डॉ. पी. बी. आचार्य, प्रा. के. एम. कुलकर्णी, श्री. एस. केदार, प्रा. प्रमोद हिवरे, प्रा. डॉ. सिमंतिंनी ठाकूर यांनी वेळोवेळी मार्गदर्शन केले आहे.

देवघेव विभाग : ग्रंथालयाचा देवघेव विभाग सकाळी ८.०० ते ४.०० वाजेपर्यंत चालू असतो. या विभागात इ. ११ वी ते पदव्युत्तर वर्गाची अनेक पुस्तके आहे. या विभागात विद्यार्थ्यांना पाठ्यपुस्तके त्याचप्रमाणे अवांतर वाचनासाठी पुस्तके उपलब्ध करून दिली जातात. चालू वर्षी ७६५२ पुस्तके विद्यार्थ्यांनी देवघेव विभागातून घेतली.

अभ्यासिका : अभ्यासिका विभाग सकाळी ८.०० ते ५.०० वाजेपर्यंत चालू असतो. येथे विद्यार्थीसाठी पाठ्यपुस्तके, अवांतर वाचनाची पुस्तके, जनरल नॉलेजवरील विविध स्पर्धा परीक्षांसाठी उपयुक्त पुस्तके तसेच नियतकालिके, वृत्तपत्रे व प्रश्नपत्रिका संच उपलब्ध आहेत. अभ्यासिकेत ८० विद्यार्थ्यांची बसण्याची सोय असून दररोज सरासरी १५० विद्यार्थी या सुविधांचा लाभ घेतात.

बुक-बँक : बुक बँक या योजनेअंतर्गत आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना पाठ्यक्रमिक पुस्तके मुळ किंमतीच्या १/३ (एक तृतीयांश) एकढ्या किंमतीत वर्षभर वापराकरिता मिळतात. चालू वर्षी एकूण रु. १४०७३/- किंमतीच्या २४६ पुस्तकांचा लाभ १२४ विद्यार्थ्यांनी मुंबई विद्यापीठ SC/ST/DT/NT पुस्तकपेढी योजनेचा लाभ घेतला.

ई-लायब्ररी : पारंपरिक पुस्तकांबरोबरच डिजीटल स्वरूपातील माहिती ई-बुक्स, ई-जर्नल्स व ई-मॅगझीन द्वारे ग्रंथालयातून दिली जाते. ग्रंथालयात एकूण २ लाख ई-बुक्स, ६००० ई-जर्नल्स तसेच ५००० ई-मॅगझीन्स ग्रंथालयात उपलब्ध आहेत. सदर उपयुक्त साहित्याबाबतची तसेच इतर ओपन एज्युकेशनल रिसोर्सेस बाबतची माहिती व लिंक ग्रंथालयाच्या वेबसाईट मार्फत देण्यात आली.

देणगी : चालूवर्षी श्री. रोहिदास नारायण दुसारा, श्री. गिरीश विद्याधर कात्रे, सौ. संगीता गाढे, श्री. स्वप्नील शाह व मा. जिल्हाधिकारी कार्यालय, अलिबाग यांनी देणगीदाखल ग्रंथालयाला पुस्तके भेट दिली, त्याबद्दल त्यांना धन्यवाद!

उपक्रम :

१) **वाचन प्रेरणा दिन :** भारताचे माजी राष्ट्रपती डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या जयंतीनिमित्त दि. १५ ऑक्टोबर हा दिवस ‘वाचन प्रेरणा दिन’ म्हणून साजरा केला जातो. यानिमित्ताने जे. एस. एम. महाविद्यालयात ग्रंथालय व माहिती स्रोत केंद्र विभाग आणि भाषा वाडमय अभ्यास मंडळातर्फे शनिवार दि. १५ ऑक्टोबर २०२२ रोजी ‘वाचन प्रेरणा दिन’ साजरा करण्यात आला.

विद्यार्थीमध्ये वाचनाची प्रेरणा निर्माण करण्यासाठी व वाचनाची आवड वृद्धिदंगत करण्याच्या दृष्टीने ‘पुस्तक’ या विषयावरील स्वरचित काव्यलेखन व काव्यवाचन, ‘वानच संस्कृतीचे जतन आवश्यक आहे’, ‘२१ व्या शतकात ग्रंथालयाचे महत्व’, ‘मला आवडलेले पुस्तक’ या विषयांवरील निबंधलेखन, लेखी प्रश्नमंजुषा अशा विविध स्पर्धा व ‘वाचनध्यास’ या उपक्रमाच्या अंतर्गत सलग ८ तास वाचन, नो

गॅडेट डे, अभिवाचन अशा विविध उपक्रमांचे आयोजन महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयात यावेळी करण्यात आले होते. वाचनध्यास उपक्रमात १०४ विद्यार्थ्यांनी सलग आठ तास वाचन करून माजी राष्ट्रपती ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांना अभिवादन केले. यावेळी डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलामांचे साहित्य तसेच वाचनीय अशा विविध ग्रंथांचे ग्रंथप्रदर्शनही भरविण्यात आले होते.

२) सरस्वती पूजन : दरवर्षी प्रमाणे या वर्षीही दि. ४/१०/२०२२ रोजी ग्रंथालयात सरस्वती पूजन व ग्रंथ पूजन संस्थेचे अध्यक्ष मा. अॅड. गौतम पाटील यांच्या हस्ते करण्यात आले. यावेळी शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थींवर्ग उपस्थित होते.

३) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन : दिनांक ६ जानेवारी, २०२३ रोजी ग्रंथालयातील अभ्यासिकेत सावित्रीबाई फुले जयंती दिनानिमित्त सावित्रीबाई फुले यांचे भारतीय स्त्री समाज-जीवनातील थोर कार्य या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आहे होते. यावेळी उप-प्राचार्य डॉ. एन. एन. शेरे यांनी सावित्रीबाई फुले यांनी स्त्री शिक्षणाकरीता तसेच भारतीय स्त्रीयांच्या उत्थानाकरिता केलेल्या महान कार्यावर प्रकाश टाकला. यावेळी संस्थेचे अध्यक्ष मा. अॅड. गौतम पाटील, प्राचार्य डॉ. अनिल क. पाटील, शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थींवर्ग उपस्थित होते.

५) ग्रंथदिंडी व ग्रंथ प्रदर्शन : जे.एस.एम. महाविद्यालय ग्रंथालय व माहिती स्रोत केंद्र विभाग आणि भाषा व वाडमय अभ्यास मंडळातर्फे दिनांक १७ फेब्रुवारी २०२३ रोजी सकाळी ९:३० वाजता अलिबाग सार्वजनिक वाचनालय तथा रायगड जिल्हा ग्रंथालय येथून महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी ग्रंथदिंडीचे आयोजन केले होते. जनमानसात ग्रंथ व मराठी भाषा दिनाच्या जागृतीसाठी या ग्रंथ दिंडीचे आयोजन करण्यात आले होते.

दि. २७ व २८ फेब्रुवारी २०२३ रोजी दोन दिवसीय ग्रंथ प्रदर्शनाचे उद्घाटन सकाळी १०:०० वाजता अॅड. गौतम पाटील यांच्या हस्ते करण्यात आले. डायमंड प्रकाशन, पुणे व महाराष्ट्र बुक सेल, अलिबाग यांचेद्वारा शैक्षणिक तसेच कथा, कादंबरी, चरित्र नाटक, कविता अशा वाचन साहित्यातील दर्जेदार पुस्तकांचे प्रदर्शन यावेळी महाविद्यालयात भरविण्यात आले होते. दोन दिवसात एकंदर सुमारे एक हजार विद्यार्थी व वाचकांनी प्रदर्शनास भेट दिली व उत्स्फूर्तपणे ग्रंथ खरेदी केली.

६) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती : भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १३२ व्या जयंतीदिनानिमित्त दिनांक १४ एप्रिल २०२३ रोजी जे.एस.एम. महाविद्यालयात स.१० वा. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना अभिवादन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. क्रांतीसुर्य महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या जयंती पासून ते भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जयंती पर्यंत प्रतिदिन ८ तास असे ४ दिवस “अभ्यासपर्व” उपक्रमाचे आयोजन यानिमित्ताने महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयात यावेळी करण्यात आले होते. सलग चार दिवस राबविलेल्या या उपक्रमामध्ये एकूण २५० हून अधिक विद्यार्थ्यांनी दररोज ८ तास वाचन करून आपला सहभाग नोंदविला. सदर उपक्रमाची सांगता जनता शिक्षण मंडळ, अलिबागचे अध्यक्ष मा. अॅड. गौतम पाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती दिन कार्यक्रमाने झाली. अभ्यासपर्व उपक्रमाचे आयोजन महाविद्यालयाचे ग्रंथालय, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, राष्ट्रीय छात्र सेना विभाग, सांस्कृतिक कार्यक्रम विभाग आणि डी.एल.एल.ई.वि.भागाद्वारे संयुक्तपणे करण्यात आले. सदर कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कॉर्मर्स विभाग प्रमुख प्राध्यापक डॉ. पी. बी. आचार्य यांनी केले तर आभार प्रदर्शन प्रा. सुबोध डहाके ग्रंथपाल यांनी केले. सदर कार्यक्रमास महाविद्यालयाच्या उपप्राचार्य प्रा. डॉ. सोनाली पाटील, अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख प्रा. पी. डी. दातार, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. पी. बी. गायकवाड, प्रा. डॉ. सुनील आनंद, राष्ट्रीय छात्र सेना प्रमुख प्रा. डॉ. मोहसीन खान, प्रबंधक श्री. गीते, प्रा. गौरी लोणकर तसेच महाविद्यालयातील प्राध्यापक, शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी, उपक्रमात सहभागी विद्यार्थी तसेच समाज कल्याण वस्तीगृहाच्या अर्धीक्षक सौ. गुजेला आणि विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

डॉ. प्रवीण गायकवाड, डॉ. मीनल पाटील, डॉ. सुनील आनंद
रा. से. यो. कार्यक्रम अधिकारी

महाविद्यालयान विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाच्या दृष्टीने राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे मोलाचे योगदान असते. "Not Me But You' हे ब्रीद वाक्य समोर ठेऊन शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये केंद्र शासन, महाराष्ट्र शासन आणि मुंबई विद्यापीठ यांनी केलेल्या मार्गदर्शक सूचनानुसार राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत महाविद्यालयामध्ये विविध जनजागृतीपर कार्यक्रम आणि विद्यापीठ स्तरीय उपक्रम राबविले यामध्ये स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव, एक भारत श्रेष्ठ भारत अभियान, पर्यावरण संवर्धन, वृक्षारोपण कार्यक्रम, स्वच्छ भारत अभियान, पुनीत

भारत अभियान, स्वच्छ सागर सुंदर सागर अभियान, स्वस्थ भारत अभियान, आरोग्यविषयक जनजागृतीपर कार्यक्रम, आंतरराष्ट्रीय योग दिन, मतदार जनजागृती अभियान, एड्स जनजागृती अभियान, परिसर व सागरकिनारा स्वच्छता, तसेच विविध महापुरुषांच्या जयंती इत्यादी उपक्रम राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाने यशस्वीरित्या आयोजित केले. तसेच महाविद्यालयाचे एन. एस. एस. स्वयंसेवक राज पाटील, मानव थळे, कु. पौर्णिमा म्हात्रे यांनी संत बहिणबाई चौधरी विद्यापीठ जळगाव येथे आयोजित केलेल्या आव्हान शिबिरामध्ये दि. १९/१२/२०२२ ते २८/१२/२०२२ दरम्यान सक्रीय सहभाग घेतला. तर कु. न्नेहल कदम व कु. प्रेक्षणी घरत यांनी डॉ. सी. डी. देशमुख कॉलेज, रोहा येथे आयोजित नेतृत्व विकास शिबिरामध्ये सहभाग घेतला. या व्यापारिक महाविद्यालयातील स्वयंसेवकांनी सडक सुरक्षा अभियान, मतदार जनजागृती अभियान, अपतीव्यावास्थापण कार्यक्रम, इत्यादी उपक्रमात सहभाग घेऊन विविध ठिकाणी पथनाट्ये सादर करून समाजात जनजागृती केली.

दि. ०६ जून २०२२ रोजी जे. एस. एम. कॉलेजमध्ये 'शिवस्वराज्य दिन' उत्साहात साजरा करण्यात आला. यावेळी जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष अॅड. गौतम पाटील यांच्या हस्ते छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या पुतळ्यास पुष्पहार अर्पण करून शिवज्योतीचे प्रज्वलन करण्यात आले. यावेळी शासनाचे प्रतिनिधी म्हणून पनवेल येथील कोकण विभागीय सहसंचालक कार्यालयातील लेखाधिकारी श्री. चंद्रकांत खामकर हे उपस्थित होते. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील व कार्यक्रम अधिकारी डॉ. मिनल पाटील यांनी मान्यवरांचे स्वागत केले. अलिबाग शहरातून ढोल-ताशा पथकाच्या साथीने शिवज्योत रँलीचे आयोजन करण्यात आले. शिवज्योत मिरवणुकीने संपूर्ण अलिबाग शहर दुमदुमले. राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, राष्ट्रीय छात्र सेना व सांस्कृतिक कार्यक्रम विभागातर्फे ह्या शिवज्योत रँलीचे आयोजन करण्यात आले होते. शिवस्वराज्य दिनाचा मुख्य कार्यक्रम महाविद्यालयाच्या अॅड. दत्ता पाटील कॉलेज ऑफक लॉ येथे झाला. या कार्यक्रमात महाविद्यालयातील मराठी विभागातील प्रा. जयेश म्हात्रे यांनी शिवाजी महाराजांच्या 'आज्ञापत्रा' चा आधार घेऊन त्यांच्या राजनैतीक कौशल्यांवर विवेचन केले. तर विधी महाविद्यालयाचा विद्यार्थी श्री. प्रतिक पाटणकर यांने आपल्या खास शैलीत शिवचरित्र सादर केले. एन. एस. एस. स्वयंसेवक श्री. प्रशांत शिंदे यांने छत्रपती शिवाजी महाराजांवर कविता सादर केली तर कु. वेदांती पाटील हिने छत्रपतीबद्दल आपले विचार मांडले, कु. साहिल चौलकर यांने छत्रपती शिवाजी महाराजांवर पोवाडा सादर केला.

यु. जी. सी. ने केलेल्या मार्गदर्शक सूचनानुसार जे. एस. एम. महाविद्यालयामध्ये दि. २१ जून २०२२ रोजी सकाळी ठीक ७:३० वा. महाविद्यालयाच्या परिसरामध्ये ८ वा आंतरराष्ट्रीय योग दिन मोर्ट्या उत्साहात साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे म्हणून श्री. शिंदे सुहास, महामंत्री, पतंजली योग समिती, रायगड, श्री. सुहास गाणू, श्री गौतम लेवूआ, श्री. दिपक गाटे, पतंजली योगपीठ, जिल्हा रायगडचे युवा भारत प्रभारी हे उपस्थित होते. प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, एन. सी. सी. अधिकारी डॉ. मोहसिन खान, एन. एस. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सौ. मीनल पाटील, डॉ. सुनील आनंद, जिमखाना समिती प्रमुख डॉ. ईश्वर कोकणे, शारीरिक शिक्षण शिक्षक श्री. बी. आर. गुरव, तसेच इतर प्राध्यापक, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी, एन. एस. एस. स्वयंसेवक आणि एन. सी. सी. कॅडेट्स या कार्यक्रमात सहभागी झाले. जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष मा. गौतम पाटील यांनी आंतरराष्ट्रीय योग दिन कार्यक्रमास शुभेच्छा दिल्या. योग शिक्षक श्री दिपक गाटे व श्री शिंदे यांनी उपस्थितांना वेगवेगळ्या 'आसनांचा' सराव करून दाखवला. 'योगाभ्यास' दरम्यान, योग शिक्षक श्री. गौतम लेउवा यांनी विविध 'आसनांचा' उपयोग, अनेक रोग बरे करण्यासाठी आणि मानवाच्या सर्वांगीण कल्याणासाठी योगाची उपयुक्तता देखील सांगितली. योगाभ्यास दरम्यान वेगवेगळी आसने केली गेली ज्यामध्ये ताडासन, वृक्षासन, पद-हस्तासन, अर्धचक्रासन, त्रिकोनासन, भद्रासन, वज्रासन, उस्त्रासन, मकरासन, भुजंगासन, सालभासन, सेतुबंधासन, उत्तानपदासन, शवासन, कपालभाती, भ्रमारिका व इतर प्राणायामाचे प्रकार यांचे प्रात्यक्षिके करून दाखवली व त्याचे आपल्या शरीर व मनाला होणारे फायदे विषद केले. सदर कार्यक्रमासाठी एकूण १५८ व्यक्तींनी सहभाग घेतला यामध्ये ४५ एन. एस. स्वयंसेवक, ४३ एन. सी. सी. कॅडेट्स, ३० विद्यार्थी आणि २५ प्राध्यापक व १५ शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी सहभाग घेतला.

भारतीय स्वातंत्र्याला ७५ वर्षे पूर्ण होत असल्याच्या पार्श्वभूमीवर भारतीय स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव दि. ९/०८/२०२२ ते १८/०८/२०२२ दरम्यान विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करून राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव साजरा करण्यात आला. यामध्ये दि. ९/०८/२०२२ रोजी क्रांती दिनाच्या दिवशी सामूहिक राष्ट्रीय गायनाच्या कार्यक्रमाचे आयोजन आले. तसेच 'हर घर तिरंगा' या कार्यक्रमांतर्गत दिनांक १३ ते १५ ऑगस्ट २०२२ या कालावधीत सर्व घरांवर तिरंगा फटकवण्यात यावेत याकरिता सदर तिरंगा झेंडा उपलब्ध करून देण्यासाठी महाविद्यालयात राष्ट्रीय ध्वज विक्री केंद्राचे उद्घाटन मा. अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ अॅड. गौतम पाटील यांच्या हस्ते प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांच्या उपस्थितीत करण्यात आले. या केंद्रामधून प्राध्यापक, विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांना ध्वज उपलब्ध करून देण्यात आले. 'पृथ्वी व विज्ञान' मंत्रालयाच्या 'स्वच्छ सागर सुरक्षित सागर' अभियानाचा भाग म्हणून सर्व विद्यार्थ्यांना 'स्वच्छ सागर व सुंदर सागर' ही शपथ देण्यात आली.

J.S.M. COLLEGE, ALIBAG, DIST. RAIGAD

सादर करीत आहे

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव अंतर्गत “हर घर तिरंगा” व स्वच्छ सागर : सुरक्षित सागर

**Dr. Anil K. Patil
Principal**

कार्यक्रम पत्रिका

**Adv. Gautam Patil
President, Janata Shikshan Mandal**

अ.क्र.	वार/दिनांक	वेळ	कार्यक्रम	संभाग
१.	मंगळवार दि. ०५/०८/२०२२	सकाळी ११.०० वा. १२.०० वा.	सामुदायिक राष्ट्रीय गावन स्वच्छ : महाविद्यालय स्वच्छ व सुंदर समुद्र शपथ ग्रहण “हर घर तिरंगा” कार्यक्रम उद्घोषणा	कनिष्ठ महाविद्यालय विद्यार्थी, एन.सी.सी., एन.एस.एस. व इतर विद्यार्थी
२.	बुधवार दि. ०६/०८/२०२२	स. ०९.३० वा. स. ११.०० वा.	• स्वच्छता व सुशोधिकरण - सरखेल कान्होजी आंगे समाची व महाविद्यालय कैम्पस व समुद्र किनारा • ‘हर घर तिरंगा’ कार्यक्रम प्रचार - समाज माध्यमांडूरे • गवगड जिल्हा पोलिस दलातारे प्रशापनांजन	एन.सी.सी., एन.एस.एस. एन.एस.एस.
३.	गुरुवार दि. ११/०८/२०२२	स. १०.३० वा.	छायात्र्यान - ‘अलिबाग शहराचा ऐतिहासिक द्वारसा’ चक्रते - श्री. रघुवीराजे आंगे : सरखेल कान्होजी गावे आंगे यांचे बांशज स्वच्छ - कौ. जयवंतराव केळुसकर समाजारुह	सांस्कृतिक कार्यक्रम विभाग
४.	गुरुवार दि. १२/०८/२०२२	स. १०.०० वा.	• विद्यार्थी - पालक सभा स्वच्छ - महाविद्यालय • ग्राम सभा - उत्तर भारत अभियान अंतर्गत गावे • ‘हर घर तिरंगा’ कार्यक्रम प्रचार - समाज माध्यमांडूरे	कनिष्ठ महाविद्यालय - ११ वी, १२ वी, कृतीव वर्षांचे विद्यार्थी व पालक उत्तर भारत अभियान समन्वयक व समिती
५.	शनिवार दि. १३/०८/२०२२	स. १०.०० वा.	विविध स्पर्धा - वकऱ्यव, निवंश, चित्रकला विषय : स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव ‘स्वच्छ व सुंदर समुद्र’ स्वच्छ - महाविद्यालय	सांस्कृतिक कार्यक्रम विभाग कनिष्ठ महाविद्यालय
६.	शनिवार दि. १४/०८/२०२२	स. १०.०० वा.	चूळगोरणा - महाविद्यालय, समुद्र किनारा, नगरपालीका स्पर्शान भूरी, बागा ड. विद्यार्थीची गावे	एन.सी.सी., एन.एस.एस. नेचर कलाव
७.	शनिवार दि. १५/०८/२०२२	स. ०९.०० वा. स. ०८.०० वा. स. ०९.०० वा.	• प्रवात फेसी • ध्वजवंदन • फैनटी डेस/रंगोली स्पर्धा • निलहायिकारी कार्यालयाच्या कार्यक्रमात सहभाग	कनिष्ठ महाविद्यालय एन.एस.एस. एन.सी.सी. व इतर विद्यार्थी सांस्कृतिक कार्यक्रम विभाग एन.एस.एस., एन.सी.सी. व इतर विद्यार्थी
८.	मंगळवार दि. १६/०८/२०२२	स. १०.०० वा.	देश भक्तीपर गिर गावन कौलेज स्टेज - याहाविद्यालय	सांस्कृतिक कार्यक्रम विभाग, एन.एस.एस., एन.सी.सी. व इतर विद्यार्थी
९.	बुधवार दि. १७/०८/२०२२	स. १०.३० वा. स. ११.३० वा.	• स्वच्छ य महोत्सव सांगता समारंभ • पारितोषीक वितरण • देशभक्तीपर चित्रपट - कौ. जयवंतराव केळुसकर समाजारुह	सांस्कृतिक कार्यक्रम समिती एन.एस.एस.
१०.	गुरुवार दि. १८/०८/२०२२	स. ०९.३० वा. ते ११.३० वा.	स्वच्छ किनारा व संरक्षित किनारा अभियान सायकल रेली, किनारा स्वच्छता व जनजागृती कार्यक्रम	एन.सी.सी., एन.एस.एस. निरंतर शिक्षण विभाग

दि. १०/०८/२०२२ रोजी सकाळी ९ ते १२ या वेळेत सरखेल कान्होजी आंग्रे समाधी परिसर व महाविद्यालय परिसरात स्वच्छता मोहीम राबविण्यात आली. दि. ११/०८/२०२३ रोजी अलिबाग शहराचा ऐतिहासिक वारसा या विषयावर रघुजीराजे आंग्रे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. दि. १२/०८/२०२२ रोजी आंतरराष्ट्रीय युवा दिनानिमित्त विद्यार्थ्यांना एड्स विषयी माहितीपर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. दि. १३ ते १५ ऑगस्ट पर्यंत सर्वांनी आपल्या घरावर तिरंगा फडकवावा याकरिता स्वयंसेवकांनी जनजगृती केली. दि. १४/०८/२०२२ रोजी श्रीबाग, अलिबाग समुद्र किनारा आणि महाविद्यालय परिसर या ठिकाणी वृक्षारोपण केले.

दि. १५/०८/२०२२ रोजी जे. एस. एम. महाविद्यालयात ७५ वा स्वातंत्र्य दिन (अमृतमहोत्सवी स्वातंत्र्य दिन) उत्साहात साजरा करण्यात आला. सर्वप्रथम सकाळी ठीक ७ वा. छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार घालून, छत्रपती शिवाजी महाराज चौकातून जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष ॲड. गौतम पाटील व महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांच्या नेतृत्वाखाली प्रभात फेरी काढण्यात आली. यामध्ये महाविद्यालयाचे उपप्रचार्य डॉ. निळकंठ शेरे, डॉ. सोनाली पाटील, कला शाखेचे प्रमुख प्रा. पी. डी. दातार, विज्ञान शाखा प्रमुख प्रा. ए. व्ही. जाधव, वाणिज्य शाखेचे प्रा. डॉ. पी. बी. आचार्य, जुनिअर कॉलेज सुपरवायझर श्री संजय केदार, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. मिनल पाटील, डॉ. सुनील आनंद, शारीरिक शिक्षण शिक्षक श्री. बी. आर गुरव आणि महाविद्यालयाचे इतर प्राध्यापक, शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी एन. एस. एस. स्वयंसेवक, एन. सी. सी. कॅडेट्स, आणि विद्यार्थी बहुसंख्येन सहभागी झाले होते. प्रभात फेरी महाविद्यालय परिसरात पोहचल्यानंतर सकाळी ठीक ८ वा. जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष ॲड. गौतम पाटील यांच्या हस्ते ध्वजारोहण करण्यात आले व राष्ट्रीय सादर करून राष्ट्रध्वजास सलामी देण्यात आली. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांनी सर्व उपस्थिताना राष्ट्रध्वज सन्मानाची प्रतिज्ञा दिली. त्यानंतर एन. एस. एस. गीत व एन. सी. सी. गीत सादर करण्यात आले. ध्वजारोहण कार्यक्रमानंतर विद्यार्थ्यांसाठी पारंपरिक वेशभूषा स्पर्धा व रांगोळी स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. यामध्ये बहुसंख्य विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. ध्वजारोहण कार्यक्रमानंतर सर्व उपस्थित विद्यार्थी, स्वयंसेवक, कॅडेट्स प्राध्यापक, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांना अल्पोपहार देण्यात आला. तसेच राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी डॉ. सुनील आनंद यांनी जिल्हाधिकारी कार्यालयाच्या ध्वजारोहण कार्यक्रमात सहभाग घेतला.

आज्ञादी का अमृत महोत्सव अंतर्गत जे. एस. एम. महाविद्यालयात दि. १६/०८/२०२२ रोजी देशभक्तीपर गीत गायन स्पर्धा पार पडल्या. यामध्ये नानासाहेब कुटे विद्यासंकुलातील जे.एस.एम. कनिष्ठ महाविद्यालय, वरिष्ठ महाविद्यालय व ॲड. दत्ता पाटील कॉलेज ऑफ लॉ मधील विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. ५ ग्रुपनी समूहगान स्पर्धेत तर ६ जणांनी वैयक्तिक गायन स्पर्धेत भाग घेतला.

जे. एस. एम. महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, ६ महाराष्ट्र बटालियन एन. सी. सी. युनिट, आणि डी. एल. एल. इ. विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने ‘पुनीत सागर अभियान’ अंतर्गत आज अलिबाग समुद्र किनारा या ठिकाणी स्वच्छता मोहीम राबविण्यात आली. यावेळी ६ महाराष्ट्र बटालियन एन. सी. सी. युनिट, मुंबईचे कमांडिंग ऑफिसर कर्नल मनीष अवस्थी, जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष ॲड. गौतम पाटील, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, अलिबाग नगरपरिषदच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी श्रीमती अंगाई साळुंखे, एन. सी. सी. प्रमुख कॅप्टन डॉ. मोहसीन खान, एन. एस. एस. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सुनील आनंद, डॉ. सौ. मिनल पाटील, प्रा. सौ. गौरी लोणकर, एन. सी. सी. कॅडेट्स, एन. एस. स्वयंसेवक उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांनी समुद्र किनाराच्यावरील प्लास्टिक, कचरा, प्लास्टिक बॅग्स, बाटल्या गोळा केल्या. यामध्ये १४० किलो कचरा व ८०० किलो प्लास्टिक एकत्रित करून ते रिसायकलिंगसाठी नगरपालिकेच्या ताब्यात दिल्या. संपूर्ण समुद्र किनारा विद्यार्थ्यांनी स्वच्छ करून नागरिकांसमोर एक आदर्श निर्माण केला व उपस्थित नागरिकांना स्वच्छतेचे महत्व पटवून दिले व मोकळ्या जागी कचरा न टाकता कचरा हा डस्ट बिन मध्येच टाकावा असे आवाहन केले.

दि. २४/०९/२०२२ रोजी जे. एस. एम. महाविद्यालय अलिबाग येथे राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने राष्ट्रीय सेवा योजना दिनाचे औचित्य साधून उद्बोधन वर्गाचे आयोजन करण्यात आले, तसेच महाविद्यालय परिसर स्वच्छता आणि वृक्षारोपण कार्यक्रम आयोजित करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष ॲड. गौतम पाटील, प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, एन. एस. एस. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सौ. मिनल पाटील, डॉ. सुनील आनंद, डॉ. सीमंतिनी ठाकूर डॉ. प्रेम आचार्य तसेच एन. एस. एस. चे माजी विद्यार्थी आणि स्वयंसेवक उपस्थित होते. डॉ प्रविण गायकवाड यांनी स्वच्छतेची व पर्यावरण संवर्धनाची शपथ विद्यार्थ्यांना दिली.

दि. २/१०/२०२२ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फक्त महात्मा गांधीजी व लाल बहादूर शास्त्री यांची जयंती साजरी करण्यात आली. या कार्यक्रमासाठी प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सुनील आनंद, अर्थशास्त्र विभागाचे प्राध्यापक प्रा. सुनील ठोकळे, कॉर्मस विभागाच्या प्राध्यापिका सौ. श्वेता पाटील, रजिस्ट्रार श्री गबाजी गीते, श्री भिला

सगळे, श्री दरोडा व एन. एस. एस. स्वयंसेवक उपस्थित होते.

३१ ऑक्टोबर रोजी दिवंगत सरदार वल्लभभाई पटेल यांची जयंती भारतात राष्ट्रीय एकता दिवस म्हणून साजरी केली जाते. या वर्षी राष्ट्रीय एकता दिवस साजरा करण्यासाठी, युनिटी रन हा कार्यक्रम सरकारने ठरवला होता. या कार्यक्रमात जे. एस. एम. महाविद्यालयातील एन. एस. एस. व एन.सी. सी. युनिटच्या १३२ विद्यार्थ्यांनी उत्साहाने सहभाग घेतला. राष्ट्रीय एकता दौड ही जिल्हाधिकारी कार्यालय अलिबाग ते अलिबाग समुद्रकिनारापर्यंत आयोजित करण्यात आली होती. सदर दौड यशस्वीरित्या पूर्ण झाल्यानंतर, भारताच्या एकता व अखंडतेची शपथ सर्व उपस्थिताना देण्यात आली, ज्यामध्ये प्रत्येकाने भारतीय एकता आणि अखंडतेची शपथ घेतली.

दि. २६/११/२०२२ रोजी महाविद्यालयात संविधान दिन उत्साहात साजरा करण्यात आला. संविधान दिन कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, उपप्रचार्य डॉ. निळकंठ शेरे, राज्यशास्त्र विभागप्रमुख डॉ आय.पी कोकणे, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सौ. मिनल पाटील डॉ. सुनील आनंद तसेच महाविद्यालयातील प्राध्यापक प्रकाश दातार, प्रा. दत्तत्रेय खंदरे प्रा. गौरी लोणकर, प्रा. जयश्री पाटील प्रा. जयेश म्हात्रे, प्रा. रवींद्र चिखले, प्रा. कपिल कुलकर्णी, प्रा. नरेंद्र पाटील, प्रा. सुरभी वाणी, ग्रंथापाल श्री सुबोध डहाके तसेच महाविद्यालयातील इतर १५ शिक्षक, आणि एन. एस. एस. स्वयंसेवक, एन. सी. सी. कॅडेट्स, आणि ८५ विद्यार्थी उपस्थित होते. जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष ॲड. गौतम पाटील यांनी सर्वांना संविधान दिनाच्या हार्दिक शुभेच्छा दिल्या. एन. एस. एस. स्वयंसेवक प्रेक्षणी घरत या विद्यार्थ्यांनी संविधानाच्या उद्देशीकेचे वाचन केले. कार्यक्रमाचे प्रमुख वर्ते डॉ. ईश्वरदास कोकणे यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रम संपन्न झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी संविधान जागर यात्रेमध्ये सहभाग घेतला.

दिनांक ०५/१२/२०२२ रोजी मानीभुते-अलिबाग या ठिकाणी कौशल्य विकास व स्वच्छता उपक्रम इत्यादीना प्रोत्साहन देण्याच्या उद्देशाने जे.एस.एस.रायगडच्या माध्यमातून “जे.एस.एम.कॉलेज अलिबाग व जे.एस.एस.रायगडच्या माध्यमातून प्लास्टिक बंदी जन जागृती उपक्रम” राबवण्यात आला सदर उपक्रमाप्रसंगी गावकन्यांना व एन.एस.एस.स्वयंसेवक यांना ह्या प्रसंगी कागदी व कापडी पिशव्या बनवण्याचे मार्गदर्शन मुख्य मार्गदर्शक ॲड.विजय कोकणे यांच्या माध्यमातून करण्यात आले ” त्याचबरोबर सहाय्यक प्रशिक्षिका सौ. प्रतिक्षा सचिन चव्हाण यांनी उपस्थितांकडून सराव करून घेतला. या उपक्रमात १५० स्वयंसेवक व ३ कार्यक्रम अधिकारी यांनी सहभाग घेतला.

जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष ॲड. गौतम पाटील यांच्या वाढदिवसानिमित दि. ७/१२/२०२२ रोजी रक्तदान शिबिराचे आयोजन एन. एस. एस. एन. सी. सी. एच. डी. एफ. सी. बँक आणि सिंहिल हॉस्पिटल अलिबाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने करण्यात आले. सकाळी ठीक १०:०० वा. मा. अध्यक्ष ॲड.गौतम पाटील, प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, एच. डी. एफ. सी. शाखा व्यवस्थापक श्री. निलेश मारे यांच्या हस्ते उदघाटन झाले. सदर रक्तदान शिबिरात एकूण ३१ रक्तपिशव्या जमा झाल्या. रक्तदान शिबीर यशस्वीरित्या पार पडण्यासाठी सिंहिल हॉस्पिटल रक्तपेढीचे प्रमुख डॉ. गोसावी व त्यांचे सहकारी या सर्वांचे सहकार्य लाभले. या रक्तदान शिबिराचे आयोजन एच. डी. एफ. सी. बँक, एन सी. सी. युनिट प्रमुख कॅप्टन डॉ. मोहसीन खान राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. प्रविण गायकवाड, प्रा. डॉ. सुनील आनंद व प्रा. डॉ. मीनल पाटील तसेच एन. सी. सी. कॅडेट्स यांनी केले. महाविद्यालयातील प्राध्यापक विद्यार्थी, स्वयंसेवक, एच. डी. एफ. सी. बँक कर्मचारी यांनी शिबिरात सहभाग घेऊन रक्तदान केले.

दि. १०/१२/२०२२ रोजी मानवी हक्क दिन जे. एस. एम. कॉलेजमध्ये साजरा करण्यात आला. मानवी हक्क दिनाचे औचित्य साधून प्रा. डॉ. आय. पी. कोकणे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. या प्रसंगी प्रभारी प्राचार्य कॅप्टन डॉ. मोहसीन खान, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, प्रा. नरेंद्र पाटील, भौतिकशास्त्र शिक्षक श्री अजय सावंत, एन. सी. सी. कॅडेट्स, एन. एस. एस. स्वयंसेवक, आणि १३७ विद्यार्थी उपस्थित होते. जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष ॲड. गौतम पाटील व प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांनी मानवी हक्क दिनानिमित सर्वांना शुभेच्छा दिल्या.

दि. ०५/०१/२०२३ रोजी जे. एस. एम. महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, नेचर क्लब आणि भारत स्वाभिमान न्यास, रायगड यांच्या संयुक्त विद्यमाने समग्र योग शिबिर आयोजित करण्यात आले. सदर शिबिरात मार्गदर्शन करताना योग प्रशिक्षक श्री. गौतम लेव्हा यांनी शिबिरार्थीना मार्गदर्शन करताना सांगितले की योग आणि सकस आहार हे आरोग्यसंपन्न जीवनाची गुरुकिळी आहे. सदर समग्र योग शिबीरासाठी जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष ॲड. गौतम पाटील यांनी शुभेच्छा दिल्या. समग्र योग शिबिरासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. मिनल पाटील, डॉ. सुनील आनंद, सौ. मंजुषा पाटील, समृद्धी पाटील तसेच ७५ एन. एस. एस. स्वयंसेवक आणि ६० एन. सी. सी. कॅडेट्स आणि इतर २० विद्यार्थी असे एकूण १५५ विद्यार्थी उपस्थित होते. श्री गौतम लेव्हा यांनी शिबिरार्थीनी मार्गदर्शन केले.. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक श्री सुहास गानू यांनी केले तर सूत्रसंचालन व

आभारप्रदर्शन राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड यांनी केले.

महाराष्ट्र राज्य एड्स नियंत्रण संस्था, वडाळा, मुंबई यांच्या मार्गदर्शक सूचनेनुसार जिल्हा एड्स प्रतिबंध व नियंत्रण विभाग, जिल्हा रुग्णालय, अलिबाग व जेएसएम कॉलेज, अलिबाग यांचे संयुक्त विद्यामाने जेएसएम कॉलेज, अलिबाग येथे डॉ. सुहास माने, जिल्हा शल्यचिकित्सक यांचे मार्गदर्शनाखाली राष्ट्रीय युवा दिन व पंधरवडा निमित्त रॅली व जिंगल्स व रोल प्ले स्पर्धेचे आयोजित करण्यात आले होते. राष्ट्रीय युवा दिन व पंधरवडानिमित्त जे.एस.एम. कॉलेज अलिबाग येथे रॅलीचे आयोजन करण्यात आले. जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष, अॅड. गौतम पाटील यांनी सदर जिंगल्स व रोल प्ले स्पर्धेसाठी शुभेच्छा दिल्या. सदर कार्यक्रमाच्या वेळी जे.एस.एम. कॉलेज, अलिबाग येथील एन.एस.एस. विद्यार्थ्यांच्या गटांनी जिंगल्स व रोल प्ले स्पर्धेमध्ये भाग घेऊन आपली कला सादर केली. त्यांमधील 'प्रेरणा' या गटाचा प्रथम क्रमांक आला असून त्यांस रक्कम रुपये २५००/- चे रोख पारितोषिक देण्यात आले. तर 'निष्ठावंत' या गटाचा द्वितीय क्रमांक आला असून त्यांस रक्कम रुपये १५००/- चे रोख पारितोषिक हे जे.एस.एम. कॉलेजचे उपप्राचार्य प्रा. डॉ. निळकंठ शेरे व श्री. संजय माने, जिल्हा कार्यक्रम व्यवस्थापक, जिल्हा एड्स प्रतिबंध व नियंत्रण विभाग, जिल्हा रुग्णालय, अलिबाग यांच्या हस्ते देण्यात आले. सदर कार्यक्रमाचे यशस्वीरित्या आयोजन राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सुनील आनंद, यांनी केले असून कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व आभार प्रदर्शन राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड यांनी केले.

दि. २६/०२/२०२३ रोजी जे. एस. एम. महाविद्यालयात नैसर्गिक आपत्ती विषयी विद्यार्थ्यांमध्ये जनजागृती व्हावी तसेच नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी हॅम रेडिओ स्टेशन कशा प्रकारे मदतीस येते व त्याचा काय फायदा होतो हे विद्यार्थ्यांना माहिती व्हावे या उद्देशाने हॅम रेडिओ स्टेशन व आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण शिबिर आयोजित करण्यात आले. यावेळी महाविद्यालयाचे उप-प्राचार्य डॉ. निळकंठ शेरे, कला शाखा प्रमुख प्रा. प्रकाश दातार, थाडोमल इंजिनीरिंग कॉलेजचे प्राध्यापक चंद्रशेखर कुलकर्णी, सिव्हिल डिफेन्स डिव्हिजनल वार्डन डॉ. राहुल घाटवळ, सिनिअर हॅम ऑपरेटर श्री दिलीप बापट, श्री. परसी जटावल, श्री चारुदत्त उपलब, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सुनील आनंद, जिमखाना विभागप्रमुख डॉ. रवींद्र चिखले, एन. एस. स्वयंसेवक, एन. सी. सी. कॅटेट्रस उपस्थित होते. जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष अॅड. गौतम पाटील व प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांनी प्रशिक्षण शिबिरास शुभेच्छा दिल्या. प्रा. चंद्रशेखर कुलकर्णी यांनी नैसर्गिक आपत्तीमध्ये हॅम रेडिओ स्टेशन कसे उपयोगी ठरते याविषयी माहिती दिली. तसेच या शिबिराचे महत्व आणि उद्देश स्पष्ट केले. त्यानंतर सिनिअर हॅम रेडिओ ऑपरेटर श्री दिलीप बापट यांनी हॅम रेडिओ स्टेशनचे तंत्रज्ञान याविषयी माहिती दिली तसेच रायगड जिल्ह्यात आलेल्या निसर्ग वादळाच्या वेळी जेंब्हा सर्व जनसंपर्क माध्यमे विस्कळीत झाली होती त्यावेळी हॅम रेडिओ स्टेशनचा फायदा कसा झाला व या खूप मोठी जीवितहानी टाळली गेली असे सांगितले. तसेच श्री दिलीप बापट यांनी निसर्ग वादळाच्या वेळीचे काही अनुभव सांगितले. श्री परसी जटावल आणि श्री चारुदत्त उपलब यांनी विद्यार्थ्यांना हॅम रेडिओ स्टेशन यंत्रणा कशा प्रकारे कार्यान्वित होते याचे प्रात्यक्षिक दाखवले. तसेच पूर, वादळ, भूकंप इत्यादी नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी जनसंपर्क माध्यमे विस्कळीत झाल्यावर आपत्तीग्रस्त व्यक्तींना मदत करण्यासाठी कसा उपयोग होते याविषयी मार्गदर्शन केले आणि विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नाचे व शंकाचे निरसन केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व आभारप्रदर्शन राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड यांनी केले.

दि. १९/०२/२०२३ रोजी सकाळी ठीक १० वा. जे. एस. एम. महाविद्यालयात छत्रपती श्री शिवाजी महाराज यांची ३९३ वी जयंती उत्सहात साजरी करण्यात आली. याप्रसंगी जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष सन्मानीय अॅड. गौतम पाटील, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, उपप्राचार्य डॉ. सोनाली पाटील, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सौ. मीनल पाटील, डॉ. सुनील आनंद, रसायनशास्त्र विभागप्रमुख प्रा. ए. व्ही. जाधव, भौतिकशास्त्र विभागप्रमुख डॉ. सदाशिव कानडे, गणित विभागप्रमुख प्रा. सौ. गौरी लोणकर, जनता शिक्षण मंडळ जनसंपर्क अधिकारी डॉ. सीमंतिनी ठाकूर व एन. एस. स्वयंसेवक उपस्थित होते. सर्वप्रथम अध्यक्ष अॅड. गौतम पाटील व प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांच्या हस्ते छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या मूर्तीला दुग्धभिषेक व रा. से. यो. स्वयंसेवकांनी आणलेल्या सात गडावरील पाण्याने आभिषेक घालण्यात आला. त्यानंतर महाराजांच्या प्रतिमेला पुष्पहार घालून अभिवादन करण्यात आले. जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष अॅड. गौतम पाटील यांनी सर्वांना शिवजयंतीनिमित्त हार्दिक शुभेच्छा दिल्या. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांनी शिवशुभेच्छा देऊन सर्वांनी छत्रपती शिवाजी महाराजांचे विचार आपल्या आचरणात आणावेत असे आवाहन केले. याव्यतिरिक्त राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत विविध महापुरुषांच्या जयंती व पुण्यतिथी साज-या करण्यात आल्या.

जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष मा. अॅड. गौतम पाटील, उपाध्यक्ष डॉ. साक्षी गौतम पाटील, कार्यवाह मा. गौरव पाटील व महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली महाविद्यालयातील प्रा. डॉ. प्रविण गायकवाड प्रा.सौ. डॉ. मीनल पाटील व

प्रा. डॉ. सुनील आनंद हे राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी म्हणून जबाबदारी पार पाडत आहेत. तसेच येत्या काळात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागा तपर्फे विविध नाविन्यापूर्ण सामाजिक उपक्रम राबविण्याचा निर्धार आहे.

विशेष श्रमसंस्कार निवासी शिबीर अहवाल

जे. एस. एम. महाविद्यालय अलिबाग मधील राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे विशेष श्रमसंस्कार सात दिवसीय निवासी शिबीर शनिवार दिनांक ३/१२/२०२२ ते शुक्रवार दिनांक ९/१२/२०२२ या कालावधीत मौजे मानीभुते ता. अलिबाग, जि. रायगड या ठिकाणी आयोजित करण्यात आले. सदर श्रमसंस्कार तथा सात दिवसीय विशेष निवासी शिबीराचे उद्घाटन मा. ॲड. गैतम पाटील यांच्या हस्ते झाले. या उद्घाटन प्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील अध्यक्ष म्हणून उपस्थित होते. तसेच मानीभुते गावाच्या सरपंच सौ. अस्मिता अनिल म्हात्रे, उप – सरपंच श्री राकेश पाटील, ग्रामपंचायत सदस्य श्री अजय म्हात्रे, जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळेचे मुख्याध्यापक श्री सुनील पाटील, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सुनील आनंद, डॉ. सौ. मिनल पाटील, प्रा. डॉ. सौ. जयश्री पाटील, प्रा. कपिल कुलकर्णी, प्रा. जयेश म्हात्रे, प्रा. पंकज घरत, व १५० राष्ट्रीय सेवा योजना स्वयंसेवक उपस्थित होते. सदर शिबीर हे ३ डिसेंबर ते ९ डिसेंबर २०२२ दरम्यान आयोजित करण्यात आले.

सदर निवासी शिबिरात विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास व्हावा या दृष्टीने श्रमदान, ग्रामस्वच्छता, जनजागृतीपर कार्यक्रम, आपत्तीव्यवस्थापन, किमान कौशल्य विकास उपक्रम, महिला सबलिकरण उपक्रम, आरोग्य शिबीर व स्वच्छता अभियान, प्लास्टिकमुत्ती अभियान, पर्यावरण संवर्धन कार्यक्रम, संस्कृतिक कार्यक्रम आणि तज्ज्ञ भागदर्शकांचे व्याख्यान असे विविध कार्यक्रम आयोजित करण्यात आले.

या श्रमसंस्कार शिबिरात जिल्हा सामान्य रुग्णालय यांच्या सहाय्याने विद्यार्थ्यांची एच. आय. व्ही. एड्स व सिकलसेल तपासणी व किशोरवयीन मुलांच्या समस्या याविषयी मार्गदर्शन करण्यात आले. या प्रसंगी मनिभुते गावच्या सरपंच सौ. अस्मिता म्हात्रे, एड्स प्रतिबंध व नियंत्रण कक्षाचे कार्यक्रम व्यवस्थापक श्री संजय माने, समुपदेशिका सौ. अपर्णा करंदीकर, समुपदेशक श्री सचिन जाधव, सिकलसेल समुपदेशक श्री प्रतिम सुतार, टेक्निशियन सौ. सुजाता तुळपुळे, रुपेश म्हात्रे, श्री अतिश नाईक, सौ. रुचिता म्हात्रे, सौ. मीनाली साळवकर रेशमा म्हात्रे, दीपा म्हात्रे, तसेच राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सुनील आनंद, डॉ. प्रीती फाटे, प्रा. संतोष हाके तसेच एच. आय. व्ही. व स्वयंसेवक उपस्थित होते.

सदर शिबिराचा समारोप सोहळा शुक्रवार दि. ९ डिसेंबर २०२२ रोजी सकाळी ठीक ११:०० वा. रायगड जिल्हा परिषद शाळा मानीभुते याठिकाणी संपन्न झाला. याप्रसंगी मानीभुते गावच्या सरपंच सौ. अस्मिता म्हात्रे, उपसरपंच श्री राकेश पाटील, श्री अनिल म्हात्रे, एन. सी. सी. कॅप्टन डॉ. मोहसीन खान, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सुनील आनंद, डॉ. सदाशिव कानडे आणि १५० रा. से. यो. स्वयंसेवक उपस्थित होते. संपूर्ण श्रमसंस्कार शिबिराचे नियोजन राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रविण गायकवाड, डॉ. सौ. मिनल पाटील, आणि डॉ. सुनील आनंद यांनी प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली केले.

UNNAT BHARAT ABHIYAN

Prof. Shweta S. Patil,

In-Charge, UBA Committee

The college has participated in the Unnat Bharat Abhiyaan, a flagship programme of the Human Resources Development Ministry, Government of India. Unnat Bharat Abhiyan is inspired by the vision of transformational change in rural development processes by leveraging knowledge institutions to help build the architecture of an Inclusive India. The Mission of Unnat Bharat Abhiyan is to enable higher educational institutions to work with the people of rural India in identifying development challenges and evolving appropriate solutions for accelerating sustainable growth.

The college has adopted five villages under this programme namely- Sagaon, Talavali, Gothi, Vadhav and Wagholi and conducted survey in all these villages. The information collected through this survey is

updated to the UBA portal. The problems faced by these villages as found through the survey are- water scarcity, lack of waste management, lack of good roads, lack of employment, ignorance about various government schemes and absence of toilets in some places. The students and faculty members of the college are going to work on these problems next academic year. With the help of N.S.S Volunteers team create awareness on various social topics such as voter awareness, Road safety.

The team visited the adopted villages of Sagaon, Talavali, Gothi, Vadhav and Wagholi to create awareness about the “Har Ghar Tiranga” Government Campaign. The team also attended the Gram Sabha in each village to discuss the importance of the campaign and to encourage the residents to participate.

National Cadet Corps (NCC)

कैप्टन डॉ. मोहसिन अली खान,
एनसीसी अधिकारी

१. विश्व पर्यावरण दिवस ५ जून २०२२

NCC UNIT - JSM College, Alibag ने विश्व पर्यावरण दिवस का सफल आयोजन किया। इस अवसर पर १२ पौधे महाविद्यालय परिसर में कैडेट्स द्वारा रोपण किये और प्रकृति के नैसर्गिक विकास में अपना योगदान दिया।

२. शिवस्वराज्य दिवस-

दिनांक ६ जून २०२२ को 'शिवस्वराज्य दिवस' का सफल आयोजन किया गया। इस आयोजन में ६ MAH BN NCC MUMBAI 'A' GP. JSM College, NCC Unit Alibag के २९ कैडेट्स समिलित हुए। अलिबाग में स्थित शिवजी की मूर्ति से लेकर कॉलेज तक 'शिव ज्योत' रैली का आयोजन १०:३० प्रातः पर किया गया। इसके पश्चात महाविद्यालय के केलूसकर भवन में शिवस्वराज्य के विषय में व्याख्यान का आयोजन हुआ। इस कार्यक्रम की अध्यक्षता जनता शिक्षण मंडल, अलिबाग के अध्यक्ष माननीय एडवोकेट गौतम भाई पाटील जी ने की तथा कार्यक्रम का सम्पूर्ण नियोजन, नेतृत्व माननीय प्राचार्य महोदय डॉ अनिल पाटील सर ने किया। कार्यक्रम में छड़क के वोलेंटियर तथा टिंचींग, नॉन टिंचींग स्टाफ भी बड़ी मात्रा में उपस्थित हुए। इस कार्यक्रम का उद्देश्य छत्रपति शिवाजी महाराज के सुशासन, समन्वय, सुन्याय को जनता को पुनः अवगत कराना है। महाराष्ट्र सरकार की यह योजना अत्यंत महत्वपूर्ण और सुशासन की संगतता को दर्शाती है।

३. ८ जून विश्व समुद्र दिवस-

६ MAH BN NCC MUMBAI 'A'GP. की NCC Unit JSM College, अलिबाग ने ८ जून २०२२ को बर्ल्ड ओशियन डे मनाया। इस कार्यक्रम के तहत 'पुनीत सागर अभियान' द्वारा समुद्र किनारे की सफाई की। कुल १२ kg प्लास्टिक कचरा साफ किया।

6MAH. BN. NCC MUMBAI 'A' GP.

NCC UNIT- JSM COLLEGE

Alibag-RAIGAD

8 JUNE INTERNATIONAL OCEAN DAY :

BEACH CLEANING AT ALIBAG CHOUPATI BEACH\$.

8 second nd years cadets

12 first years cadet

Total-20 cadets

Location- Beach @Alibag choupatti

12 Kg Plastic collection at beach. Hand over to municipal corporation Alibag

५. आठवां अंतर्राष्ट्रीय योग दिवस-

२१ जून २०२२ को ८ वां अंतर्राष्ट्रीय योग दिवस ६ महाराष्ट्र बटालियन मुंबई 'ए' ग्रुप की एनसीसी यूनिट आर्मी एसडी जे एस एम कॉलेज, अलीबाग में आयोजन किया गया। इस योग दिवस में योग की विभिन्न मुद्राओं को करते हुए शारीरिक रूप से सभी ने योग किया। इस कार्यक्रम में हमारे महाविद्यालय के प्राचार्य माननीय डॉ अनिल पाटील सर अध्यक्ष के तौर पर उपस्थित हुए तथा उन्होंने भी योग किया। पतंजलि योग पीठ की ओर से योग प्रशिक्षु ने सभी को विभिन्न मुद्राओं के साथ योग कराया तथा योग के महत्व को उद्घाटित किया। इस कार्यक्रम में

एनसीसी यूनिट के ४३ कैडेट सम्मिलित हुए तथा एनएसएस के २४ वालंटियर उपस्थित रहे। कार्यक्रम में शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी भी सम्मिलित हुए। संपूर्ण कार्यक्रम के आयोजन की रूपरेखा, नेतृत्व और प्रबंधन ANO कैप्टन डॉ मोहसिन खान ने किया।

स्थान - अलिबाग

दिनांक - २१ जून २०२२

६. कान्होजी आंग्रे पुण्यतिथि दिवस समारोह ४ जुलाई २०२२-

'सरखेल कान्होजी आंग्रे स्मरण दिवस २०२२', जो सोमवार ४ जुलाई २०२२ को सरखेल कान्होजी आंग्रे की २९३ वीं पुण्यतिथि के अवसर पर आयोजित किया गया।

इस कार्यक्रम का मार्गदर्शन गाज - सरखेल रघुजी राजे आंग्रे की पहल - सरखेल कान्होजी आंग्रे के ९ वें वंशज, द्वारा किया जाता है।

CASBA - विरासत प्रबंधन विशेषज्ञों की सहायता से कार्यक्रम अलीबाग नगर परिषद द्वारा आयोजित किया गया।

इस कार्यक्रम में श्री रघुराजे आंग्रे, कलेक्टर, पुलिस अधीक्षक और सीईओ-जिला परिषद, जनता शिक्षण मंडल, अलिबाग के अध्यक्ष माननीय एडबोकेट गौतम पाटील सर, माननीय प्राचार्य महोदय डॉ अनिल पाटील सर, नगराध्यक्ष श्री प्रशांत नाइक साहब, ANO यूनिट के कैप्टन डॉ मोहसिन अली खान उपस्थित हुए।

आईएनएस आंग्रे मुंबई में भारतीय नौसेना का तटवर्ती प्रतिष्ठान है। यह पश्चिमी नौसेना कमान का तट-आधारित रसद और प्रशासनिक सहायता प्रतिष्ठान है। यह कमांड का बेस डिपो शिप भी है और 'फ्लैग ऑफिसर कमांडिंग-इन-चीफ वेस्टर्न नेवल कमांड' की सीट है। भारतीय नौसेना ने इस प्रतिष्ठान का नाम सरखेल कान्होजी आंग्रे के नाम पर रखा है।

आईएनएस आंग्रे के कमांडिंग ऑफिसर कमोडोर आदित्य हाड़ा अलीबाग में सरखेल कान्होजी आंग्रे की समाधि श्रद्धांजलि देने आए।

कमोडोर आदित्य हाड़ा सरखेल कान्होजी आंग्रे की समाधि पर पुष्पांजलि समारोह में शामिल हुए जेएसएम कॉलेज की एनसीसी-सेना इकाई के कैडेट पुष्पांजलि समारोह के लिए कमोडोर आदित्य हाड़ा के पायलट (गणज विपुल भोईर, कल्पेश गाइकर, SGT मिलिंद पाटील अक्षय नाइक) नियुक्त किये गए। समारोह के बाद, कमोडोर आदित्य हाड़ा सर ने जेएसएम कॉलेज में 'सरखेल कान्होजी आंग्रे की विरासत और भारतीय नौसेना के गुण' पर छात्रों को अपना मुख्य भाषण दिया छात्रों का कमोडोर के साथ भी संवाद किया। इस दौरान कोमोडोर आदित्य हाड़ा साहब को NCC UNIT की ओर से गार्ड ऑफ ऑनर प्रदान किया गया। डणज सोजवल पाटील ने परेड कमांडर की भूमिका निभाई।

यह आयोजन न केवल 'सरखेल कान्होजी आंग्रे को श्रद्धांजलि' प्रदान करेगा, बल्कि छात्रों को ऐतिहासिक 'भारतीय नौसेना उपलब्धियों' की भावना को प्रतिबिंबित करने का भी प्रयास किया। हमारे पूर्वजों के इस शानदार इतिहास को समझने से हमें उन संस्कृतियों, विचारों और परंपराओं की सराहना करने में मदद मिली जो हमारे अपने नहीं हैं - और उन्हें विशिष्ट समय और स्थानों के सार्थक उत्पादों के रूप में पहचानने में मदद हुई।

इस कार्यक्रम से यह ज्ञात हुआ कि हमारे जीवन का अनुभव हमारे पूर्वजों से कितना अलग है, फिर भी हम अपने लक्ष्यों और मूल्यों में कितने समान हैं।

७. दिनांक ११ जुलाई २०२२ से २० जुलाई २०२२ तक CATC-

दिनांक ११ जुलाई २०२२ से २० जुलाई २०२२ तक CATC कैम्प मूथा कोलॉज कल्याण में ३ MAH. BN. NCC MUMBI 'A' GP ने आयोजित किया जिसमें SD, SW, JD, JW कैडेट्स की संख्या ४५० है। हमारी यूनिट से कैप्टन डॉ मोहसिन अली खान, डणज सोजवल पाटील, SGT अक्षय नाइक, CQMS सिद्धेश नाइक, LCPL श्रेयस बोले, LCPL जय पाटील सम्मिलित हुए। इस कैंप में ड्रिल, मैप रीडिंग, हथियार की जानकारी, गेम्स तथा सांस्कृतिक कार्यक्रम का आयोजन किया गया।

८. NCC 1ST YEAR NEW BATCH BHARTI -

दिनांक २३ जुलाई २०२२ को ६ MAH. BN. NCC. MUMBIA 'A' GP. NCC.UNIT-JSM COLLEGE, ALIBAG में फ्रेश कैडेट के चयन की प्रक्रिया पूर्ण की गई। कुल २४ रिक्तियों को पूर्ण किया गया।

९.आज्ञादी का अमृत महोत्सव :-

कार्यक्रम

क्रमांक	दिनांक	कार्यक्रम
१	९ अगस्त	सामूहिक राष्ट्रगान
२	१० अगस्त	स्वच्छता एवं सुशोभीकरण
३	११ अगस्त	हथियार प्रदर्शन एवं डॉग स्कॉट प्रदर्शन
४	१३ अगस्त	हर घर तिरंगा
५	१४ अगस्त	वृक्षारोपण, कान्होजी राजे आंगे जी की समाधी पर कोस्ट गार्ड मुरुड जंजिरा द्वारा 'रिथलिंग सेरेमनी'
६	१५ अगस्त	ध्वजवंदन
७	१६ अगस्त	देशभक्ति गीतगायन स्पर्धा

१०.पुनीत सागर अभियान- अलीबाग :- १८/०८/२०२२

जे. एस. एम. कॉलेज, अलीबाग, ६ महाराष्ट्र बटालियन एन. सी. सी. यूनिट, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग और डी. एल एल, महाड़ एनसीसी यूनिट, पनवेल एनसीसी यूनिट, पोयनाड़ एनसीसी यूनिट सहयोग से 'पुनीत सागर अभियान' अलीबाग बीच पर सफाई अभियान चलाया गया। इस समय ६ महाराष्ट्र बटालियन एन. सी. सी. मुम्बई ए ग्रुप के कमांडिंग ऑफिसर कर्नल मनीष अवस्थी सर ने नेतृत्व किया। जनता शिक्षण मंडल के अध्यक्ष एडवोकेट माननीय गौतम पाटील सर, कॉलेज के प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील सर, अलीबाग नगर परिषद की मुख्य कार्यपालन अधिकारी श्रीमती अंगाई सालुंखे, एन. सी. सी. ऑफिसर कैप्टन डॉ. मोहसिन खान, एन. एस. एस. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रवीण गायकवाड़, डॉ. सुनील आनंद, डॉ. श्रीमती मीनल पाटील, प्रा श्रीमती गौरी लोणकर मेडम एन. सी. सी. कैडेट, एन. एसएस स्वयंसेवक मौजूद रहे।

कर्नल मनीष अवस्थी ने छात्रों को 'पुनीत सागर मिशन' की जानकारी दी। उन्होंने अपने उद्घोषण में कहा कि हम जिस क्षेत्र में रहते हैं वह स्वच्छ होना चाहिए और अपने आस-पास को स्वच्छ रखना हमारा कर्तव्य है। हम स्वच्छ भारत मिशन के माध्यम से महात्मा गांधी के सपने को पूरा करने का प्रयास कर रहे हैं। उस समय कर्नल मनीष अवस्थी ने सभी से अपने मोहल्ले और क्षेत्र को साफ रखने और दूसरों को भी ऐसा करने के लिए प्रोत्साहित करने का आग्रह किया। इसके पश्चात सभी कैडेट्स और वॉलंटियर्स ने समंदर किनारे की सफाई शुरू की। सभी कैडेट्स, स्टूडेंट्स ने समुद्र तट से प्लास्टिक, कचरा, प्लास्टिक की थैलियां, बोतलें, १४० किलो कचरा और ८०० किलो प्लास्टिक एकत्र किया और इसे पुनर्चक्रण के लिए नगर पालिका को सौंप दिया। छात्रों ने पूरे समुद्र तट की सफाई कर नागरिकों के सामने एक मिसाल कायम की और उपस्थित नागरिकों को स्वच्छता के महत्व के बारे में आश्वस्त किया और उन्हें खुले स्थानों में फेंकने के बजाय कूड़ेदान में फेंकने की अपील की।

कॉलेज प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील ने कहा कि केंद्र सरकार के निर्देशानुसार 'स्वच्छ सागर सुरक्षित सागर' अभियान जारी रहेगा, जिसमें आसपास के समुद्र तटों की सफाई के साथ-साथ नागरिकों में स्वच्छता के प्रति जन जागरूकता पैदा की जाएगी। माननीय एडवोकेट गौतम पाटील ने छात्रों के काम की सराहना की और कहा कि छात्रों की यह स्वच्छता पहल देशभक्ति का प्रतीक है।

इस पुनीत सागर अभियान में अलीबाग, पनवेल, पोयनाड़ और महाड़ के कॉलेजों से एन. सी. सी. कैडेटों ने भाग लिया और साथ ही राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग के स्वयंसेवकों और कार्यक्रम अधिकारियों ने भी भाग लिया। पूरे कार्यक्रम का संचालन, संयोजन एन. सी. सी. अधिकारी कैप्टन डॉ. मोहसिन खान ने किया।

११. CATC कैम्प 406-

दिनांक १२ सितंबर से १९ सितंबर तक वसई रंगेश्वर अकैडमी जूनियर कॉलेज में आयोजित हुआ जिसमें हमारी यूनिट के ११ कैडेट ने सहभाग किया। अगले कैम्प CATC ४०७ के लिए गणज विपुल भोईर, LCPL श्रेयस बोले का चयन हुआ।

CATC CAMP 2nd year 1. Shreyas Bole 2. Siddhesh Bhagat 3. Sahil Patil 4. Vedant Mokal 5. Pavan Patil

3rd year 1. Sojwal Patil 2. Vipul bhoir 3. Vishal pawar 4. Jay ghase 5. Kundan Kuthe 6. Pramay Patil

१२. ऑल इंडिया ट्रेकिंग कैम्प AP ट्रेक-

१८ सितंबर से लेकर २५ सितंबर तक तिरुपति NCC नगर में आयोजित हुआ। कैडेट्स CSM जिगर भगत ने हमारी यूनिट की ओर से सहभाग किया।

१९ तारीख को हमे ६ किलोमिटर की यात्रा की तथा सांस्कृतिक कार्यक्रम का आयोजन हुआ।

२० तारीख को कैडेट विज्ञान केंद्र दिखाने लेकर गये, पश्चात में शाम को ग्रुप सिंगांग और ग्रुप डान्स का कार्यक्रम आयोजित हुआ।

२१ तारीख को कैडेट्स तिरुपति बालाजी के मंदिर में लेकर गये। वहीं एक दिन निवास किया।

२२ तारीख को कैडेट्स वहाँ से वापस २:४५ बजे कॅम्पस में पहुंचे।

२३ तारीख को कैडेट्स को दिखाया गया।

२४ तारीख को पुनीत सागर अभियान किया गया।

२५ को सुबह क्लोजिंग सेरेमनी हुयी और ट्रेन से २५ तारीख को रात १०:४५ की थी इसलिये हमे २५ तारीख को शाम को हमे रेनीगुंठा स्टेशन छोड़ दिया गया। कैडेट अपनी यूनिट लौटे।

१३. CATC 407 कैम्प-

उअढउ ४०७ कैम्प का आयोजन दिनांक २३ सितंबर २०२२ से ३० सितंबर २०२२ तक चीमा पाटील जूनियर कॉलेज, नाला सोपारा ईस्ट में हुआ। इस कैंप में हमारी यूनिट के कुल ९ कैडेट ने सहभाग किया। गणज विपुल भोईर और LCPL श्रेयस बोले का सिलेक्शन आरडीसी के अगले कैंप CATC / RDC हेतु हुआ।

कैम्प में ब्लड डोनेशन का कार्यक्रम हुआ, जिसमें हमारी यूनिट के २ कैडेट SGT आशीष भोईटे, CDT सिद्धांत म्हात्रे ने १ - १ यूनिट ब्लड डोनेशन किया।

१४. आर्मी अटेंचमेंट कैम्प-

आर्मी अटेंचमेंट कैम्प का आयोजन दिनांक ०३ ऑक्टोबर २०२२ से ०९ ऑक्टोबर २०२२ तक ऑंड मिलिटरी स्टेशन पुणे में हुआ। इस कैंप में हमारी यूनिट के कुल १४ कैडेट ने सहभाग किया। SUO सोज्बल पाटील और CQMS सिद्धेश नाईक / SGT मिलिंद पाटील / SGT विशाल पवार / CPL कल्याण पाटील यह थे / 2 nd years

LCPL पावन पाटील / CDT जय ठाकूर / CDT सुजल भौड / CDT शूभम राऊत / CDT हर्ष पाटील / CDT साहिल म्हात्रे / CDT प्रणय सावंत / CDT साहिल पाटील / CDT प्रथमेश तुण्ठुणे यह थे।

कैम्प में फायरिंग करने का प्रशिक्षण दिया गया और पाकिस्तान का मैप दिखाया। लेक्चर के दौरान सेना में नई आये हुये रायफल की रेंज और उसके नाम बताये गए।

१५. ATC CAMP-408- PLACE:TUNGARESHWAR ACADEMY-VASAI,PALGHAR

दिनांक ४ ऑक्टोबर से ११ ऑक्टोबर तक ATC कैम्प ४०८ का आयोजन 6 MAH. BN. NCC ने किया। इस कैम्प में 3rd year कैडेट गणज. विपुल भोईर, 2nd year कैडेट CDT. उदय बैकर, LCPL. श्रेयस बोले, CDT. ऋषिकेश म्हात्रे, CDT. सुनील डोरे ने CATC कैम्प में सक्रिय प्रतिभाग किया। गणज विपुल भोईर का सिलेक्शन ग्रुप लेवल पर IGC कैम्प पूना के लिए हुआ।

१६. EBSB Camp ओडिशा-

दिनांक १० ऑक्टोबर २२ से १८ ऑक्टोबर २२ तक ओडिशा भुवनेश्वर में EBSB camp का आयोजन हुआ। हमारी NCC UNIT से LCPL वेदांत मोकल ने प्रतिभाग किया।

१७. IGC CAMP PUNE-

दिनांक १२ ऑक्टोबर से १७ ऑक्टोबर २२ तक इंटर ग्रुप कॉम्पिटिशन IGC कैम्प पुणे में आयोजित हुआ। हमारी यूनिट के JUO विपुल भोईर ने IGC कैम्प में ६ महाराष्ट्र बटालियन मुम्बई अ ग्रुप का प्रतिनिधित्व करते हुए गार्ड ऑफ ऑनर में सक्रिय भूमिका का निर्वाह किया।

१८. राष्ट्रीय एकता दौड़ २०२२-

३१ अक्टूबर को स्वर्गीय सरदार वल्लभभाई पटेल की जयंती एकता दिवस के रूप में भारत में मनाई जाती है। इस वर्ष एकता दिवस मनाने के लिए (यूनिटी ऑफ रन) एकता दौड़ का कार्यक्रम सरकार द्वारा तय किया गया। इस कार्यक्रम में जे. एस. एम. कॉलेज, अलिबाग एनसीसी यूनिट के ४२ कैडेट ने उत्साह से सहभाग किया। इस दौड़ का आयोजन कलेक्टर ऑफिस अलिबाग से चौपाटी समुद्र किनारे तक किया गया। सफलतापूर्वक दौड़ पूर्ण होने के उपरांत भारत की एकता-अखंडता की शपथ विधि का कार्यक्रम किया गया जिसमें सभी ने भारतीय एकता और अखंडता हेतु शपथ ली।

इस कार्यक्रम में SUO सोज्वल पाटील, CSM जिगर भगत ने एनसीसी यूनिट का नेतृत्व किया। जनता शिक्षण मंडल, अलिबाग के अध्यक्ष माननीय एडवोकेट गौतम पाटील सर ने सभी कैडेट्स को एकता, अखंडता का महत्व समझाते हुए भारत की अखंडता की विशेषता के विषय में संवाद किया। महाविद्यालय के प्राचार्य माननीय अनिल पाटील से ने कैडेट्स में स्फूर्ति जागते हुए उन्हें शुभकामनाएं प्रदान कीं तथा भारत की विविधता में एकता का संदेश दिया। एनसीसी अधिकारी कैप्टन मोहसिन अली खान ने इस कार्यक्रम में नियोजन की भूमिका का सफल निर्वाह किया।

१९. EBSB कैम्प अहमदनगर-

दिनांक १५ नवम्बर से २४ नवम्बर २०२२ तक अहमदनगर में EBSB कैम्प का आयोजन किया गया। इस कैम्प में हमारी यूनिट के २ कैडेट cdt. राहुल काण्डार और cdt. यश म्हात्रे ने सक्रिय सहभाग किया तथा सांस्कृतिक कार्यक्रमों में महत्वपूर्ण भूमिका निभाई।

२०. २६ नवम्बर २०२२ संविधान दिवस-

२६ नवम्बर २०२२ संविधान दिवस का आयोजन महाविद्यालय में किया गया जिसमें हमारी यूनिट के ३६ कैडेट्स ने प्रतिभाग किया तथा संविधान के मूल्यों, महत्व को व्याख्यान द्वारा समझा।

२१. ऑल इंडिया ट्रेकिंग कैम्प-

ऑल इंडिया ट्रेकिंग कैम्प दिनांक १८ नवम्बर २२ से २५ नवम्बर २२ तक ५६ महाराष्ट्र बटालियन एनसीसी, कोल्हापुर द्वारा कोल्हापुर में आयोजित किया गया। इस कैम्प में हमारी यूनिट का कैडेट JUO कल्पेश गायकर ने सहभाग किया।

1st day - rest, 2nd day - rest,

3rd day -

बेस से पन्हाळा गढ़ पर बस से कैडेट को पहुंचाया गया। दोपहर के भोजन के बाद गाइड के मदद से पन्हाळा गढ़ दिखाया गया। इस गढ़ में कुल ८ किमी चले।

4th day

सुबह पन्हाळा से बाम्बवडे के लिये कैडेट आगे प्रस्थान करते हैं। उसमें कैडेट कुल १५ किमी का मार्ग तय किया। रात खाने के बाद पावनखिंड फिल्म दिखाई गई।

5th day

सुबह कैडेट्स बाम्बवडे से शाहूवाडी के लिये निकल गये, इस प्रस्थान में कुल २० किमी चले। रात को लीर्शीरशी झीसीरा किया गया।

6th day

सुबह हम शाहूवाडी से पांधरपणी के लिये कैडेट्स निकले, शाम को रस्सीखिच और बहौलिबाल खेल का आयोजन हुआ। इसमें कैडेट्स कुल १६

किमी चले। रात को cultural Program हुआ।

7th day

सूबह कैडेट्स ने पांधरपणी से गजापुर के लिये निकल प्रस्थान किया। इसमें मैं कैडेट्स को पावनखिंड देखी, इस ट्रैक में कैडेट्स १५ किमी चले। रात को cultural Program किया गया।

8th day

सूबह कैडेट्स गजापुर से विशाळगढ़ के लिये निकले, इसमें कैडेट्स ने विशाळगढ़ देखा। इस दिन कैडेट्स ४ किमी चले। फिर कैडेट्स को विशाळगढ़ से बेस पर बस से पहुंचा दिया। कुल मिला के ट्रेकिंग कैम्प में कैडेट्स ७८ किमी चले।

२२. NCC DAY 2022-

दिनांक ३० नवम्बर २०२२ को NCC DAY मनाया गया। इस आयोजन में १० मीटर एयर राइफल शूटिंग की प्रतियोगिता रखी गयी जिसमें CQMS सिद्धेश नाईक ने प्रथम स्थान प्राप्त किया। CDT प्रफुल्ल ने द्वितीय स्थान SGT कल्याण ने तृतीय स्थान प्राप्त किया। प्रथम स्थान प्राप्त विजेता ने ग्रुपिंग शूटिंग में ३ उच्च का ग्रुप बनाया।

२३. NCC लेक्चर-

बटालियन से डच जरनैल सिंग कतड़। हरनाम दिनांक ६ दिसम्बर २२ को NCC UNIT में लेक्चर लेने आए।

१ पीरियड-ड्रिल २ पीरियड- वेपन ट्रेनिंग ३ पीरियड नेतृत्व के गुण।

२४. NCC UNIT ब्लड डोनेशन-

दिनांक ७ दिसम्बर २०२२ को एन सी सी यूनिट जे एस एम कॉलेज ने २० यूनिट बॉटल ब्लड डोनेट किया। इस कार्यक्रम का उद्घाटन जनता शिक्षण मंडल के माननीय अध्यक्ष एडवोकेट गौतम पाटील सर ने किया, कॉलेज के प्राचार्य माननीय अनिल पाटील सर उपस्थित रहे।

२५. इंडियन कोस्ट गार्ड, मुरुड-जंजिरा शिप विजिट-

९ दिसम्बर २२ को 6 MAH BN NCC MUM-'A' GP. जे.एस.एम.कॉलेज, अलिबाग NCC युनिट के १४ कैडेट्स मुरुड-जंजिरा में शिपविजिट के लिये गये।

SUO. सोन्जल पाटील, JUO. विपुल भोईर, CSM. जिगर भगत, CQM. सिद्धेश नाईक, SGT. मिलिंद पाटील, SGT. विशाल पवार, CPL. कल्याण पाटील, L-CPL. पवन पाटील, L-CPL. वेदांत मोकल, L-CPL. जय पाटील, CDT. साहिल पाटील, CDT. प्रथमेश तुण्ठुणे, CDT. सिधांत म्हात्रे, CDT. विशाल खंडागळे ये कैडेट्स इस शिपविजिट में शामिल हुये थे।

कैडेट सुबह ७ बजे अलिबाग से निकलकर, कोस्ट गार्ड स्टेशन पर पहुंचे। आगरदांडा से बोट से निकल कर कोस्ट गार्ड की शीप अचूक पर ११ बजे पहुंच गये। असिस्टेंट कमांडंट. अभिषेक श्रीवास्तव सर ने ब्रीफिंग करने के बाद पुरी शीप की टूर कारवाई और 25 mm. अँटी एअरक्राफ्ट गन, 5.56mm. INSAS गन, एल.एम.जी., एम.एम.जी., 9mm. पिस्टल जैसे हथियारों की जाणकारी दी दोपेहर में कैसेट्स ने सभी कोस्ट गार्ड ऑफिसर्स के साथ लंच किया और बाद में वापसी की।

२६. आर्मी अटेंचमेंट कैम्प-

आर्मी अटेंचमेंट कैम्प का आयोजन दिनांक ४ दिसंबर २०२२ से १८ दिसंबर २०२२ तक औंद मिलिटरी स्टेशन पुणे में हुआ। इस कैम्प में हमारे यूनिट के CDT उदय पाटील ने सहभाग किया था।

कैम्प में आर्मी कि ड्रिल कैसी होती है ये सीखाया गया। कैंप में ३ मैदान दिखाये गए ड्रिल ग्राउंड, पीटी ग्राउंड, और वेपन ट्रेनिंग ग्राउंड, तीरंदाजी कैसे करते हैं ये सीखाया गया। ग्रुप म्यूजियम विजिट में टैंक, ब्रिज, और गन के मॉडल्स दिखा ये गए। नाईट मार्च कराई गई जिसमें आर्मी को नाईट में दुश्मन पर केसे अटैक किया जाता है ये सीख गया। कैंप में क्रॉस कंट्री के लिए डीगी हिल पे जाया गये। आर्मी की गाड़ी की विजिट के लिए ले जाया गया वहां पर गाड़ी में इंजन और वो कैसे काम करते हैं ये दिखाया गया। घात लगाकर हमला और पेट्रोलिंग सिखाई गई। ५.५६ इंसास रायफल को खोलना और जोड़ना सिखाया गया। क्लोजिंग एड्रेस हुवा वह पर कमांडिंग ऑफिसर करनल बानी सर ने मोटिवेशन स्पिच दी।

२७. ७४ वां गणतंत्र दिवस २६ जनवरी २०२३-

NCC यूनिट के ५६ कैडेट्स ने गणतंत्र दिवस की सलामी में सहभाग किया। इस अवसर पर जनता शिक्षण मंडल के माननीय अध्यक्ष एडवोकेट गौतम पाटील सर ने झँडा फहराया तथा संविधान की प्रस्तावना का वाचन किया। माननीय प्राचार्य महोदय ने शपथ दिलाई।

२८. चीफ मिनिस्टर स्कॉलरशिप एवं गार्ड ऑनर-

दिनांक २१ जनवरी २०२३. ६ MAH. BN. NCC MUMBAI 'A' GP. CO कर्नल मनीष अवस्थी सर, स्कॉलरशिप का चेक प्रदान करने स्वयं यूनिट पर आए तथा CQMS सिद्धेश तनिक को स्कॉलरशिप प्रदान की। इस अवसर पर जनता शिक्षण मंडल, अलिबाग- रायगढ के माननीय अध्यक्ष महोदय एडवोकेट गौतम पाटील सर विशेष अतिथि के रूप में उपस्थित रहे।

२९. PUNEET SAGARABHIYAN-

08 FEB. 2023 को अलीबाग समुद्र किनारे पर पुनीत सागर अभियान किया गया, जिसके अंतर्गत समुद्र किनारा साफ किया गया। कुल २० किलो प्लास्टिक एकत्रित कर नगरपालिका को डम्पिंग के लिए दिया गया।

VENU-ALIBAG BEACH, ANO- 01, PI STAFF - 02INSTRUCTOR - SUB.PAVAN KUMAR HAV. KALU KHAN कुल ५६ कैडेट्स ने इस कार्यक्रम में प्रतिभाग किया।

३०. NCC 'B' CERTIFICATE EXAM

इ.अ. COLLEGE, MAHAD 12 FEB. 2023 हमारी NCC UNIT JSM College, Alibag के २२ कैडेट्स परीक्षा में सम्मिलित हुए।

३१. NCC 'C' सर्टिफिकेट परीक्षा

रविवार १९ फरवरी 2023 J.S.M. COLLEGE, ALIBAG Ho 14 CADETS B. A. COLLEGE, MAHAD परीक्षा परीक्षा में सम्मिलित हुए।

३२. हॉम रेडिओ स्टेशन व आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण

अलिबाग – दि. २६/०२/२०२३ को जे. एस. एम. कॉलेज NCC यूनिट में हॉम रेडिओ स्टेशन व आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण का आयोजन किया गया। जे. एस. एम. महाविद्यालयात नैसर्गिक आपत्ती विषय पर कैडेट्स को जनजागृती प्रदान करने हेतु नैसर्गिक आपत्ती के समय हॉम रेडिओ स्टेशन किस प्रकार मददगार, कम्युनिकेशन का साधन ल साबित होता है ये आज महाविद्यालय में NCC यूनिट को प्रशिक्षण दिया गया। थाडोमल इंजिनीरिंग कॉलेज के प्राध्यापक चंद्रशेखर कुलकर्णी, सिव्हिल डिफेन्स डिव्हिजनल वार्डन डॉ. राहुल घाटवळ, सिनिअर हॉम ऑपरेटर श्री दिलीप बापट, श्री. परसी जटावल, श्री चारुदत्त उपलब्ध, एन. सी. सी. कैडेट्स उपस्थित हुए।

निम्न कैडेट्स ने प्रतिभाग किया।

1st year

- + 1) Tushar jadhav 2) Viki kavankar 3) Sarvesh thakur 4) Karan patil 5) Harsh khandagle
6) Sudhesh Bhagat 7) Ruchit Bhagat 8) Devang Raut 9) Vijay takle 10) Swarup patil

2nd year

- 1) Pavan Patil 2) Jay Patil 3) Shreyash Bole 4) Sahil Patil 5) Harsh Patil 6) Shubham Raut
7) Sidhant Mmahtre 8) Vishal Khandagle 9) Kkarunesh Patil 10) Jjay Thakur

3rd year

- 1) Sojwal Patil 2) Jigar Ppatil 3) Vipul Bhoir 4) Siddhesh Naik 5) Ashish Bhoite 6) Kkalyan Patil

Late Shirish Patil Gymkhana- Senior College

Dr. R. N. Chikhale,
In-Charge, Gymkhana Committee

During academic year 2022-23 Sports and Gymkhana committee was organized 02 intercollegiate (details given in table 1) and 16 intra-collegiate events (details given in table 1). Our college players have been participated in 18 intercollegiate Konkan zone – Mumbai university zone 04 individual and team events (details given in table 2). J.S.M. college, Alibag won 01 Gold medal, 01 Silver medal and 02 Bronze medals in inter-collegiate wrestling competition Konkan zone 04 Mumbai university held at K.M.C. college, Khopoli. J.S.M. college, Alibag won 02 Gold medal, 03 Silver medal and 01 Bronze medals in inter-collegiate Athletics competition Konkan zone 04 Mumbai university held at Mumbai University sports pavilion, Mumbai. J.S.M. college, Alibag won bronze medal in an inter-collegiate Kho-Kho (Women) competition Konkan zone 04 Mumbai university held at Dapoli Urban bank college, Dapoli. Total 27 players were selected for inter-zonal competition to represent Konkan zone team (details given in point No. 4). Four players of our college were selected for selection round of Konkan zone cricket team. 12 players of our college participated in “Kustharog Janjagruti Marathon” events organized by “Sahayak sanchalak, Aarogya seva, kustharog, Raigad-Alibag” & one player secured 2nd rank.

During academic year 2022-23 Sports and Gymkhana committee was organized 02 intercollegiate events.

Sr.	Nature of Programme & Date	Participant No.
1.	Inter-collegiate Chess (Men) tournament – Konkan Zone 04 (Mumbai University) organized by J.S.M. College, Alibag on 7-8th Sept. 2022	100
2.	Inter-collegiate Chess (Women) tournament – Konkan Zone 04 (Mumbai University) organized by J.S.M. College, Alibag on 7-8th Sept. 2022	53

During academic year 2022-23 Sports and Gymkhana committee was organized 16 intra-collegiate events.

SR.	EVENT	MEN	WOMEN
1.	Table tennis	Single = 08	---
2.	Carrom	Single = 32, Double = 48	Single = 10, Double = 12
3.	Chess	14	07
4.	Badminton	Single = 27, Double = 22	Single = 18 , Double = 08
5.	Kabaddi	144	22
6.	Kho-Kho	79	36
7.	Volleyball	73	---
8.	Cricket	175	23
9.	Athletics	100 metre running = 28 players 200 metre running = 19 players 400 metre running = 19 players 800 metre running = 07 players	100 metre running = 20 players 200 metre running = 16 players 400 metre running = 15 players 800 metre running = 08 players

	<p>1500 metre running = 07 players 5 kilometre running = 11 players 400 metre Relay = 03 teams (12 players) 100 metre Relay = 08 teams (32 players) Shot put = 20 players Javelin throw = 15 players Disc throw = 12 players Long Jump = 20 players Total = 202 Athletics players (Men)</p>	<p>1500 metre running = 10 players 5 kilometre running = 07 players 400 metre Relay = 03 teams (12 players) 100 metre Relay = 03 teams (12 players) Shot put = 19 players Javelin throw = 11 players Disc throw = 14 players Long Jump = 11 players Total = 155 Athletics players (Women)</p>
--	--	--

J.S.M. College, Alibag students participated in Inter-collegiate sports events conducted by Konkan zone – Mumbai University zone 04

Sr. No.	Activity	No. of Students	Place of the Event	Date of the event
1.	Cross country (Men)	06	Gogate-Jogalekar College, Ratanagiri	22/08/2022
2.	Wrestling (Men)	10	K.M. C., College, Khopoli	01/10/2022
3.	Best Physique (Men)	03	C.K.T.A.S.C. College, Panvel	12/01.2023
4.	Chess (Men)	06	J.S.M. College, Alibag	07, 08/09/2022
5.	Chess (Women)	06	J.S.M. College, Alibag	07, 08/09/2022
6.	Badminton (Men)	06	A.S.P. College, Devrukh	16, 17/09/2022
7.	Badminton (Women)	04	A.S.P. College, Devrukh	16, 17/09/2022
8.	Kabaddi (Men)	14	D.R.I.E. & M.S. Mamdapur, Neral, Thane	08/11/2022 & 09/11/2022
9.	Kabaddi (Women)	12	D.R.I.E. & M.S. Mamdapur, Neral, Thane	5/10/2022 & 16/10/2022
10.	Kho-Kho (Men)	15	A.C.S. College, Lanja	18/11/2022 & 19/11/2022
11.	Kho-Kho (Women)	12	Dapoli Urban Bank Sr. Science College, Dapoli	07/10/2022 & 08/10/2022
12.	Volleyball (Men)	12	Anandibai Pradhan College, Nagothane	9/11/2022 & 10/11/2022
13.	Cricket (Men)	15	Sawant Cricket Ground, Ozarwadi, Kolambe village, Ratnagiri	12 to 17/01/2023
14.	Cricket (Women)	14	--	--

15.	Athletics (Men) Athletes	Total 15 participated in 20 Athletic events	Mumbai University Sports Pavilion, Mumbai	14,15, 16/11/2022
16.	Athletics (Women)	Total 11 Athletes participated in 16 Athletic events	Mumbai University Sports Pavilion, Mumbai	14,15, 16/11/2022
17.	Carrom (Men)	05	D.G, Tatkare Mahavisyalay, Mangaon	27, 28/02/2023
18.	Carrom (Women)	03	D.G, Tatkare Mahavisyalay, Mangaon	27, 28/02/2023

J.S.M. College, Alibag players Selected and participated in Inter-zonal events conducted by Mumbai University and represented for Konkan zone.

Sr. No.	Activity	No. of	Place of the Event	Date of the event Students
1.	Wrestling (Men)	02	Sonubhau Baswant College of Arts and Commerce, Thane	11/11/2022
2.	Best Physique (Men)	03	Sindhu youth circle, Section 22 Near Doli Nastha centre, Ulhasnagar - 3	16/01/2023
3.	Kho-Kho (Women)	02	Dr. Ambedkar College of Commerce & Economics Wadala, Mumbai	13, 14/10/2022
4.	Cricket (Men)	01	Mumbai University Sports Pavilion,	23,24,25/01/2023
5.	Cricket (Women)	14	Mumbai University Sports Pavilion, Mumbai	30/01/2023 to 01/02/2023
6.	Athletics (Men)	02	Mumbai University Sports Pavilion,	22, 23/11/2022
7.	Athletics (Women)	03	Mumbai University Sports Pavilion,	22, 23/11/2022

J.S.M. College, Alibag players Won medals in Inter-collegiate events conducted by Konkan zone – Mumbai University (zone 04)

Medal Won	Event	Name of the Student	Number of medals
Gold	Athletics –		
	1. Hammer throw,	1. Walanju Anagha Rajesh (Hammer throw)	
	2. Javelin throw	2. Shelke Mayuri Madhukar (Javelin throw)	
Silver	2. Wrestling – 61 Kg	1. Khandagale Harsh Ravindra	01
	Athletics –		03
	1. Hammer throw,	1. Patil Raj Ratish (Hammer throw)	
	2. 110 m Hurdles	2. Javkar Suyog Sachin (110 m Hurdles)	
Bronze	3. 10 Km running	3. Mhatre Pournima Hemant (10 km running)	
	Wrestling – 74 Kg	1. Mhatre Shubham Jayendra (Wrestling)	01
Bronze	1. Athletics –		
	Disc throw	1. Patil Raj Ratish (Disc throw)	01
	2. Wrestling –		
	65Kg, 87Kg	1. Dhondasekar Ansh Amar (Wrestling)	
		2. Patil Sujit Mangesh (Wrestling)	02
Bronze	Kho-Kho	----	01 (12 players)

Total Medals Won = 10 (Individual) + 01 Team event = 11

J.S.M. College, Alibag players Won medals in Inter-zonal events conducted by Mumbai University - Total Medals Won = 03 (Individual)

Medal Won	Event	Name of the Student	Number of medals
Silver	Wrestling – 74 Kg	1. Mhatre Shubham Jayendra (Wrestling)	01
Bronze	Athletics – Hammer throw	1. Mhatre Shubham Jayendra (Wrestling)	01
Bronze	Wrestling – 61 Kg	1. Khandagale Harsh Ravindra (Wrestling)	01

J.S.M. College, Alibag players Won medals in Inter-zonal events conducted by Mumbai University - Total Medals Won = 03 (Individual)

Medal Won	Event	Name of the Student	Number of medals
Silver (2nd Rank)	Marathon (Men)	1. Aadee Shekhar Lad (Marathon)	01

CULTURAL PROGRAMME COMMITTEE

Dr. Prem B. Acharya,

In-Charge, Cultural Activities Committee

The cultural department of the college is always striving for the development of artistic qualities of the students. The success achieved by the college students in the cultural programme is certainly commendable.

The Raigad district South zonal level round of the 55th Youth Festival was organized by the Student Development Department of the University of Mumbai at JSM College Alibag on 26th August 2022. Students from Alibag, Pen, Mahad, Mangaon, Roha, Murud, Tala, Shrivardhan, Mhasla, Sudhagad talukas of Raigad district participated in the youth festival in an atmosphere of great enthusiasm. JSM College Students were participated in a total of 28 competitions and won prizes in 23 competitions and won the title of Raigad South Division for the fourth time in a row.

54 students of our college were participated in various competitions like easy, music, singing, mono-acting, mimicry, storytelling, elocution, painting, poster making, cartooning etc. Raigad (South) Zone 8. By winning 23 out of 28 competition categories our college won championship successively in fourth year. This is the first time that any single college has bagged such a large number of prizes in the district level round of Yuva Mahotsav.

During the period from September to October 2023, the university level finals of Yuva Mahotsav were organized at various places like Mumbai University campus and colleges in Mumbai. Successful students participated in the district level youth festival. Among them, the 8 students got gold medal, silver medal and consolation prize in the final round.

Aditya Kharade and Riddhi Patil, students of JSM College, participated in a photography competition organized by Mumbai University on 23/1/2023 at Kalina Campus on the occasion of the birth anniversary of respected Balasaheb Thackeray. Student Aditya Kharade (TYBCOM) has received the incentive prize Rs. 1000/- and appreciation letter.

Under the campaign Swarajya Mahotsav Har Ghar Tiranga, various activities organized from 09/08/2023 to 17/08/2023 such as Prabhatpheri across the city, patriotic song singing competition, Swarajya Mahotsav closing ceremony etc. were entrusted to the cultural program committee. The responsibility given to the committee was carried out very honestly by the members of the committee and the students who participated in the cultural program.

OUR ACHIEVEMENTS IN YOUTH FESTIVAL 2022-23
YOUTH FESTIVAL RAIGAD SOUTH ZONE ROUND

Sr. No.	Name of the competition/ programme – organised by & Date	Type of Award / Ranking	Names of the winner
	Indian Group Song	1st	Ms. Gawade Poorva Sandeep, Ms. Mhatre Vedika Kamalakar, Ms. Malave Neha Jitendra, Ms. Temburkar Sankita Jaywant, Ms. Gharu Khushi Prakash
	Indian Folk Dance	1st	Ms. Beloskar Kasturi Anil, Ms. Gurav Anuja Sanjay, Ms. Patil Vaishnavi Atmaram, Ms. Patil Mrudula Prafulla, Ms. Shelke Mayuri Madhukar, Ms. Shetty Sahana Suresh, Ms. Koli Purva Satyawan, Ms. More Manasi Sanjay, Ms. Goyer Raina Rajesh
	Elocution Group A (Marathi)	1st	Ms. Naik Sanyogi Rajendra
	Elocution Group B (Hindi or English)	1st	Ms. Mhatre Durva Yatin
	Debate Group A (Marathi)	1st	Ms. Naik Sanyogi Rajendra, Ms. Gharat Sanika Sharad One Act Play Group C (Other than Marathi) 1st Mr. Chaulkar Sahil Suhas, Mr. Gaikawad Sarthak Dharmendra, Mr. Raut Dewang Dayanand, Mr. Pawar Vishal Shiva, Mr. Pawar Vishal Shiva, Mr. Pawar Vishal Shiva, Ms. Kasukar Mehvish Salim, Ms. Kasukar Mehvish Salim
	Skit Group A (Marathi)	1st	Mr. Gaikawad Sarthak Dharmendra, Ms. Koli Mohita Jagdish, Ms. Mhatre Mansi Sandip, Mr. Chaulkar Sahil Suhas, Mr. Salunkhe Sahil Sandeep, Mr. Patil Aditya Rohidas
	Skit Group C (Other than Marathi)	1st	Ms. Gurav Anuja Sanjay, Ms. Javsen Neha Nandkishor, Ms. Thale Mrunmayi Nilambar, Ms. Mali Gudiyarani Champalalji, Ms. Jain Nupur Chandrashekhar, Ms. Dhivare Divya Pramod Ms. Dhivare Divya Pramod 1st Mr. Patil Varad Vitthal
	On the spot painting	1st	Omkar Sudhir Mhatre
	Collage	1st	Mr. Rawji Kundan Kailas

Sr. No.	Name of the competition/ programme – organised by & Date	Type of Award / Ranking	Names of the winner
	Cartooning	1st	Omkar Sudhir Mhatre
	Western Vocal Solo	2nd	Ms. Gawade Poorva Sandeep
	Indian Classical Dance	2nd	Ms. Mhatre Aditi Sandip
	Debate Group B (Hindi or English)	2nd	Mr. Thakur Harshkumar Shashishekhar, Ms. Mhatre Durva Yatin
	Indian Light Vocal Solo	2nd	Purva Sandip gawade
	Natyasangeet Vocal Solo	2nd	Purva Sandip gawade
	Mono-Acting Group C 2nd		Ms. Kasukar Mehvish Salim
	(Other than Marathi)		Mime2ndMs. Mahadik Gauri Ramesh, Mr. Prajapat Rohitkumar Bhagirath, Mr. Thale Vinayak Prakash, Mr. Salunkhe Sahil Sandeep, Mr. Patil Swarup Dattatreya
	Mehandi Designing	2nd	Ms. Shaikh Yusaihra Yusuf
	Classical Instrumental [Percussion] Solo: Taalvadya	2nd	Mr. Mhatre Parth Ganesh
	Rangoli	3rd	Ms. Shelke Mayuri Madhukar
	Story Telling Group A (Marathi)	Consolation	Mr. Patil Varad Vitthal

YOUTH FESTIVAL FINAL ROUND

Sr. No.	Name of the competition/ programme – organised by & Date	Type of Award / Ranking	Names of the winner
1	Mono Acting	Gold Medal	Mr. Patil Varad Vitthal
2	Storytelling	Consolation	Mr. Patil Varad Vitthal
3	Collage	Silver Medal	Mr. Rawji Kundan Kailas
4	Indian Light Vocal Solo	Consolation	Purva Sandip gawade
5	Debate	Consolation	Ms. Naik Sanyogi Rajendra, Ms. Gharat Sanika Sharad
6	Classical dance	Consolation	Ms. Mhatre Aditi Sandip
7	Folk dance	Consolation	Ms. Beloskar Kasturi Anil, Ms. Gurav Anuja Sanjay, Ms. Patil Vaishnavi Atmaram, Ms. Patil Mrudula Prafulla, Ms. Shelke Mayuri Madhukar, Ms. Shetty Sahana Suresh, Ms. Koli Purva Satyawan, Ms. More Manasi Sanjay, Ms. Goyer Raina Rajesh
8	Mono Acting Hindi	Consolation	Ms. Kasukar Mehvish Salim

मराठी भाषा व वाडमय अभ्यास मंडळ

डॉ. नीलकंठ शेरे, प्रमुख,
मराठी भाषा व वाडमय अभ्यास मंडळ

महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांमध्ये भाषा व साहित्य-कला याबद्दलची जाणीव समृद्ध व्हावी व विद्यार्थ्यांच्या अभिव्यक्ती (लेखन, संभाषण, वाचन) गुणांचा विकास व्हावा याकरिता ‘मराठी भाषा व वाडमय अभ्यास मंडळ’ नेहमी विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करत असते. शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये आयोजित केलेल्या कार्यक्रमाचा अहवाल पुढीलप्रमाणे-

वाचन प्रेरणा दिन :

भारताचे माजी राष्ट्रपती डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या जयंतीनिमित्त दि. १५ ऑक्टोबर हा दिवस ‘वाचन प्रेरणा दिन’ म्हणून साजरा केला जातो. यानिमित्ताने जे.एस.एम. महाविद्यालयात ग्रंथालय व माहिती स्ट्रोत केंद्र विभाग आणि भाषा व वाडमय अभ्यास मंडळातर्फे शनिवार दि. १५ ऑक्टोबर, २०२२ रोजी ‘वाचन प्रेरणा दिन’ उत्साहात साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष मा. ॲड. गौतम पाटील हे उपस्थित होते. पी.एन.पी. एज्युकेशन सोसायटीच्या संचालिका सौ. चित्रलेखा पाटील यांची विशेष उपस्थिती या कार्यक्रमाला लाभली. यावेळी व्यासपीठावर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, उपप्राचार्य व मराठी विभागप्रमुख प्रा.डॉ. नीलकंठ शेरे, उपप्राचार्य डॉ. सोनाली पाटील, हिंदी विभागप्रमुख डॉ. मोहसिन खान, ग्रंथपाल प्रा. सुबोध डहाके, ग्रंथालय समिती प्रमुख प्रा. जयेश म्हात्रे, जनसंपर्क अधिकारी डॉ. सीमंतिनी ठाकूर उपस्थित होते. वाचनाचे मानवी जडणघडणीतील असलेले अनन्यसाधारण महत्त्व कार्यक्रमाचे प्रमुख मार्गदर्शक महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य प्रा. ॲड. नीलकंठ शेरे यांनी अत्यंत प्रभावीपणे मांडले. मनुष्याच्या सर्वांगीन विकासाकरिता वाचन हेच सर्वोत्तम साधन आहे असा प्रेरक संदेश त्यांनी यावेळी विद्यार्थ्यांना दिला. डॉ. मोहसिन खान यांनी यावेळी कवी सफदर हाशमी यांच्या ‘किताबे कुछ कहना चाहती है’ या कवितेचे वाचन केले. यावेळी वाचन संस्कृतीच्या प्रसाराकरिता महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयात ‘जे.एस.एम. वाचन कट्टा’ सुरू करण्यात आला.

विद्यार्थ्यांमध्ये वाचनाची प्रेरणा निर्माण करण्यासाठी व वाचनाची आवड वृद्धिंगत करण्याच्या दृष्टीने ‘पुस्तक’ या विषयावरील स्वरचित काव्यलेखन व काव्यवाचन, ‘वाचन संस्कृतीचे जतन आवश्यक आहे’, ‘२१ व्या शतकात ग्रंथालयांचे महत्त्व’, ‘मला आवडलेले पुस्तक’ या विषयावरील निबंधलेखन, लेखी प्रश्नमंजुषा अशा विविध स्पर्धा व ‘वाचनध्यास’ या उपक्रमाच्या अंतर्गत सलग ८ तास वाचन, नो गॅझेट डे, अभिवाचन अशा विविध उपक्रमांचे आयोजन महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयात यावेळी करण्यात आले होते. वाचनध्यास उपक्रमात १०४ विद्यार्थ्यांनी सलग आठ तास वाचन करून माजी राष्ट्रपती डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांना अभिवादन केले. यावेळी डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलामांचे साहित्य तसेच वाचनीय अशा विविध ग्रंथाचे ग्रंथप्रदर्शनही भरविण्यात आले होते. निबंधलेखन स्पर्धेत ३५, काव्यलेखन स्पर्धेत २६, तर लेखी प्रश्नमंजुषा स्पर्धेत एकूण ५१ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. काव्यलेखन स्पर्धेत पारितोषिक मिळविणाऱ्या वेदश्री डोंगरे व जान्हवी माने या विद्यार्थीर्नींनी ‘पुस्तक’ या कवितेचे वाचन केले. सर्व यशस्वी विद्यार्थ्यांना पारितोषिक म्हणून अब्दुल कलामांचे ‘अग्रीपंख’ हे आत्मचरित्र देऊन गौरविण्यात आले. प्रा. अस्मिता पाटील यांनी कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन केले तर प्रा. मधुरा कदम यांनी उपस्थितांचे आभार मानले. ग्रंथपाल प्रा. सुबोध डहाके, प्रा. सुरभी वाणी व ग्रंथालयीन कर्मचारी यांनी कार्यक्रमाचे यशस्वी आयोजन केले.

‘गुलामगिरी’ ग्रंथ व सत्यशोधक समाजाच्या शतकोत्तर सुवर्ण महोत्सवी वर्षानिमित्त राष्ट्रीय चर्चासत्र

मुंबई विद्यापीठ, फुले- आंबेडकर अध्यासन व जे.एस.एम. महाविद्यालय, भाषा व सामाजिक शास्त्र विभाग आणि आय क्यू. ए. सी. यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. १३ व १४ जानेवारी २०२३ रोजी ‘गुलामगिरी ग्रंथ व सत्यशोधक समाजाच्या शतकोत्तर सुवर्ण महोत्सवी वर्षानिमित्त राष्ट्रीय चर्चासत्र’ आयोजित करण्यात आले. सदर राष्ट्रीय चर्चासत्राचे उद्घाटन जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष मा. ॲड. गौतम पाटील यांच्या हस्ते झाले. यावेळी डॉ. उमेश बगाडे हे बीजभाषक म्हणून उपस्थित होते. इ. स. १८७३ नंतर झालेल्या सत्यशोधक समाजाच्या सांस्कृतिक, साहित्यिक योगदानाची चर्चा व्हावी व त्यांच्या विचारांची पुनर्मांडणी करण्याच्या आवश्यकतेतून या चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले. या चर्चासत्रामध्ये विविध विचारवंत, प्राध्यापक, संशोधक विद्यार्थी यांनी शोधनिबंध सादर केले. या चर्चासत्राचा समारोप समारंभ दि. १४ जानेवारी रोजी विचारवंत व डाव्या चळवळीतील आघाडीचे नेते कॉप्रेड भारत पाटणकर यांच्या प्रमुख उपस्थितीत संपन्न झाला.

मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा

मराठी भाषेचे वैभव जपण्यासाठी, तिचे संवर्धन करण्यासाठी प्रतिवर्षी दि. १४ जानेवारी ते २८ जानेवारी हा कालावधी ‘मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा’ म्हणून साजरा करण्यात येतो. ‘मराठी भाषा संवर्धन पंधरवड्या’च्या निमित्ताने जे. एस. एम. महाविद्यालयात प्राचार्य मा. डॉ. अनिल पाटील, उपप्राचार्य व मराठी विभागप्रमुख प्रा. डॉ. नीलकंठ शेरे यांच्या मार्गदर्शनाखाली शनिवार दि. १४ जानेवारी ते शनिवार दि. २८ जानेवारी या कालावधीत ‘मराठी भाषा संवर्धन : उपाययोजना’ व ‘वर्तमानकालीन शिक्षणपद्धती आणि तरुण पिढी’ या विषयावरील निबंधलेखन, ‘मराठी भाषा महत्व व संवर्धन’ या विषयावरील घोषवाक्य लेखन, मराठी भाषा, म्हणी-वाकप्रचार व साहित्य यावरील प्रश्नांवर आधारित प्रश्नमंजुषा, ‘भूक’ व ‘नाते’ या विषयावरील कथालेखन, ‘पाऊस’ व ‘बाळग मराठीचा अभिमान’ या विषयांवरील स्वरचित काव्यलेखन अशा विविध स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. सर्व स्पर्धांमध्ये मिळून एकूण १३२ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. या स्पर्धांतील यशस्वी विद्यार्थ्यांना पुस्तक व प्रमाणपत्र या स्वरूपात पारितोषिक देऊन गौरविण्यात येणार आहे.

‘मराठी भाषा संवर्धन पंधरवड्या’च्या निमित्ताने सर्व विद्यार्थ्यांनी दैनंदिन व्यवहारात मराठी भाषेचा अधिकाधिक वापर करून मराठीचे व तिच्या विविध बोर्लीचे संवर्धन करण्याचा निर्धार केला आहे. मराठी विभागातील प्रा. जयेश म्हात्रे, प्रा. सुरभी वाणी यांनी या कार्यक्रमाचे व सर्व स्पर्धांचे यशस्वी आयोजन केले.

मराठी राजभाषा दिन

कविर्य कुसुमाग्रजांची जयंती दि. २७ फेब्रुवारी हा दिवस मराठी भाषेचे वैभव जपण्यासाठी व संवर्धन करण्यासाठी प्रतिवर्षी ‘मराठी राजभाषा दिन’ म्हणून साजरा करण्यात येतो. यानिमित्ताने दरवर्षी महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांसाठी विविध स्पर्धा व उपक्रमांचे आयोजन करण्यात येते. शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये ग्रंथदिंडी, ग्रंथप्रदर्शन व हस्ताक्षर लेखन, प्रश्नमंजुषा व बोला मराठीत, अभिवाचन अशा विविध स्पर्धा या उपक्रमांचे आयोजन जे.एस.एम.महाविद्यालयात करण्यात आले होते, त्याचा अहवाल पुढीलप्रमाणे-

ग्रंथदिंडी – दिनांक २७ फेब्रुवारी २०२३ रोजी सकाळी ०९:३० वा. अलिबाग सार्वजनिक वाचनालय तथा रायगड जिल्हा ग्रंथालय येथून महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी ग्रंथदिंडीचे आयोजन केले होते. सार्वजनिक वाचनालय, अलिबाग येथे जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष अॅड. गौतम पाटील यांच्या शुभहस्ते ज्ञानेश्वरी व इतर ग्रंथांचे पूजन करून ग्रंथदिंडीची सुरुवात करण्यात आली. यावेळी जनता शिक्षण मंडळाच्या संचालिका तथा जिल्हा ग्रंथालय संघ आणि सार्वजनिक वाचनालयाच्या कार्याधिकारी सौ. शैला पाटील यांची प्रमुख उपस्थिती होती. अॅड. गौतम पाटील यांनी पालखी खांद्यावर घेऊन पालखीचे मार्गक्रमण करण्यात आले. सार्वजनिक वाचनालयाचे सचिव श्री. संतोष बोंद्रे, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील, इतर पदाधिकारी, प्राध्यापक, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यावेळी उपस्थित होते. प्रा. जयेश म्हात्रे, प्रा. सुरभी वाणी तसेच राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रवीण गायकवाड, महाविद्यालयाचे ग्रंथपाल प्रा. सुबोध डहाके यांचे मार्गदर्शनाखाली रासेयो स्वयंसेवकांनी आयोजित केलेल्या या ग्रंथदिंडीत भक्तिमय वातावरणात विद्यार्थी-विद्यार्थीनी पारंपरिक वेशात सहभागी झाले होते. टाळ मूदुंगांच्या गजराने सार्वजनिक वाचनालय ते महाविद्यालयाचे ग्रंथालय हा परिसर गजबजून गेला होता. जनमानसात ग्रंथ व मराठी भाषा दिनाचे जागृतीसाठी या ग्रंथ दिंडीचे आयोजन करण्यात आले होते.

ग्रंथप्रदर्शन – ग्रंथदिंडीनंतर ग्रंथप्रदर्शनाचे उद्घाटन सकाळी १०.०० वाजता अॅड. गौतम पाटील यांच्या हस्ते करण्यात आले. डायमंड प्रकाशन, पुणे व महाराष्ट्र बुक सेल, अलिबाग यांचेद्वारा शैक्षणिक तसेच कथा, कांदंबरी, चरित्र, नाटक, कविता अशा वाचन साहित्यातील दर्जेदार पुस्तकांचे प्रदर्शन भरविण्यात आले आहे. दोन दिवसात एकंदर सुमारे एक हजार विद्यार्थी व वाचकांनी प्रदर्शनास भेट दिल्याची माहिती डायमंड प्रकाशन पुणे व महाराष्ट्र बुक सेल या दोन सहभागी संस्थांच्या प्रतिनिधीनी दिली.

‘लेखक आपुल्या भेटीला’ – मंगळवार, दि. २८ फेब्रुवारी २०२३ रोजी मराठी भाषा दिनाच्या कार्यक्रमांची सांगता ‘लेखक आपुल्या भेटीला’ या कार्यक्रमाने करण्यात आली. या कार्यक्रमांतर्गत सुप्रसिद्ध लेखक व उल्हासनगर येथील सी. एच. एम. कॉलेजचे उपप्राचार्य डॉ. नितीन आरेकर यांचे व्याख्यान आयोजन करण्यात आले होते. ‘ये है मुंबई मेरी जान, खासदार डॉ. अमोल कोलहे यांचे ‘शिवगंध’ या पुस्तकाचे शब्दांकन व ‘शब्दांकित’ व ‘माझं क्षितिज’ या सारख्या पुस्तकांचे लेखन असलेले व ‘उंच माझा झोका’ या दूरदर्शन मालिकेचे संशोधक असलेले डॉ. नितीन आरेकर यांनी लेखक म्हणून आपले अनुभव अत्यंत रंजक अशा शब्दात मांडले. अॅड. गौतम पाटील यांच्या हस्ते डॉ. आरेकर यावेळी सत्कार करण्यात आला. यावेळी ७५ विद्यार्थी उपस्थित होते.

मराठी राजभाषा दिनानिमित विद्यार्थ्यांच्या अभिवाचन, प्रश्नमंजुषा, हस्ताक्षर लेखन, बोला मराठीत इत्यादी स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते. हस्ताक्षर लेखन (५८), अभिवाचन (२५), प्रश्नमंजुषा (३६) व बोला मराठीत (४३) या स्पर्धांमध्ये महाविद्यालयातील एकूण १६२ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. या स्पर्धांमधील सर्व यशस्वी विद्यार्थ्यांना यावेळी डॉ. नितीन आरेकर डॉ. गौतम पाटील व प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांचे हस्ते बक्षीस देऊन गौरविण्यात आले. यावेळी उपप्राचार्य व मराठी विभाग प्रमुख प्रा. एन. एन. शेरे, आटर्स शाखाप्रमुख प्रा. पी.डी. दातार, प्रा. मोहसीन खान, डॉ. आय. पी. कोकणे, प्रा. बी. बी. भालेराव इतर प्राध्यापक व विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली मराठी भाषा आणि वाडमय अभ्यास मंडळ, ग्रंथालय व माहिती स्रोत विभाग आणि राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांनी सर्व कार्यक्रमांचे यशस्वी आयोजन केले.

स्नातकोत्तर हिन्दी विभाग एवं शोध केंद्र

डॉ. मोहसीन खान,

अध्यक्ष स्नातकोत्तर हिन्दी विभाग एवं शोध केंद्र

वर्ष २२-२३ में हिन्दी साहित्य मण्डल का पुनर्गठन कर नवीनीकरण किया गया, जिसमें अध्यक्ष के रूप में महाविद्यालय के प्राचार्य महोदय को अध्यक्ष पद प्रदान करते हुए गौरवान्नित किया गया। साथ ही हिन्दी साहित्य मण्डल के कार्यवाह के रूप में हिन्दी विभागाध्यक्ष कैप्टन डॉ. मोहसिन खान को पद प्रदान किया गया। इस मण्डल में स्नातक और स्नातकोत्तर ६ विद्यार्थ्यांकों का सदस्य के रूप में चयन किया गया था। हिन्दी साहित्य मण्डल के संचालन हेतु संचालक तौर पर श्री. नरेंद्र पाटील को पदभार प्रदान किया गया। इस प्रकार से सन २०२२-२३ में हिन्दी साहित्य मण्डल का नवीनीकरण करते हुए नई योजनाएँ कार्यान्वित करने की दिशा तय की गई।

हिन्दी साहित्य मण्डल ने १४ सितंबर २०२२ को हिन्दी दिवस का आयोजन किया, जिसमें ‘हिन्दी भाषा और देवनागरी लिपि के अंतर्राष्ट्रीय प्रभाव’ के संदर्भ में एक व्याख्यान का आयोजन किया गया, इस व्याख्यान के माध्यम से स्नातक तथा स्नातकोत्तर विद्यार्थीयों को हिन्दी भाषा और देवनागरी लिपि के अंतर्राष्ट्रीय प्रभाव के संदर्भ में विद्यार्थीयों को मार्गदर्शन प्रदान किया गया। यह व्याख्यान हिन्दी विभागाध्यक्ष डॉ. मोहसिन अली खान सर ने हिन्दी दिवस के अवसर पर झङ्गाढ के माध्यम से प्रस्तुत किया तथा हिन्दी दिवस के अवसर पर कथालेखन और कविता लेखन प्रतियोगिताओं का भी आयोजन किया गया।

२० सितंबर २०२२ को लक्ष्मीशालिनी आर्ट्सब, कॉर्मस एंड सायन्स महिला महाविद्यालय, पेझारी में ‘हिन्दी दिवस’ के उपलक्ष्य में ‘राष्ट्रभाषा हिन्दी और करियर की संभावनाएँ’ इस विषय पर अतिथि व्याख्याता के रूप में डॉ. मोहसिन अली खान ने अपना अभिमत प्रस्तुत किया।

१० जनवरी २०२३ को विश्व हिन्दी दिवस का आयोजन किया, जिसमें ‘विश्व में हिन्दी भाषा का बढ़ता प्रचलन’ के संदर्भ में विद्यार्थीयों को विश्व में हिन्दी भाषा के महत्व तथा हिन्दी की वर्तमान दशा और दिशा को स्पष्ट करते हुए विद्यार्थीयों को मार्गदर्शन किया।

DEPARTMENT OF ENGLISH

Prof. M. S. Suryawanshi,
Head, Dept. of English

The Department of English runs undergraduate course with six units (B.A. English Literature). The department also undertakes number of activities for the betterment of students such as Classroom Seminars, Group Discussions and Power-point presentations. The faculty of the department is also vigorously involved in research activities.

All the teachers attended the National Conference on “Gulamgiri aani Satyshodhak Samajachya Shatkottar Suvarn Mahotsavi Varshaanimit Charchasatr” organized by the Humanities Departments of the college in association with Phule Ambedkar Adhyayan, University of Mumbai on 13th and 14th January 2023. All the

teachers presented the research papers in conference and also contributed in the organization of the programme. The department successfully organized a one day Workshop on Soft Skills Development on 1st March 2023. The Resource person for this workshop was Prof. Sanjay Meghshyam, Assistant Professor of English, Patangrao Kadam College, Pen- Raigad. In this workshop 75 students and 15 teachers were present.

Prof. Kapil M. Kulkarni published a research paper entitled “Revisiting Myths and Beliefs: A Study of the Iconoclastic and Non-conformist elements in Meena Kandasamy’s selected Poetry” in the CARE listed journal IIS University Journal of Arts Vol.11 Issue 3.

Dr. Pravin B. Gaikwad attended Refresher Course in English organized by UGC HRDC University of Mumbai from 5th September to 17 September 2022.

The teachers of the Department are involved in various activities organized by the college.

Internal Committee on Gender Equality

Prof. Varsha Patil,
In- Charge, Internal Committee on Gender Equity

First program was arranged by Internal Committee on Gender Discrimination to introduce Gender awareness among all students, employees and non-teaching staff of J S M College, Alibag. It was jointly organised by WDC and IC of our college. This one day seminar was conducted in Jaywantrao Keluskar Hall for undergraduate students to make them aware about issues related to gender discrimination and what are the steps student should take to reduce such discrimination in their day to day life. Adv Neela Tulpule a retired procecuter from Alibag Court throw light on these issues and how they are related to students and their importance in their Life. Inaugural speech was given by Prof Varsha Patil and explained how discrimination happens from the child's house itself unknowingly and it continues to be happen in younger age also. Dr Sakshi Patil, Vice President of Janata Shikshan Mandal was present for this seminar and also shared their views on Gender Discrimination. 112 students both boys and girls were present for the said program. 16 members of teaching staff were also present for this program.

Second Program was again jointly organised by Internal Committee and WDC which was poster competition. The subject given for poster competition was 1. Women empowerment 2. Gender discrimination 3. Save girl child. 4. Women Safety

A good response was obtained for the said competition. In all 11 posters was prepared by different students on Women empowerment, Save girl child and Gender Discrimination. Diya Mandal F.Y.B.Sc. student drawn an excellent poster on women empowerment. Second prize was won by Diya Oswal F. Y. B.Com student on the topic Beti Bachao Beti Padhao. second prize was also given to Prutha J Tarkar

F. Y. B.Sc. student on the topic Save Girl child.

Third prize was won by Heena Y Rane F.Y.B.Sc. student on the topic Women Empowerment and also by another student Snehal Bhagat, F.Y.B.Com student on the topic Save girl child. All the winners have given certificate of participation for the said event.

Women's Development Cell

Prof. Varsha Patil,
In- Charge, Women's Development Cell

The first program conducted by WDC of our college was related to health issues of Women which normally they face in all age groups. The program was a joint venture of Meyer Pharmaceutical Private Ltd and WDC of our college. Nowadays number of women are facing Polycystic Ovarian Syndrome because of their lifestyle and overeating of junk food. Guest speaker Dr Pushpalata Shinde madam has given very informative lecture associated with this problem and what precautions should be taken if girls are suffering from this issue. The inaugural speech was given by Prof Varsha Patil and mentioned that why there is need of such type of programs to make aware about

this health problem in teenage girls. Prof Aditi Damale introduced Dr Pushpalata Shinde madam by giving her brief profile and welcome by offering a plant by Dr Sonali Patil, Vice Principal of J S M College, Alibag.

Dr Pushpalata Shinde Madam guided students what exactly PCOS is, what are the symptoms and what precautions should be taken to overcome this problem. There was a good response of girl students for this program. In all 123 students and 11 teachers were participated for this program. The program was conducted on 7th October 2022 at 11 a.m. in Jaywantrao Keluskar Hall.

The second program was conducted by WDC and IC on 3rd February 2023 in Keluskar Hall. The subject was Psychological Effects of Affairs on Teenage students. The lecture was given by Adv Pallavi Tulpule for undergraduate students to make aware the students about the causes and psychological effects of affairs at early age. She pointed that research has proved that when the affair is revealed, both partners can experience mental health issues including anxiety, depression and thoughts of suicide. There was a good interaction between students and Adv Pallavi Tulpule and lasts about half an hour. Prof Shilpa Kawale proposed a vote of thanks for this program. 99 girl students and 46 boys were present for the said program.

International Women's day was celebrated by all teachers by cutting the cake and wishing lady staff Happy women's day.

J S M College and Datta Patil College of Law jointly arranged elocution competition for the students on 8th March 2023. The subjects given for elocution competition were 1. Women's Safety and remedies for protection. 2. Role of woman in development of Science 3. Women empowerment - Challenges faced due to social media and finding solutions.

In all 22 students has taken part in the said event. Sanyogi Rajendra Naik F.Y.B.A. of J.S.M. College was declared first in the said event.

Sanyogi Rajendra Naik F Y B A of J S M College, Alibag declared first in the said competition. Ruina Rais Dapolkar of Law College and Aditi Shashikant Sankar declared second in the said competition. Vafa Azim Natekar of J S M College and Arpita Vijay Sidhankar of J S M College, Alibag declared third in the said competition. Consolation prize was given to Vyanktesh Dnyaneshwar Gharat Junior College of J S M College, Alibag.

Science Association

Dr. R. N. Chikhale,

In-Charge, Science Association

Science association and department of Chemistry jointly celebrated National Science Day 2023. On this occasion state level seminar was organised for students and faculties. Total 85 participants attended this seminar held in M.Sc.: Lecture Hall.

The topics of the seminar are

- 1) Role of women in science and technology
- 2) Pros and Cons of Online Teaching

In charge of Science Association Dr. R. N. Chikhale introduced the significance and theme of the Science Day 2023. He also gave introduction of speaker Prof. A. V. Jadhav, Head Department of Chemistry, In-charge faculty of Science. The seminar was conducted in two sessions. In the first half, Jadhav sir explained the role of women in Science and Technology as well opportunities available for women in different scientific and IT sectors. He gave information of different eminent Women scientist of India. In the second half, Jadhav sir talked on pros and cons of Online teaching. In his, talk, sir included flexibility, accessibility, convenience and drawbacks of Online teaching. At the end, Dr. R. N. Chikhale concluded the session with vote of thanks.

निसर्ग मंडळ

डॉ. मिनल पाटील:

प्रमुख, निसर्ग मंडळ. सहाय्यक प्राध्यापक, वनस्पतीशास्त्र विभाग
निसर्ग मंडळाचा सन २०२२-२३ चा अहवाल आपल्यासमोर ठेवताना मला आनंद होत आहे. या वर्षात निसर्ग मंडळातर्फे विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. महाविद्यालयाचे निसर्ग मंडळ खालील उद्दिष्टे डोळ्यासमोर ठेवून स्थापन करण्यात आले.

१. विद्यार्थ्यांमध्ये निसर्गाबद्दल जागरूकता निर्माण करणे आणि त्यासाठी विविध सभा, व्याख्याने, कार्यशाळा, अभ्यास मंडळ आणि निसर्ग सहली आयोजित करणे.

२. विद्यार्थ्यांमध्ये निसर्गाबद्दल जबाबदारीची जाणीव तयार करून संवर्धनाबद्दल कल तयार करणे.

वर्षभरात खालील विविध कार्यक्रमांचे यशस्वी आयोजन करण्यात आले. निसर्ग मंडळातर्फे आयोजित करण्यात आलेले विविध कार्यक्रम खालील प्रमाणे होते. वर्षाच्या सुरुवातीलाच झालेल्या सभेमध्ये वर्षभरात घेण्यात येणाऱ्या विविध कार्यक्रमांचा आराखडा तयार करण्यात आला होता, त्यापैकी पहिला कार्यक्रम म्हणजे प्रश्नमंजुषा स्पर्धा, दुसरा कार्यक्रम म्हणजे विद्यार्थ्यांची सहल, तिसरा कार्यक्रम म्हणजे वृक्षारोपणाचा कार्यक्रम आणि चौथा कार्यक्रम म्हणजे विद्यार्थी आणि शिक्षकांसाठी औषधी वनस्पती संबंधित कार्यशाळेचे आयोजन.

१. प्रश्नमंजुषा स्पर्धा

दि. ५ ऑगस्ट २०२२ रोजी महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांसाठी प्रश्नमंजुषा स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. डॉ. मिनल पाटील यांच्या संकल्पनेतून विद्यार्थ्यांमध्ये आपल्या भोवतालचे पर्यावरण, निसर्ग वनस्पती व प्राणी यांची माहिती मिळवण्याची आवड निर्माण व्हावी या उद्देशाने या स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. एकूण २४ स्पर्धकांनी यामध्ये भाग घेतला. प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली डॉ. प्रीती फाटे, प्रा. सुनील आनंद, प्रा. हाके यांनी या स्पर्धेचे संचालन केले. कु. मधुरा राणे व कु. प्रांजल भाटकर यांचं गट विजेता ठरला. कु. मृणाल कातुर्डे व कु. वैदेही पाटील यांनी द्वितीय क्रमांक तर कु. श्रेयस तिवारी व ललितकुमार माळी यांनी तृतीय क्रमांक मिळविला.

२. वृक्षारोपण कार्यक्रम

स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सव कार्यक्रमांतर्गत दि. १३ ऑगस्ट २०२२ रोजी महाविद्यालयात वृक्षारोपणाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. राष्ट्रीय सेवा योजना, वनस्पती शास्त्र विभाग, व महाविद्यालयातील इतर विद्यार्थ्यांनी यामध्ये सहभाग घेतला. एकूण ७५ झाडांची लागवड या वेळी करण्यात आली.

३. जागतिक पक्षी स्थलांतर दिवस:

दि. ८ ऑक्टोबर हा दिवस जागतिक पक्षी स्थलांतर दिवस म्हणून साजरा केला जातो. हा दिवस निसर्ग मंडळातर्फे अलिबाग जवळील आक्षी या समुद्र किनारी साजरा करण्यात आला. मुंबई येथील बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी (Bombay Natural History Society) या संस्थेच्या संयुक्त विद्याने विद्यार्थ्यांसाठी एका अनुभवात्मक कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. सकाळी पक्षी निरीक्षण, पक्ष्यांना पायांना रिंग लावण्याचे प्रशिक्षण व दुपारी शास्त्रज्ञांचे व्याख्यान असे कार्यशाळेचे स्वरूप होते. महाविद्यालयातील निसर्ग मंडळाचे सदस्य, वनस्पती व प्राणिशास्त्र विभागातील विद्यार्थी व प्राध्यापक या कार्यशाळेत सहभागी झाले होते. बी. एन. एच. एस. तर्फे पक्षीप्रेमी श्री. दीपक नलावडे, श्री. कृष्णनंदु सील आणि श्री. नंदकिशोर दुधे व सुरज गोसावी यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. यावेळी Green Bee eater, Red vented Bulbul, Black Drongo, Scaly breasted Munia, Tern Brown headed gull, Euglins gull, Common sandpiper, Greater Sand plover, Barn Swallow, Long tail Swallow, Wir tail Swallow यासारख्या अनेक दुमिळ पक्षी पाहण्याचा अनुभव विद्यार्थ्यांना घेता आला. दुपारच्या सत्रात आक्षी येथील साई मंदिर लगतच्या सभागृहामध्ये श्री. नंदकिशोर दुधे आणि श्री. कृष्णनंदु सील यांनी विद्यार्थ्यांना ‘आक्षी व अलिबाग येथील पक्ष्यांना भेडसावणाऱ्या समस्या’ या विषयावर मार्गदर्शन केले. प्रा. अद्वैत घाटपांडे यांनी आभार प्रदर्शन केले व मंडळाच्या प्रमुख प्रा. मिनल पाटील यांच्या हस्ते आभार पत्र वितरित करण्यात आले प्रा. डॉ. प्रीती फाटे डॉ. सुनील आनंद, प्रा. समृद्धी पाटील यांनी कार्यशाळेच्या आयोजनात विशेष सहभाग नोंदविला.

४. निसर्ग सहल:

दिनांक ११ जानेवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयातील वनस्पतीशास्त्र विभागातील विद्यार्थ्यांची एक निसर्ग सहल वनस्पती शास्त्र विभाग व निसर्ग मंडळातर्फे मापगाव - कणकेश्वर येथे आयोजित करण्यात आली होती. वनस्पतीशास्त्र विभागाच्या प्रमुख डॉ. प्रीती फाटे यांच्या मार्गदर्शनाखाली या सहलीचे आयोजन करण्यात आले होते. विद्यार्थ्यांनी या परिसरातील वनस्पतींची व पर्यावरणाची माहिती यामधून करून घेतली एकूण ७० विद्यार्थ्यांनी यामध्ये भाग घेतला.

निसर्ग मंडळ प्रमुख डॉ. मिनल पाटील प्रा. समृद्धी पाटील, प्रा. मंजुषा पाटील यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. निसर्गाबद्दलच्या अनेक संकल्पनांचा अभ्यास विद्यार्थ्यांनी यावेळी केला.

५. औषधी वनसंपर्तीची कार्यशाळा:

निसर्ग मंडळ व पतंजली, रायगड यांच्या संयुक्त विद्यमाने अलिबाग तालुक्यातील वनस्पती औषधी संबंधी एका कार्यशाळेचे आयोजन मंगळवार, दिनांक १० जानेवारी २०२३ रोजी करण्यात आले होते. महाविद्यालयाच्या वनस्पतीशास्त्र विभागात आयोजित करण्यात आलेल्या या कार्यशाळेसाठी प्रभारी, पतंजली योग समिती रायगड जिल्हा, श्री. सुहास गानू व पतंजली किसान सेवा समितीचे प्रमुख श्री. रवी पाटील हे उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक निसर्ग मंडळाच्या अध्यक्ष डॉ. मीनल पाटील यांनी केले. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील हे उपस्थित होते. निसर्ग मंडळाचे सदस्य प्रा. एस. एल. हाके व कुमारी प्राची रानडे यांच्या हस्ते मान्यवरांचे स्वागत करण्यात आले. श्री. सुहास गानू यांनी पतंजली व औषधी वनस्पतीचे आपल्या आरोग्यातील महत्त्व विशद केले.

श्री. रवी पाटील यांनी अलिबाग तालुक्यातील एकूण ६० औषधी वनस्पती प्रत्यक्ष दाखवून त्याची माहिती विद्यार्थ्यांना दिली. प्रत्येक वनस्पतीचे उगम, त्याचे स्थान, महत्त्व व औषधी उपयोग याची माहिती त्यांनी कार्यशाळेसाठी उपस्थित असलेल्या विद्यार्थ्यांना दिली. रासायनिक पदार्थ वापरून तयार केलेल्या सौंदर्य प्रसाधने व औषधे यांच्या वापरा ऐवजी वनस्पती जन्य आयुर्वेदिक औषधांचा वापर केल्यास त्यापासून जास्त फायदा होतो व साईंड इफेक्ट्स टाळता येतात अशी माहिती त्यांनी दिली. सर्वांनी जास्तीत जास्त वनस्पतीचा वापर करून आपले आरोग्य सुरक्षित व सुदृढ ठेवावे असे आवाहन त्यांनी यावेळी केले.

कार्यशाळेत सहभागी विद्यार्थ्यांनी हा कार्यक्रम आवडल्याचे नमूद करून अत्यंत महत्त्वाची माहिती मिळाल्याचे सांगितले तसेच सर्व वनस्पती प्रत्यक्ष पाहायला मिळाल्याने व त्याचा अनुभव घेता आल्याने त्यांनी समाधान व्यक्त केले. वनस्पती शास्त्र विभागाच्या प्रमुख डॉ. पी. व्ही. फाटे, निसर्ग मंडळाचे सदस्य डॉ. एस. के. आनंद, प्रा. मंजुषा पाटील, प्रा. समृद्धी पाटील व शिक्षकेतर कर्मचारी यावेळी उपस्थित होते. एकूण ७० विद्यार्थी व इतर सदस्यांनी या कार्यशाळेसाठी उपस्थित होते. डॉ. मिनल पाटील यांनी आभार प्रदर्शन केले.

६. ‘ऊर्जा स्त्रोतांचे संवर्धन आणि पर्यावरण पूरक जीवनशैली’ या विषयावर विविध कार्यक्रमाचे आयोजन

वर्ष २०२३ मध्ये भारत G २० देशांच्या अठराव्या परिषदेचे यजमानपद भूषीवीत आहे. ‘वसुधैव कुटुंबकम’ या मध्यवर्ती संकल्पनेवर आधारित असलेल्या या परिषदेच्या अंतर्गत महाराष्ट्राच्या राजधानीत म्हणजे मुंबई येथे दिनांक १२ मे ते १७ मे २०२३ या कालावधीत ‘ऊर्जा संक्रमण कार्य गटाच्या (ETGW) बैठकीचे आयोजन करण्यात आले.

सदर बैठकीच्या पार्श्वभूमीवर मा. विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण, कोकण विभाग पनवेल, यांनी दिलेल्या निर्देशानुसार दि. १६ मे २०२३ रोजी जे.एस.एम. कॉलेजमध्ये ‘ऊर्जा स्त्रोतांचे संवर्धन आणि पर्यावरण पूरक जीवनशैली’ या संकल्पनेवर आधारित विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. सकाळी ‘हवामानातील बदल रोखण्यासाठी वृक्षारोपण’ या संकल्पनेखाली जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष, माननीय अॅड. गौतम पाटील यांच्या हस्ते महाविद्यालयाच्या आवारात वृक्षारोपण करून उद्घाटन करण्यात आले. त्यानंतर सकाळच्या सत्रात मुंबई येथील सिद्धार्थ कॉलेजचे उपप्राचार्य व रसायनशास्त्राचे प्राध्यापक डॉक्टर नंदकिशोर चंदन यांचे ग्रीन केमिस्ट्री (Green Chemistry) या विषयावरील ऑनलाईन व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. यावेळी उद्घाटनासाठी जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष, मा. अॅड. गौतम पाटील हे उपस्थित होते. या व्याख्यानाचे संयोजन उपप्राचार्य डॉ. सोनाली पाटील यांनी केले.

दुसऱ्या सत्रात ‘पर्यावरण पूरक जीवनशैली’ (Lifestyle for Environment) या विषयावर कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. यामध्ये महाविद्यालयाचे प्राचार्य व पर्यावरण शास्त्रज्ञ डॉ. अनिल पाटील यांनी ‘पर्यावरण पूरक जीवनशैली’ या विषयावर सादरीकरण करून, योग्य जीवन शैलीचा पर्यावरण संवर्धनामध्ये किती महत्त्वाचा वाटा आहे यावर विवेचन केले. विद्यार्थ्यांसाठी ‘पर्यावरण संवर्धनासाठी मी कोणती भूमिका बजावू शकतो’ या विषयावर चर्चासत्र आयोजित करण्यात होते. कुमारी धनश्री चौलकर, श्री. विराज अवचटकर, कुमारी प्रज्ञा नागावकर, कुमारी अंकिता जाधव या विद्यार्थ्यांनी यामध्ये भाग घेऊन आपले विचार सर्वांसमोर मांडले व पर्यावरण संवर्धनावर उपाय सुचवले. यानंतर सर्व विद्यार्थी व उपस्थितांनी पर्यावरण पूरक जीवन शैली स्वीकारण्याबाबत शपथ घेतली. महाविद्यालयाच्या नेचर क्लबच्या प्रमुख डॉ. मिनल पाटील यांनी या कार्यशाळेचे संयोजन केले.

याच कार्यक्रमाचा एक भाग म्हणून महाविद्यालयाचे सांस्कृतिक विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजनेद्वारे एका निबंध स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. विद्यार्थी गट व खुला गट अशा दोन गटात होणाऱ्या या स्पर्धेसाठी १. पर्यावरण संवर्धनासाठी पर्यायी ऊर्जा स्त्रोत व २. पर्यावरणातील बदल रोखण्यासाठी वृक्षारोपण हाच महत्त्वाचा पर्याय, असे विषय देण्यात आले. रायगड जिल्हा सांस्कृतिक समन्वयक व मराठीचे प्राध्यापक प्रा. जयेश म्हात्रे यांनी या निबंध स्पर्धेचे संयोजन केले.

Avishkar Research Convention

Dr. Jayashree S. Patil,

In-charge, Avishkar Research Committee

The main objective of Avishkar Research Convention is to identify the hidden innovative scientific talents and capacities of the students, to provide opportunities for inculcating research attitude in the students and to develop research culture and Scientific temper among students, scholar and teachers from undergraduate to doctoral level in the state of Maharashtra. This activity also helps to develop skill, review new dimensions of explored areas of enquiry.

This year i.e., 2022 -23, J.S.M. College is submitted offline research projects to University of Mumbai. Total 12 Projects and 25 students were participated in Avishkar Research Convention. Inter-collegiate activity was organized at Nana Saheb Dharmadhikari College, Kolad.

Details are as follows:

Sr. No.	Category	Level	No. of Research Project	Total No. of students
1	Humanities, Languages and Fine Arts	UG	4	6
3	Pure Sciences	UG	7	17
4	Pure Sciences	PG	1	2
	Total	12	25	

Alumni Committee Report

Dr. Jayashree S. Patil,

In-charge, Alumni Association Committee

The main aim of J.S.M. College Alumni Association, Alibag- Raigad is to provide a good and strong bridge for the students, faculty and the Institute for mutual benefit and synergy. To promote a lifelong relation and act as a forum for the exchange of information among its members, to exchange professional knowledge organize technical conferences, seminar, workshop and training courses, to provide career development and guidance, to create interest and motivate the alumni to participate in the progress of the institute and make them contribute towards the enhancement of the Alma matter are the main objectives of the Alumni Association. Our college has registered Alumni association.

The main aim of Alumni Association is to provide financial support for the development of college, by keeping this intention in mind, the Honourable Chairman of J.S.M. College, Alumni Association Adv. Gautam Patil has sanctioned One Lakh Rupees to bring Invertor, Battery and one desktop computer to IQAC of J.S.M. College Alibag. Honourable Adv. Gautam Patil, Chairman of Alumni Association is always ready for the donation to the college and Sir has donated 5 tents for N.S.S which are very much beneficial for the N.S.S students in Residential Camp of J.S.M College, Alibag.

Every year Alumni association is organised various seminars and workshop in J.S.M college by offering the opportunities to our Alumni. In this year 2022-23 Alumni association organised various programmes as follows:

1. Awareness on Gender Discrimination by Adv. Neela Tulpule, retired Public Prosecutor, Alibag on 20th July 2022.
2. Lecture on Historical Heritage of Alibag City, by Hon. Shrimant Raghujiraje Angre, descendants of Sarkhel Kanhojiraje Angre on 11th Aug. 2022.
3. How to face interview by Sharmila Gorde, HR, Diasys diagnostics India Pvt. Ltd. On 21st Jan. 2023.

4. Psychological effects of affair by Adv. Pallavi Tulpule, Private Practitioners and family Counsellor on 3rd Feb. 2023.
5. Basics stock exchange by Vinayak Salunke, Assistant Prof. J.S.M. College, Alibag.
All Resource persons are the Alumni of J.S.M. college, Alibag- Raigad.

Department of Lifelong Learning and Extension (DLLE)

Prof Gauri Abhay Lonkar,
In-Charge, DLLE Committee

Department of lifelong learning and extension (DLLE) of J. S. M. College, Alibag has done many activities to follow the slogan “REACH TO UNREACHED”

1. 8 August 22	: - To 18 Aug 22 Har Ghar Tiranga Program
2. 17 Sept 22	: - First Term Orientation Program At College Level
3. 05 July 22 To 17 Sept 22	: - Sagar Swacchata Abhiyaan
4. 20 Oct 22 To 21 Oct 22	: - Diwali Stall
5. 09 Dec 22	: - Tobacco Rally
6. 12 Nov 2022	: - Second Term Training program
7. 15 Dec To 22 Dec 22	: - Annual Gathering – Poster Competition, Food Stalls, Rose Slips, Chocolate slips & Fish Pond slips Stalls
8. 17 Jan 23	: - UDAAN Festival Participation in street play, poster making, creative writing competition At Paliwala College, Pali. Raigad. Miss. Gauri mhatre (S.Y.BMS) won the first prize in creative writing
9. 25 Jan 23	: - Voter Awareness Rally
10. 26 Jan 2023	: - DLLE students performed street play on the topic 75th anniversary of Independence Day.

Student Mentoring Report

Dr. Sonali Patil,
In-charge, Student Mentoring Committee

Every year college students are distributed among all faculty members in the group of 20-25. A teacher is a mentor of that group & students are mentee. The teacher conduct meeting of mentee & discuss their problems usually personal or academic & try to resolve it.

Students are also able to communicate freely with teacher in a small group. Students really get benefit from the meetings conducted. Mentor is available for students throughout year.

Staff Welfare committee

Prof. G.A. Lonkar,
In-Charge, Staff Welfare Committee

IQAC and Staff Welfare Committee of JSM College, Alibag together organised various programs for teaching and non-teaching staff of college during the academic year 2022-23.

1. In the First term, we organised BHODALA on 3 Oct 22 in Navratri festival. We played many games some teachers sang the songs. Total 35/40 ladies were present.

2. Health check-up camp for Teaching staff was organised in association with Alibag Murud Medical Association on 7th Oct 2022 in the college campus.
3. Investor awareness program was organised on 10 Oct 2022 on online mode.
4. Staff welfare Committee organised program to felicitate CDC members on 22 Oct 2022.
5. Health check-up camp for Non - teaching staff was organised in association with Alibag Murud Medical Association on 6th Dec 2022 in college the campus.
6. Eye check-up camp and eyes awareness program for Teaching and Non - teaching staff was organised in association with Lions health foundation, Alibag on 18th Jan 2023 in college the campus.
7. In the Second term we also organised HALADI KUMKUM program on the occasion of SANKRANTI on 20 Jan 2023. Total 100 women attended the program.
8. IQAC ,BMS Department and Staff welfare Committee also organised send-off programs during the year 2022-23.
9. Following Members are Retired During the year 2022-23
  - 1) Prof. A.R.Mehendale (Teaching Staff)
  - 2) Shri. Abhijeet Tulpule (Lab Assistant)
  - 3) Shri. Sachin Joshi (Clerk)
  - 4) Shri. Gajanan Mane (Clerk)

शैक्षणिक सहल व औद्योगिक भेट

प्रा. डी. जी. खंदारे, प्रमुख,

शैक्षणिक सहल व औद्योगिक संस्था भेटी समिती

जे. एस. एम.महाविद्यालयात शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये निरनिराळ्या विभागांतर्गत शैक्षणिक सहल व औद्योगिक भेटीचे आयोजन करण्यात आले होते.

शैक्षणिक सहलीमध्ये विद्यार्थ्यांना अनेक ऐतिहासिक व भौगोलिक तत्कालीन राजकीय व सामाजिक सांस्कृतिक घटकाची माहिती प्राप्त होत असते. ऐतिहासिक सहलीमधून विद्यार्थ्यांना इतिहासातील घडामोडी, युद्ध, ऐतिहासिक चळवळी, रणनीती, सांस्कृतिक स्मारके, किल्ले, राजवाडे अनेक घडामोडी, राजा व महाराजे शौर्य या घटकाची माहिती प्राप्त होत असते. भौगोलिक पर्यटनामध्ये उत्तम निसर्ग सौंदर्य, थंड हवेची ठिकाणे, नद्यांची मार्ग, पर्वताची शिखरे, नदीने तयार केलेली भूमीस्वरूपे, स्थानिक घडामोडी इत्यादी बाबतची माहिती विद्यार्थ्यांना शिक्षक प्राप्त करून देतात. किल्ले, तटबंदी, बुर्ज, स्मारके, ऐतिहासिक घडामोडी, राजवाडे इत्यादी मधून देशाचा संस्कृतिक वारसा विद्यार्थ्यांच्या लक्षात येत असतो सहलीमुळे राजकीय डावपेच, रणनीती, युद्धनीती, शस्त्रास्त्र, युद्धशास्त्र, चित्रकला, विहंगम दृष्ये इत्यादीचे ज्ञान विद्यार्थीं आत्मसात करत असतात.

औद्योगिक भेटीतून विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानात मोठी भर पडत असते विशिष्ट औद्योगिक भेटी अंतर्गत कारखान्याची स्थापना, त्याची व्यापी, निरनिराळ्या वस्तूचे उत्पादन, यंत्रसामग्री, कामगार यंत्रणा, कारखान्याचे मालक व कामगार या दोघांमधील सामंजस्य, कारखान्यात येणारा कच्चा माल व त्यातून तयार होणारा पक्का माल, वाहतूक यंत्रणा, कामगारांना दिल्या जाणाऱ्या विविध सेवा व सुविधा, तयार होणाऱ्या विविध वस्तू, आयात व निर्यात होणाऱ्या वस्तू, कारखान्याचा नफा तोटा, हिशोबाचा ताळेबंद इ. माहिती विद्यार्थ्यांना लक्षात येत असते.

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये महाविद्यालयातील विविध विभागांतर्गत शैक्षणिक सहलीचे व औद्योगिक भेटीचे आयोजन करण्यात आले होते त्याचा आढावा पुढीलप्रमाणे

१) भूगोल विभाग :- दिनांक १६/ २/ २०२३ रोजी भूगोल विभागाच्या द्वितीय व तृतीय वर्षातील विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक सहल सातारा जिल्ह्यातील महाबळेश्वर व प्रतापगड या ठिकाणी आयोजित करण्यात आली होती. सदरच्या सहलीमध्ये विद्यार्थ्यांना अनेक भौगोलिक भूमी स्वरूपांची माहिती, यात नदी प्रवाहाचे स्वरूप, महाबळेश्वर पठार, पाच नद्यांचा उगम, सदाहरित जंगले, लेटेराईट मृदा प्रतापगड किल्ल्याचे महत्व, छत्रपती शिवाजी राजे व अफजल खान यांचे झालेली भेट या विषयी माहिती विद्यार्थ्यांना देण्यात आली. सदर सहलीमध्ये एकूण १३

विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला होता प्रा. डी.जी. खंदरे प्रा. नीलिमा राऊत व प्रा. महेंद्र पाटील यांनी सहलीचे नियोजन यशस्वीरित्या पूर्ण केले.

२) पदार्थ विज्ञान विभाग :- महाविद्यालयात भौतिकशास्त्र विभाग सहल आयोजित करण्यामध्ये एक अप्रेसर विभाग असून, यावर्षी दिनांक १४ ते १६ फेब्रुवारी २०२३ च्या दरम्यान या विभागाने कोल्हापूर, पन्हाळा, कणेरी मठ, पाचगणी व महाबळेश्वर या ठिकाणी सहलीचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर सहली मध्ये एकूण १३ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला होता. सदर सहलीचे नियोजन डॉ. सदाशिव कानडे सर व प्रा. रुक्मिया कुरेशी यांनी केले.

३) राज्यशास्त्र विभाग :- राज्यशास्त्र विभागाकडून दि. ०६/०१/२०२३ रोजी रोजी एक दिवसीय शैक्षणिक सहलीचे आयोजन महाबळेश्वर व प्रतापगड या भौगोलिक व ऐतिहासिक ठिकाणी करण्यात आले होते. सदर सहलीमध्ये एकूण १७ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदला होता. प्रतापगड मधील ऐतिहासिक माहिती, छत्रपती राजे शिवाजी व अफजलखान यांची झालेली भेट गणिमी कावा, महाबळेश्वर मधील पाच नद्यांचा उगम, प्राचीन मंदिर, विविध पॉइंट याची माहिती डॉ. ईश्वरदास कोकणे प्रा. पंकज भरत व प्रा. ए.च.डी. टिवळेकर यांनी विद्यार्थ्यांना दिली.

५) बी. एम. एस. विभाग :- महाविद्यालयातील बी.एम.एस. विभागाकडून A.J.E. इंडिया प्रायव्हेट लिमिटेड रसायनी खालापूर या ठिकाणी औद्योगिक भेटीचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर औद्योगिक भेट १० फेब्रुवारी २०२३ मध्ये संपन्न झाली. यात ३६ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता. या औद्योगिक भेटीमध्ये कारखान्यातील विविध घटकाची माहिती, कारखान्याचे देशाच्या विकासातील योगदान, कच्चा माल, निर्यात वस्तू, वाहतूक सेवा, कामगारांची संख्या, कारखान्याचे भविष्यातील नियोजन, ताळेबंद, जमाखर्चाचा हिशोब इत्यादी घटकाची माहिती विद्यार्थ्यांना देण्यात आली. या औद्योगिक भेटीच्या दरम्यान प्रा. श्वेता मोकल, प्रा. आदिती दामले, प्रा. अक्षता इंगळे या प्राध्यापकांचे सहकार्य मोलाचे ठरले.

६) रसायन शास्त्र विभाग :- शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये औद्योगिक भेट व शैक्षणिक सहल या दोन्ही उपक्रमाचे आयोजन या विभागाने केले होते. औद्योगिक भेटीमध्ये यावर्षी या विभागाने अलिबाग तालुक्यातील थळवायशेत मधील राष्ट्रीय केमिकल फर्टीलायझर या कारखान्याची निवड करण्यात आले होती. दि. २७/०१/२०२३ रोजी सकाळी ८.३० ते दुपारी ४.३० च्या एकूण ४७ विद्यार्थ्यांनी यामध्ये सहभाग नोंदवला होता. सदरच्या औद्योगिक भेटीमध्ये विविध रसायनाचा वापर करून खते कशी बनवली जातात याच्या विषयीचे ज्ञान विद्यार्थ्यांना प्राप्त झाले. याचबरोबर दैनंदिन आहारामध्ये रासायनिक खताची भूमिका, खते तयार करण्याची कार्यपद्धती इत्यादी घटकांचा चांगला शिकण्याचा अनुभव विद्यार्थ्यांना प्राप्त झाला.

औद्योगिक भेटीप्रमाणेच रसायनशास्त्र विभागाने यावर्षी शैक्षणिक सहलीचे आयोजन रायगड किल्हा या ठिकाणी करण्यात आले होते. सदर सहलीमध्ये एकूण १८ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला होता. निसर्गाचे निरीक्षण, स्थानिक लोकांचे सहजीवन, साठवणूक केलेल्या पाण्यामध्ये विविध रसायनीची कार्यपद्धती, सहाद्रीच्या डोंगर रांगा, तेथील निसर्गसौदर्य, किल्ल्याची समस्या पाटीपासूनची उंची, किल्ल्याजवळील तपमान, हवेचा दाब इत्यादी घटका विषयी माहिती विद्यार्थ्यांना प्राप्त. अशोक जाधव सरांकडून देण्यात आली

STUDENT CONSUMER STORE

**Dr. P. B. Acharya, Secretary,
J.S.M. College Student Consumer Store**

After the establishment of the J.S.M. College in 1961 the J.S.M. College Student Consumer Store Ltd. Alibag was established registered under co-operative society act in 1964 Regd. No. Registered vide RGD/ABG/CON/102/1964 Date: 01/03/1964. According to the motto of the cooperation 'No Profit No Loss' from the beginning of J.S.M. College Student Consumer Store Ltd. to the till date, through the Student Consumer Store, the necessary educational materials made available for the students of the college, especially the senior college and junior college, such as journals required by science students. student useful materials used in the laboratory, files, are available at affordable prices and on time. In recent years only Science Subject such as Physics, Chemistry, Biology and Maths Journals are being made available.

After two years of corona epidemic, the operation of consumer store was restarted from the academic year early educational year 2022-23. Journals of Science Physics, Chemistry, Biology and Maths are sought from certain suppliers in June before the commencement of the academic year, taking into consideration the prospective student population after the detailed discussion with senior and junior colleges respective professors/teachers.

Providing students with good quality and uniform Journals within time at reasonable cost gives satisfaction to students and teachers concerned. Students benefit as only 5% profit is charged on the purchase price. On the other hand, 5% of the profit is used by the College Student Consumer Store to implement the Earn and Learn scheme for poor and promising students.

Under the Earn and Learn scheme, J. S. M. College Student Consumer Store Ltd. provide monthly stipend to two male/female students from June to the end of September. Since the implementation of such a scheme within the college premises is getting a good response from the students, opportunities are given to suitable students.

Certified Auditor, Co-operative Societies, Raigad, Alibag at the end of financial year every year of College Student Consumer Store. It is audited from time to time.

पालक शिक्षक संघ

प्रा. के. एम. कुलकर्णी,
प्रमुख, पालक शिक्षक संघ समिती

विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीबरोबरच त्यांच्या सर्वांगीण विकासाचे उद्दिष्ट साध्य करण्यात शिक्षक तसेच पालक यांचा मोलाचा वाटा असतो. महाविद्यालयातील पालक शिक्षक संघ हा या दोन घटकांना एकत्र आणून विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीसाठी आवश्यक विविध बाबींवर चर्चा व विचार विनिमय घडवून आणण्याचा प्रयत्न सातत्याने करत असतो.

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये वर्षाच्या सुरवातीसच पालक शिक्षक संघ समितीची स्थापना करण्यात आली. समितीमध्ये विविध शाखांमधील प्राध्यापकांचा समावेश करण्यात आला. समितीने शैक्षणिक वर्षात १० पेक्षा जास्त पालक शिक्षक सभांचे आयोजन केले. कला, वाणिज्य, विज्ञान, संगणक शास्त्र, माहिती तंत्रज्ञान तसेच व्यवस्थापन शास्त्र या शाखांमध्ये शिकत असलेल्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांच्या स्वतंत्र सभा घेण्यात आल्या. सदर सभांमध्ये विविध ज्ञान शाखांचे प्रमुख, विभाग प्रमुख तसेच सर्व विषय शिक्षक यांनी उपस्थित राहून पालकांशी संवाद साधला. विद्यार्थ्यांची वर्गातील कमी उपस्थिती, विविध उपक्रमातील सहभाग तसेच त्यांचे परिक्षेतील यशापयश या विषयांवर पालकांनी मांडलेली मते व सुचिलेल्या उपाययोजना यावर सविस्तर चर्चा करण्यात आली. विविध माध्यमांचा वापर करून पालक व शिक्षक यांनी संपर्कात रहावे व विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीसाठी प्रयत्न करावेत असे मत सर्वांनी व्यक्त केले.

सदर समितीच्या योग्य कामकाजासाठी जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष मा. अॅड. गौतम पाटील, उपाध्यक्षा मा. डॉ. साक्षी पाटील, सचिव मा. श्री. गौरव पाटील तसेच महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले.

ENERGY CONSERVATION AND GREEN AUDIT COMMITTEE

Dr. Preeti Vinayak Phate,
In-Charge, Energy Conservation and Green Audit Committee

J.S.M. College Alibag celebrated “NO VEHICLE DAY” on 9th Feb 2023 with aim of raising environmental sensitivity and awareness among students and staff about vehicular pollution and global warming caused by fossil fuel burn and its impact on Indian economy. The aim was also to encourage people using bicycles and public transport system reducing carbon footprint.

A rally was organised saying slogans and sensitizing people about pollution and impact of pollution on human health. All staff member and students of the college participated in the campaign. Most of the people came by walking and many used public transport. About 60 bicycles and 5 E-vehicle were in the college campus. It was decided to conduct No Vehicle Day every month.

STUDENTS' FACILITY CENTER

Prof. A. V. Jadhav,
In-Charge, Students' facility Center

The Student Facility Centre Opened for year 2022-23 on 23rd May 2022. Work Report of SFC during the period May 2022 to September 2022. Facilities are provided to the students for admissions on Sr. college portal, CIMS, Jr. college Portal, Total 2913 forms counts as well as University portal 1656 forms uploaded till September end. A huge response for SFC indicates we serve our students better. The student facility centre helps students lots in saving time and their money. At nominal rates of Rs. 100/- one hundred only that includes other facilities as Printing facility, scanning facility, xerox facility, WhatsApp supports, Enrolments form filling facility, Jr. college form filling, Incomplete enrolments form follow up to students, Admission related guidance to students/parents, Caste validity form filling facility etc. Result of SFC of saving Rs. 4,36,950 & Rs. 2,48,400/- as compare to the market rates lowest Rs. 250/- Now rates increased to Rs. 500/- for above facilities in the market nearby online centres of Alibag city. So decided to take Rs. 300/- for admission for next year.

करिअर गाइडन्स व कौन्सिलिंग सेल – व्याख्यानमाला

जे.एस.एम. महाविद्यालयाच्या 'करिअर गाइडन्स व कौन्सिलिंग सेल' तर्फे कनिष्ठ व वरिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांसाठी करिअरच्या दृष्टीने उपयुक्त अशा विषयांवर व्याख्यानमालेचे आयोजन दि. २६ सप्टेंबर ते ०५ ऑक्टोबर २०२२ या कालावधीत करण्यात आले.

उच्च शिक्षण घेत असतानाच विद्यार्थी करिअरच्या दृष्टीने विविध क्षेत्रांतील संधी पडताळून पाहत असतात. तसेच या काळातच विद्यार्थी व्यक्तिमत्व विकासाच्या दृष्टीने कौशल्य विकास करून घेण्याचा प्रयत्नही करत असतात. या दोन्ही गोर्ंसाठी विद्यार्थ्यांना या कालावधीतयोग्य मार्गदर्शनाची अत्यंत गरच असते. हे लक्षात घेऊनच जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष अँड. गौतम पाटील यांच्या संकल्पनेतून या व्याख्यानमालेचे आयोजन महाविद्यालयातर्फे करण्यात आले होते. या व्याख्यानमालेत विविध क्षेत्रांतील तज्ज्ञांनी विविध विषयांवर युट्युब व्हिडिओंद्वारे विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

"How to prepare for NEET exam" (डॉ. स्वप्नदीप थळे), 'योग प्राणायाम व ध्यान साधना यांचे महत्व' (सौ. सायली वैद्य व श्री. कल्पेश वैद्य), "Career opportunities in life sciences" (सौ. आदिती देवरे), "Addiction of social media" (सौ. मोहिनी मोडक), "Career as a homeopathic doctor" (डॉ. साक्षी पाटील, उपाध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ), 'विद्यार्थ्यांची आदर्श जीवनशैली' (सौ. श्रुती बोंद्रे), "Career in mathematics and statistics" (प्रा. गौरी लोणकर), "Importance of spoken English" (सौ. श्रुती राजे), "Profession as a makeup artist" (श्री. अमित वैद्य), 'कसे करावे सूत्रसंचालन' (प्रा. आशुतोष मेहेंदळे), "Cybercrime and cyber law" (अँड. रेशमा पाटील), "Career in paramedical field" (सौ. अनिता तुळपुळे), 'आनंदाने करुया अभ्यास' (सौ. भावेश्वी वाळंज) "Opportunities in the field of law" (अँड. भूषण साळवी), "Career planning and mental health" (सानिका एकबोटे) या विषयांवरील व्याख्याने अत्यंत उपयुक्त होती, अशी भावना या व्याख्यानमालेत सहभागी विद्यार्थ्यांनी व्यक्त केली. महाविद्यालयाच्या उपप्राचार्या प्रा. डॉ. सोनाली पाटील यांनी विद्यार्थ्यांना "General rules of discipline in J. S. M. College" या विषयी माहिती सांगितली.

जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष अँड. गौतम पाटील यांनी विद्यार्थ्यांना शुभेच्छा देऊन या व्याख्यानमालेचा उपयोग त्यांना त्यांचे करिअर निवडण्यात व कौशल्य विकास व्यक्तिमत्व विकास यात होईल असा विश्वास व्यक्त केला. अँड. गौतम पाटील व महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली या व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले. या व्याख्यानमालेचे संयोजक म्हणून प्रा. अपर्णा देव यांनी काम पाहिले, तर तांत्रिक बाजू प्रा. सत्यजित तुळपुळे यांनी संभाळली.

ACHIVEMENTS AND CONTRIBUTIONS OF TEACHER 2022-23

1) Principal Dr. Anil Kamalakar Patil

1. Conferred by “Eminent Researcher Award” at International Interdisciplinary Conference on “Rising of Global India: Aspiration, Possibilities and Challenges” organized by VajaHa Foundation, Nagpur at Dubai, UAE from 21 -23 Nov. 2023.
2. Invited as a Resource Person to deliver lecture on “Field Project in National Education Policy – A step towards Employment” at One-day National Webinar, organized by Veerangana Jhalakari Bai Govt. Girls College, Gwalior (M.P.) on 4th March 2023.
3. Appointed as the member of the Academic Council by Hon’ble Vice-Chancellor University of Mumbai of the following Autonomous colleges
  - a) Jai Hind College of Arts, Science and Commerce College, Churchgate, Mumbai.
  - b) Athaley, Sapre Arts, Science and Commerce College, Deorukh, Dist. Ratnagiri.
4. Nominated as Chairman of the Research Advisory Committee (RAC) for the Ph. D. Students Registered at Ratnagiri Sub-centre, University of Mumbai in the subject Environmental Science.
5. Appointed as Chairman/ member on the various University committees by Hon’ble Vice-Chancellor, University of Mumbai.
  - a) Chairman of Annual Report (Varshavrutta) Committee for the year 2021-22
  - b) Chairman of Perspective Plan Committee of the University for the year 2022-23
  - c) Member of the committee to Reform the Various forms of Opening of new colleges, extension of courses, opening of satellite college etc.
6. Appointed as the Vice-Chancellors Nominee on the Selection committees constituted by the principals of various colleges for the appointment of Assistant Professors and for the promotion of teachers under CAS.
7. Appointed as the Vice-Chancellors Nominee as subject expert (Botany) on the Selection committees and Scrutiny cum Evaluation Committees constituted by the principals of various colleges
8. Appointed as the Nominee of Governing Body as subject expert on the Selection committees constituted by the principals of various colleges
9. Presented the Research Papers in the conferences as mentioned below:
  - i.) International Interdisciplinary Conference on “Rising of Global India: Aspiration, Possibilities and Challenges” organized by VajaHa Foundation, Nagpur at Dubai, UAE from 21 -23 Nov. 2023.
Title of Paper: “Study of Ethnomedicinal Plants used by Tribal People from Raigad District of Maharashtra: Future Prospects in achieving sustainable Development Goals”.
  - ii.) National conference on “Mangrove Biodiversity Conservation & Its Perspectives” organized by NES Arts, Commerce and Science College Lanja, Dist. Ratnagiri on 2nd & 3rd Feb. 2023.
Title of Paper: “Study of Ecology of Mangroves at Alibag Sea-coast of Raigad District”
10. Participation in the conferences/ seminars and workshops at:
“Capacity Building Training program in Plant Identification” organized by Botanical Survey of India of Ministry of Environment, Forest and Climate Change- Sikkim Himalayan Regional Centre, Gangtok on 4th May 2022.
  - ii.) IP Awareness/ Training Program under National Intellectual Property Awareness Mission, organized by Intellectual Property office, Govt. of India, on 15th July 2022.

2) Prof. Dr. Mohasin Khan, Professor in Hindi UG, PG & Research Centre

1. Publications (Books/Research Papers/Articles etc. with date of publication): -

01. 'E-Shasan : Bharat Ki Badalti Prashasanik Vyavastha' Edition- 163, Jan 2023 'Rajbhasha Bharti' Magazine – Indian Govt. Home Ministry Department Of Rajbhasha, Delhi UGC Care Listed.
02. 'Islam Aour Paryavaran' Edition 24, March. 2023 'Sanskriti' Magazine 'Ministry Of Culture Of Indian Govt'
03. कविता में औरत, औरत में कविता, (Author and Editor डॉ. मोहसिन खान), लोकोदय प्रकाशन, लखनऊ ISBN – 978 – 93 – 91313 – 71-5

2. Participation in Seminars/Webinars, Conferences and workshops:

workshops:

1. Nep 2020-Challenges Before the Teacher 21/01/2023, At J.S.M. College, Alibag
2. Tyba Hindi Workshop at D.G. Tatakare College, Mangaon 08/10/2022
3. Hindi Natak, Ekanki Tatha Nibandh Sahitya 8 October 2022 at Devrukh College

Webinars:

1. Dr. Vimal Kumar : Kavya Sangrah Vimochan Evam Paricharsha 12/05/2022 At Poona College, Pune
2. Gulamgiri Va Satyashodhak Samajachya Shatakottar Suvarn Mahotsavi Varshanimitt 13-14/01/2023 At J.S.M. College, Alibag
3. Malika Natak Va Chitrapat Patakatha Lekhan, Digdarshan Va Abhinay Koushalya 09/01/2023
4. Munshi Premchand : Jivan Parichay Evam Sahitya 31/07/2022 At Poona College, Pune
5. Nep 2020 Educational Framework For Global Citizenship And ABC/NAD Digilocker 19 July 2022 At Mumbai University, Mumbai

3. Invited and Worked as Lecturer For -

- Laxmi Shalini College, Pezari for Hindi Diwas 21/09/2022
 'Alfa, Bita, Gama Pustak Paricharsha' Online Lecture 05/10/2022 Atoot Bandhan Manch
 Gail, Usar- Hindi Pakhwada Lecture on Hindi and Technology 22/09/2022
 Lecture On Hindi Diwas 14/09/2022 At Jsm College, Alibag
 Member-Bos Hindi, Member Of Syllabus For M.A. Hindi

3) Dr. S. A. Kanade, Professor in Physics

Participation in Seminars, Conferences and workshops:

1. Participated in the online workshop on the theme "Educational Framework for Global Citizenship in Higher Education" and "Academic Bank of Credit and NAD / Digilocker" held on July 19, 2022, organised by UGC-HRDC Mumbai University.
2. Participated in the Faculty Knowledge sharing program on 'Work ethics and use of digital technology in teaching'.
3. Participated in a one day Workshop on "NEP 2020 – Challenges before the Teacher, Youth and other Stakeholders" organized by IQAC of J.S.M. College, Alibag and Bombay University and College Teachers Union (BUCTU) on 21st January, 2023.

Memberships: Life member Indian Science Congress

4. Invited and worked as Lecturer / Judge for: Worked as judge for INSPIRE Awards MANAK 202-21, during 3-4th January, 2023.
5. Organised various activities in the year 2022-23:
  1. State level Seminar on 'Antarctica – Research & Exploration' on 12th January, 2023
  2. Study tour of F. Y. B. Sc. Students to Department of Physics, Shivaji University, Kolhapur: 15-16 February, 2023.
6. Other – included in AD Scientific Index 2023, #46552 in India #250693 in Asia #1074804 in World

4) Dr. I. P. Kokane, Associate professor in Political Science

1. **Publications:** - Book chapter :- महाराष्ट्रातील नागरी शासन, एम ए शज्यशास्त्र, सत्र - तीन, प्रकाशक - संचालक दूर आणि मुक्त अद्यायन, मुंबई विद्यापीठ, जून 2022
2. **Participation in Seminars/Webinars, Conferences and workshops:**
  - a) International webinar on - transforming global education, 25th September 2022
  - b) Workshop on NEP- 2020, 21st January 2023
  - c) National seminar - 13 th and 14 th January 2023
  - d) International workshop on digital image processing 10th January 2023 to 28 th January 2023
3. **Invited and worked as Referee of Ph.D. Viva, 12th November 2022**
4. **Organised various activities in college in the year 2022-23:**
  - i) Organised Workshop on NEP- 2020, 21st January 2023
  - ii) Organised National seminar - 13 th and 14 th January 2023
  - iii) Organised One day study tour - 6th January 2023
  - iv) Organised One day study visit - 27th January 2023
  - v) Organised one day seminar on “people participation in Judiciary process” 4 February 2023

5) Dr. Jayashree Shailesh Patil, Assistant Professor in Chemistry

Publications (Books/Research Papers/Articles etc.): -

1. The Journal of Oriental Research Madras ISSN : 0030 – 5324 July 2021 Vol. 71 issue 04, No. 11 Oct.-Dec. 2022.
2. Review of Research International Online Multidisciplinary Journal Volume – 12 Issue 5, Feb. 2023
ISSN: 2249 – 894 X, Impact Factor : 5.7631(UIF).

Attended Orientation Programme / Refresher Course/FDP :

- I) 16 days online international workshop on Digital Image Processing from 10th Feb. to 28th Feb. 2023.
Organized by Devrukh college, Ratnagiri.
- II) 10 days online National level Faculty refresher programme “Teaching Strategies, Methodologies and Technologies in HEI’s from 19th to 30th Sept. 2022. Organized by IOT academy, Tamilnadu.
- III) 6 days online FDP on Omplementation of NEP organized by IQAC of Late Sow. Kamatai Jamkar Mahila Mahavidyalay , Parbhani on 24th Aug to 30th Aug. 2022.

Participation in Seminars/Webinars, Conferences and workshops:

1. International E Conference on Recent Trends in Chemical, Physical science, Life science at Anjuman Islam Janjira college, on 15th March 2023.
2. National webinar on “Biodiversity of Western Ghats: Medicinal Potentials and Strategies for conservation ”organized by J.S.M. College, Alibag on 27th Jan. 2023.
3. One day Interdisciplinary conference on climate change and youth: Time for Action organized by NSS of Birla College Kalyan on 12th Jan. 2023.
4. One day National level seminar on Intellectual Property Rights by J.S.M. College, Alibag on 15th July 2022.
5. One day workshop on NEP 2020 organized by IQAC of JSM College and BUCTU on 21st Jan. 2023.
6. Attending Financial Awareness Programme conducted by National stock exchange on 10th Oct. 2022.
7. 4 days online fdp on revised Manual of SSR held on 8th to 11th June 2022organized by Immanuel college, Dimapur, Nagaland.
8. Two days interdisciplinary international e-conference on SILVER-CT: 2022. On 2nd, 3rd Oct. 2022.
9. International virtual conference on Recent advances in Chemical and biological Sciences 2022 at N.B. Mehata science college Bordi on 25th and 26th Sept. 2022.

Worked as Member as various committee of the J.S.M. College, Alibag

1. IQAC Committee
2. M.Sc. II Co-ordinator
3. Examination Committee
4. UGC quality mandate committee
5. Alumni Association
6. Avishkar Research Convention
7. Science Association Committee
8. Organization of seminars and workshops
9. Women's Development Committee
10. Gymkhana Committee
11. Collaboration and linkages Committee
12. Students' consumer store committee
13. College Patpedhi Committee

6) Prof. Mrs. Gauri A. Lonkar, Associate Professor in Mathematics

1. Participation in Seminars/Workshop/Conferences/ Webinars
  - a) T.Y.B.Sc. Syllabus workshop on 2nd July 2022 and 2nd August 2022Board of studies in mathematics, University of Mumbai
  - b) International Workshop on digital Image Processing 10th Jan 2023 to 28th Jan 2023 organized by DVSPM College, Devrukh.
  - c) Webinar on NEP on 18th and 19th July 2022 organized by UGC resource Development Centre, University of Mumbai.
  - d) Workshop on Work Ethics and Use of digital Technology in Teaching on 13th July 2022 organized by JSM College, Alibag.
  - e) IP Awareness Training Program organized by Intellectual Property Office, India.
  - f) One Day National Webinar on Field Project In NEP a Step Towards Employment on 4th March 2023
2. Organized various activities in college in the year 2022-23
  - a) Department of Mathematics organized Add On Course on Limits, Derivatives and Integrations for F. Y. B.Sc. students.
  - b) Department of Mathematics organized Remedial Coaching for F.Y.B. Com. Students.
  - c) Department of Mathematics also organized webinar on "Vedic Mathematics" on Pi(π) day.

7) Dr. Ravindra N. Chikhale, Assistant Professor in Physics

- a) Publications (Books/Research Papers/Articles etc.): 01
- b) Tungsten tips of different diameters for STM prepared by electrochemical etching method: Ravindra N. Chikhale, Vikas S. Shinde: Neuroquantology, Volume 20, Issue 20, Pages 840-846

Participation in Seminars, Conferences and workshops:

1. Participated in a one-day Workshop on “NEP 2020 – Challenges before the Teacher, Youth and other Stakeholders” organized by IQAC of J.S.M. College, Alibag and Bombay University and College Teachers Union (BUCTU) on 21st January, 2023.

Patents/Awards / Memberships:

- a) Awarded Ph.D. from Mumbai University on 22 September 2022
- b) Member - CDC (elected from Oct. 2022)

Organised various activities in the year 2022-23:

1. State level Seminar on ‘Antarctica – Research & Exploration’ on 12th January, 2023
2. Organized Men and Women intercollegiate Konkan zone – Mumbai University chess tournament on 7-8th September 2022.

Other –

Incharge - Sports and Gymkhana committee

Member - Feedback Committee

Incharge – Science Association

Member - IQAC committee

Member – Anti-raging committee

Member - Discipline committee

Member – Staff welfare committee

Member - Mentor committee

Member - College Magazine / Annual report committee

8) Dr. Preeti Vinayak Phate, Head & Assistant Professor in Botany

1. Publications:

1. Preeti V. Phate and Pravin H. Kawale. 2023. New distribution record and rare habitat of *Stictocardia tiliifolia* (Desr.) Hall. F. (Convolvulaceae) from Kankeshwar Alibag Raigad Maharashtra India. Journal of Bio Research. 2(1): 11-16.
2. Preeti V. Phate. 2023. Agar culture of myxomycetes *Fuligo septica* (L.) from Alibag Raigad Maharashtra India. Acta Scientific Microbiology. 2023 6(4): 83-87.
3. Preeti V. Phate. 2023. Agar cultivation of myxomycetes *Arcyria denudata* (L.) Wettst- A potential source of secondary metabolites. Journal of Bio Research.

2. Participation in Seminars/Webinars, Conference and Workshop:

1. International Conference on Microbes for Sustainable agriculture, Animal husbandry and Environment organised by Karamveer Bhaurao Patil Mahavidyalay, Pandharpur on 3rd and 4th Feb 2023.
2. Participated in UGC Sponsored Workshop on NEP 2020 held on 18th-19th July 2022.
3. Participated in National webinar on Scenario of Rice Disease in India held on 19th March 2023 organised by Association of Fungal Biologists and Uttan Vanashadhi Sanshodhan Sanstha, Keshavshrusti,Uttan, Bhayandar, (Dist.)Thane
4. Participated in the International Webinar on “Industry Academia Connect in Fungal Biotechnology”, and “Mushroom-derived Biotech Products and Cosmeceuticals”, held on 2nd October, 2022 organised by Association of Fungal Biologists and SIES College Sion.
5. Completed online MycoAsia workshop on Phylogenetic analysis using MEGA Software on 26th July 2022.

3. Attended Orientation Programme/Refresher Course/ FDP:

National level Virtual FDP on “Inclusive Procedures and Processes for NAAC Assessment and Accreditation on 24th April to 30th April 2023.

4. Patent/Awards/Memberships:

1. Awarded 3rd prize in Paper presentation at International Conference on Microbes for Sustainable agriculture, Animal husbandry and Environment organised by Karamveer Bhauraao Patil Mahavidyalay, Pandharpur on 3rd and 4th Feb 2023.
2. Life member of Association of Fungal Biologists.

5. Worked as member of the various committees of the University/NGO:

1. Paper setter and Moderator for T.Y.B.Sc. Botany Sem V and Sem VI theory examination.
2. Practical examiner for M.Sc. Botany Sem I
3. Worked as RAC committee Member for Ph.D. Botany

6. Organised various activities in the college:

1. Organized Webinar on Strategies to Crack Competitive Examination after B.Sc. and M.Sc. on 29th July 2022.
2. Organized National Seminar on Biodiversity of Western Ghats: Medicinal Potentials and Strategies for Conservation on 27th Jan 2023
3. Organised One day Workshop cum Hands on Training on Digitization of Biological Laboratories and Botanical Garden by using QR Code on 31st March 2023.
7. Organised No Vehicle Day on 9th Feb 2023.

7. Any other: Submitted following two research projects

1. Provisionally accepted Project titled “Screening of mangrove associated endophytic fungi: A novel source of bioactive compounds” submitted to Science and Engineering Research Board (SERB)
2. Project titled ‘Exploring Ethobotanical, Sociocultural and Climate change perspectives on tribal sacred grooves for enabling an inclusive development of Narayanpur, Chhattisgarh to Department of Science and Technology (DBT).

9) Prof. Jayesh Mhatre, Assistant Professor in Marathi

1. Participated in international one week faculty development programme on research methodology from 2nd to 7th May 2022, organised by Amar seva mandal Kamla Nehru Mahavidyalaya Nagpur, Maharashtra.
2. Participated in National one week faculty development programme on ICT tools for effective teaching and learning from 23rd to 28th May 2022, organised by Amar seva mandal Kamla Nehru Mahavidyalaya Nagpur, Maharashtra.
3. Participated in a one-day Workshop on “NEP 2020 - Challenges before the Teacher, Youth and other Stakeholders” organized by IQAC of J.S.M. College, Alibag and Bombay University and College Teachers Union (BUCTU) on 21st January, 2023
4. Guided a Research Project titled ‘Sanitary napkins mule aarogyawar honare dushparinam aani pradushan’ which was presented by Ms. Mhatre Gauravi (SYBA) in Humanities, Languages and Fine Arts Category and UG Level at 17th Aavishkar: Inter-Collegiate/Institute/Department Research Convention (Zonal Round) organized by the University of Mumbai at Dr. Shree Nanasaheb Dharmadhikari Arts, Commerce and Science College, Kolad, Dist.-Raigad on December 12, 2022 for Raigad Zone.
5. Delivered lecture on ‘Chhatrapati Shivaji maharaj’ on 06th June 2022 at J.S.M. College, Alibag – Raigad, on the occasion of Shiv-Rajyabhishek Din.
6. Organised 2 days national level conference on ‘सत्यशोधक समाज व गुलामगिरी या ब्रंथाते शतकोत्तर सुवर्णमहोत्सवी वर्ष’ at J.S.M. College, Alibag (13/14 January 2023)

7. Organised one day District level workshop on Youth festival at KES APSC College, Nagothane. (14 July 2022)
8. Organised District level Youth festival at J.S.M. College, Alibag. (26 August 2022)
9. Under activities of Marathi Literature Association organised Wachan Prerana Din (15/10/2022), Marathi Bhasha Sanvarandhan Pandharwada (15/1/2023), Marathi Rajbhasha Din (27/2/2023).
10. Working as member of the College Development Committee (CDC)
11. Lifetime Member of Kokan Marathi Sahitya Parishad.

Worked as Member of the various committees of the University

1. Appointed as Paper setter, Moderator and Examiner by Director, Board of Examination and Evaluation, University of Mumbai for the March/April examination 2022.
2. Worked as District Co-Ordinator for the various co-curricular activities organised by Department of Students Development, UNIVERSITY OF MUMBAI.
3. Worked as Member of Organizing Committee for the University Level YOUTH FESTIVAL organised by DSD, UNIVERSITY OF MUMBAI.
4. Worked as District Co-Ordinator for the YOUTH FESTIVAL (ZONE-VIII, RAIGAD SOUTH) organised by DSD, UNIVERSITY OF MUMBAI

Worked as the member of the following various committees in the college to organise various Programmes in the college.

1. Academic prizes and Convocation Committee (In-charge)
2. Press Report & Communication Committee
3. College Magazine/Annual Report Committee
4. Alumni Association Committee
5. Unnat Bharat Abhiyan Committee
6. IQAC-Quality Assurance Cell
7. Academic prizes Committee
9. Office Administration/Supervision Committee
10. Organization of Seminars/Workshops/ Conference
12. Mentoring Committee
13. Member of Cultural Activities Committee
14. UGC Quality Mandate Programme committee
15. Member of Avishkar Committee
16. Literary Association Committee (Bhasha Vangmay Mandal)
5. Completed online MycoAsia workshop on Phylogenetic analysis using MEGA Software on 26th July 2022.

3. Attended Orientation Programme/Refresher Course/ FDP:

National level Virtual FDP on “Inclusive Procedures and Processes for NAAC Assessment and Accreditation on 24th April to 30th April 2023.

4. Patent/Awards/Memberships:

1. Awarded 3rd prize in Paper presentation at International Conference on Microbes for Sustainable agriculture, Animal husbandry and Environment organised by Karamveer Bhaurao Patil Mahavidyalay, Pandharpur on 3rd and 4th Feb 2023.
2. Life member of Association of Fungal Biologists.

5. Worked as member of the various committees of the University/NGO:

1. Paper setter and Moderator for T.Y.B.Sc. Botany Sem V and Sem VI theory examination.

10) Mr. Kapil Mahadeo Kulkarni, Assistant Professor of English**Publications (Books/Research Papers/Articles etc.):-**

1. Published a Research paper entitled “Revisiting Myths and Beliefs: A Study of the Iconoclastic and Non-conformist Elements in Meena Kandasamy’s Selected Poetry” in the UGC CARE listed journal- IIS University Journal of Arts, Vol.11, Issue 3, January 2023.
2. Participation in Seminars/Webinars, Conferences and workshops:
Participated in the following webinars, conferences and workshops: -
  - a) Two-day National Conference on “Gulamgiri va Satyashodhak Samajachya Shatakottar Suvarna Mahotsavi Varshanimitt Charchasatra” organised by J. S. M. College, Alibag and Phule- Ambedkar Adhyayan, University of Mumbai on 13 and 14 January 2023.
  - b) One Day Workshop on “NEP 2020- Challenges Before the Teachers, Youth and other Stakeholders” jointly organised by IQAC of J. S. M. College, Alibag Bombay University and College Teachers’ Union (BUCTU) on 21 January 2023.

Worked as Member of the various committees of the College -

1. Library and Information Centre Committee
2. Digital College/ Website Update Committee
3. Cultural Activity Committee
4. Career Guidance and Placement Cell
5. Students’ Parents Teachers Association
6. Avishkar Committee
- 8 Extension Activity and Work Experience Project Committee
9. Literary Association Committee

Organized various programmes in the college in the year 2022-23

Contributed in the organization of the One Day Workshop on Soft Skills Development organized by the Department of English, J.S.M. College, Alibag on 1st March 2023.

11) Dr. (Mrs.) Minal Anil Patil

1. Working as member of the College Development Committee (CDC)
2. Worked as Program officer of National Service Scheme (N. S. S.) : Organized various programs under NSS as Celebration of Yoga day, ShivSwarajya Din, 75 years of Independence Day, Har Ghar Tiranga , Beach cleaning activity, Tree plantation, Blood donation camp, Ten days NSS camp etc.
3. Worked as In-charge of Nature Club of the College. : organized various programs like Quiz competition on Biodiversity and Nature, Nature trail to kanakeshwar, Bird watching and training on Bird ringing programm, Workshop on Medicinal plants of Alibag Taluka.
4. Act as Task manager for Students’ Induction program under UGC Quality Mandate Program: Organized Six students’ induction programs for various classes at the beginning of the year.
5. Worked as the member of the following various committees of the college
  - 1) Admission committee
  - 2) Repairs and maintenance committee
  - 3) Organization of Seminars /workshops committee

- 4) Staff Welfare Committee
  - 5) Student's – parents teachers association
  - 6) Avishkar committee
  - 7) Worked as mentor for S.Y.B.Sc. – Group CB students.
  - 8) Energy Conservation and Green audit committee
  - 9) UGC Quality mandate committee
  - 10) Feedback committee
  - 11) Committee for campus beautification, landscaping and botanical garden.
6. Life Member of
- A. Mycological Society of India.
  - B. Association of Fungal Biologists
7. Presented the research papers in the following conferences
- i. International Interdisciplinary Conference on “Rising of Global India: Aspiration, Possibilities and Challenges” organized by VajaHa Foundation, Nagpur at Dubai, UAE from 21 -23 Nov. 2023.
Title of Paper: Study of Diversity of Mushrooms in Raigad district from Maharashtra and to take a review of its Global perspective in Human Welfare and Sustainable Development
  - ii) National conference on “Mangrove Biodiversity Conservation & Its Perspectives” organized by NES Arts, Commerce and Science College Lanja, Dist. Ratnagiri on 2nd & 3rd Feb. 2023.
Title of the Paper: Biodiversity of Mangroves in Alibag Taluka of Raigad District
8. Participated in the following conferences/ workshops and seminars
- i) “Capacity Building Training program in Plant Identification” organized by Botanical Survey of India of Ministry of Environment, Forest and Climate Change- Sikkim Himalayan Regional Centre, Gangtok on 4th May 2022.
  - ii) IP Awareness/ Training Program under National Intellectual Property Awareness Mission, organized by Intellectual Property office, Govt. of India, on 15th July 2022.
  - iii) One day workshop on “National Education Policy- 2020 – Challenges before the Teacher, Youth and other Stakeholders”, organized by IQAC of J. S. M. College, Alibag and BUCTU on 21st Jan 2023.
  - iv) National Webinar on “Recent Advances and Opportunities in Post Harvest Technology” organized by DES Kirti College, Mumbai on 21st Jan 2023.
  - v) Two days National level Faculty Development Program on “Innovative Teaching & Online Resources”, organized by IOT Academy, Coimbatore on 23rd & 24th Jan 2023.
  - vi) One day National Webinar on “Field Project in National Education Policy – A step towards Employment”, organized by Veerangana JhalakarBai Govt. Girls College, Gwalior (M.P.) on 4th March 2023.
  - vii) One week online National Faculty Development Program on “Blended Teaching Learning Enlightening National Education Policy -2020” organized by Guru Angad Dev Teaching Learning Centre, a Centre under PMMMNMTT, Ministry of Education, Government of India on 10th March to 16th March 2023.
  - viii) National Webinar on “Scenario of Rice diseases in India” organized by Association of Fungal Biologists in Collaboration of Uttan Vanashadhi Sanshodhan Sanstha, Keshavshrushti, on 19th March 2023.

12) Dr. NARENDRA VIJAY PATIL, Assistant Professor in HINDI UG, PG**Participation in Seminars/Webinars, Conferences and workshops:****Workshops:**

1. Work Ethics & Use Of Digital Technology In Teaching 13 July 2022, At- J. S. M. College Alibag, Raigad
2. Hindi Natak, Ekanki Tatha Nibandh Sahitya At D.G. Tatakare College, Mangaon 08/10/2022
3. Nep 2020-Challengesbefor The Teacher 21/01/2023, At J.S.M. College, Alibag

Webinars:

1. Munshi Premchand : Jivan Parichay Evam Sahitya 31/07/2022 At Poona College, Pune
2. Malika Natak Va Chitrapat Patakatha Lekhan, Digdarshan Va Abhinay Koushalya 09/01/2023
3. Gulamgiri Va Satyashodhak Samajachya Shatakottar Suvarn Mahotsavi Varshanimitt 13-14/01/2023 At J.S.M. College, Alibag
4. Vishvabhasha Hindi : 21 Veen Sadi Kee Avshyakata 10/01/2023 At Vyanktesh Mahajan Sinior College Dharshiv, Usmanabad

13) Ms. Ashwini Shirish Dalvi, Assistant Professor (Temporary Basis) BMS Department.**Participated in the following webinars, conferences and workshops:-**

One Day Workshop on “NEP 2020- Challenges Before the Teachers, Youth and other Stakeholders” jointly organised by IQAC of J. S. M. College, Alibag Bombay University and College Teachers’ Union (BUCTU) on 21 January 2023.

One day “Financial Awareness Program” conducted by Centre for Investment Education and Learning in association with NSE (National Stock Exchange) on 10th October, 2022

Worked as Member of the various committees of the College

1. Cultural Activity Committee
2. Career Guidance and Placement Cell
3. Students’ Parents Teachers Association
4. Extension Activity and Work Experience Project Committee.
5. Fine art JSM Youth
6. Deeksharambh Committee
7. College Magazine Committee
8. Convocation Communication and Registration Committee

Organized various programmes in the college in the year 2022-23

1. Contributed in arrangement of Orientation Program for Students.
2. Assist in “FAB FEST” event conducted in the month of December 2022.
3. Contributed in the organization of the One Day seminar on Soft Skills Development and Mental Health organized by the Department of BMS, J.S.M. College, Alibag on 2nd March 2023.

14) Vinayak V. Salunke, Assistant Professor in Commerce (CHB)

Participation in Seminars, Conferences and workshops:

1. Participated in the Faculty Knowledge sharing program on ‘Work ethics and use of digital technology in teaching’.
2. Participated in a one-day Workshop on “NEP 2020 – Challenges before the Teacher, Youth and other Stakeholders” organized by IQAC of J.S.M. College, Alibag and Bombay University and College Teachers Union (BUCTU) on 21st January, 2023.
3. Participated in a one-day seminar on “recent tread in commerce and management” organised by department of commerce, J.S.M. college Alibag on 4th February, 2023

Organised various activities in the year 2022-23:

1. State level Seminar on “recent tread in commerce and management” organised by department of commerce, J.S.M. college Alibag on 4th February, 2023
2. Workshop on share market for commerce student organised by commerce department on 30th January, 2023

15) Prof. Mrs. Aditi Ashish Damle, Assistant Professor – BMS department

Publication: Worked as a content writer of study material for subject – Advertising and Sales Management (English Version) for Business Studies (Management) M. Com Semester IV (CBCS) for University of Mumbai (IDOL Section) for MCOM for Academic Year 2022-23

Participation in Seminar and Workshops:

Seminar / Workshop	Date
WORK ETHICS & USE OF DIGITAL TECHNOLOGY IN TEACHING	13-07-2022
FINANCIAL AWARENESS PROGRAM	10-10-2022
NEP 2020-CHALLENGESBEFOR THE TEACHER	21-01-2023

Worked as External Examiner for Mumbai University (IDOL Section) project work of MCOM for Summer Exam Session First Half 2022.

16) Asmita B. Patil, Assistant Prof. in Hindi -UG

1. Publications (Books/Research Papers/Articles etc.): -

'Post Box No.203 Nala Sopara Me kinnaron Ke astitva ki Talash'- Akshar varta, additional issue, January- March 2022.

2. Participation in Seminars/Webinars, Conferences and workshops:

Workshops:-

Nep 2020-Challengesbefor The Teacher 21/01/2023, At J.S.M. College, Alibag

Webinars:-

1. Vishvabhasha Hindi: 21 Vee Sadee Kee Avashyakata 10 January At Venkatesh Mahajan Senior College, Usmanabad.

2. Gulamgiri Va Satyashodhak Samajachya Shatakottar Suvarn Mahotsavi Varshanimitt Date 13-14 January At J. S. M College, Alibag -Raigad.
3. Dr. Vimal Kumar : Kavya Sangrah Vimochan Evam Paricharcha Date 12 May 2022 At Puna College Of Arts, Science & Commerce Camp, Pune.
4. Munshi Premchand : Jivan Parichay Evam Sahitya Puna College Of Arts, Science & Commerce Camp, Pune.
5. National Intellectual Property Awareness Mission Date 17february 2022
6. Work Ethics & Use Of Digital Technology In Teaching At J.S. M College, Alibag 13 July 2022

17. Prof. Surabhi Wani, Assistant Professor in Marathi (CHB)

1. Participated in international one week faculty development programme on research methodology from 2nd to 7th May 2022, organised by Amar seva mandal Kamla Nehru Mahavidyalaya Nagpur, Maharashtra.
2. Participated in National one week faculty development programme on ICT tools for effective teaching and learning from 23rd to 28th May 2022, organised by Amar seva mandal Kamla Nehru Mahavidyalaya Nagpur, Maharashtra.
3. Participated in a one-day Workshop on “NEP 2020 - Challenges before the Teacher, Youth and other Stakeholders” organized by IQAC of J.S.M. College, Alibag and Bombay University and College Teachers Union (BUCTU) on 21st January, 2023.
4. Organied 2 days national level conference on ‘सत्यशोधक समाज व गुलामिगिरी या बंथाचे शतकोत्तर सुवर्णमठोत्सवी वर्ष’ at J.S.M. College, Alibag (13/14 January 2023).
5. Participated in one day District level workshop on Youth festival at KES APSC College, Nagothane. (14 July 2022).
6. Under activities of Marathi Literature Association organised Wachan Prerana Din (15/10/2022), Marathi Bhasha Sanvarandhan Pandharwada (15/1/2023), Marathi Rajbhasha Din (27/2/2023).
7. Participated in a one-day online Workshop on ‘Gender & Research’ organized by sant. Gadage baba Amravati Vidyapeeth, Amravati on 25 February 2022.
8. Participated in a one-day online Workshop on FYBA MARATHI PAPER I Revised Syllabus. on 15 October 2022.

Worked as the member of the following various committees in the college to organise various Programmes in the college.

1. Women’s Development cell
2. Admission Committee
3. Academic prizes and Convocation Committee
4. College Magazine/Annual Report Committee
5. Alumni Association Committee
6. Avishkar Committee
7. Cultural Activity Committee
8. Literary Association Committee (Bhasha Vangmay Mandal)

18) Prof. Ganesha D. Mhatre, Associate / Assistant Professor In Hindi

Participation In Seminars/Webinars, Conferences And Workshops :

Workshops:-

1. Nep 2020-Challengesbefor The Teacher 21/01/2023, At J.S.M. College, Alibag
2. Tyba Hindi Workshop At D.G. Tatakare College, Mangaon 08/10/2022

Webinars:-

1. Vishvabhasha Hindi: 21 Vee Sadee Kee Avashyakata 10 January At Venkatesh Mahajan Senior College, Usmanabad
2. Gulamgiri Va Satyashodhak Samajachya Shatakottar Suvarn Mahotsavi Varshanimitt Date 13-14 January At J. S. M College, Alibag -Raigad

19) Miss Madhura Kishor Kadam, Assistant Professor in Hindi

Participation In Seminars/Webinars, Conferences And Workshops :

Workshops:-

1. Nep 2020-Challengesbefor The Teacher 21/01/2023, At J.S.M. College, Alibag
2. Tyba Hindi Workshop At D.G. Tatakare College, Mangaon 08/10/2022

Webinars :-

1. Vishvabhasha Hindi: 21 Vee Sadee Kee Avashyakata 10 January At Venkatesh Mahajan Senior College, Usmanabad
2. Gulamgiri Va Satyashodhak Samajachya Shatakottar Suvarn Mahotsavi Varshanimitt Date 13-14 January At J. S. M College, Alibag -Raigad
- 3 .Dr. Vimal Kumar : Kavya Sangrah Vimochan Evam Paricharcha Date 12 May 2022 At Puna College Of Arts, Science & Commerce Camp, Pune
4. Munshi Premchand : Jivan Parichay Evam Sahity Puna College Of Arts, Science & Commerce Camp, Pune
5. National Intellectual Property Awareness Mission Date 17February 2022
6. Work Ethics & Use Of Digital Technology In Teaching At J.S. M College, Alibag 13 July 2022

20) Mr. Pritam Sunil Satupe, Assistant Professor in Mathematics

1. Participation in Seminars/ Webinars, Conferences and Workshop

21st January 2023 - NEP 2020

10 Oct 2022 - Financial Awareness Program

15 July 2022 - IP Awareness/ Training Program

2. Organized Various Activities in college in the year 2022-23:

Organized Bridge Course on Limits, Differentiability & Integration for F.Y.B.sc Students.

Organized one-day Webinar on "VEDIC MATHEMATICS" on

Pi(π) Day.

ॲड. दत्ता पाटील कॉलेज ऑफ लॉ

विधी सेवा महाशिंबीर आणि शासकीय सेवा व योजनांचा
महामेळावा पनवेल येथे विद्यार्थ्यांचा सहभाग

Alibag, Maharashtra, India
JVX9+7JW, Police Line, Alibag, Maharashtra 40222

अलिबाग तुरुंग क्षेत्र भेट येथे विद्यार्थ्यांचा सहभाग

जनता शिक्षण मंडळ अध्यक्ष मा. ॲड. गौतम पाटील
यांच्या वाढदिवसानिमित भित्तीपत्रकाचे उद्घाटन

आंतरराष्ट्रीय महिला दिनानिमित
वकृत्व स्पर्धेचे आयोजन

सॉनिटरी नॅपकीन विलहेवाट यंत्राचे मा. माजी नगरसेविका
सौ. कविता ठाकूर आणि जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष
मा. ॲड. गौतम पाटील यांच्या हस्ते उद्घाटन

डिप्लोमा इन लेबर लॉ कोर्सचे उद्घाटनप्रसंगी उपस्थित मा. ॲड. प्रवीण ठाकूर,
मा. ॲड. मानसी म्हात्रे, मा. ॲड. सचिन जोशी आणि जनता शिक्षण मंडळाचे
अध्यक्ष मा. ॲड. गौतम पाटील महाविद्यालयाचे प्राचार्य व प्राध्यापक वर्ग

ॲड. दत्ता पाटील कॉलेज ऑफ लॉ

जिल्हास्तरीय अभिरुप न्यायालय स्पर्धेतील यशस्वी
आणि सहभागी विद्यार्थी

जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण, अलिबाग रायगड यांच्या मार्फत आयोजित
लोकअदालत या उपक्रमामध्ये विद्यार्थ्यांचा सहभाग

कर आकारणी कायदा या विषयावर कार्यशाळेचे आयोजन

महात्मा गांधी हाशिवरे कनिष्ठ महाविद्यालय येथे १२वी नंतर
विधी विद्या शाखेतील करिअरच्या संधी याबाबत मार्गदर्शन

विधी साक्षरता अभियान अंतर्गत “आंतरराष्ट्रीय न्याय दिन आणि पोस्को कायदा”
या विषयावर न्या अमोल शिंदे, दिवाणी नायायाधीश वरिष्ठ स्तर अलिबाग
आणि मा. ॲड. अंकित बंगेरा विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना

ॲड. दत्ता पाटील कॉलेज ऑफ लॉ

मुंबई विद्यापीठ आयोजित युवा महोत्सवाच्या विद्यापीठस्तरीय फेरीत मराठी कथालेखन स्पर्धेत उत्तेजनार्थ पारितोषिक प्राप्त विद्यार्थिनी कु. श्रेया पुष्कर बापट मनोगत व्यक्त करताना

मुंबई विद्यापीठ आयोजित युवा महोत्सवाच्या जिल्हास्तरीय फेरीत सुगम संगीत सादर करताना कु. श्रधा वैशंपायन

हर घर तिरंगा उपक्रमांतर्गत महाविद्यालयात वृक्षारोपण करताना शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष मा. ॲड. गौतम पाटील, महाविद्यालयाचे प्राचार्य, प्राध्यापक आणि विद्यार्थी

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सवानिमित्त राष्ट्रध्वजाचे वितरण करताना जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष मा. ॲड. गौतम पाटील

‘भारतीय संविधानाचे महत्व’ या विषयावर व्याख्यान देताना मा. प्राध्यापक अविनाश ओक

‘भारतीय राष्ट्रध्वजाचे महत्व’ या विषयावर पथनाट्य सादर करताना महाविद्यालयाचे विद्यार्थी प्रतिनीधी कु. चिन्मय राणे आणि संघ

तीन दिवसीय विधी स्वयंसेवक प्रशिक्षण शिबिर आयोजित

लॉजिक विषयाचे अभ्यागत व्याख्यान देताना सी.के.टी. महाविद्यालय पनवेल येथील प्रा. अरुण कदम

ॲड. दत्ता पाटील कॉलेज ऑफ लॉ

वार्षिक पारितोषिक वितरणप्रसंगी डि.एल.एल. कोर्सचे प्रमाणपत्र
वाटप करताना जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष
मा. ॲड. गौतमभाई पाटील आणि उपाध्यक्षा मा. डॉ. साक्षी पाटील

गुणवंत विद्यार्थ्यांना प्रशस्तिपत्र वाटप करताना
मा. पोलिस अधिक्षक श्री. सोमनाथ घार्गे

पारंपारिक वेशभूषा सादर करताना विद्यार्थी

वार्षिक स्नेहसंमेलनात नृत्य सादर करताना विद्यार्थी

वार्षिक क्रीडा स्पर्धाचे प्रशस्तिपत्र वाटप करताना
जनता शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष मा. ॲड. गौतम पाटील,
महाविद्यालयाचे प्राचार्य, प्राध्यापक आणि विद्यार्थी

आंतर महाविद्यालयीन अभिरूप न्यायालय
(मूट कोर्ट) स्पर्धा २०२३ अंतर्गत सादरीकरण
करताना विद्यार्थी

Adv. Datta Patil College of Law

ગુણવત્તાધારક વિદ્યાર્થી ૨૦૨૧-૨૨

1st Year BL.S.LL.B. 5 Year Course

1st Rank

Gauri Sanjay Patil

2nd Rank

Riyasatkhan Ismail Pathan

3rd Rank

Ruina Rais Dapolkar

2nd Year BL.S.LL.B. 5 Year Course

1st Rank

Sujan A. R. Khandeshi

2nd Rank

Shraddha D. Vaishampayan

3rd Rank

Purva Vijay Kadamb

3rd Year BL.S.LL.B. 5 Year Course

1st Rank

Kajal Laxman Raika

2nd Rank

Harsh Bhalchandra Patil

3rd Rank

Janhavi Ajay Upadhye

4th Year BL.S.LL.B. 5 Year Course

1st Rank

Manasi Manoj Kantak

2nd Rank

Samyukta Murli Menon

3rd Rank

Kajal Amir Thakur

Adv. Datta Patil College of Law

ગુણવત્તાધારક વિદ્યાર્થી ૨૦૨૧-૨૨

5th Year BL.S.LL.B. 5 Year Course

1st Rank

Lekha Ulhas Phatak

2nd Rank

Simran Santosh Raut

3rd Rank

Sagar Vijay Patil

1st Year LL.B. 3 Year Course

1st Rank

Mrs. Jayashree Shailesh Patil

2nd Rank

Maithili Shashikant Bhagat

3rd Rank

Digvijay Subhash Karvekar

2nd Year LL.B. 3 Year Course

1st Rank

Anuja Sandip Nashikkar

2nd Rank

Shreya Pushkkar Bapat

3rd Rank

Pratik Milind Patankar

3rd Year LL.B. 3 Year Course

1st Rank

Priyal Deepak More

2nd Rank

Mohini Anantrao Patil

3rd Rank

Deepak Vishnu More

FREEDOM

Samukta Menon
5th Year BLS, LLB

In a village named “Kanimangalom”. Their was a king Bheeshma who ruled and had a hold over that village. King Bheeshma had three wives, Janaki, Mahima and Rajashree. King Bheeshma and Queen Mahima had one daughter named Meenakshi, she was so gorgeous with beautiful eyes, long silky hairs also a glowing skin.

But, in that village their was a speciality. All the gents in that village were short and all the ladies were tall. They were been cursed by some Rushimuni for insulting them for their attire.

These was the reason due to which the King Bheeshma passed a rules ‘no girl from our village will get married to any man who is tall and who belong to another village.’ All the people in that village strictly followed this rule without any bias.

They made this rule as a custom. Suddenly, one day, some boats arrived to their sea ports. So many strong, heighted mens arrived to capture the Kanimangalom village. They Started destroying all the places in the village. All the people in the village gathered in the kingdom. King was also scared. He was asking his subjects, “what shall we do to stop them?”.

At the same time same Navy army of 4 people body was found on the side of the sea. They were smart, tall and good looking.

When the king came to know about these people they visited the sea but their was only one person lying their. They quickly tied a knot to that man and shoot him on the spot. Left all three Navy men hide in the forest.

There was a temple were only womens were allowed to enter. All the Rajkumari’s and their mother’s used to visit the temple daily in the morning.

These three Navy men not known about the temple they entered that temple to hide. Next morning when The Rajkumari’s only visit the temple. The Navy men name ‘Rahul’ who was the captain noticed the Rajkumari Meenakshi. He felt in love with him.

As the days passed, they came to know that Swayamvaram was going to take place in the Kingdom for the Rajkumari Meenakshi. But while Considoring the Rule of the village, No taller men can enter. So they

all of them tied their legs by folding and presented themselves before the king as a short men. But all the people in the village felt suspicious by watching at them. They were all new for them.

King enquired about them, they told the King, “We are Rajkumar’s of your neighbouring village, we wish to get marry to Rajkumari Meenakshi” Along with they described about the wealth they had.

But the King put all three behind the bars. Because they were nor allowing any other outsider to enter their village. Bad treat. Meant was given to that three.

The moment the Swayamvaram started, “The demons entered the kingdom forcefully and started throwing the mens and irritating the ladies.”

Most of the mens died due to force used by the demons to kill them. They locked all the ladies in the room.

When Rahul and his friends understood about the situation. They broke the lock of the bars and stepped out and tried their best of fight with the demons.

After some while demons left the village, and all were safe but many of them died in this struggle.

Then also the kind abused Rahul and asked him to leave the village. But the people in the village stopped the king from doing this. “Because of that three gentle men we are now alive. You should allow them to stay in our village.”

Meanwhile, Rahul expressed his feelings for Meenakshi to the king. Promised to protect Meenakshi along with the village from the demons.

After a long argument, king allowed and gave permission to Rahul to get married to Meenakshi.

Here, in this story the custom and the ruled which were made by king Bheeshma was ended. And now all the ladies were free to live their life by their choice.

Note:- [There was no freedom of speech or freedom to live a life by own choice.]

Moral:- Every women had a right to live her life by her own choice.

स्वातंत्र्य

कु. श्रेया पुष्कर बापट
T.Y.L.L.B (3 years)

ए आई माझी वेणी घाल ना पटकन, डब्बा तयार झाला का बघ? बाईंनी कार्यानुभव विषयात 'घराचे सुशोभिकरण' हा विषय देऊन 'टाकाऊ गोर्धेतून टिकाऊ वस्तू करून आणा असं सांगितल आहे. मला तर काही सूचतच नाहीये, तू करशील का काहीतरी छान?' विणा ने अगदी प्रश्नांचा भडिमारच केला होता. रमा ही शांतपणे विणाच्या सगळ्या प्रश्नांना उत्तर देत होती.

गाडीचा हॉर्न वाजताच विणा डबा, दसर घेऊन धावत धावत शाळ्ये निघून गेली.

"सूनबाई; अगं चहा आणतेस ना? केवळाची देवपूजा आटपून बसल्ये मी." लताबाईंनी माजघरातूनच मोर्द्याने रमाला विचारले

"आले आले आई..." "हातातली सर्व कामे बाजूला ठेवून रमा जरा पळतच चहाचा कप घेऊन लताबाईंजवळ गेली.

"हे बघ रमा मला दुपारी विष्णुंदिरात भजनाला जायचे आहे, त्यामुळे स्वयंपाक लवकरच करून ठेव सायंकाळी माझ्या काही मैत्रिणी घरी येणार आहेत त्यांच्या चहा नाष्टचे ही बघ." – लताबाईंनी कामांची यादीच सांगायला सुरुवात केली "हो आई. मी करेन सर्व.." रमा उत्तरली. 'रमा नाष्ट तयार आहे का? मला आज खूप महत्वाची मिटिंग आहे, आणि तुझ्याकडे मी कंपनीची फाईल ठेवायला दिली होती ती कुठे ठेवली आहेस?' निमिष ने रुम मधूनच विचारले.

एकदरीतच रमा म्हणजे घरातले चालते बोलते यंत्रच होते जणू. माधवराव मात्र आज माजघरातल्या झोपाळ्यावर बसून रमाची होणारी तारांबळ दूरुनच पाहत होते.

निमिष ऑफिसला निघून गेला, रमाने एक एक करून घरातली सर्व कामे उरकली. दुपारी छान पिठलं भाकरीचा बेत केला. माधवरावांचा अगदी आवडीचा बेत, हे रमाला पक्के ठाऊक होते. दुपारचे जेवण आटपून लताबाई ही मंदीरात गेल्या. आता कुठे रमाला जरा आराम करण्यास संधी मिळणार होती.

रमा, लांब सडक वेणी. उंच-पुरा बांधा, काळे भोर डोळे, नाजूक असे नाक, डोळ्यात कायम हसू आणि अपार कष्ट करण्याची जिद्द. माधवरावांच्या गावाकडील मित्राची ही मुलगी. लहानपणीच आई गेली त्यामुळे घरातल्या जबाबदूर्यांनी रमाचे बालपण हिसकावून घेतले. पुढे वाणिज्य शाखेतून पदवी घेतली व त्याच वर्षी निमिषच्या गळ्यात वरमाला घातली. दोनवर्षांपूर्वी वडीलही रमाला

सोडून गेले. आता मात्र मायेची पोकळी तिच्या मनाला जाणवत होती. रमाला अन्नपूर्णा प्रसन्न होती, रांगोळी काढणे, भरतकाम, बागकाम यात तिचे मन रमत असे.

तर... दुपारी रमा पुस्तक वाचत बसलेली असताना माधवराव तिथं बसले.

"रमा, आज मला तुझ्याशी थोडं बोलायचं आहे." आवाजात काहीशी गंभीरता रमाला जाणवली.

"आज मी सकाळी झोपाळ्यावर वृत्तपत्र वाचत असताना तुझाच विचार करत होतो. विणाची शाळा, निमिषच ऑफिस, लता कामं सांगतेच. हे सगळे तू हसत मुखाने करतेच. कोणालाही कधीच उलटून बोलत नाहीस, घरातली सर्व कामे अगदी सफाईदारपणे वेळच्या वेळी पार पाडतेस पण अशावेळी तू स्वतःसाठी कधी जगणार मुली." अगं तू ह्या शहरात लग्न करून आलीस तेव्हा हे शहर तूला नवीन होते, इथली माणसं तुझ्यासाठी नवीन होती परंतु आता तू ह्या धावपळीच्या जीवनाला सरावली आहेस. शिकली सवरलेली मुलगी तू, घराच्या चार भिंतीनाच स्वतःच आयुष्य बनवलं आहेस." – माधवराव आज भरभरून बोलत होते. जणू काही कित्येक दिवसांचे मनात साचून राहिलेले विचार रमाला सांगू पाहात हाते. रमा विस्फ़कारलेल्या डोळ्यांनी माधवरावांकडे पाहात होती. आज कित्येक महिन्यांनी 'तिचा' विचार कोणीतरी करत होतं किंचीत डोळे ओले झाले? डोळ्यांच्या कडा ओलावल्या रमाने एकवार माधवरावांकडे पाहिले व ती बोलू लागली.

"बाबा, लग्न होऊन इथे आले आणि मुंबईची मायानगरी पाहून भांबावून गेले. निमिष त्याच्या ऑफिसच्या कामात इतका व्यस्त असतो की कुठे फिरायलाही जाणं होत नाही आता विणाची शाळा. तिचा अभ्यास, तिचे वेगळे वेगळे क्लास ह्यांत दिवस कसा संपतो कल्पतच नाही. मला लहानपणी गायनाची खूप आवड होती. पण गावाकडे मार्गदर्शन करायला कमतरता. त्यामुळे तिथेच पूर्णविराम मिळाला. जशी जशी मोठी होत गेले तसं घरच्या जबाबदाऱ्या माझ्यावरच येऊन ठेपल्या. अशावेळी आवड छंद की जबाबदारी? यांत जबाबदारीचं पारडं जड होत. आणि आता संसाराच्या चार चाकांची जबाबदारी ही माझ्यावरच आहे. अशावेळी स्वतःचा विचार करायला वेळ मिळतोच कुठे?" संसारात बुद्धून गेलेली आदर्श गृहिणी आज मन मोकळे करत होती.

माधवराव म्हणाले, 'रमा अग किती विचार करतेस तू

आपल्या घराचा, आपल्या कुटुंबाचा आणि तूला ही गाण्याची आवड आहे हे आम्हाला ठाऊकच नाही. पण मला असं वाटतं की तू आता स्वतःचा विचार करायला हवास. विणा आता मोठी होत आहे, तिला तिची कामे करता आलीच पाहिजेत. अजून किती दिवस आमच्या सगळ्यांसाठी कुटुंबाच्या बंधनात राहणार आहेस. बाहेर पड. स्वतःचे छंद, आवड-निवड जप, घेतलेल्या शिक्षणाचा पुरावा फक्त कागदावरच ठेवू नकोस. माझा तूला पूर्णपणे पाठिंबा आहे. निमिष आणि लता ह्या माय-लेकाशी मी जातीनं बोलेन.

मला खात्री आहे, तू जरी नोकरी करायला किंवा छोटासा व्यवसाय करायला बाहेर पडलीस तरी कुटुंबाकडे मुळीच दूर्लक्ष करणार नाहीस.

आज माधवराव वेगळ्याच आत्मियतेने बोलत होते. रमाला काही सांगू पाहात होते. रमा सारे मन लावून एकत होती. शांत होती. संयमी होती. माधवरावांच्या उपदेशांचा सकारत्मक विचार करत होती.

आपण लहानपणापासून नेहमी दूसऱ्यांचा विचार केला. आधी बाबा, नंतर निमिष, सासू-सासरे'; आता तिचा जीव म्हणजे विणा. ह्या सगळ्यामध्ये कुठेतरी स्वतःचा विचार करायचा राहूनच गेला. दुसऱ्या दिवशी सकाळची कामे आटपून रमा घराबाहेर पडली.

काही दिवसांनी रमा धावतच घरी आली. देवापुढे साखर ठेवली, माधवरावांना नमस्कार केला. हातावर पेढा ठेऊन म्हणाली ''बाबा, मी नोकरी करायचा विचार केला आहे. चार दिवसांपूर्वी मी शारदा संगीत विद्यालयात गेले होते. तिथे विद्यालयाचा जमा-खर्च पाहणे. प्रवेश प्रक्रिया सांभाळणे अशी कामे माझ्यावर सोपवण्यात आली आहेत. आणि सर्वांत आनंदाची गोष्ट अशी की त्या विद्यालयात मला गाणे शिकायला ही मिळणार आहे.''

जराही उसंत न घेता एका दमात रमा बोलत होती.

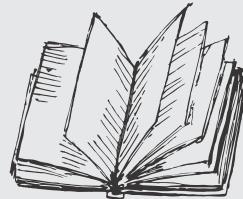
बाबा, तुम्ही मला समजावले व तूमच्या पाठिंब्यानेच मी आज हे पाऊल उचलेले आहे.

कुटुंबाचे बंधन नाही तर कुटुंबाच्या साथीने मी माझी आवड जपणार आहे.

आता तिला ठाऊक होते की तिला जबाबदाऱ्यांचे पाश नव्हते, ती स्वतंत्र होती आकाशात विहार करायला...

तिने मनाशी पक्के केले होते. स्वतःसाठी सुद्धा जगायचे उंच भरारी घ्यायची आणि विचारांचे स्वातंत्र्य किती महत्वाचे आहे हे प्रत्येक गृहिणीला सांगायचे.

पुस्तक

महिन्याकाठी एक पुस्तक तेव्हा यायचंच घरला
संपेपर्यंत 'पुस्तक' चैन नसायची मनाला
पुस्तकातील पात्रांत होवून जायचो दंग
नव्हता हातात मोबाईल पुस्तकांचाच छंद...

मनातल्या गाभ्यात शिरू पाहणारा
पुस्तकातील मथळा आम्हाला दूर दूर न्यायचा
कधी अब्दुल कलामांच्या बालपणात
तर कधी कार्वरच्या गावात....

अभ्यासाचे धडे असायचे
साधी अन सरळ
शंभर पानी धडा पाहून
वाचनाची आता गेली सारी भूरळ....

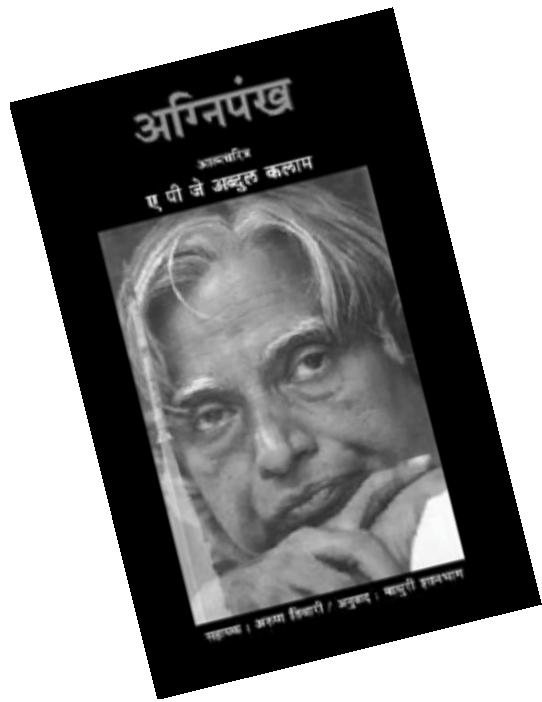
ग्रंथालये आता पडली ओस
काही काही तर झाली लुस
पुस्तकांच घर आता
होवू लागलं रिक्त....

व्हॉट्सअप अन युट्यूबच्या काळात
बाळाच्याही हातात आम्ही दिला फोन
युट्यूबवर सर्व मिळतं पटकन
पुस्तक आता वाचतं कोण?
पुस्तक आता वाचतं कोण?

सुरेखा गणेश बिजे
F.Y.B.L.S., L.L.B. (5 Years)

मला आवडलेले पुस्तक

रुईना रईस दापोलकर
F.Y.B.L.S.L.B

मला वाचनाचा खूप छंद आहे. पाठ्यपुस्तकांसोबत इतरही अनेक पुस्तके वाचण्याची मला आवड आहे. मी अनेक पुस्तके वाचली आहेत. मी वाचलेल्या व सर्वाधिक प्रिय असणाऱ्या पुस्तकाचे नाव 'अग्निपंख' आहे.

"यशस्वी कथा वाचु नका, त्यानी केवळ संदेश मिळतो अपयशाच्या कथा वाचा, त्याने यशस्वी होण्यासाठी कल्पना मिळतात" हा संदेश देणारे आपले डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांनी लिहिले हे पुस्तक आहे. अग्निपंख ही ए.पी.जे. अब्दुल यांची आत्मकथा आहे. अग्निपंख या पुस्तकात अब्दुल यांनी यांचे बालपण ते राष्ट्रपती पदासाठी करण्यात आलेली निवड पर्यंतचा संपूर्ण जीवन परिचय रेखाटला आहे. या चारित्र्याची सुरवात एका लहान मुलापासून होते जो नंतर इस्त्रो चा प्रसिद्ध शास्त्रज्ञ आणि भारताचे राष्ट्रपती बनतो. या पुस्तकात अब्दुल कलाम यांच्या बालपणापासून तर राष्ट्रपती पदापर्यंतचा प्रवास रचण्यात आला आहे. डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम भारताच्या यशस्वी शास्त्रज्ञापैकी एक आहेत त्यांनी इंडियन स्पेस रिसर्च ऑर्गनायझेशन मध्ये महत्त्वाचे योगदान दिले भारताची सैन्य क्षमता वाढविण्यासाठी त्यांनी अनुचाचणी घेतली म्हणूनच त्यांना 'मिसाईल मेन' म्हणूनही संबोधले जाते. त्यांचे एकच

बोलणे होते की. "स्वप्न ते नव्हे जे झोपल्यानंतर पडतात तर खरे स्वप्न ते असतात जे तुम्हाला पूर्ण केल्याशिवाय झोपूच देत नाही".

अब्दुल कलाम यांनी पुस्तकात लिहिले आहे की लहान असताना त्यांचे स्वप्न पायलट बनण्याचे होते. परंतु यासाठी असलेली मुलाखत परीक्षा ते अनुत्तीर्ण झाले. परंतु निराश न होता त्यांनी दुसऱ्या क्षेत्रात आपले करियर सुरु केले. पुस्तकात सांगितल्याप्रमाणे कलाम यांनी सुरवातीला विमान बनवण्याच्या क्षेत्रात कार्य केले. नंतर ते भारतीय अंतर्राष्ट्रीय संस्था इस्त्रोकडे वळले 'अग्निपंख' पुस्तकात अब्दुल कलाम यांनी यशस्वीपणे पूर्ण केलेले सॅटलॉइट आणि मिसाईल कार्यक्रमांची माहिती देण्यात आली आहे. अग्री, आकाश, पृथ्वी, त्रिशूल, नाग या घरोघरी पोहोचलेल्या नावाच्या क्षेपणांस्त्राची जडणघडणही फार सुंदरपणे वाचकांना सांगितलेली आहे हे पुस्तक केवळ डॉ. अब्दुल कलाम यांचे आत्मचारित्र नसून स्वतंत्र भारताच्या तत्रज्ञानाविषयक लढाईचे एक स्पंदन आहे. जागतिक शस्त्रस्पर्धेच्या राजकारणाची आणि विज्ञानाची ती कहाणी आहे, तसेच स्वयंपूर्ण होण्यासाठी आपल्या देशाने केलेल्या सघंसंचे ते मनोहारी खंडकाव्यही आहे 'अग्निपंख' पुस्तकात फक्त स्वतःचे चारित्र न मांडता, अब्दुल कलाम यांनी अनेक कविताचा देखील समावेश केला आहे हे पुस्तक तरुण तसेच प्रत्येक व्यातील लोकांसाठी प्रेरणेचा अखंड स्त्रोत आहे. म्हणून प्रत्येकाने एकदा तरी अग्निपंख पुस्तक वाचायला हवे. मला या पुस्तकातून एक गोष्ट खूप चांगली शिकायला मिळाली आहे ती म्हणजे

" सुखासाठी कधी हसावं लागत
तर कधी रडावं लागत
कारण सुंदर धबधबा बनायला
पाण्यालाही उंचावरून पडावे लागत"

वाचन संस्कृतीचे जतन आवश्यक आहे

सायली प्रमोद नागोठणेकर
TY BLS, LLB (5 years)

यशस्वी कथा वाचू नका, त्यांनी केवळ संदेश मिळतो. अपयशाच्या कथा वाचा, त्याने यशस्वी होण्यासाठी कल्पना मिळतात.

पुस्तके अथवा ग्रंथ यांच्या सारखा दुसरा गुरु नाही, असे म्हटले जाते. मनोरंजक आणि वैचारिक असे साधारणपणे पुस्तकांचे दोन प्रकार करता येऊ शकतात. मनोरंजनातून संदेश देणारी, वाचकांच्या भावनेला हात घालणारी पुस्तके ही लोकप्रिय असतात. या उलट बुध्दीला आव्हान देणारी वाचकाच्या तर्कशक्तीला जोखणारी पुस्तके चोखंदळ वाचकांमध्ये लोकप्रिय ठरू शकतात. प्रत्येक पिढीची आवड-निवड ही वेगळी असते. त्यामुळे या काळाच्या कसोटीवर आणि वाचकांच्या अभिरुची नुसार टिकणारी कसोटीवर पुस्तके ही चिरकाल आनंदी देणारी असतात. वाचनाची आवड असणारे वाचक सर्व प्रकारची पुस्तके विकत घेऊन वाचू शकत नाहीत. अशावेळी त्यांच्या मदतीला येते ते ग्रंथालय या ग्रंथालयातील ग्रंथपाल हा मनमिकावू सहकारी वृत्तीचा असेल तर वाचकाला हवे ते पुस्तक सहजतेने उपलब्ध होऊ शकते. यशस्वी झालेल्या अनेक व्यक्तीच्या जीवनात ग्रंथालयांनी पुस्तकांनी मोलाची भूमिका बजावली आहे.

‘वाचाल तर वाचाल’.....

“हाती घ्या नव्या विश्वाची मशाल
ज्ञान भांडार तुम्ही वाढवाल
ढंका पिटा सजन होऊनी खुशाल
जीवनाला घ्या एक नवी दिशा-अशेचा ताल
राज्य तुमच्या विचारांचे प्रस्थापित होई बेताल
वाच्य संस्कृतीचे मुळ जेव्हा गाडाल
भय जगण्याचे, निराशेचे पळवाल”

राज्यातील वाचनसंस्कृती वाढविणाऱ्या अशा या ग्रंथांलय चळवळीचा थोडक्यात घेतलेला आढावा. महाराष्ट्रातील जनतेचे सामाजिक, शैक्षणिक व सांस्कृतिक जीवन समृद्ध करण्यासाठी तसेच वाचन संस्कृती वृद्धीगंत करण्यासाठी सार्वजनिक ग्रंथालयांनी महत्त्वाचे योगदान दिले आहे. यामध्ये शासकीय ग्रंथालयांचीही तितकीच महत्त्वाची भूमिका आहे. या ग्रंथालयांकडून वाचकांना अधिक चांगल्या सेवा देण्यासाठी, त्यांना प्रोत्साहन मिळावे, यासाठी शासनाकडून विशेष प्रयत्न केले जात आहेत. महाराष्ट्र हे पुरोगामी

विचारांचे राज्य आहे. वाचन संस्कृतीचा मोठा वारसा राज्याला लाभलेला आहे. राज्यातील सार्वजनिक ग्रंथालयांना सुमारे २०० वर्षांहून अधिक काळाचा वैभवशाली इतिहास आहे स्वातंत्र्यापूर्व काळात कोल्हापूर संस्थानामध्ये छत्रपतींनी आपल्या जनतेला सुजाण करण्यासाठी १९४५ साली पहिला सार्वजनिक ग्रंथालय कायदा केला. त्यांचे हे पाऊल सांस्कृतिक क्षेत्रात एक नवीन आदर्श निर्माण करणारे ठरले. त्यांनंतर १९६८ मध्ये राज्यात ‘महाराष्ट्र सार्वजनिक ग्रंथालये कायदा’ मंजूर करण्यात आला व्यक्ती, समाज आणि राष्ट्र उभारणीत ग्रंथांचे योगदान महत्त्वाचे आहे. माहिती ज्ञान आणि मनोरंजनाच्या अंगभूत गुणामुळे ‘ग्रंथ हेच गुरु’ असे म्हटले जाते. ‘वाचाल तर वाचाल असा मंत्र सांगितला जातो. ते उगीच बौद्धीक आणि सामाजिक विकासासाठी ग्रंथ आणि ग्रंथालयांचे अनन्यासाधारण महत्त्व आहे. स्वातंत्र्य समता आणि बंधुता या त्रिसुत्रीचा केवळ उक्तीतून उद्घोष न होता ती कृतीतून प्रत्ययास आणण्याचे कार्य पुस्तकांच्या रूपाने होऊ शकते. व आजच्या पिढीवर

असे संस्कार करण्यासाठी पुस्तकांशिवाय दुसरे प्रभावी माध्यम नाही.

'जर तुमच्याकडे दोन रूपये

असतील तर एक रूपयाची भाकरी घ्या
आणि एक रूपयाचं पुस्तक घ्या, कारण
भाकरी तुम्हाला जगण्यास मदत करेल
आणि पुस्तक तुम्हाला कसं जगायचं
हे शिकवेल'.....

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर उत्कृष्ट ग्रंथालय व डॉ. एस. आर. रंगनाथने उत्कृष्ट ग्रंथालय कार्यकर्ता व सेवक पुरस्कारासाठी प्राप्त प्रस्ताव तपासून शिफ्फारास करणे अशी कामे जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालयाकडून केली जातात. अहमदनगर जिल्हयात एकूण ५१४ शासनामान्य ग्रंथालये असून ५ उपकेंद्र व २ संशोधन संस्था व जिल्हा ग्रंथालये संघ केली जातात. ग्रंथांमुळे माणसे सुसंस्कृत, प्रगल्भ होत असतात. देशाचा विकास हा भौतिकदृष्ट्या कितीही असला तरी तो सांस्कृतिक, सामाजिक दृष्टीने किती विकसित आहे, हे महत्त्वाचे असते. त्यामुळे ग्रंथ चळवळीचा, वाचन संस्कृतीचा विकास व्हायला हवा. भारतातील ग्रंथालय शास्त्राचे जनक डॉ. एस.आर. रंगनाथन हे आहेत. ग्रंथालय शास्त्राची पाच सुत्रे सांगितले जातात ग्रंथालय हे उपयोगासाठी आहेत. प्रत्येकाला त्याचा ग्रंथ मिळाला पाहिजे प्रत्येक पुस्तकाला त्याचा वाचक मिळाला पाहिजे प्रत्येक पुस्तकाला वाचकांचा वेळ आणि ग्रंथालय ही वर्धिष्णू संस्था आहे. ही पंचसूरी व डोल्यांसमोर ठेवूनच वाचन चळवळीची वाटचाल व्हायला हवी. रेडिओ, टिव्ही, मोबाईल, इंटरनेटच्या काळात नवी पिढी वाचनापासून दूर जात असल्याचे चित्र दिसते. त्यांच्यावर सुसंस्कार व संस्कार करण्यासाठी केवळ पाठ्यपुस्तके पुरेशी नाहीत. नव्या पिढीची मानसिकता ओळखून त्यांच्या सोयीने पुस्तके अथवा ग्रंथातील ज्ञान त्यांच्यापर्यंत पोहोचवावे लागेल, त्यासाठी आधुनिक माहिती व वाचनसंस्कृती वाढण्यास मदत होईल. वाचनचळवळीला खरी गतीमानता प्राप्त होईल.

आयुष्य हे कोडं आहे.....

ज्ञान हे या कोडयाचे उत्तर आहे....

म्हणून जीवनात यशस्वी होण्यासाठी,

वचाल तर वाचाल आवश्यक आहे....

'डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर' यांचा अमूल्य असा विचार म्हणजे ''वाचाल तर वाचाल'' हा सर्वासाठी अमूल्य असा संदेश देतो. प्राचीन काळापासून ज्ञान आणि वाचन यांचे नाते अगदी जवळचे असल्याचे दिसते. ज्ञान पाहिजे तर वाचन करावेच लागेल आणि वाचन

असेल तर ज्ञान प्राप्त होतेच ज्ञान आणि वाचन या गोष्टी एकमेकांवर अवलंबून आहेत. व कोणाला ज्ञान प्राप्त कारायचे असेल तर ते आपल्याला वाचन करणे गरजेचे आहे. आजचे जग हे तर दिवसोदिवस जास्तच स्पर्धात्मक होत चालले आहे. ह्या स्पर्धात्मक जगात टिकून राहायचे असेल तर ज्ञान मिळवून यशस्वी होण्यासाठी भरपुर वाचनाची गरज भासते. ज्या व्यक्तीच्या अंगी वाचन हा गुण असेल त्या व्यक्तीचे आयुष्य हे चांगलेच घडते. आजच्या या आधुनिक काळात ज्ञान प्रासीचे अनेक साधने उपलब्ध साळीत पण त्या सर्वांमध्ये वाचन हे एक महत्त्व पूर्ण साधन आहे.

संपूर्ण जीवन बदलून टाकण्यासाठी ताकद एकट्या वाचनामध्ये आहे. म्हणून माणसाने वाचनाला आपला मित्र बनविला पाहिजे पुस्तकांशी मैत्री केली पाहिजे. ज्या व्यक्तींनी पुस्तकांशी मैत्री करून वाचनाची आवड जोपासली ते व्यक्ती आदर्श व्यक्तीमत्व घडवितात. वाचन हा गुण अंगी असेल तर आपल्याला एकटेपणा वाटणार नाही, कोणाच्या साथीची, सोबतीची गरज भासणार नाही, आणि बोलण्यासाठी सुद्धा कोणाची गरज वाटणार नाही. वाचन करणे ही एक उत्तम सवय आहे. आपल्याला वाचन करण्याची आवड असेल तर आपण आपला अमूल्य अशा वेळ कुठे ही गप्पा मरण्यात, आळस करण्यात, झोपवण्यात वाया न घालवता तो वाचनात जातो व वाचनातुन अनेक नवीन विचार, सुंदर विचार आपल्या पर्यंत पोहोचतात. वाचन करून त्या वाचनातुन मिळालेल्या ज्ञानाच्या मार्गाला घेऊन जाऊन आयुष्यात यश प्रासी केली आहे. म्हणून च म्हणतात की, ''वाचनाशी होईल मैत्री, यशाची मिळेल खात्री.'' वाचनाची आवड असणे खूप गरजेचे बाब आहे. आणि ज्यांना आयुष्यात यशस्वी व्हायचे आहे त्यांनी वाचनाला आपले मित्र बनविले पाहिजे एखादया क्षेत्रात जर काम करायचे असेल तर आपल्याला त्या क्षेत्रा बद्दल संपूर्ण माहिती असणे गरजेचे आहे. आणि ती माहिती मिळणे म्हणजे फक्त आणि फक्त वाचनातूनच आणि त्यामुळे आपली ज्ञानगंगा परिपुर्ण होते व क्षेत्रात आपल्याला यश मिळते

''नुस्तेच वाचन नको आहे वाचन पचनी
पडले पाहिजे. केल्या वाचनाने जीवनही
वचनबद्ध घडले पाहिजे, डोक्या-डोक्यात
मनापासून सदविचारांची भरणा व्हावी
अनब न वाचणारांनी कसोसीने
वाचण्यासाठी प्रेरणा घ्यावी.''

मंजूरी

साक्षी पाटील
TY BLS, LLB

प्यार, इश्क, मोहब्बत। ये शब्द सुनने में जितने खुबसुरत लगते हैं, इनका मतलब समझना उतना ही मुश्किल। न जाने कितने दिवानों ने प्यार को शब्दों के दायरों में कैद करने की कोशिश की है। मगर हमेशा ही असफल हुए हैं।

क्योंकि, प्यार लफझो का मोहताज नहीं। कभी आप मासुमियत में हुई चाहत को प्यार समझ लेते हैं, तो कभी चंद मुलाकतों में हुई उल्फत को मोहब्बत। कभी-कभी ऐसा भी होता है कि आप मेहेज एक पागलपन को इश्क का जुनून मान बैठते हैं। और संबंधों के इस दलदल से फँसते जाते हैं। रिश्ते अकसर पतंग की एक डोर की तरह होते हैं। जितनी पक्की डोर प्यार की वो पतंग आसमान में उतनी ही उंची उड़ेगी। मगर कच्ची डोरियाँ, कच्ची डोरियाँ मानो। सिर्फ उलझनों की ही नियोता देती है। दिल के मामले में हम इन्सान न.... बड़े ही भोले होते हैं। कब किसे अपना वक्त और व्यक्तित्व सौंप देते हैं, पता भी नहीं चलता। मगर रिश्ते का ये हार कभी कभी तुम्हारे गले का फंदा बन जाता है। क्या तब भी असे पहने रखना मुनासिव है।

ये कुछ समय पेहले की बात है, हम दोनों काफी अच्छे दोस्त थे, जब उसने अपने प्यार का इजहार किया अस वक्त इश्क के लिए बाज में आये इन वादों को निभाने के लिए मैं तैयार नहीं थी। मगर उसकी बढ़ती आशिकी ने जैसे मेरे दिल और दिमाग पर पड़दा डाल दिया था। शायद इसी लिए मैं उसके आँधे जुनून की सेहेज मोहब्बत समज बैठी। देखते ही देखते ये साजेदारी एक जिम्मेदारी बन गई और बातें बेहस। हम दोनों के बीच सांस लेने के लिए जगह कम पड़ने लगी थी। हम मिलते तो थे मगर हमारा मिलना भी अब एक ख्वाहिश कम और काम ज्यादा लगने लगा था। मेरा अपने लिए वक्त निकालना भी असे मंजूर नहीं था। जैसे पूरा वक्त बस एक दुसरे को इस बात का दिलासा देते रहते के हम दोनों के बीच जो कुछ भी है उसे प्यार ही तो कहते हैं। बस्स.... फिर क्या था? हर छोटी से छोटी बात में खरी खोटी सुनाना, ताने मारना ये रोज का रूटीन बनने लगा था। गुस्से में आकर गाढ़ी तेज चलाना, उँची आवाज में बात करना। हम दोनों के बीच प्यार के नाम पर सिर्फ सोशल मिडिया पोस्ट ही बची थी। मोहब्बत का वो जाम जो उसने मुझे पिलाया था, अब जहेर के घूट सा लगने लगा था। और इन सबके बीच एक दिन कुछ ऐसा हुआ की मेरी रँह काँप गई। एक दिन उसने गुस्से में आकर मुझ पे अपना जोर इस्तेमाल किया। हाँ.... जब ये हुआ तो उसके थोड़े वक्त बाद उसे अपनी गलती का ऐहसास हुआ। और उसके खुब मनाने पर मैंने

उसे माफ भी कर दिया। मगर दोस्तो, जब इन्सान एक ही गलती बारबार करे तो उसे गलती नहीं आदत कहते हैं। ऐसी गलतियाँ बार-बार करना और मोहब्बत के नाम पर माफ़की माँगना जब उसकी आदत बन चुकी थी। और मैं, मैं उस आदत की शिकार

लोग, अकसर सलाह देते हैं ना। जो तुम्हारे सबसे करीब है उनका हाथ कभी मत छोड़ना मगर ये हाथ जब तुम्हारे स्वाभिमान पर उठे, क्या तब भी उसे थामे रखना चाहिए?

कुछ महिने बीत चुके थे और मेरा दम घुटने लगा था। जो रंगीन सपने हमने एक साथ सजाये थे, अब बस उनकी बेरंग परछाईयाँ ही नजर आ रही थीं। देर से ही सही मुझे इस बात का एहसास हुआ के मैं अपने अस्तित्व को दाव पे लगा कर किसी और को मेरी जिंदगी में जगह नहीं दे सकती। तो बड़ी मुश्किल से मैंने वो रिश्ता तोड़ दिया।

बस एक वो वक्त था और एक आज का वक्त है। आज मैं independent हूँ और अपने आप मैं ही बहोत खूश हूँ। सपने आज भी देखती हूँ। मगर ऐसे जो अपने बल पर पूरे कर सकूँ। ख्वाहिशों अब भी है मगर अपनी जिंदगी से। दोस्तो इस बात से कोई इनकार नहीं की जहाँ प्यार है वहा उचनीच तो आती है। बुराईयाँ भी अच्छी दिनों के बीच आती हैं। इस जिंदगी में दर्द से कोई छुटकारा नहीं है। मगर तुम्हे दर्द देने का हक तुम किसे देते हो। इस बात का फैसला बस तुम्हारे हाथ में है। क्योंकि मोहब्बत वही है, जो तुम्हारी कमजोरी नहीं ताकद है। और सच्ची सादगी, सच्ची सादगी वही है जो तुम्हारी मजबुरी नहीं मंजुरी हो।

ऐसा भी एक सच....

आर्शिन लियाकत राऊत
TY BLS, LLB

दुनिया बनाई तुने हाथों से।
पागल हूँ मैं तो इस जमाने से।
ऐसे क्या देख रहे हो ?
आप ने कभी औरत नहीं देखी क्या ?
हाँ! औरत तो देखी होगी, लेकिन पागल औरत नहीं देखी
होगी वह भी मेरी जैसी पागल।

किसने बनाया पागल.... किसने ? आप जैसे लोगों ने, आप
जैसे लोगों ने ही बनाया है मुझे पागल। लोग कहते हैं कि मर्द की
कामियाबी के पीछे एक औरत का हाथ होता है लेकिन एक मर्द की
बरबादी के पीछे भी एक औरत ही होती है।

पार्थ रुको.... रुको बेटा उधर मत
जाओ, तुम ना मेरी सूनते ही नहीं हो। मेरा बेटा,
मेरा लाडला बेटा, बहुत मासूम पर बहुत
होशियार। स्कूल में फर्स्ट आया, कॉलेज में
फर्स्ट आया लेकिन जिंदगी की रेस में फर्स्ट
आना भूल गया, क्युँ.... किसकी वजह से ?
हॅलो ऑन्ट, कैसे हो आप ? we meet after a
very long time... हमने आपको बहुत
miss किया। of course पार्थ को भी। मेरा मन
नहीं नहीं लग रहा था England में आप लोगों
के बिना।

By the way अन्ट, पार्थ कहाँ
मिलेगा ? अच्छा University ठीक है, आते हैं
हम उनसे मिल के। पहली ही मुलाकात में बड़ी
प्यारी लगी। अमीर घराने से होते हुए भी बड़ी
संस्कारी थी। बड़ो का आदर और छोटों से प्यार कहते हैं एक औरत
ही दुसरी औरत को अच्छे से समझ सकती है, पर मेरी समझ उसके
संस्कारों में बेह गई थी।

मुझे क्या पता था के मेरा बेटा.... मेरा बेटा मुझसे दुर चला
जाएगा।

पार्थ बेटा नहीं.... रुको पार्थ.... वहाँ मत जाओ, मुझे मत
छोड़ो, मुझे छोड़ के मत जाओ। (crying hard). No Dad, you
are not understanding, I just want Him on any cause.
Do whatever you want.

हमे सिर्फ पार्थ ही चाहिए। आप उसे धमकाईए, खरीद
लिजीए, आप कुछ भी किजीए, प्लीज डैड, प्लीज...(door

closed).

आप तो मुझे जानते ही होंगे। ज्यादा कुछ नहीं कहूँगा। मेरी बेटी आपके
बेटे को बहुत पसंद करती है और वह किसी भी हालत में उसे चाहिए।
अगर आप के बेटे ने मेरी बेटी से शादी कर ली तो उसे घर, नौकरी,
गाड़ी, पैसा सब कुछ दुँगा और आपको इतना पैसा दूँगा कि आपकी
सात पुश्ते बैठ कर खाएंगी, अब फैसला आपका है, वरना....

Switch

माँ-बाबा आप समझते क्युँ नहीं हैं, वह लड़की खराब नहीं
है लेकिन मैंने उसे कभी उस नजरीये से
देखा ही नहीं है। मैंने उसे हमेशा बहन के
नजरीये से देखा है। और वैसे भी इन सब
चीजों के लिए मेरे पास अभी कोई समय नहीं
है। मुझे अपने भविष्य पर ध्यान देना है।

मेरा बेटा बहुत होशियार था,
स्कॉलरशीप से बहुत बड़ी University में
पढ़ता था, पर पता नहीं क्युँ अचानक उसे
University से निकाल दिया गया, वजह
किसी को नहीं पता।

फिर अचानक मेरे पती की नौकरी चली
गई, वजह फिर एक
बार किसी को नहीं पता। मेरे बेटे का भविष्य
बरबाद हो गया, मेरे घर मे ना रोजी थी और
नाहीं रोजगार।

फिर अचानक एक दिन,

पोलिस : कौन है रे पार्थ शर्मा ? कुठे आहे तो, तुम्ही कोण ?
तुम्हारा मुलगा University मध्ये अमीर और भोली लड़कियों को
अपने प्यार में के जाल मे फसाता है, उनका बलात्कार करता है, कुठे
आहे तो ?

२४ घंटे की महुलत देता है मैं तुमको, उसको पोलिस
स्टेशन मे हाजीर कर दो, नहीं तो तुमको अन्दर कर देगा मैं।

एक माँ ही बता सकती हैं की उसका बेटा कितना अच्छा है
और कितना बुरा, क्योंकि, उसकी नाल उससे जुड़ी होती है। हम गए,
हमने सरकार से मदद माँगी, लेकिन उन्होंने कहाँ हम ऐसे बलात्कारी
की मदद नहीं कर सकते। लेकिन

मेरा बेटा बलात्कारी है या नहीं यह तो अभी तक सिद्ध ही

नहीं हुआ था। उसका गुन्हा साबित होने से पहले ही उसे गुन्हेगार करार दिया गया, क्युँ? क्युँकि वह एक लड़का था। और लड़की तो कभी गलत हो ही नहीं सकती, कुछ गलत कर ही नहीं सकती।

Switch

Hello पार्थ, कैसे हो? बहुत बुरा लगा तुम्हारे बारे मे सुनके, सुनने मे आया है, तुम्हारे बाबा की नौकरी चली गई और तुम्हे भी University से निकाल दिया गया।

तुमने तो कभी सोचा भी नहीं होगा की तुम्हारी एक 'ना' तुम्हे कहा से कहा ले आई, लेकिन अब भी वक्त है, सब कुछ पहले जैसा हो सकता है, तुम्हे दिखता क्युँ नहीं मैं तुम्हे कितना चाहती हूँ यह क्या बहन-बहन लगा रखा है।

मुझे तुम चाहिए, तुम्हारा प्यार चाहिए, तुम्हारा जिस्म चाहिए। और तुम सोच भी नहीं सकते मैं और क्या क्या कर सकती हूँ।

हमारे देश के लोगों के दिमाग में ही यह बात घर कर गई है

कि हर अपराध, हर बलात्कार सिर्फ मर्द ही कर सकता है।

हमारे देश का कानून जिसमे कइ sections औरतों के हक्क और सुरक्षा के लिए है जो के सही भी है, लेकिन मर्दों के लिए? सिर्फ एक, जिसके बारे में शायद ही किसीको पता हो।

औरत का हक्क, औरत बेचारी करते करते सारे मर्द गलत हो गए। इस कानून में ladies first... ladies first के चक्र में आज मर्द कितने पीछे छूट गए इस बात का किसीको अनुमान तक नहीं। और यही हुआ मेरे बेटे के साथ। उसे बलात्कारी करार दिया गया और वह सेह नहीं पाया इस दुनिया के लोन और उसने आत्महत्या करली... पार्थ

बेटी बचाओं, बेटी बचाओं.... लेकिन उसके साथ बेटे भी बचाओं और उन्हें उनका अधिकार दिलवाओं।

दुनिया बनाई तुने हाथों से। पागल हूँ मैं तो इस जमाने से।

ANNUAL REPORT 2022-23

Adv. Datta Patil College of Law, Alibag

Commemorating of Adv. Datta Patil or Dada, presenting the Academic Report of Adv. Datta Patil College of Law, Alibag, Year 2022-2023.

Hon. Adv. Datta Patil's dream of a law college was fulfilled in the year 2000. This is the first law college started in Raigad district. Today under the leadership of President of Janata Shikshan Mandal Hon. Adv. Gautam Bhai Patil, the development of this law college is progressing. Till date about 1100 students have graduated from this law college and they are working at various levels today.

In the academic year 2022-2023, The President of the Janata Shikshan Mandal Adv. Gautam Bhai Patil has been working to promote every element of the law college by speeding up the educational curriculum activities and programs that have slowed down during the Corona period. The following are the statistics of students admitted for the five-year law course in the academic year which started in July 2022:

	Class	Number of Students
1)	First Year. BLS, LLB (5 years)	43
2)	Second Year BLS, LLB (5 years)	48
3)	Third Year BLS, LLB (5 years)	33
4)	Fourth Year BLS, LLB (5 years)	40
5)	Fifth Year BLS, LLB (5 years)	21
6)	First Year LLB (3 years)	64
7)	Second Year LLB (3years)	63
8)	Third Year LLB (3 years)	69

“Shivswarajya Day” Celebration :

Shivswarajya Day was celebrated on 6th June 2022 in Adv. Datta Patil College of Law, Alibag. As a part of this celebration "Shivjyot Rally" was organized in the morning at 10.30 a.m. The Shivjyot Rally was started by offering wreaths to the statue of Chhatrapati Shivaji Maharaj near Sarkhel Kanhoji Angre's Samadhi. Hon'ble Adv. Gautam President Janata Shikshan Mandal, Dr. Reshma Patil In-charge Principal, Adv. Neelam Hazare Vice-Principal, Prof. Adv. Sandeep Ghadge, students and non-teaching staff were present on the occasion. Rally at 10.50 am. Came to college. 11.00 a.m. lecture was arranged of Mr. Pratik Patankar on the life of Chhatrapati Shivaji Maharaj at Jaywant Keluskar Hall.

Legal Literacy Mission :

On 16 July 2012 as a part of Legal Literacy Commission a guest lecture was conducted on the topic of International Law Day and POCSO Act by Hon'ble Justice Amol Shinde, Senior Division, Alibag. All the student's Principal, Vice Principal and teachers were present during the guidance.

Diploma in Labour Laws :

On the August 2022 the course of Diploma in Labour Law was inaugurated by the Hon'ble President of Janata Shikshan Mandal Adv. Gautam Patil in the presence of Adv. Pravin Thakur, Adv. Manali Mhatre Adv. Prashant Mhatre, Adv. Sachin Joshi, Principal of Adv. Datta Patil College of Law Dr. Reshma Patil, Vice- Principal Adv. Neelam Hajare, Prof. Megha Pallakaparambil, Adv. Samiksha Mhatre and Adv. Nilam Mhatre.

Celebration of Amrut Mahotsav of Independence :

On 9th August 2022 to 15th August 2022 in this week Har Ghar Tiranga Programme was celebrated on the occasion of Celebration of Amrut Mahotsav of Independence was organized by Adv. Datta Patil College Of Law. Students of the college participated through a series of events like singing National Anthem, Distribution of Tricolour Flag, Rally, Tree Plantation, Cleanliness Drive of Alibag Beach and College Campus, Street Play etc. Guest lectures on “Importance of Constitution” by Prof. Avinash Oak and on History by Raghoji Raje Angre was arranged. Adv. Gautam Patil, President Janata Shikshan Mandal, Principal Dr. Reshma Patil, Vice-Principal Adv. Neelam Hajare, Other Teachers and students were participated in it.

Participation and Success in Youth Festival :

On 26th August 2022, Students of Adv. Datta Patil College of Law were participated in 55th Youth Festival jointly organized by Mumbai University and JSM College, Alibag. 21 students participated in 17 events. Adv. Datta Patil College of Law also participated in organization of Youth Festival with JSM College. Following list is of the participants. Law College Principal Dr. Reshma Patil, Vice Principal Prof. Neelam Hazare, Head of Cultural Department Prof. Nilam Mhatre and other professors made special efforts.

Sr.No.	Name of Student	Event	Achieved Rank in District Level/ University Level
1	Miss Shreya Bapat	Marathi Story Writing	Consolation in University Level Round
2	Miss. Shraddha Vaishampayan	Natyasangeet, Indian Light Vocal, Indian Classical	Third Rank in District Level Round
3	Miss Arsheen Raut	Mono-Acting Hindi	First Rank in District Level Round
4	Miss Swarangi Tolkar	Clay Modelling	Consolation in District Level Round
5	Miss Aakansha Khairkar and Samyukta Menon	Debate-English	Third Rank in District Level Round
6	Miss Sayali Nagothanekar	Mehendi	First Rank in District Level Round
7	Mr. Pratik Patankar	Elocution -Marathi	Second Rank in District Level Round
8	Miss Ruruja More	On The Spot Painting	Participation
9	Mr. Ajinkya Dhodre	Cartooning	Participation
10	Miss Manasi Kantak	Mono-Acting Marathi	Participation
11	Miss Avantika Chile	Story Telling Marathi	Participation
12	Miss Sakshi Patil	Story Telling Hindi	Participation
13	Miss Riya Patil and Swarangi Tolkar	Debate-Marathi	Participation
14	Miss Samidha Deshmukh	Photography	Participation
15	Miss Kaushik Bodas	Quiz	Participation
16	Miss Janhavi Upadhye	Quiz	Participation

Inauguration of Law College Website :

The website of the law college was created for the purpose of making it easy for the students to reach the law college, to make contact, and to spread the information of the law college to others. It was formally inaugurated by President of Janata Shikshan Mandal Hon. Adv. Gautambhai Patil on 10 October 2022. On this opening occasion, Principal Dr. Reshma Patil, Vice Principal Adv. Neelam Hazare, faculty, non-teaching staff and students were present.

Inauguration of Sanitary Pad Disposal Machine :

Former corporator of Alibag municipality Mrs. Kavita Thakur inaugurated a sanitary pad disposal machine in the Girls Comfort Room of the law college on 11th October 2022. On this occasion, President of Janata Shikshan Mandal Hon. Adv. Gautam Bhai Patil, Principal Dr. Reshma Patil, Vice Principal Adv. Neelam Hazare, faculty, non-teaching staff and students were present.

Legal Service, Government Services and Schemes Camp :

'PAN INDIA LEGAL AWARENESS & OUTREACH' campaign on 31st October 2022 on the occasion of Bharat Amrit Mahotsav was implemented as directed by Maharashtra State Legal Services Authority High Court Bombay. Chinmay Rane, Pratik Patankar, Swapnil Raut, Priyanka Murudkar, Pratishka Parbalkar, all these students of law college participated in the said camp at Krantiveer Vasudev Balwantrao Phadke Theater, Panvel, District Raigad.

Celebration Constitution Day :

Constitution Day was celebrated on November 26, 2022 in Adv. Datta Patil College of Alibag. On this occasion, Constitution Rally was organized by government and non-government organizations in Alibag city. Students of Law College and Prof. Sandeep Ghadge participated.

Inauguration of Wall Chart :

On 6th December 2022 various programs were organized on the occasion of the birthday of Chairman Janata Shikshan Mandal Hon. Adv. Gautam Bhai Patil in which the faculty and non-professor staff of the law college participated. On the occasion of the birthday, Two Wall Charts showing the levels of courts and the jurisdiction of the High Court were inaugurated in the law college by the President of Janata Shikshan Mandal. Hon. Dr. Sakshi Patil, Vice President of Janata Shikshan Mandal as well as teaching and non-teaching staff of Law College were also present.

Vidhitarang – Celebration of Annual Gathering :

Vidhitarang Annual Gathering was celebrated in Adv. Datta Patil College of Law from 4th January 2023 to 7th January 2023. Sports and Cultural programs and various competitions were organized. In Prize Distribution Ceremony Meritorious students as well as students who passed the Diploma in Labor Laws course were felicitated by Raigad District Superintendent of Police Mr. Somnath Gcharge and President of Janata Shikshan Mandal Mr. Adv. Gautambhai Patil. Students, Principal, Vice-Principal, Teaching and Non-Teaching staff were participated in it.

Intercollegiate Moot Court Competition :

Akhil Bhartiya Adhivakta Parishad Alibag in association with Adv. Datta Patil College of Law Alibag organized Inter-college Moot Court Competition. Inauguration of this competition was held in the presence of President of Janata Shikshan Mandal Hon. Adv. Gautambhai Patil, Mr. Adv. Santosh Pawar District President Advocate Council, Senior Lawyer Shirish Lele, Hon. And Jaywant Gharat, Hon. Ad Umesh Mhatre, Hon. And. Pushkar Mokal, Hon. And. Shriram Thosar District Treasury Advocate Parishad, In-charge Principal Adv. Neelam Hazare were present. 26 Students of Seven law colleges of Raigad district were participated in this Competition. This competition was examined by Hon. Adv. Shirish Lele and Adv. By Pushkar Mokal. Prize

Distribution Program was also held on the same day. Asst. Prof. Nilam Mhatre and Adv. Manoj Dhumal has taken efforts to make this event successful.

Para-Legal Volunteers Training Camp :

On 26th and 27th February 2023, Legal Volunteer Training Camp was organized by District Legal Service Authority Raigad in collaboration with Adv. Datta Patil College of Law. In this training Adv. Gautam Patil President Janata Shikshan Mandal, Adv. Neelam Hazare In Charge Principal, & Pathan, Adv. Mohite, Adv. Phansekar, Adv. Jagtap, Adv. Pallavi Tulpule, Adv. Neha Raut, Adv. Mahesh Gunjal, guided the volunteers on various subjects. 32 students of Law College participated in this camp.

Guest Lecture :

On February 27, 2023, Professor Arun Kadam of D. Y. Patil Law College was invited to deliver a lecture on Logic to the first-year students of the five-year law study program.

Women's Day Celebration (Elocution Competition) :

On 8th March 2023, J. S. M. College and Adv. Datta Patil College of Law jointly organized an Elocution Competition on the occasion of Women's Day. On this occasion Adv. Gautam Patil, President Janata Shikshan Mandal, Dr. Anil Patil, Principal J.S.M. College, In-Charge Principal Adv. Neelam Hajare, Head of Women's Development Unit Prof. Varsha Patil and Prof. Samiksha Mhatre etc. were present for inauguration. Evaluation of the competition was done by Prof. Jayesh Mhatre and Prof. Sandeep Ghadge. The planning and coordination of this competition was done by Prof. Nilam Mhatre and Prof. Surabhi Wani.

Alibag Jail Visit :

On 14th March 2023, a visit to Alibag Jail was organized for the student's 5th year BLS, LLB. Prof. Milind Athawale participated along with the students.

Convocation Ceremony

On 15th March 2023, Convocation Ceremony was organized at Adv. Datta Patil College of Law Alibag. The degree certificates were awarded in the presence of Adv. Gautam Patil, President Janata Shikshan Mandal. On this occasion, In-Charge Principal Adv. Neelam Hazare and other faculty as well as students were present of Adv. Datta Patil College of Law.

Online Webinar :

Online Webinar was organized from 17th April to 19th April 2033 in Adv. Datta Patil College of Law Alibag on "Moot Methodology" (Science of Moot Court). Students of 5 year and 3-year courses as well as teachers were participated in this webinar. Adv. Divyashree Dacha guided the students on how to prepare for the Moot Court Competition.

One Day Practical Training :

On 20th April 2023, a training was organized on "A CASE MUST BE STUDIED" in Adv. At Datta Patil College of Law Alibag in Jaywant Keluskar Auditorium. In-Charge Principal Adv. Neelam Hazare gave training to the students. Students and teachers of the law college were present for this training.

COLLECTION AND EDITION

- 1) In charge Principal: Adv. Neelam Hajare
- 2) Asst. Prof. Sandeep Ghadge
- 3) Asst. Prof. Nilam Mhatre

अॅड. दत्ता पाटील कॉलेज ऑफ लॉ अलिबाग येथे तीन दिवसाचे ऑनलाईन वेबीनार संपन्न

Author April 20, 2023

Share

जे. एस. एम. महाविद्यालयात वक्तृत्व संधी

लोकांना विषय प्रसिद्धी

आशिक:

बुधवार, दिनांक ८ मार्च २०२३

पात्र: विषय विद्यार्थी, डॉ. एम. एस. एम. महाविद्यालय वक्तृत्व संधी

विषयांवर वक्तृत्व संधीचे आवेदन काढण्यात.

वालांगुळ मध्ये विद्यार्थी, डॉ. एम. एस. एम. महाविद्यालय वक्तृत्व संधी

विषयांवर वक्तृत्व संधीचे आवेदन काढण्यात.

वालांगुळ मध्ये विद्यार्थी, डॉ. एम. एस. एम. महाविद्यालय वक्तृत्व संधी

विषयांवर वक्तृत्व संधीचे आवेदन काढण्यात.

शिवरुद्र अकेंडमीतर्फे युगंधर पुरस्कार घोषित

श्रीवर्धन, (वा.) शिवरुद्र संस्थेकडून ला जाणारा युगंधर पुरस्कार यावर्षी श्रीवर्धन ताथिकारी अमित शेडगे (प्रशासन) पुरस्कार, तसेच दत्ता पाटील लॉ कॉलेजमध्ये चार्य नीलम हजार यांना (शिक्षण) घोषित रण्यात आला आहे. शिवरुद्र संस्थेचे स्थापक अध्यक्ष शीलेंद्र ठाकुर यांनी ही यथा केली. श्रीवर्धन प्रांताचिन्तकारी अमित यांनी प्रशासनमध्ये दर्जेदार कामाची जिहात विद्यार्थ्यांना आणि कोरेना

जिल्हास्तरीय अभिनप न्यायालय स्पर्धेत अॅड. दत्ता पाटील विधी

श्रीमती नीलम हजारे यांनी गेली २० विकाश थेवत दर्जेदार कामाची जिहात आहे. याचाट जिल्हास्तरीय विधी शाखेचे विविध विद्यार्थ्यांना आणुन्याचे काया प्राप्त असाऱ्या उपनगरामध्ये हजारे लेली आ भासदार करे, आ विनोद घराचे वि

ल असाऱ्या

महाविद्यालयाची वाजी.....

अॅडदता पाटील कॉलेज अॅफ लॉ अणि असित भारतीय अधिवक्ता परिषद यांचा संयुक्त विद्यामाने शनिवार दि.०४ फेब्रुवारी २०२३ रोजी

अॅडदता पाटील कॉलेज अॅफ लॉया मुट कोर्ट सभागृहामध्ये जिल्हास्तरीय

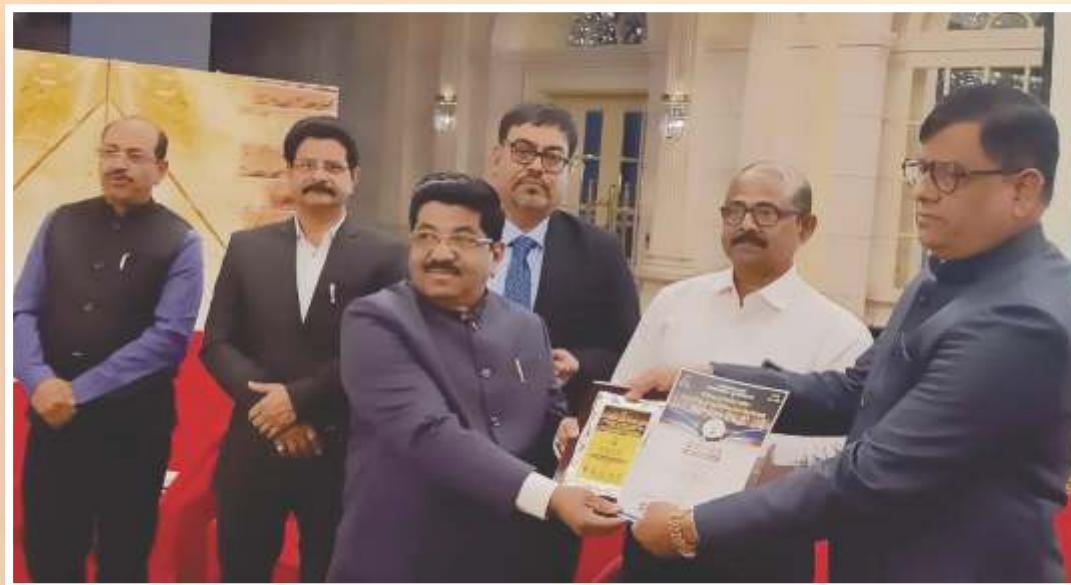
अभिनप न्यायालयमुट कोर्ट २०२३ ये आयोजन करण्यात आले होते. याप्रसंगी जनता शिक्षण मडलाये अध्यक्ष मा. अॅड.गोडामभाई पाटील यांनी स्पर्धेचा उद्घाटन कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान भूषित आपले अध्यक्ष मनोगत वक्त करताना ते म्हणाले की, दकिनी व्यवसायामध्ये सतत नवनवीन गोटी आमतात करणे आवश्यक आहे आणि सरावानेचे कोशल्य प्राप्त होते. असित भारतीय अधिवक्ता परिषदेचे जिल्हा अध्यक्ष अॅड.संतोष पवार यांनी विद्यार्थ्यांना सतत अभ्यास करण्याचा सल्ला दिला. तसेच अॅड.पुकर मोकळ यांनी विद्यार्थ्यांना प्रामाणिकपणे दकिनी करण्याचा सल्ला दिला. असित भारतीय अधिवक्ता परिषदेचे कोशल्य अॅड. श्रीराम ठोर व अॅड.दत्ता पाटील विधी महाविद्यालयाच्या प्राचार्य अॅड.नीलम हजारे यांनी प्रात्ताविक सादर केलेया स्पर्धेमध्ये रायगड आणि ठाणे जिल्हास्तरीय दृक्षण ०६ महाविद्यालयातील ०९ संघांनी आणि २६ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. अॅड.विशिष्ट लेले आणि अॅड.पुकर मोकळ यांनी स्पर्धेचे प्रतीक्षा केले. स्पर्धेच्या पारितोषिक वितरण कार्यक्रमात अॅड.विशिष्ट लेले यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना दावा कसा दाखल कसा करावा, संदर्भ पुस्तके आणि केस लॉ यांचा कसा अभ्यास आणि उपयोग करावा याविष्यी उत्तम माहिती दिली. इंटरनेटवरून फक्त कॉपी.प्रेस्ट न करता त्याचे दावन करावे असा सल्ला दिला. या स्पर्धेत अॅड.दत्ता

अॅड. दत्ता पाटील ऑफ लॉ अधिवक्ता केले "मूट मेंदांजी" न्यायालय अभिनप न्यायालयाचे सामाजिक विद्यालय ०८ प्रतिलिपि २१ एप्रिल २०२३ दरमान ऑनलाईन दीकेता आलोहित करण्यात आले. तेथी अभ्यासक्रमाचा ५ दर्द आला अभ्यासक्रमाचा नवीन विद्यार्थ्यांनी तसेच वर्ती विकासाने संस्कृता दिला. ता तेक्केवर माझे विद्यार्थी वैभवी.

वार्षिक स्नेहसंमेलन 'उन्मेष' उद्घाटनप्रसंगी उपस्थित प्रमुख अतिथी मा. डॉ. दिलीप जैन (रेडीओ जॉकी, बिंग एफ.एम.) यांचा सन्मान करताना मा. ऑड. गौतम पाटील, अध्यक्ष, जनता शिक्षण मंडळ, सोबत मा. डॉ. साक्षी पाटील, उपाध्यक्षा जनता शिक्षण मंडळ.

दि. २४ नोव्हेंबर २०२२ रोजी दुर्बई येथे झालेल्या एका बुहशाखीय आंतरराष्ट्रीय परिषदेत प्राचार्य डॉ. अनिल पाटील यांनी "रायगड जिल्ह्यातील औषधी वनस्पतींचा आदिवासींकडून केला जाणारा वापर" या विषयावर आपला शोधनिबंध सादर केला. डॉ. अनिल पाटील सरांच्या आत्तापर्यंतच्या संशोधन कार्याची नोंद घेऊन या परिषदेत त्यांना "Eminent Researcher Award" हा पुरस्कार देऊन गौरविण्यात आले.

मुंबई विद्यावीर

उत्कृष्ट महाविद्यालय पुस्तकार

शैक्षणिक वर्ष २०१८-२०१९

(ग्राहिण विभाग)

जनता शिक्षण मंडळाचे स्व. नानासाहेब कुंटे शैक्षणिक संचालन

श्रीमती इंदिराबाई ज. कुलकर्णी कला महाविद्यालय, डॉ. वी. सांतव विज्ञान महाविद्यालय आणि
डॉ. जानकीबाई घोडे कुंटे शैक्षणिक संचालन, विज्ञान एवं प्रौद्योगिकी विभाग, महाविद्यालय आणि
अधिकारा, विज्ञान एवं प्रौद्योगिकी विभागातील सहभागात प्रियर्थ प्रदान करण्यात येते आहे.

BEST COLLEGE AWARD

Academic Year 2018 – 2019
(Rural Area)

is conferred upon

Janata Shikshan Mandal's Late Nanasaheb Kunte Educational Complex

Smt. Indrabai G. Kulkarni Arts College, J. B. Sawant Science College and
Sau. Janakibai Dhondo Kunte Commerce College
Alibag, Dist. Raigad

In recognition of valuable academic achievements and participation of the college
teachers in the University system through various mechanism of the University

Mumbai – 400 032
26th January, 2020

Prof. Suhas Pednekar
Vice Chancellor

